

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı
Türk Din Musikisi Bilim Dalı

**TÜRK DİN MUSİKİSİ FORMLARINDA İLAHİ VE TRT
REPERTUARINDAKİ İLAHİLERİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Fatih TÜYSÜZ

Sivas

Temmuz 2017

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı
Türk Din Musikisi Bilim Dalı

**TÜRK DİN MUSİKİSİ FORMLARINDA İLAHİ VE TRT
REPERTUARINDAKİ İLAHİLERİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Fatih TÜYSÜZ

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI

Sivas

Temmuz 2017

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları
Bilim Dalı : Türk Din Musikisi
Tezin Başlığı : Türk Din Musikisi Formlarında İlahi ve TRT
Repertuarındaki İlahilerin İncelenmesi
Savunma Tarihi : 15.06.2017
Danışmanı : Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ramazan KAMILOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Yusuf YILDIRIM

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Fatih TÜYSÜZ tarafından hazırlanan "Türk Din Musikisi Formlarında İlahi ve TRT Repertuarındaki İlahilerin İncelenmesi" başlıklı tez, kabul edilmiştir.
15/06/2017

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dâhil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

Fatih TÜYSÜZ

ÖNSÖZ

Kâinatı “El-Musavvir” isminin şanına layık bir güzellikte ve eşsizlikte var eden, kudret-i ilâhîsi ile bizleri en muhteşem surette yaratarak yeryüzünün rakipsiz ve yegâne sahibi olmakla şereflendiren, nefha-i ilâhîsinin münezzeh tecellisi ile bizlere ilham ufuklarının kapısını açan ve ruhumuza nakşettiği “güzellik” hissi ile bizleri imtiyaz sahibi kılan Allâh’a (c.c.) hamd ü senâlar olsun. Salât ü selâm, kâinatın efendisi Hz. Muhammed Mustafâ’ya (s.a.v.), onun ehl-i beytine ve sahâbe-i kirâma olsun.

İnsana ait neşe, hüzn, coşku, özlem, cesaret, vb. gibi daha birçok duygunun ifade edilmesinde önemli bir araç olan mûsikî sanatı, dinî duyguların ifadesinde de her zaman bir araç olarak kullanılmıştır. Hak olsun batıl olsun, hemen bütün dinlerde dinî amaçlarla kullanılan mûsikî, İslâm dini içerisinde de dinî duyguların estetik bir şekilde ön plana çıkarılması adına önemli bir yere sahip olmuştur. Bu anlayışla birlikte yüzyıllar içerisinde tüm İslâm coğrafyasında olduğu gibi, Türk-İslâm kültürü bünyesinde de dinî amaçlı yapılan mûsikî türleri belirginleşmeye başlamış ve böylece kendi kültürel yapısına has özellikleriyle birçok forma sahip olan Türk Din Mûsikîsi şekillenmeye başlamıştır.

Birçok türde farklı özelliklere sahip formlarının olmasının yanı sıra, Türk Din Mûsikîsi içerisinde en önemli formlardan biri de “İlâhî” formudur. Dinî Mûsikî’nin şekillenmesinde rolü bir hayli fazla olan ve Türk Din Mûsikîsi formları içerisinde sayısı çok fazla olan İlâhî formuyla ilgili mevcut olan tarihsel bilgiler oldukça dağınık bir şekilde bulunmaktadır. Bu bilgilerin tek bir çalışmayla düzenli bir hale getirilmesi ve kronolojik anlamda bir değerlendirmeye nasıl bir süreçten geçerek şekillendiğinin anlaşılması Türk Din Mûsikîsi adına büyük önem arz etmektedir. Biz de bu sebeple GİRİŞ bölümü ve üç ana bölümden meydana gelen bu yüksek lisans tezi ile İlâhî formunu genel hatlarıyla incelemeye çalıştık.

GİRİŞ bölümünde, İslâmiyet’in doğuşuyla birlikte Dinî Mûsikî’nin nasıl şekillendiği çeşitli dönemler içerisinde kronolojik ele alınmış, Türklerin Anadolu’ya gelmeleriyle mûsikînin dinî bir mahiyette nasıl kullanılmaya başladığı bilgilerine kısaca yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde Türk Din Mûsikîsi’ne ait tüm formlar

hakkında bilgiler sunulmuş, bu bilgilerin sunumu ile İlâhî formunun diğer formlarla benzer ve farklı özelliklerinin başka kaynaklara ihtiyaç duyulmadan kıyaslanabilmesi hedeflenmiştir. Tezin amacı, önemi, açıklama getirilmesi gereken problem cümleleri, kapsamı ve kullanılan örnek verme yöntemlerinin yanı sıra getirilen sınırlandırmalar, kaynak kullanımı ve izlenen metodlar bu bölümde bildirilmiştir.

Tezin ana bölümlerinden I. BÖLÜM’de, “İlâhî” kelimesinin anlamsal bütünlüğünden yola çıkılarak hem bir edebiyat ve hem de bir mûsikî formu olarak tanımı yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca İlâhî formunun Türk Din Mûskîsi tarihi içerisinde doğuşu ve gelişimi konuları ele alınmıştır.

Tezin bir diğer ana bölümü olan II. BÖLÜM’de, İlâhî formu şekil özelliklerine göre ele alınarak İlâhî türleri, ilâhîlerde sık kullanılan makâmlar ve usûllerle ilgili bilgilerin yanı sıra İlâhî olarak kabul edilebilecek diğer formlar ele alınmıştır. Aruz-vezin ve İlâhî münasebetlerine de yer verilen bu bölümde ayrıca ilâhilerin Türk Halk Mûsikî ve Türkü formuyla olan münasbetleri incelenmiştir.

Tezin son ana bölümü olan III. BÖLÜM’de ise TRT repertuarında bulunan İlâhî formuna ait eserler makâm, usûl ve bestecilerine göre incelenmiş ve ulaşılan istatistiksel veriler araştırmacılara kolaylık sağlaması açısından tezin EKLER bölümünde tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

Türk Din Mûsikîsi’nin gelişimi adına katkı sağlayacağını ümit ettiğim bu yüksek lisans tezinin, tüm mûsikî bilimcilerine, araştırmacılara, akademisyenlere ve öğrencilere faydalı olmasını diliyorum, bu çalışmamda akademik bilgilerinden yararlandığım tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI’ya, yine akademik anlamda bana yardımcı olan Sayın Prof. Erol BAŞARA’ya, desteklerinden dolayı Dinî Mûsikî Uzmanı Selahaddin Eyyubi İŞIKSAL’a ve çalışmalarımın azim kaynağı olan eşim Ümran TÜYSÜZ’e ve biricik kızım Nihan TÜYSÜZ’e teşekkürlerimi sunuyorum.

Fatih TÜYSÜZ

SİVAS, 2017

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR	xv
ŞEKİL ve TABLO LİSTESİ.....	xvii
ÖZET.....	xviii
ABSTRACT	xx
GİRİŞ	1
1. TÜRK DİN MÛSİKÎSİ FORMLARI.....	6
1.1.CÂMÎ MÛSİKÎSİ FORMLARI	7
1.1.1. İbadet Öncesinde İcrâ Edilen Formlar	7
1.1.1.1.Ezân	7
1.1.1.2.Salâ (Salât)	9
1.1.1.3.Temcîd ve Münâcât	12
1.1.2. İbadet Esnasında İcrâ Edilen Formlar	12
1.1.2.1.Kur'ân-ı Kerîm Tilâveti	12
1.1.2.2.Kâmet (İkâmet).....	13
1.1.2.3.Îmâmet	14
1.1.2.4.Müezzinlik ve Cumhûr Müezzinliği.....	14
1.1.2.5.Mahfel (Mahfil) Sürmesi	14
1.1.2.6.Cuma Gülbankı ve Hutbesi	15
1.1.2.7.Tardiyeye	15
1.1.2.8.Terâvih Tertîbi.....	16
1.1.2.9.Tekbîr.....	16

1.1.2.10. Telbiye	17
1.1.2.11. Salavât	17
1.1.3. İbadet Sonrasında İcra Edilen Formlar	17
1.1.3.1. Tesbîh	17
1.1.3.2. İstiğfâr.....	17
1.1.4. İbadet Dışında İcra Edilen Formlar	18
1.1.4.1. Mevlid.....	18
1.1.4.2. Muhammediyye	19
1.1.4.3. Na't-ı Peygamber (Na't-ı Şerîf)	20
1.1.4.4. Ta'rîf.....	21
1.1.4.5. Mi'râciye.....	21
1.1.4.6. Regâibiyye	21
1.1.4.7. Ferâciye	22
1.2. TEKKE MÛSİKÎSİ FORMLARI	22
1.2.1. İsm-i Celâl.....	23
1.2.2. N'at-ı Mevlânâ.....	23
1.2.3. Mevlevî Âyini.....	23
1.2.4. Durak.....	24
1.2.5. Mersiye.....	25
1.2.6. Nefes	25
1.2.7. Savt	26
1.2.8. Nevbe	26
1.2.9. Gülbank	26
1.3. ORTAK DİNÎ MÛSİKÎSİ FORMLARI	27
1.3.1. İlâhî	27
1.3.2. Tevşîh.....	27
1.3.3. Şuğul	27
1.3.4. Kasîde	28
2. TEZİN AMACI.....	28
3. TEZİN ÖNEMİ.....	29
4. PROBLEM.....	30

5. ALT PROBLEMLER	30
6. SAYILTILAR	31
7. SINIRLILIKLAR, KAYNAKLAR ve METOD	31
BÖLÜM I	33
1. EDEBİYAT VE MÛSİKÎ FORMU OLARAK İLÂHÎ	33
1.1.İLÂHÎ KELİMESİNİN ANLAMI VE İSİM OLARAK KULLANIMI	34
1.2.TÜRK-İSLÂM EDEBİYATI TÜRÜ OLARAK İLÂHÎ	36
1.3.TÜRK DİN MÛSİKÎSİ FORMU OLARAK İLÂHÎ.....	37
1.4.TÜRK DİN MÛSİKÎ TARİHİ İÇERİSİNDEİLÂHÎ FORMUNUN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ.....	38
1.4.1. İslâmiyet'ten Önce Türklerde Dinî Mûsikî ve İlâhî	38
1.4.2. İslâmiyet'ten Sonra Türklerde Dinî Mûsikî ve İlâhî	42
1.4.2.1.İslâm Sonrası Türk Din Mûsikîsi'nin Doğuşu	43
1.4.2.2.Anadolu'da Türk Din Mûsikîsi ve İlâhî.....	45
1.4.3. Osmanlı'da Dinî Mûsikî ve İlâhî Formu	49
1.4.3.1.XIV., XV. ve XVI. Yüzyıllar	50
1.4.3.2.XVII. Yüzyıl.....	51
1.4.3.3.XVIII. Yüzyıl	58
1.4.3.4.XIX. Yüzyıl.....	62
1.4.3.5. XX. Yüzyıl	65
BÖLÜM II.....	71
1. ŞEKİL, İÇERİK VE TÜRLER OLARAK İLÂHÎLERİN TASNİFİ	71
1.1.İLÂHÎ FORMUNUN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	74
1.2.İLÂHÎ FORMU TÜRLERİ.....	81
1.2.1. Ninni (Çocuk) İlâhîleri	81
1.2.2. Mektep İlâhîleri.....	83
1.2.3. Damat-Düğün İlâhîleri	85
1.2.4. Asker İlâhîsi.....	85
1.2.5. Derviş İlâhîleri	85

1.2.6. Hilâfet Cemiyeti İlâhîleri	86
1.2.7. Cumhûr İlâhîsi	87
1.2.8. Ramazan İlâhîsi	88
1.2.9. Muharrem İlâhîsi	92
1.2.10. Zilhicce İlâhîsi (Kurban ve Hac İlâhîleri)	93
1.2.11. Diğer Hicrî Aylara Ait İlâhîler	94
1.2.12. Tevbe İlâhîsi	94
1.2.13. Cenâze İlâhîsi	95
1.2.14. Niyâz İlâhîsi (Âyini)	96
1.3.İLÂHÎLERDE USÛL VE MAKÂM	99
1.4.İLÂHÎ OLARAK KABUL EDİLEBİLECEK DİĞER FORMLAR	101
1.4.1. Tevhîd	103
1.4.2. Münâcât.....	104
1.4.3. Na't	105
1.4.4. Tevşîh.....	106
1.4.5. Mersiye.....	107
1.4.6. Durak.....	108
1.4.7. Savt	111
1.4.8. Nefes	112
1.4.9. Şuğul	113
1.4.10. Tekbîr	114
1.4.11. Salât (Salâ)	115
1.4.12. Temcîd	117
1.4.13. Tesbîh.....	118
1.5.İLÂHÎ, ARUZ-VEZİN MÜNASEBETLERİ.....	121
1.6.İLÂHÎLERİN TÜRK HALK MÛSİKÎSİ İÇERİSİNDE İNCELENMESİ ve TÜRKÜ FORMUYLA MÜNASEBETLERİ	131
1.6.1. Türk Halk Mûsikîsi'nin Şekillenmesinde Tasavvufun Etkileri.....	132
1.6.2. Tasavvufî Halk Mûsikîsi'nde İlâhî ve Türkü Formu Münasebetleri	133
1.6.2.1. Tasavvufî Halk Edebiyatı'nın Özellikleri.....	133
1.6.2.2. Türkü ve İlâhîlerde Ortak Özellikler	134

BÖLÜM III139

1. TRT REPERTUARINDAKİ İLÂHÎLERİN İNCELENMESİ139

1.1. TRT REPERTUARINDAKİ İLÂHÎLERİN MAKÂM VE USÛL SAYISI

AÇISINDAN İNCELENMESİ139

1.1.1. Acem Makâmı.....	139
1.1.2. Acem Aşîrân Makâmı	139
1.1.3. Acem Bûselik Makâmı.....	139
1.1.4. Acem Kürdî Makâmı.....	139
1.1.5. Acemmurassâ Makâmı	140
1.1.6. Arazbar Makâmı	140
1.1.7. Arazbar Bûselik Makâmı.....	140
1.1.8. Bayâtî Makâmı.....	140
1.1.9. Bayâtî Araban Makâmı	140
1.1.10. Beste-İsfahân Makâmı.....	140
1.1.11. Bestenigâr Makâmı	140
1.1.12. Bûselik Makâmı	141
1.1.13. Çargâh Makâmı.....	141
1.1.14. Dilkeş-Hâverân Makâmı	141
1.1.15. Dügâh Makâmı.....	141
1.1.16. Eviç Makâmı.....	141
1.1.17. Eviç-İsfahân Makâmı	141
1.1.18. Ferahfezâ Makâmı.....	141
1.1.19. Ferahnâk Makâmı.....	141
1.1.20. Ferahnâk Aşîrân Makâmı	142
1.1.21. Gerdâniye Makâmı.....	142
1.1.22. Gülizâr Makâmı	142
1.1.23. Hicaz Makâmı	142
1.1.24. Hicaz Aşîrân Makâmı.....	142
1.1.25. Hicazkâr Makâmı	142
1.1.26. Hisâr Bûselik Makâmı.....	142
1.1.27. Hûzî Makâmı	143
1.1.28. Hüseyinî Makâmı	143

1.1.29. Hüseyinî Aşîrân Makâmı	143
1.1.30. Hüseyinî Bûselik Makâmı	143
1.1.31. Hüseyinî Kürdî Makâmı.....	143
1.1.32. Hüseyinî Zemzeme Makâmı.....	143
1.1.33. Hüzûm Makâmı.....	143
1.1.34. Hüzûm-ı Cedîd Makâmı	144
1.1.35. Irâk Makâmı	144
1.1.36. İsfahân Makâmı	144
1.1.37. Karcıgar Makâmı	144
1.1.38. Kûçek Makâmı	144
1.1.39. Kürdî Makâmı	144
1.1.40. Kürdîli Hicazkâr Makâmı.....	145
1.1.41. Mâhûr Makâmı	145
1.1.42. Mâhûr Bûselik Makâmı	145
1.1.43. Mâyê Makâmı.....	145
1.1.44. Muhayyer Makâmı.....	145
1.1.45. Muhayyer Kürdî Makâmı.....	145
1.1.46. Muhayyer Sünbüle Makâmı	145
1.1.47. Müstear Makâmı.....	145
1.1.48. Nevâ Makâmı	146
1.1.49. Nevâ Bûselik Makâmı.....	146
1.1.50. Nev' eser Makâmı.....	146
1.1.51. Nevruz Makâmı	146
1.1.52. Nihâvend Makâmı.....	146
1.1.53. Nihâvend-i Kebîr Makâmı	146
1.1.54. Nîkrîz Makâmı.....	146
1.1.55. Nişâbûr Makâmı	147
1.1.56. Nişâbûrek Makâmı.....	147
1.1.57. Nühüft Makâmı.....	147
1.1.59. Rast Makâmı.....	147
1.1.60. Rast Aşîrân Makâmı	147
1.1.61. Rast-ı Cedîd Makâmı	147

1.1.62. Rehâvî Makâmı	147
1.1.63. Sabâ Makâmı	148
1.1.64. Sabâ Bûselik Makâmı.....	148
1.1.65. Sabâ Kürdî Makâmı	148
1.1.66. Sabâ Zemzeme Makâmı	148
1.1.67. Sâzkâr Makâmı	148
1.1.68. Segâh Makâmı	148
1.1.69. Sultânî Yegâh Makâmı	148
1.1.70. Sûz-i Dil Makâmı	148
1.1.71. Sûz-i Dilârâ Makâmı	149
1.1.72. Sûz'nak Makâmı	149
1.1.73. Şedarabân (Şedd-i Arabân) Makâmı	149
1.1.74. Şehnâz Makâmı	149
1.1.75. Şevk'efzâ Makâmı	149
1.1.76. Şevku Tarab Makâmı	149
1.1.77. Şîve-nümâ Makâmı	149
1.1.78. Tâhir Makâmı.....	149
1.1.79. Tâhir Bûselik Makâmı.....	150
1.1.80. Tebrîz Makâmı.....	150
1.1.81. Uşşâk Makâmı	150
1.1.82. Yegâh Makâmı.....	150
1.1.83. Zâvil Makâmı.....	150
1.2. TRT REPERTUARINDA BULUNAN İLÂHÎLERİN BESTEKÂR ve GÜFTEKÂRLARININ LİSTESİ.....	150
SONUÇ.....	151
KAYNAKÇA.....	155
EKLER.....	161
ÖZ GEÇMİŞ	273

KISALTMALAR

age.	: adı geçen eser
agm.	: adı geçen makale
AÜİFD	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
bk.	: bakınız
C:	: Cilt
CÜSBE	: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
DİA	: Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
FÜİFD	: Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
(c.c.)	: celle celâlühû
Hız.	: Hazreti
MÜİFD	: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
ö.	: ölümü
Prof.	: Profesör
(r.a.)	: radiyallâhu anh
s.	: sayfa
S:	: Sayı
(s.a.v.)	: sallallâhu aleyhi ve sellem
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
UÜİFD	: Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
vb.	: ve benzeri
Yrd.	: Yardımcı

ŞEKİL ve TABLO LİSTESİ

Şekil 1. <i>Mecmûa-i Sâz ü Söz</i> 'de sunulmuş İlâhî ve Tesbîh eserleri	54
Şekil 2. <i>Mecmûa-i Sâz ü Söz</i> 'de sunulmuş bir Tesbîh eseri.....	55
Şekil 3. <i>Mecmûa-i Sâz ü Söz</i> 'de sunulmuş bir İlâhî eseri ve Türküler	56
Şekil 4. <i>Atrabü'l-Âsâr</i> 'da Şîrûganî ile ilgili geçen bilgiler.....	60
Şekil 5. <i>Atrabü'l-Âsâr</i> 'da Şîrûganî'nin bestelediği formlar ve sayısı	60
Şekil 6. “zemîn + nakarat + meyân + nakarat” şekli ile bestelenmiş bir İlâhî	75
Şekil 7. “A+B” şekli ile bestelenmiş bir İlâhî	76
Şekil 8. A cümlesinin motifleri dolap ile meydana getirilmiş başka bir “A+B” şekilli İlâhî örneği.....	77
Şekil 9. Her bir ölçüsü aynı zamanda bir motif olan tek cümleli İlâhî örneği ...	78
Şekil 10. Nakaratı iki cümleden meydana gelen ve “A+B+C+B” şemasının dışında bestelenmiş 3 dönemli İlâhî örneği.....	79
Şekil 11. Bir Ninni İlâhîsi örneği	82
Şekil 12. Güftesi Şeyh Mehmed Bekrî'ye ait Mektep İlâhîsi olarak okunan Şuğul'un Uşşâk makâmındaki notası.....	84
Şekil 13. Bir Derviş İlâhîsi örneği.....	86
Şekil 14. Bir Hilâfet Cemiyeti İlâhîsi örneği	87
Şekil 15. ÇalakzâdeMustafâ Efendi'nin Cumhûr İlâhîsi	88
Şekil 16. Ahmet Hatipoğlu'nun derlediği Sivas'a ait bir Ramazân İlâhîsi Örneği	89
Şekil 17. Selahaddin Eyyûbi Işıkşal'ın derlediği Sivas Ramazan İlâhîsi Örneği I	90
Şekil 18. Selahaddin Eyyûbi Işıkşal'ın derlediği Sivas Ramazân İlâhîsi Örneği II	91
Şekil 19. Bir Muharrem İlâhîsi Örneği	92
Şekil 20. Bir Hac İlâhîsi Örneği	93
Şekil 21. Bir Tevbe İlâhîsi Örneği.....	94
Şekil 22. Bir Cenâze İlâhîsi Örneği.....	95
Şekil 23. Niyâz İlâhîsi.....	97
Şekil 24. Niyâz İlâhîsi'nin devamı	98
Şekil 25. Tevhîd İlâhîsi Örneği	103

Şekil 26. Münâcât Örneği I.....	104
Şekil 27. Münâcât Örneği II	105
Şekil 28. Na't Örneği	106
Şekil 29. Tevşîh Örneği.....	107
Şekil 30. Mersiye Örneği.....	108
Şekil 31. Durak Örneği.....	109
Şekil 32. Durak Örneğinin devamı	110
Şekil 33. Savt Örneği	111
Şekil 34. Nefes Örneği	112
Şekil 35. Şuğul Örneği	113
Şekil 36. Tekbîr Örneği	114
Şekil 37. Salât Örneği.....	115
Şekil 38. Salât ve İlâhî Örneği.....	116
Şekil 39. Temcîd Örneği.....	117
Şekil 40. Tesbîh Örneği.....	118
Tablo 1. TRT Repertuarındaki ilâhîlerin alfabetik makam sıralaması	161
Tablo 2. TRT Repertuarında İlâhîsi bulunan bestekârların mevcut İlâhî adetleri	234
Tablo 3. TRT Repertuarında ismine sık rastlanılan bestekârlar, güftekârlar, makâmlar ve usûller	269

ÖZET

Bu araştırma ile Türk Din Mûsikîsi formlarından biri olan İlâhî formunun, tarihsel süreç içerisinde nasıl şekillendiği, hangi amaçlarla ve nasıl kullanıldığı, kendine has başlıca tür ve özellikleriyle nasıl tanımlandırılacağı ve Dinî Mûsikî içerisinde ne denli bir öneme sahip olduğu bilgilerine ulaşılması amaçlanmıştır.

Daha önce yapılmış akademik çalışmalar içerisinde, İlâhî formuna ait dağınık bilgilerin derlendiği ve TRT repertuarında bulunan ilâhîlerin tamamının makâm, usûl ve bestecileri açısından istatistiksel olarak incelendiği bir çalışma bulunmamaktadır. Mevcut çalışmalarda ise makâm sınırlandırılmaları getirilerek yalnızca bazı makâmlardaki ilâhîlerin incelendiği ve bu çalışmaların da daha ziyade istatistiksel verilere ulaşmak maksadıyla yapıldığı görülmektedir. Bu sebeple, İlâhî formunun tarihsel ve şekilsel özellikleriyle incelendiği, TRT repertuarında bulunan tüm ilâhîlerin makâm, usûl ve bestecilerine göre istatistiksel veriler doğrultusunda tasniflendirildiği bu tez ile bilimsel çalışmalarda karşılaşılabilecek muhtemel problemlerin en aza indirilmesi ve böylece Türk Din Mûsikîsi'ne bilimsel bir katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Araştırma için kullanılan tüm verilere, TRT Türk Sanat Müziği repertuarındaki İlâhî formundaki eserler, Dinî Mûsikî konuları ile ilgili hazırlanmış tezler, akademik makaleler ve çeşitli kitaplar incelenerek ulaşılmış ve kaynak taraması yöntemine başvurulmuştur.

Bu çalışmada ulaşılan tüm veriler değerlendirilerek İlâhî formuna ait tüm bilgilere ulaşılmaya çalışılmış, tezin son bölümünde ise TRT repertuarında bulunan ilâhîler makâm, usûl ve bestecilerine göre tasniflendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türk Mûsikîsi, Türk Din Mûsikîsi, Cami ve Tekke Mûsikîsi, İlâhî.

ABSTRACT

The research aims to enlighten the importance of Hymn form, which is one of the Turkish Religious Music forms, in terms of how it is shaped in the historical process, with what aims and how it is used, how it is depicted with its unique types and features and to what extent it is significant in Religious Music.

Among the studies conducted so far, there has not been a study compiling various information on the Hymn Form and examining all the hymns in the TRT repertoire statistically according to Makam (The Turkish Mode of Classical Music), Usul (Rhythm in Turkish Classical Music) and composers. It can be observed that in present studies, only hymns in some makams within makam limitations are studied and these studies are done generally to reach the statistical data. Therefore, it is aimed to minimize the number of possible misunderstandings and hence to provide a scientific contribution to the Turkish Religious Music by this study in which the Hymn form is inspected both historically and in construct and supported the classification of all the forms of Hymns in TRT repertoire according to usul, makam and composers in line with statistical data.

The data used for the research was obtained from the Hymn repertoire of the TRT Turkish Classical Music, theses on religious music, papers on the issue and some of the related books. Literature review method was applied during the research.

In the research, all the data are evaluated and all the information on Hymn form was tried to be gathered, and at the end of the research all the Hymns in TRT repertoire were classified according to makam, usul and composers.

Keywords: Turkish Music, Turkish Religion Music, Moscue and Sufi Music, Hymn

GİRİŞ

İslâmiyet'in doğuşu Müslüman toplumunda siyasal ve sosyal anlamda birçok köklü değişiklikler meydana getirirken, aynı zamanda kültürel anlamda da bir takım gelişmelerin zeminini oluşturmuştur. İslâm'ın, içtimai hayatın düzeni adına getirmiş olduğu bu köklü değişiklikler, yerel anlamda bir “medenî olma”¹ zorunluluğunu birlikte doğurmuştur. Zamanla, Müslümanların ilmî ve kültürel değerlere ve bu alandaki çalışmalara verdikleri önemin artmasıyla medenî olma noktasından tam bir medeniyet olma noktasına erişilmiş, böylece yüzyıllar içerisinde siyasal, sosyal ve kültürel anlamda diğer tüm medeniyetleri etkileyecek İslâm Medeniyeti zuhur etmiştir. Bu medeniyet bünyesinde her türlü bilim ve sanatın tekâmülüne, kültürün en büyük unsurlarından biri olan mûsikî ilmi de dâhil olarak İslâm toplumlarının inanç ve kültürel değerlerinin önemli bir parçasını teşkil etmeye başlamıştır. Zira mûsikî de tıpkı İslâm dini gibi fitrîdir; yani insanın fitrî özellikleriyle her şekilde örtüşmektedir.² “Bundan dolayı İslâm dini ile mûsikî arasında bir uygunluk bulunacağı, bunların birbirine zıt düşmeyeceği pek tabiidir.”³ Nitekim İslâmiyet'in doğuşundan itibaren mûsikî, kendi tabii sınırları içerisinde insanı günaha sevk ettirmeden icrâ edilmesi ve İslâm'ın kendi gâyesi için bir vasıta olarak kullanılması şartıyla mubah olarak da kabul görmüştür.⁴ Bu bağlamda tarih süreci içerisinde İslâm Medeniyeti'ne has özellikleriyle şekillenmeye başlayan mûsikî ilminin, dinî ya da ilâhî içerikli ilk formlarının ve icrâ şekillerinin nasıl ve hangi sebeplerle ortaya çıktığını anlamak adına o dönemlere göz atmak önem arz etmektedir.

İslâm'ın henüz medeniyet olma noktasına gelmediği ilk yıllarında tam bir devlet teşekkülü ve kurumsallaşma söz konusu olmadığından mûsikî ilminde yüksek bir seviyeye ulaşamamıştır. Buna rağmen tarih kaynaklarından edindiğimiz bilgilere göre, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) müsaadeleriyle düğünlerde, karşılamalarda, uğurlamalarda, bayramlarda, yolculuklarda ve savaşlarda hali hazırdaki mûsikî

¹ Arapça'da “medîne” şehir, “medenî” kavramı ise şehirli anlamlarına gelmektedir. “Medenî olma” ve kültür-sanat ilişkisi konusunda detaylı bilgi için bk. Fazlı Arslan, *İslâm Medeniyetinde Mûsikî*, Beyan Yayınları, İstanbul 2015, s. 359 - 375.

² Nuri Özcan, “XVII. Ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Dinî Mûsikî”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, C: 10, s. 722.

³ Süleyman Uludağ, *İslâm Açısından Müzik ve Semâ*, Kabcacı Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 11.

⁴ Uludağ, *age.*, s. 15.

kültürüne ve seviyesine uygun mûsikî icrâları yapılmış,⁵ çeşitli ibadetler esnasında Kur’ân-ı Kerîm, Ezân, Tekbîr, Salât ü selâmlar, Tehliller ve Telbiyeler⁶ okunmuş,⁷ ayrıca ibadet yaşantısına farklı lezzetler katmak maksadıyla mûsikîden yararlanılarak dinî içerikli icrâlar ağırlık kazanmıştır.⁸ Hz. Peygamber’ in (s.a.v.) Ezân’ın ve özellikle Kur’ân-ı Kerîm’in güzel sesle okunmasını teşviki, tavsiyesi ve birçok hadislerinden de anlaşılacağı üzere⁹ güzel sese rağbet etmesi, Müslümanların da bu tavsiyelere aynı hassasiyetle önem vermiş olmaları neticesinde “tecvîd” ve “kıraat”¹⁰ ilimleri doğmuş, bugünkü Dinî Mûsikî’nin de temelleri atılmaya başlanmıştır.¹¹ Henüz mûsikî ilmine has bir nazariyatın oluşturulmadığı bu dönemlerde, geleneksel olarak süregelen ve bestesiz olarak okunan Arap şiirlerinin, toplumsal statüsü yüksek şâirler tarafından hem sanatsal amaçlarla ve hem de dönemin İslâm öncesi dinî-siyasî amaçları doğrultusunda yazılmış oldukları bilinmektedir. İslâmiyet’in doğuşuyla birlikte bu şiirlerin, dinin yayılmasında ve savunulmasında Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından kullanılmalarının istendiği ve onun şairleri bu konuda teşvik ettiği de görülmektedir.¹² Bu bağlamda İslâm dini çerçevesinde bu şiirlerin dinî amaçlarla kullanılabileceği fikri o dönemlerde belirginleşmiştir.

Dört halife dönemini kapsayan yıllarda ise sistemli bir devlet teşekkülünün oluşmaya başlaması ve devlet sınırlarının gelişmesi İslâm kültürünün diğer kültürlerle kaynaşmasını sağlamıştır. Bunun sonucunda refah seviyesi artarken mûsikîye olan ilgi de giderek artmıştır. Mûsikîye artan ilgiyle çeşitli çalgılar yaygınlaşarak bazı sahâbîlerin ve tâbîînlerin çadırlarında görülürken, “hudâ” ve “nasb” gibi basit sahra mûsikîsi türleri yerine belirli usûl kalıpları ve nazarî kurallarla

⁵ Mehmet Tıraşçı, *İlahiyat Fakülteleri İçin Dinî Mûsikî Ders Notları*, Dört Mevsim Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 63.

⁶ Tehlîl, “Lâ ilâhe illâllâh” şeklinde kelime-i tevhîd okumaya denir. Ayrıca Kur’ân-ı Kerîm Tilâveti, Ezân, Salât ü selâm, Tekbîr ve Telbiye kavramları için ilgili bölümlere bk.

⁷ Cemal Karabaşoğlu, *Ramazan Ayına Mahsus Tekke Mûsikîsi ve İlâhileri*, Kutupyıldızı Yayınları, İstanbul 2016, s. 8.

⁸ Erdoğan Ateş, *Türk Din Mûsikîsi*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2015, s. 15.

⁹ Bahsî geçen bir çok hadis ve kaynakları için bk. Uludağ, *age.*, s. 39 – 130.

¹⁰ Lügatte “kıraat”, okumak anlamına gelse de esasen “Kur’ân-ı Kerîm’i okumak” manasında kullanılır. Kıraat ilmi içerisinde ise her bir harfi “mahrec” (sesin ağızdan çıkış noktaları) kurallarına göre kuvvetlilik-zayıflık, sertlik-yumuşaklık, uzunluk-kısalık, uyum ve ahenk kaidelerine göre okumaya ise “tecvîd” ilmi denir. Ayrıntılı bilgi için bk. Karabaş Tecvîdi, s. 2-3.

¹¹ Özcan, *agm.*, s. 724.

¹² Uludağ, *age.*, s. 15. Bu şairlerin İslâmiyet ile birlikte Hz. Peygamberin emrine girdiklerini tarih kaynaklarından anlıyoruz. O dönem şairlerinden Hassan b. Sâbit için bk. Ahmet Hakkı Turabi, “İlk Dönem İslâm Dünyasında Mûsikî Çalışmalarına Bir Bakış”, *MÜİFD*, İstanbul 1995 -1997, S: 13-15, s. 230.

icrâ edilmeye başlanan daha sanatsal eserler görülmeye başlanmıştır.¹³ Yukarıda bahsi geçen Arap şiirlerinin ilk defa Hz. Ömer (r.a.) döneminde bestelenmeleriyle birlikte¹⁴, yine dört halife döneminin sonlarında bir takım yeni mûsikî türleri şekillenmeye başlamıştır.¹⁵ Böylece günümüz dinî mûsikîsinin esas içeriğini oluşturan “Allâh ve peygamber sevgisi” gibi konular, bu eserlerin belirleyici özelliklerini teşkil etmeye başlamıştır. Lügatlerdeki karşılığı “Allâh’a ait” ya da “Allâh ile ilgili” şeklinde olan ve genel bir yaklaşımla “İlâhî” olarak adlandırabileceğimiz İslâm dinine ait ilk mûsikî eserleri de yine bu dönemde şekillenmeye başlamışlardır.¹⁶

Dört halife döneminin ardından Emevîler ve Abbasîler ile birlikte siyasal, sosyal ve kültürel anlamda cereyân eden tüm gelişmeler mûsikîdeki gelişmelerin de belirginleşmesine sebep olmuştur. Emevîler döneminde Şam’ın başkent olmasıyla birlikte Bizans ve Acem kültürleri ile yakın temaslar meydana gelmiş, bunun sonucunda İran ve Rumlara ait ezgilerin ve makâmalarının etkileri Arap şiirlerine yansiyarak yeni mûsikî türleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca İslâm dünyasının mûsikî nazariyatına ait ilk eserleri de kaleme alınmaya başlanmıştır. Mûsikî nazariyatına ait ilk eser ise Yûnus el-Kâtib (ö. 750) tarafından kaleme alınmıştır. Devlet idarecilerinin de ilgisi ve desteğiyle mûsikî, gerek nazarî, gerekse icrâsal bakımdan hızlı bir farklılık ve gelişme göstermek suretiyle artık bir sanat dalı olarak benimsenmeye başlanmıştır.¹⁷ Mûsikî alanındaki tüm bu gelişmeler Emevîlerden sonra Abbasîler döneminde de hızla artarak kendini göstermeye devam etmiştir. Abbasî halifelerinin de ilmî gelişmeleri teşvikleri ve destekleri ile “Beytü’l-Hikme”¹⁸ denilen ve tercüme yapılan bilim merkezleri oluşturulmuş, mûsikî nazariyatına ait birçok eserin yanında eski Yunan eserleri bu merkezlerde tercüme edilerek mûsikî nazariyatının sistemli bir yapı kazanması hızlandırılmıştır. Bu çalışmalar sonraki dönemlerde gelen birçok mûsikî nazariyatçısını ve müellifini de olumlu anlamda

¹³ “huda” ve “nasb” türlerinin yanı sıra ayrıca aruz kalıplarıyla okunan ve “inşâd” denilen bir diğer tür hakkında bilgiler ve kaynakları için bk. Turabi, *agm.*, s. 226-227.

¹⁴ Özcan, *agm.*, s. 723.

¹⁵ Ayrıca Dört halife döneminde hudâ ve nasb dışındaki formlar ve dört halife döneminin sonlarında ortaya çıkan “el-ğınâu’l-mütân” isimli yeni tarz formlar hakkında bilgi için bk. Turabi, *agm.*, s. 234.

¹⁶ Buradaki “ilâhî” kelimesi bugünkü Dinî Mûsikî formları içerisinde tasniflendirilen ve bu tezin ana konusu olan İlâhî formununun şekilsel, güftesel ve diğer teknik özelliklerini belirtmek amacıyla kullanılmamış olup, “ilâhî” teriminin yalnız lügat anlamına dikkat çekmek için kullanılmıştır.

¹⁷ Bu bilgiler ve kaynakları için bk. Turabi, *agm.*, s. 235-241.

¹⁸ Bk. Mahmut Kaya, “Beytü’l-Hikme”, *DİA*, İstanbul 1992, C: VI, s. 88.

etkilemiştir. Yine bu dönem itibariyle mûsikî ilmi yalnız musikişinaslarca değil, ilim adamları tarafından da ilgi görmüştür. İslâm filozoflarının önde gelenlerinden biri olan Ebû Yûsuf Ya'kûb bin İshâk el-Kindî (ö. 874), İslâm filozofları içerisinde mûsikîye ait ilk nazariyat eserini yazarak mûsikîyi ilmî bir disiplin ile ifade etmiş ve ona yeni bir ilmî hüviyet kazandırmıştır. Ayrıca mûsikîyi ilk kez nazarî olarak sistemleştirmiş ve yazmış olduğu eserlerle sonraki yüzyıllarda gelecek nazariyatçılara ışık tutmuştur.¹⁹

İslâm coğrafyasında özellikle IX. yüzyılla birlikte artık sistemli bir ilim haline gelerek gelişme gösteren mûsikî, yine bu yüzyılda bir hayli yaygınlaşan ve gayesi “insanın Hakk’a yönelerek mutlu olmasını sağlamak” olan tasavvufun içerisinde de önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Mûsikînin nefsi terbiye etmesi, ruhu arındırması, insanı Allâh’a (c.c.) yaklaştırması ve ilâhî sırlara aşina kılması gibi daha birçok vasıflara sahip olduğu düşüncesi onu tasavvuf anlayışı içerisinde tercih edilir hale getirmiştir.²⁰ Türk Din Mûsikîsi’nin özellikle tekkelerde şekillenerek günümüze ulaşmasını sağlayan tasavvuf akımları, X. ve XI. yüzyıllar itibariyle Türklerin İslâmiyet’e girmeye başlamalarıyla birlikte onların mûsikî kültürleri üstünde etkili olmaya başlamıştır. Özellikle 1071’de Anadolu kapılarının Türklere açılmasıyla birlikte Türkistan’dan Anadolu’ya gelmeye başlayan Hoca Ahmed Yesevî’nin (ö. 1166) dervişleri, kurdukları tekke ve dergâhlarla tasavvuf anlayışının gelişmesini sağlamış, ilk Türk tarikatı olan Yesevîlik ile birlikte Anadolu’da bir Türk-İslâm medeniyetinin doğmasına öncülük ederek mûsikînin tasavvufî açıdan şekillenmesini de sağlamışlardır. Türklerin İslâm öncesi yaşantılarında da çok önemli bir yere sahip olan ve günlük yaşantılarının önemli bir unsuru olan mûsikîleri, Anadolu’daki bu tarikatların büyük etkisiyle köklü değişimler göstermeye başlamıştır.²¹ İslâmiyet içerisinde bu sanata karşı menfî bir cephenin yer almaması, Müslümanlığı seçen Türklerin, mûsikîyi İslâm’dan önceki hususiyetleriyle ve aynı önemle korumalarını sağlayarak²² onu İslâm’ın yayılmasında ve Allâh’ın (c.c.) anılmasında bir araç olarak

¹⁹ Bu dönemde yapılan tercüme çalışmaları, nazariyatçılar, mûsikîşinaslar ve müellifler hakkında detaylı bilgiler ve ayrıca el-Kindî’nin mûsikî alanında yazmış olduğu eserleri için bk. Turabi, *agm.*, s. 239-243.

²⁰ Özcan, *agm.*, s. 724.

²¹ Bayram Akdoğan, Türk Din Mûsikîsinin Anadolu’da Doğuşu ve Tarihî Seyri Hakkında Bazı Mülâhazalar”, *AÜİFD*, Ankara 2003, C: XLIV, S: I, s. 359.

²² İslâm dünyasında mûsikînin aleyhinde birçok fikir ortaya atılmış olmakla beraber, buradaki “mûsikîye karşı menfî bir cephe alınmaması” bahsi tamamen Peygamberimizin (s.a.v.) güzel sese

benimsemelerine sebep olmuştur. Böylece mûsikî, dinî duyguların daha etkili şekilde ifade edilebilmesi ve ibadetlerin feyzinin artırılması maksadıyla Türklerin ibadetleri esnasında yaygın şekilde kullanılan bir unsur haline gelmiştir. Bu açıdan, İslâm'dan önce dinî maksatlarla kullanılan mûsikî, İslâmiyet ile birlikte de dinî amaçlarla kullanılmaya başlanmış,²³ câmilerde, tekkelerde, çeşitli tassavuf dergâhlarının dinî mahiyetteki toplantılarında, zikir meclislerinde ve ibadetler esnasında okunan, gerek mensûr ve gerekse manzûm eserlerin mûsikî ile süslenmesi giderek yaygınlaşmıştır.

Tüm bu tarihsel süreç içerisinde mûsikî alanında kaydedilen gelişmeler pek tabiidir ki, mûsikîden dinin lehine bir istifade etme imkânını da beraberinde getirmiştir. Bu anlayışla birlikte, başta Kur'ân-ı Kerîm'in teknik kaideleriyle birlikte güzel sesle okunması önem arz etmeye başlarken, ezgi ile okunmasının da bir zaruret olduğu algısı oluşmaya başlamıştır²⁴. Böylece ibadetler ve zikirler esnasındaki mûsikî ve güzel ses ile yapılan icrâların yaygınlaşması İslâm'a ait Dinî Mûsikî formlarının şekillenmesini sağlamıştır. İşte, Hz. Peygamberin (s.a.v), sahâbîlerin ve tâbiînin tatbiki ve İslâm tasavvufunun anlayışı çerçevesinde belirginleşen dinî yaşantı zamanla câmîlerde, çeşitli tarikat meclislerinde ve tekkelerde bir takım kaideler çerçevesinde icrâ edilen bir mûsikî türünün ortaya çıkmasını sağlamıştır ki, bu bağlamda icrâ edilen tüm bu eserler esasen bugünkü anlamda izah edebileceğimiz Dinî Mûsikî'nin şekillenmesine öncülük etmişlerdir.²⁵

Türk-İslâm kültürünün çok önemli unsurlarından birini teşkil eden Dinî Mûsikî içerisinde başlı başına bir form olan ve tezimizin ana konusunu meydana getiren İlâhî formunu tüm ayrıntılarıyla inceleyebilmek ve diğer formlarla daha net mukayese edebilmek adına bu bölümde diğer tüm Dinî Mûsikî formları ayrı ayrı ele alınacaktır.

verdiği öneme dair izah edilmiştir. Bk. Sadeddin Nüzhet Ergun, *Türk Mûsikîsi Antolojisi*, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul 1942, C: I, s. 7.

²³ Akdoğan, *agm.*, s. 369.

²⁴ Abdurrahman Çetin, "Kur'ân Kırâatında Mûsikînin Yeri", *UÜİFD*, Bursa 1998, C: VII, S: 7, s. 126-130.

²⁵ Özcan, *agm.*, s. 724.

1. TÜRK DİN MÛSİKÎSİ FORMLARI

Formlar, bir mûsikî eserinin biçimsel özelliklerini ifade ederler. Klasik Türk Mûsikîsi'nin de kendine has bir takım formları mevcuttur.²⁶ Klasik Türk Mûsikîsi'nde formlar “Saz Mûsikîsi” ve “Sözlü Mûsikî” olarak ikiye ayrılır. Sözlü mûsikîmiz ise yine kendi içinde “Dinî Mûsikî” ve “Lâ-Dinî Mûsikî” olarak ikiye ayrılmaktadır.²⁷ Dinî ve lâ-dinî şeklinde bir ayrıma Türk Mûsikîsi tarihinde rastlanılmamakla birlikte, mûsikînin çeşitli dergâhlarda, tekkelerde ve mevlevîhânelerde gelişip şekillendiği de bir gerçektir. Ancak günümüz itibarıyla mûsikî eğitiminin gelişmesi ve bu yönde çalışmaların artırılması sebebiyle böyle bir tasniflendirme ve tanımlamaya ihtiyaç duyulmaktadır.²⁸ Ayrıca Dinî Mûsikî formlarını Lâ-Dinî Mûsikî Formları'ndan ayrı tasniflendirmemizin bir sebebini de, Dinî Mûsikî'nin kullanıldığı alanlara ve amacına yönelik olarak güfte, tavır ve biçim anlamında lâ-dinî mûsikîden ayırıcı özellikler sergiliyor olmasını gösterebiliriz.²⁹ Bu sebeple Dinî Mûsikî de “Câmî Mûsikîsi” ve “Tekke Mûsikîsi” olarak iki ana başlık altında incelenmektedir.³⁰ Bunun yanı sıra “*Dinî Mûsikî'mize ait bazı türler, yapıları ve icrâ ediliş tarzları ile câmiye ve tekkeye has değillerdir. Bu eserlerin tek farkı câmîde sesle, tekkede ise sazla icrâ edilebilmesidir.*”³¹ Bu sebeple bu tez çalışmasında Dinî Mûsikî Formları'nın tasniflendirilmesi “Câmî Mûsikîsi Formları”, “Tekke Mûsikîsi Formları” ve “Ortak Dinî Mûsikî Formları” şeklinde yapılmıştır.

²⁶ Form, bir eserin bestelenmesinde uyulması gereken beste kalıplarıdır. Bk. Yavuz Demirtaş, “Türk Din Mûsikîsi Formları”, *FÜİFD*, Elazığ 2009, S: 14:1, s. 213.

²⁷ İsmail Hakkı Özkan, *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1998, s.79. Ayrıca konumuzun içeriği gereğince bu bölümde Saz Mûsikîsi'nin formlarını ve özelliklerini belirtmeyip, Mevlevî Âyinleri'nin icrâsında yer alan bazı Saz Mûsikî biçimlerine bu form başlığı altında değinilmiştir.

²⁸ Ateş, *age.*, s. 55.

²⁹ Demirtaş, *agm.*, s. 213.

³⁰ Demirtaş, *agm.*, s. 214. Bu ayrımın yapılmasında câmi mûsikîsi ve tekke mûsikîsinin dört önemli farkı bulunmaktadır. Çalgı kullanımı, konu farklılığı, mekân farklılığı ve tavır farklılığı olarak belirlenen bu ayırıcı özelliklerin ayrıntılı bilgileri için bk. Tıraşçı, *age.*, s. 79-81.

³¹ Tıraşçı, *age.*, s. 102.

1.1.CÂMÎ MÛSİKÎSİ FORMLARI

Doğuşu Hz. Peygamber (s.a.v.) dönemine kadar uzanan ve câmîlerde yapılan mûsikî formları olarak tanımlanabileceğimiz³² Câmî Mûsikîsi, diğer dinî formlardan ayrı olarak yalnızca sese dayalı ve icrâsında herhangi bir mûsikî aleti kullanılmayan formlardan oluşmaktadır. Câmî Mûsikîsi'nin genel olarak amaçları ibadetlere çağrı yapılması ve yapılan ibadetler esnasında câmîde bulunan kişilere okunan tüm ilâhî sözlerin mûsikî ile süslenerek ulaştırılmasıdır. *“Türk Din Mûsikîsi'nin ilk ve en önemli bölümünü oluşturan bu tür, câmîde ibadet öncesi, ibadet sırasında ve ibadetten sonra icrâ edilen ses mûsikîsinden ibarettir.”*³³

1.1.1. İbadet Öncesinde İcrâ Edilen Formlar³⁴

1.1.1.1.Ezân

Farz olan namâzların vaktinin geldiğini duyurmak için günde beş kere Arapça olarak okunan³⁵ bir çağrı olan Ezân, kelime manası olarak “bildirme, duyurma, ilâm” gibi anlamlara gelmektedir. Farz olmayan namâzlar için Ezân okunmaz.³⁶ Ezân okuyan kişiye “müezzin”,³⁷ okunan yere ise “mi'zene” ya da “minâre” denir. İki müezzinin mukâbele şeklinde karşılıklı okuduğu Ezân'a “çifte ezân”, Cuma namazında imamın minbere çıkıp hutbeye başlamasından önce câmî içerisinde okunan Ezân'a ise “iç ezân” denilir.³⁸

Medine'ye hicret edildikten sonra namaz vakitleri sahâbîler tarafından “es-salâh” şeklinde nida edilerek haber verilmesine rağmen bu çağrı şekli kâfi gelmemeye başladı. Bu nedenle sahâbîler çan çalmak, ateş yakmak, davul çalmak, bayrak dikmek, boru üflemek vb. gibi farklı çağrı yöntemlerini Hz. Peygambere (s.a.v.) danışsalar da, önerilen bu yöntemler, farklı dinlerin içerisinde yer alan bazı

³² Tıraşçı, *age.*, s. 82.

³³ Câmîlerde mûsikî enstrümanı kullanılamamasının nedenleri ve bu konudaki daha ayrıntılı bilgiler için bk Ateş, *age.*, s. 57-60.

³⁴ Bu tasniflendirmenin ayrıntıları için bk. Fatih Koca, *İslâm Tarihi ve Medeniyetinde Salâlar ve Salavâtlar (Anadolu Örneği)*, CÜSBE Basılmamış Doktora Tezi, Sivas 2013.

³⁵ Abdurrahman Çetin, “Ezân”, *DİA*, İstanbul 1992, C: XII, s. 37.

³⁶ Halil Can, “Dinî Türk Mûsikîsi Lügatı”, *Mûsikî Mecmuası*, İstanbul 1996, C: XIX, S: 219, s. 56.

³⁷ Kur'ân-ı Kerîm'de müezzin kelimesi “münâdî” yani nidâ eden anlamında iki sûrede geçer. Bk. el-A'râf, 44 ve Yûsuf, 70.

³⁸ Ateş, *age.*, s. 61. İç Ezân' ın mücidi Şeyh Abdü'l-gânî Gülşenî' dir. Bk. Suphi Ezgi, *Nazarî ve Amelî Türk Mûsikîsi*, Kâatçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul 1935, C: III, s. 75.

adetlere benzemesi sebebiyle Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından kabul görmedi.³⁹ Bu arayışların devam ettiği günlerde Abdullah bin Zeyd el-Ensâri (r.a.) ve bazı sahâbîlerin Ezân'ı rüyalarında görüp Hz. Peygamber'e (s.a.v.) bu durumu bildirmeleri sonucunda ilk olarak Ezân Medîne'de Bilâl-i Habeşî (r.a.) tarafından peygamberimizin emriyle sabah namazı vaktinde okunmuş oldu. Hangi bölümünün kaç tekrarla okunacağı Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından bildirilen⁴⁰ Ezân'ın sözleri şu şekildedir:⁴¹

“Allâhü Ekber	(Dört kere)
Eşhedü en-lâilâhe illallâh	(İki kere)
Eşhedü enne Muhammeden Resûlullâh	(İki kere)
Hayya'ala's-Salâh	(İki kere)
Hayya'ale'l-Felâh	(İki kere)
Allâhü Ekber	(İki kere)
Lâ ilâhe illallâh	(Bir kere)”

Ancak yalnızca sabah vaktinde okunan Ezân'da, “Hayya'ale'l-Felâh”tan sonra “namaz uykudan hayırlıdır” anlamına gelen ve iki kere tekrar edilen “Essalâtü Hayru'n-mine'n-Nevm” ibaresi⁴² Bilâl-i Habeşî (r.a.) tarafından Ezân'a dâhil edilmiş ve bu ilave sözler Peygamberimiz (s.a.v.) tarafından da beğenilerek uygun görülmüştür.⁴³

Ezân'ın sözleri tüm İslâm coğrafyasında değiştirilmeden okunur ve bu yönüyle evrensel bir niteliği vardır. Bu niteliğinin yanı sıra Ezân, her milletin kendi kültürünün bir yansıması olarak farklı farklı makâmsal ve melodik özelliklerle okunur; çünkü Ezân mûsikîden istifade edilerek okunan bir formdur. Nitekim ezânlar, Türk-İslâm kültürü içerisinde de tarih boyunca çeşitli makâmlarda okunmuş ve yine günümüzde her vakit için farklı makâmlarda okunmasına devam edilmektedir. Bu durumun nedeni ise, makâmların her birinin insan ruhu üzerinde farklı etkilerinin olması ve bu etkilerin günün çeşitli vakitlerinde değişiklik arz

³⁹ Tıraşcı, *age.*, s. 83.

⁴⁰ Çetin, *agm.*, s. 36.

⁴¹ Ateş, *age.*, s. 62.

⁴² Bu ibareye “tesvîb” denilmektedir. Bk. Ubeydullah Sezikli, *Makamlarla Türk Din Mûsikîsi Eğitim Serisi*, DM Kitap, İstanbul 2013, s. 97.

⁴³ Ateş, *age.*, s. 61.

etmesinden ileri gelmektedir.⁴⁴ Böylece, ibadete başlanmadan önce ilk icrâ edilen form olan Ezân'ın okunduğu vakte göre makâmının belirlenmesiyle, onun ruhlara tesir etmesi ve ibadetlerden alınacak feyzin çoğalması amaçlanmış olur. Bu bağlamda, “Peygamberimizin (s.a.v.) günün beş vaktinde Müslümanları Allâh'ın (c.c.) huzuruna davet gayesini taşıyan Ezân-ı Muhammedî'yi okumak üzere Bilâl-i Habeşî'yi görevlendirmeleri bir tesadüf değildir. Aksine elfâz ve mânâsıyla bir bütün teşkil eden bu ilâhî davetin hitap ettiği fert ve zümrelerin ruh yapıları üzerinde beklenen tesiri icrâ etmesini murâd buyurmalarıdır”⁴⁵ tespiti ile Ezân'ın güzel ses ve mûsikîden istifade edilerek okunmasının ne denli gerekli olduğu önem kazanmaktadır.

Günümüzde genelde Ezân vakitleri için tercih edilen makâmlar ise şöyledir:

Sabah Ezânı Sabâ makâmında

Öğlen Ezânı Uşşâk makâmında (Rast veya Hicâz da okunabilir)

İkinci Ezânı Rast makâmında (Hicâz da okunabilir)

Akşam Ezânı Segâh makâmında

Yatsı Ezânı Hicâz makâmında (Hüzzâm veya Rast da okunabilir)

Bu makâmların yanı sıra ülkemizde ayrıca Hüzzâm, Bayâtî, Hüseyinî ve Eviç gibi makâmlar da Ezân okurken kullanılmakta olup, uzun bir süreden bu yana Sabah Ezânı'nın Sabâ makâmında, Akşam Ezânı'nın ise Segâh makâmında okunması geleneksel bir hale gelmiştir.⁴⁶

Ayrıca ibadetler dışında, yeni doğan bir çocuğa isminin konulması esnasında da kulağına Ezân okunmaktadır.

1.1.1.2.Salâ (Salât)

Arapça'da genellikle “duâ” anlamına gelmekle birlikte, bilhassa “namaz” anlamına gelmektedir.⁴⁷ Hz. Peygamber'e (s.a.v.) duâ ve selam ifade eden sözlerden

⁴⁴ Ahmet Şahin Ak, *Avrupa ve Türk-İslâm Medeniyetinde Müzikle Tedavi Tarihi Gelişimi ve Uygulamaları*, Öz Eğitim Basım Yayın Dağıtım, Konya 1997, s. 125-150.

⁴⁵ Hasan Küçük, “Psikolojik Açıdan Mûsikînin Ruh Terbiyesindeki Yeri”, *KÖK Sanat ve Kültürde Aylık Fikir ve Mûsikî Dergisi*, İstanbul 1981, C: I, S: VI, s. 22.

⁴⁶ Ateş, age., s. 64. Ayrıca bahsi geçen tüm makâmlar hakkında detaylı bilgiler için bk. Özkan, age., s. 93-553.

⁴⁷ Yılmaz Öztuna, *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, C: II, s.257.

müteşekkil olan bu formun belli bir usûle bağlı kalınmaksızın okunduğu bilgilerine rastlanılsa da⁴⁸ salâlar Durak Evferi usûlü ile bestelenmiştir ve içerikleri farklı olan Durak ve Na't formlarının uslûbuna yakın tarzda okunur.⁴⁹ Okunuş amaçlarına göre salâların güfteleri ve besteleri çeşitlilik gösterir. Cenâze duyurusu, imsâkın vaktinin geldiği, Müslümanların bir araya gelerek toplanmalarının sağlanması,⁵⁰ Bayram namazı ve Cuma namazının vaktinin yaklaşmakta olduğunun bildirilmesi vb. sebeplerden dolayı okunurlar. “*Salâlar sabah namazında Ezân’dan önce, öğle, ikindi ve yatsıda ise Ezân’dan sonra okunur. Akşam vaktinde ise Salâ okunmaz. Fakat bu uygulamalara günümüzde dikkat edilmemektedir.*”⁵¹ Günümüzde ise dinî gün ve gecelerde Ezân’dan önce okunurlar.⁵²

Salâlar okundukları zamana ve ne amaçla okunduklarına göre Cuma ve Bayram Salâsı, Sabah Salâsı, Cenâze Salâsı ve Salât-ı Ümmiye olarak dört farklı başlık altında toplanmakta ise de bundan başka zamanlarda da Salâ okunur. Salâ besteciliğinin en önemli isimlerinden biri olan Hatîb Zâkirî Hasan Efendi (1543?-1623) tarafından bestelenen Bayâtî Bayram Salâsı, Hüseyinî Cenâze Salâsı ve mübarek gecelerde sabaha karşı okunan Dilkeşhâverân Sabah Salâsı ona ait bilinen meşhur salâlardandır.⁵³ Günümüzde icrâcısının belli bir usûle bağlı kalmaksızın ve irticalen meydana getirdiği melodik yapılarıyla farklılık gösteren birçok Salâ örneği olmasına rağmen, bu salâların genelde Hüseyinî makâmındaki icrâsı yaygın bir şekilde görülmektedir.

Cuma ve Bayram namazlarının başlamasından evvel mahfilde bulunan bir müezzin ve cemaatin karşılıklı katılımı ile okunan Cuma ve Bayram Salâsı ise günümüzde artık icrâ edilmemektedir.

⁴⁸ Onur Akdoğu, *Türk Müziği’nde Türler ve Biçimler*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1996, s. 329.

⁴⁹ Bu bilgiler ve kaynakları için bk. Koca, *agt.*, s. 42. Ayrıca Durak ve Na't formları hakkındaki bilgiler için tezin ilgili bölümlerine bk.

⁵⁰ Savaş vb. gibi durumlarda Müslümanların toplanıp bilgilendirilmesi ve maneviyatlarının yüksek tutulması için de tarihte salâlar verilmiştir. Bu konu hakkında Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez ile yapılan bir röportajın detayları için bk. Abdülkadir Selvi, “Görmez: Diyanet Cumhurbaşkanlığı’na Bağlanmalı”, <http://hurriyet.com.tr/yazarlar/abdulkadir-selvi/gormez-diyanet-cumhurbaşkanligina-baglanmali-40177160>, (Son Güncellenme Tarihi 01/08/2016, Erişim Tarihi 19/11/2016).

⁵¹ Tıraşçı, *age.*, s. 85-86. Ayrıca bk. Koca, *agt.*, s. 42.

⁵² Ateş, *age.*, s. 91.

⁵³ Ateş, *age.*, s. 91. Ayrıca, minâreden okunan salâlarla ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Koca, *agt.*, s. 124-143.

Cenâze Salâsı da tıpkı Cuma ve Bayram Salâsında olduğu gibi, bir kişinin okuduğu bölümlerinin yanı sıra cemaatin de iştirak ettiği bölümleri olan bir Salâ şeklidir. Esasen cenâze namazından sonra, cenâze kabre götürülünceye kadar ve yine cenâzenin defnedilmesinin ardından okunan Cenâze Salâsı da günümüzde artık eski icrâ şekliyle okunmamaktadır. Bu Salâ, bir vefat haberinin duyurulması için okunmaktadır.⁵⁴

Sabah Salâsı, bayramlarda ve Cuma günlerinde sabah namazından önce okunan Salâ şeklidir. Bir müezzin tarafından icrâ edilebileceği gibi karşılıklı şekilde iki müezzin tarafından da icrâ edilebilir. Güftesi üç bölümden meydana gelir.⁵⁵

- 1- es-Salât ü vesselâm ü aleyk
- 2- Yâ seyyidenâ Yâ Resûlallâh
Yâ seyyidenâ Yâ Habîballâh
Yâ seyyidenâ Yâ Nebiyyallâh
Yâ seyyidenâ Yâ Hayra halkıllâh
Yâ seyyidenâ Yâ Nûra arşillâh
- 3- Allâh, Allâh, Allâh, Mevlâ hû

Tüm salâlar günümüzde genel olarak bu şekilde okunmakta olup, ülkemizin çeşitli bölgelerinde farklı okunan türleri de bulunmaktadır.⁵⁶

Bir diğer Salâ türü olan Salât-ı Ümmiye ise genellikle dinî günlerde, tasavvufî zikirlerde, terâvih namazı kılarken selamlardan sonra, sakal-ı şerîf merasimlerinde ve hırka-i saâdet ziyaretlerinde,⁵⁷ dinî merasimlerde vb. gibi yer ve zamanlarda okunur. Ayrıca Mevlid'in bahr⁵⁸ aralarında da okunan Salât-ı Ümmiye, Hz. Peygamberin (s.a.v.) şahsına, ailesine ve ashâbına verilen değeri ifade eden ve duâ niteliğinde bestelenmiş bir formdur. Salât-ı Ümmiye' nin sözleri ise şu şekildedir:⁵⁹

“Allâhümme salli alâ seyyidînâ Muhammedini'n-nebiyyi'l ümmiyyi'l ve alâ âlihi ve sahbihi ve sellim.”

⁵⁴ Koca, *agt.*, s. 134.

⁵⁵ Nuri Özcan, *Türk Din Mûsikîsi Ders Notları*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınlanmamış Ders Notları, İstanbul 2001, s. 30.

⁵⁶ Kaynak ayrıntıları için bk. Tıraşçı, *age.*, s. 86.

⁵⁷ Sakal-ı Şerîf Hz. Peygamberin (s.a.v.) sakalı, Hırka-i Saâdet ise Hz. Peygamberin (s.a.v.) hırkasıdır.

⁵⁸ Akdoğan, *age.*, s. 335-336. Mevlîd ve bahr için ilgili bölüme ayrıca bk.

⁵⁹ Ateş, *age.*, s. 92.

Makâmı ile ilgili olarak, Irâk makâmında⁶⁰ ya da Segâh makâmında bestelendiği yönünde ihtilaflar olsa da eserin yaygın olarak günümüzde okunan makâmı Segâh'tır. Bestecisi ve usûlü hakkında da ihtilaflar bulunan Salât-ı Ümmiye'nin, Buhûrîzâde Mustafâ İtrî Efendi tarafından bestelenmiş olduğu yaygın görüşler arasında yer alırken, bestecisinin Hatîb Zâkirî Hasan Efendi olduğunu iddia edenler de bulunmaktadır.⁶¹

1.1.1.3. Temcîd ve Münâcât

Arapça'daki "mecd" mastarından gelen Temcîd, ta'zim ve büyüklüğünü vurgulayarak övme anlamına gelmektedir. Temcîdler minârelerden okunur. Ramazanda ve diğer manevî gün ve gecelerde sabah ezânından önce okunan duâ metinlerinden müteşekkildirler.⁶² Allâh'ın (c.c.) azametini bildiren, kısa Arapça güfteleri olan temcîdler, Türkçe yazılmış olan şiirlerin bestelenmesiyle meydana getirilen Münâcât formundan farklılık gösterirler.⁶³ Münâcât ise esasen şiirlerden meydana gelen, Allâh'tan (c.c.) af ve mağfiret isteklerini ifade eden formlardır ve Temcîd'ten sonra okunurlar. Temcîd-Münâcâtlar tek bir müezzin tarafından icrâ edilebileceği gibi cumhur müezzin ile de icrâ edilebilirler. Geçmişte Recep ayının ilk gecesinden Ramazan'ın son terâvih gecesine kadar okunan Temcîd formuna örnek olarak Hatîb Zâkirî Hasan Efendi'nin Irâk makâmındaki eseri verilebilir.⁶⁴

1.1.2. İbadet Esnasında İcrâ Edilen Formlar

1.1.2.1. Kur'ân-ı Kerîm Tilâveti

Dinî Mûsikî'nin İslâmiyet'in doğuşuyla belirginleşen en eski formudur. Kur'ân-ı Kerîm'in okunması sırasında tecvîdin yanı sıra tertîle de uyarak nağmeler meydana getirmeye Kur'ân-ı Kerîm Tilâveti denilir. Bu nağmeler meydana

⁶⁰ Irak makâmı için bk. Özkan, *age.*, s. 445.

⁶¹ Ahmet Hakkı Turabi, "Cami Mûsikîsi", *Cami Yazıları*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012, s. 167. Eserin Hatîb Zâkirî Hasan Efendi'ye ait olduğu belirtilmiş ve Semâî usûlünde yazılmış notası için bk. Suphi Ezgi, *Nazarî ve Amelî Türk Mûsikîsi*, Kâatçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul 1935, C: II, s. 5. Eserin Hatîb Zâkirî Hasan Efendi'ye ait olduğu belirtilmiş fakat 43/8' lik Darbeyn usûl ile yazılmış notası ve çeşitli usûllerde yazılmış diğer notalarının kaynak bilgileri için bk. Akdoğu, *age.*, 336. Ayrıca, eserin Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi'ye ait olduğu belirtilerek ve 44/4' lük Darbeyn usûl ile yazılmış notası için bk. Ateş, *age.*, s. 99. Darbeyn: Hareketleri birbirine benzeyen farklı iki ya da daha fazla usûlün birbirine eklenmesinden müteşekkil usûllerdir. Darbeyn usûllerle ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Şerafettin Şeref Çakar, *Türk Mûsikîsinde Usûl*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1996, s. 27-29, 349-350.

⁶² Ateş, *age.*, s. 69.

⁶³ Öztuna, *age.*, C: II, s. 388.

⁶⁴ Ateş, *age.*, s. 70. Bu eserin notası için ayrıca bk. Ateş, *age.*, s. 76.

getirilirken anlamı bozacak lafzî hataların yapılmaması ve mûsikînin ikinci planda olması gerekmektedir.⁶⁵

Namaz kılarken okunan Kur'ân-ı Kerîm haricinde ayrıca “aşr-ı şerîf” ismi verilen tilâvetler de yapılmaktadır.⁶⁶ Namazların sonrasında imamın mihrâbta okumuş olduğu aşr-ı şerîfe “mihrâbiye” denilir. Mihrâbiye, genellikle sabah namazı ve akşam namazının sonrasında Haşr Suresi’nin son üç âyeti ve yatsı namazının ardından ise Bakara Suresi’nin son iki âyetinin okunması şeklinde yapılır.⁶⁷ Câmîlerde cemaate karşı okunan Kur'ân ise “mukâbele” olarak adlandırılır ve genelde mukâbeleler Ramazan ayında imsaktan namaz vaktine kadar olan sürede yapılırlar.

1.1.2.2.Kâmet (İkâmet)

Bir terim olarak Kâmet, farz namazlarının başlamak üzere olduğunun duyurulması anlamına gelir.⁶⁸ Kâmet’in sözleri ile Ezân’ın sözleri aynı olmakla birlikte, Kâmet’te “Hayya’ale’l-Felâh” sözlerinden sonra “Kad Kâmeti’s-Salâh” sözleri iki kere okunarak eklenir.⁶⁹ Ezân, namaz vaktinin başladığını bildirirken Kâmet ile namazın başladığı ve kılınmakta olduğu duyurulmuş olur. Kâmet’in okunması, “kâmetlemek, kâmet getirmek” gibi tabirlerle ifade edilir. Kâmet getirilirken icrâ Ezân’dan daha yürük şekilde yapılır. “*Kâmet, Ezân hangi makâmda icrâ edilmişse o makâmda okunur. Yahut da ihlâs-i şerîf okunmuş ise müteakiben aynı makâmda devam edilir.*”⁷⁰

⁶⁵ Çetin, *agm.*, 120-124.

⁶⁶ Aşr, “onda bir ya da onuncu” anlamlarına gelir. Kur'ân’ın tamamı 600 sayfadır. Bu 600 sayfa 20’şer sayfalık 30 bölüme ayrılır ki bu bölümlere “cüz” denir. Cüz, parça anlamına gelir. Her cüz 5’er sayfalık “hizb” adı verilen 4 bölüme ayrılmıştır ve Kur'ân’da 120 tane hizb bulunur. Hizb, “kısım, bölük ve tâife” gibi anlamlara gelir. Her hizb yaklaşık yarım sayfalık 10 bölümden oluşur. İşte yarım sayfalık bu bölümlerin veya bu yarım sayfaların uzunluğuna denk âyet ve sûrelerin okunması aşr-ı şerîf olarak adlandırılır. Kur'ân-ı Kerîm’de yaklaşık 1500 tane aşr bulunur. Ayrıca aşrların beşte birine de “humus” denir.

⁶⁷ Turabi, *agm.*, s. 163.

⁶⁸ Vecdi Akyüz, “İkâmet”, *DİA*, İstanbul 1992, C: XXII, s. 17.

⁶⁹ Kâmet’in sözlerinin de Ezân ile birlikte Abdullah bin Zeyd’e (r.a.) rüyasında öğretildiği ile ilgili kaynak bilgisi için bk. Akyüz, *agm.*, s. 16.

⁷⁰ Tıraşçı, *age.*, s. 88.

1.1.2.3.İmâmet

İmâmetlik, imâmın namaza iftitah tekbiri⁷¹ ile başlamasından selam verinceye kadar cehrî⁷² olarak okuduğu bütün sözleri mûsikî ile icrâ etmesi anlamına gelir. İmam, müezzinin getirdiği Kâmet ile aynı makâmda icrâ yaparak ta'dîl-i erkâna,⁷³ tecvîd ve tertîle uymaya çalışır.⁷⁴

1.1.2.4.Müezzinlik ve Cumhûr Müezzinliği

Müezzinlik, müezzinin Ezân okuması ile başlayıp namaz, tesbîhât ve duâ bitimine kadar yapmış olduğu tüm icrâlara denir.⁷⁵ Müezzinliğin birden fazla müezzin tarafından belli bir düzen içerisinde topluca yapılan şekline ise Cumhûr Müezzinliği denir.⁷⁶ Müezzinlerin en kıdemli olanına “ser-müezzin” denir ve “müezzinbaşı” anlamına gelir.⁷⁷ Özellikle büyük câmîlerde vakit namazlarının haricinde müezzinlerin topluca veya sıra ile yaptıkları Cumhûr Müezzinliği ile geride kalan cemaatin alınan tekbîrleri rahatça duymaları sağlanır. Ayrıca ibadetlere ayrı bir güzellik katılması maksadıyla yapılan Cumhûr Müezzinliği'nin icrâ sahasının başlıcaları arasında Ezân, Salavât, Âyet-el-Kürsî ve namaz tesbîhâtları yer alır.⁷⁸

1.1.2.5.Mahfel (Mahfil) Sürmesi

Namazlardan sonra icrâ edilmek üzere “Duâ, Âyet-el-Kürsî, Tesbîh,⁷⁹ Şuğul,⁸⁰ Duâ” bölümlerinden meydana gelen, usûlü olan, “solo-koro” şekli içerisinde bestelenmiş formlardır.⁸¹ Müezzine cemaatin eşlik edeceği şekilde bestelenmiş bu formlarda Cumhûr Müezzinliği'nin önemi belirginleşmektedir. Bu form aynı zamanda namaz tesbîhâtları esnasında icrâ edilen bir Temcîd ya da Tesbîh formu olarak tanımlanmakla birlikte⁸² günümüzde yapılan tesbîhâtlarda farklı icrâ

⁷¹ Namazın farzlarından olan ve başlangıç tekbîrine verilen isimdir. “Tahrîme” de denilir.

⁷² Cehrî okumak, sesin duyulacağı bir şekilde okumak anlamına gelir.

⁷³ Ta'dîl-i erkân lügatte, “düzgün hale getirmek, iyileştirmek” anlamlarına gelmektedir. Namazın kıyam, rükû ve secde gibi rükûnlarını acele etmeden ve sükûnet içerisinde yerine getirilmesini ifade eder.

⁷⁴ Koca, *agt.*, s. 44.

⁷⁵ Sezikli, *age.*, s. 108.

⁷⁶ Ateş, *age.*, s. 69.

⁷⁷ Öztuna, *age.*, C: II, s. 292.

⁷⁸ Ateş, *age.*, s. 69.

⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için tezin ilgili bölümüne bk.

⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için tezin ilgili bölümüne bk.

⁸¹ Akdoğu, *age.*, s. 350.

⁸² Özkan, *age.*, s. 84.

şekillerine de rastlanmaktadır.⁸³ Bu formun günümüze ulaşan tek örneği, Sultân III. Ahmed (1703-1730) devrinde yaşamış olan Eyüp Sultân Câmî sermüezzini Abdülgânî-i Gülşenî'nin (ö. 1730) Sabâ makâmındaki eseridir.⁸⁴

1.1.2.6.Cuma Gülbankı ve Hutbesi

“Tarikat toplantılarında, bazı dinî ve resmî törenlerde belli bir eda ile veya makâmla okunan duâ” şeklinde tanımlanan Gülbank,⁸⁵Cuma namazında imâmın hutbeye çıkmasından önce müezzinin okuduğu duâ ifade eden sözlerdir. Çeşitli şekillerde okunan Gülbank formunun sözleri şöyledir:

“Hazreti Rasûl-i Ekrem ve nebiyyi muhterem, sallallâhü teâlâ aleyhi ve sellem Efendimizin mübarek ruhları üzerine salavât-ı şerîfe getirenlerin âhir ve âkıbetleri hayrola. Pîrimiz müezzini-i Bilâl-i Habeşî radiyallâhü anh'ün rûhu için, (hulefâ-i râşidîn, eimme-i müctehid'in ervâhı için, ulemâ-i âmil'in, sülehâ-i sâlih'in ervâhı için) sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât ervâhı için, kâffe-i ehl-i îmân ve ehl-i İslâm ervâhı için, Allâh rızâsı için el-Fâtîha.”⁸⁶

Hutbede ise imâm, hutbenin sonuna kadar nağmesiz bir şekilde devam eder ve hutbenin sonunda Nahl Sûresi'nin 90. Âyet-i Kerîmesini nağmeli bir şekilde okur ki, “bu âyete kadar nağmeli bir okuyuş uygun görülmez.”⁸⁷

1.1.2.7.Tardiyye

Kelime anlamı “Allâh'ın (c.c.) razı olmasını dilemek” olan Tardiyye, Cuma ve Bayram namazlarında imâmın minberde Hulefâ-i Râşidîn'in (r.a.) ve Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin'in (r.a.) isimlerini zikretmesinin ardından müezzini tarafından “radiyallâhü anhüm” diye nida etmesidir.⁸⁸

⁸³ Ateş, *age.*, s. 82.

⁸⁴ Eserin notası için bk. Ezgi, *age.*, C: III, s. 72.

⁸⁵ Mustafa Uzun, “Gülbank”, *DİA*, İstanbul 1996, C: XIV, s. 232.

⁸⁶ Bu Gülbank, Sivas'a has olup, yaklaşık 25 yıl öncesine kadar özellikle Sivas Azizbaba Kabalı Câmî ve Sivas İmâret Câmî başta olmak üzere daha birçok câmîde icrâ edilirdi. Parantez içerisindeki bölümü ile okunabildiği gibi, bu bölüm olmadan da kısa haliyle icrâ edilirdi. Günümüzde Sivas'ta çok az câmîde Cuma Gülbankı icrâ edilmekte olup, bu icrâ kaybolmaya başlamıştır. Ayrıca başka bir Gülbank örneği ve kaynağı için bk. Tıraşçı, *age.*, s. 89-90.

⁸⁷ Tıraşçı, *age.*, s. 90.

⁸⁸ Ateş, *age.*, s. 112.

1.1.2.8. Terâvih Tertîbi

Terâvih namazının her dört rekatının farklı bir makâm ile kılınmasına Terâvih Tertîbi denir.⁸⁹ Günümüzde Ramazanla ilgili ilâhîler ile Cumhûr Müezzinliği icrâsının terâvihlerde yapılması “Enderûn Terâvihi” olarak adlandırılrsa da, mûsikî tarihi ile ilgili kaynaklarda terâvih rekatları arasında İlâhî okunması uygulamasının Enderûn’dan geldiği bilgilerine rastlanmaz ve Enderûn Terâvihi ismi görülmez.⁹⁰ Bununla birlikte, Enderûn’da mûsikî eğitiminin saray dışında yer alan mutasavvıf mûsikîşinaslar tarafından şekillendirildiği ve bu kişilerin Ramazan İlâhileri besteledikleri de bilinmektedir.⁹¹

“Ayrıca terâvih namazındaki makâm uygulamasının ilk defa kim tarafından icat edildiği hususunda XX. Yüzyılın ilk dönemlerine ait kaynaklardaki rivayetlerde de Hatîb Zâkirî Hasan Efendi ve İtrî gibi tekke mensubu bestekârların isimleri nakledilmiştir... XX. yüzyıl son dönemlerinde yapılan çalışmalarda hem makâm tertipli terâvih kılınması hem de diğer Câmî Mûsikîsine ait uygulamaların esaslarını İtrî’nin ortaya koyduğu görüşü yaygınlık kazanmıştır.”⁹²

1.1.2.9. Tekbîr

Cenâb-ı Allâh’ın (c.c.) azametini ve ululuğunu ifade eden ve Arapça “Allâhü Ekber” şeklinde söylenen kelimelerdir. Bu sözler mûsikî eşliğinde okunarak bir mûsikî formu olan Tekbîr’i meydana getirirler. Bayram günlerinde ve namâzlarında, kurban keserken, Mevlid merasimlerinde, cenâze merasimlerinde, toplu dinî merasimlerde vb. gibi birçok yer ve zamanda Tekbîr topluca okunmaktadır.⁹³ Bestelenmiş tekbîrler içerisinde en yaygın olarak icrâsı yapılan Buhûrîzâde Mustafâ İtrî’nin Segâh makâmında -bir usûle bağlı kalmaksızın serbest olarak- bestelediği “Segâh Tekbîr” idir.⁹⁴

⁸⁹ Koca, *agt.*, s. 48.

⁹⁰ Karabaşoğlu, *age.*, s. 44-45.

⁹¹ Kaynak ayrıntısı için bk. Karabaşoğlu, *age.*, s. 46.

⁹² Karabaşoğlu, *age.*, s. 46.

⁹³ Turabi, *agm.*, s. 167.

⁹⁴ Öztuna, *age.*, C: II, s. 292. Ayrıca eserin notası için bk. Tıraşçı, *age.*, s. 113. Bu görüş yaygın olarak kabul görse de yine bazı kaynaklarda eserin bestecisinin İtrî olmadığı bilgilerinin yanı sıra makamının da Irâk makâmı olarak belirtildiğinden bahsedilmiştir: “Bestelenmiş en ünlü Tekbîr, İtrî’ye (1638?-1712) ait olduğu inancı yaygın olan, fakat, gerek ezgi anlayışı ve gerek başlı başına bir dini müzik bestecisi olması nedeniyle Hatîb Zâkirî Hasan Efendi’ye (1545?-1623) ait olduğuna inandığımız Segâh makâmındaki Tekbîr’dir...” Yine bu kısmın dipnotlarında: “Irâk makâm olarak da

1.1.2.10.Telbiye

Telbiye lügatte “emre amade olduğunu ifade etmek” anlamına gelir. Hac ibadeti yapılırken Arafat’a gidildiği sırada, Kâbe’de iken ve ihram giyildikten sonra okunan ve bestekârı belli olmayan Segâh makâmında okunan sözlerdir.⁹⁵

1.1.2.11.Salavât

Salâ’nın haricinde yine Hz. Peygambere (s.a.v.) yapılan selam ve ona yapılan duâ sözlerinden meydana gelen küçük formlardır.⁹⁶

1.1.3. İbadet Sonrasında İcra Edilen Formlar

1.1.3.1.Tesbîh

Tesbîh, Allâh’ı (c.c.) tüm noksan sıfatlardan tenzih etmek maksadıyla “sübhânallâh” demektir. Bir Câmî Mûsikîsi formu olarak Tesbîh ise namazların sonunda otuz üçer kere “Sübhânallâh”, “el-Hamdülillâh” ve “Allâhü Ekber” sözlerinin tek bir müezzin ya da cumhûr müezzin tarafından irticalen herhangi bir makâmda okunmasına denir. Dinî Mûsikî’de “Sübhâne’l-Melikü’l-Mevlâ” ya da “Sübhâne’l-Melikü’l-a’lâ” sözleriyle başlayan İlâhî formundaki eserler de Tesbîh olarak adlandırılmıştır.⁹⁷ Ayrıca Ramazan ayında ve dinî gün ve gecelerde, sabah vaktine doğru minâreden okunan Temcîd esnasında Tesbîh okunur. Bu icrâ da irticalen yapılır ve okumaya “Sübhâne’l-Melikü’l-Mevlâ” sözleriye başlanır.⁹⁸

1.1.3.2.İstiğfâr

Lügatte “Allâh’tan (c.c.) af niyaz etmek, bağışlanmak için yalvarmak” anlamına gelen İstiğfâr, “Estağfirullâh” demek suretiyle yapılır. Çoğu İstiğfâr bestesiz olsa da bestelenmiş örnekleri de vardır.⁹⁹

belirtilmiştir. Oysa #Fa Segâh demek daha doğrudur” açıklamaları yer almaktadır. Bu bilgiler için bk. Akdoğu, *age.*, s. 327. Eserin “İrak Bayram Tekbiri” ismiyle ve ve bestecisinin olarak Hatîb Zakirî Hasan Efendi olarak belirtildiği notası için bk. Ezgi, *age.*, C: III, s. 66.

⁹⁵ Daha ayrıntılı bilgiler ve kaynakları için bk. Koca, *agt.*, s. 50.

⁹⁶ Salavât (Salât ü Selâm) ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Koca, *agt.*, s. 66-70.

⁹⁷ Ateş, *age.*, s. 90-91. Ayrıca, “Sübhâne ...” şeklinde başlayan ilâhîlere de Tesbîh denildiği bilgileri için bk. Koca, *agt.*, s. 51.

⁹⁸ Özcan, *age.*, s. 33-34.

⁹⁹ Örnek olarak Bekir Sıdkı Sezgin’e ait Rast makamındaki İstiğfâr ve diğer eserler için bk. Aytaç Ergen, *Notam 1 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı*, 1A Takımı Bilgisayar Yazılım, İstanbul (tarihsiz)

1.1.4. İbadet Dışında İcra Edilen Formlar

1.1.4.1.Mevlid

Lügatte “doğma, veladet, doğma zamanı” anlamına gelen Mevlid, özellikle Hz. Peygamber’in (s.a.v.) doğumunu ifade eder.¹⁰⁰ Arap ve Türk edebiyatında Mevlid, Hz. Peygamberin (s.a.v.) doğumu başta olmak üzere onun nurunun yaratılmasını, doğumunun öncesinde cereyan eden olayları, doğumu ile meydana gelen mucizeleri, Mi’râc olayını, hayatını, savaşlarını, güzel ahlakını, vefatını ve hilyesini¹⁰¹ yücelterek anlatan eserler olarak tanımlanır.¹⁰² Dinî Mûsikî içerisinde bir form olarak Mevlid ise, bu manzum ve mensur eserlerin bir takım kurallarla nağmeli olarak okunması şeklinde ifade edilir.¹⁰³ Mevlid okuyana “mevlidhân” denir.¹⁰⁴ Mevlid icrâ ederken aralarda Tevşîh¹⁰⁵ okuyanlara “tevşîhhân”; ayrıca Mevlid icrâsında Kur’ân okuyanlara “aşirhân” ve duâ eden kişilere de “duâhân” denir.¹⁰⁶

Tarihte ilk Mevlid türü eserler X. yüzyılda Arap edebiyatında görülmektedir. İslâm dünyasında Mevlid ismiyle yazılan ilk müstakil eser Ebu’l-Ferec el-Cevzî’ye ait *Mevlûdü’n-Nebî* ya da diğer ismi *el-Arûs* olan eserdir.¹⁰⁷

Türk Edebiyatı’nda ilk Mevlid örneğini kimin yazdığı kesin olarak bilinmemekle beraber Süleyman Çelebi’ye (ö. 1410) ait *Vesîletü’n-Necât* isimli eser araştırmacılar tarafından en eski Mevlid olarak kabul görür.¹⁰⁸ Yaklaşık iki yüz kadar

¹⁰⁰ “*Fahr-i Kâinât Efendimizin velâdet-i şerîfeleri menkıbesi*” bk. Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015, s. 1433.

¹⁰¹ Lügatte süs ve ziynet anlamlarına gelen hilye, “sûret-i hüsnâ”, “sıfât-ı hüsnâ” olarak da isimlendirilir. Efendimizin (s.a.v.) fiziksel özelliklerini ve güzelliğini anlatan eserlere verilen genel bir isimdir. İslâm’da Hz. Peygamberin (s.a.v.) resim olarak tasviri yasaklandığı için sahih tariflerden hareketle hilyeleri meydana getirilmiştir. Bk. Sâmî, *age.*, s. 558.

¹⁰² İskender Pala, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2013, s. 339.

¹⁰³ Tıraşçı, *age.*, s. 92.

¹⁰⁴ Öztuna, *age.*, C: II, s. 55.

¹⁰⁵ Tezin Tevşîh ile ilgili bölümüne bk.

¹⁰⁶ Sezikli, *age.*, s. 106.

¹⁰⁷ Süleyman Eroğlu, “Edebî Bir Tür Olarak Mevlitler -Şekil Özelliklerine Dair Bazı Değerlendirmeler-“, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Bursa 2010/1, S:18, s. 126-127. Ayrıca Mevlid’in tarihçesi ve diğer Mevlid formunda yazılan eserler hakkında detaylı bilgiler için bk. Semra Alyılmaz, “Mevlit ve Türk Edebiyatında Mevlit Türü”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 1999, S:13, s. 197-198. Tarihteki ilk manzum Mevlid eseri İbn Dihye el-Kelbî’ye ait *et-Tenvîr fî mevlîdi’s-sirâci’l-münîr* isimli eser olup, Erbil emiri Muzafferüddîn Gökborî’nin (1190-1233) tarihte ilk Mevlid okutan Müslüman olduğu bilgileri için bk. Turabi, *agm.*, s. 175.

¹⁰⁸ Alyılmaz, *agm.*, s.197.

Mevlid yazılmışsa da Türk dünyasında en fazla rağbet gören Mevlid *Vesîletü'n-Necât* olmuştur.¹⁰⁹

Başta Mevlid Kandili olmak üzere Mevlid, diğer kutsal gün ve gecelerde, sünnet merasimlerinde, düğünlerde, vefat etmiş kişilerin ardından vb. gibi yer ve zamanlarda okunur.¹¹⁰ Mevlid'in içerdiği konularına göre ayrılan bölümlerine "bahir" denir.¹¹¹ Bu bahirlerin irticalen ezgilendirilmeleri ve usûlsüz okunmalarının yanı sıra, "doğum, risâlet, Mi'râc ve vefat" temalarının belirli bölümlere ayrılarak bahirlere ayrılmasıyla Mevlid, diğer benzer formlardan ayrılır ve kendine has form özellikleri sergiler.¹¹² Bahirlerin icrâsı solo olarak yapılır.¹¹³ Mevlid bahirleri okunmaya başlanmadan önce Kur'an-ı Kerîm ve bir Tevşîh okunur. Mevlid icrâsında seçilen aşr-ı şerîf ve Tevşîh'in okunan bahir ile konusunun uygun olması tercih edilir.¹¹⁴

1.1.4.2.Muhammediyye

Yaratılış ve peygamberlerle ilgili konuların yanısıra Hz. Peygamber'in (s.a.v.) yaratılışı, hayatı, mucizeleri ve diğer dinî meselelerin işlendiği manzum eserlere denir.¹¹⁵ Arapça olarak yazılan ve Yazıcıoğlu Mehmed'e (ö. 1451) ait olan *Megâribü'z-zamân li-gurûbi'l-eşya' fi'l-'ayn ve'l-'ıyân* adlı eser Muhammediyye formunda olup, eserin Hz. Peygamber (s.a.v.) ve ashâbı ile ilgili bölümleri tekrar müellifi tarafından Türkçe olarak kaleme alınmıştır.¹¹⁶ Birçok defa bestelenerek okunan bu eser,¹¹⁷ müellifi tarafından Na't¹¹⁸ gibi nitelendirildiği halde içerisinde Hz. Peygamber'in (s.a.v.) doğumuyla ilgili bulunan bir beyit sebebiyle Mevlid

¹⁰⁹ Ateş, *age.*, s. 106.

¹¹⁰ Ateş, *age.*, s. 106.

¹¹¹ Mevlid'in kaç bahrinin olduğu ve günümüzde hangi bahirlerinin okunduğu farklı kaynaklarda farklı şekillerde izah edilmiştir: "Dokuz bölümden oluşan mevlidin her bölümüne 'bahir' denir. Ayrıca her bölüm de kendi arasında fasıllara ayrılmıştır." Genel anlamda bir Mevlid'e ait bu bilgiler ve bahir isimleri için bk. Ateş, *age.*, s. 106-107. *Vesîletü'n-Necât*'ın bahirleri için: "Bu mevlid her birine bahir denen on bir bölümden oluşsa da günümüzde altı bahir daha çok tercih edilmektedir." Tıraşçı, *age.*, s. 93-94. Günümüzde okunan Mevlid'in bölümlerinin yedi başlık altında izahını içeren bilgiler ve çeşitli icrâcılarca okunan Mevlidlerin notaya alınmış örnekleri için bk. Akdoğu, *age.*, s. 401-438.

¹¹² Mevlid'in Mi'râciye formuyla olan benzerliği bilgisi için bk. Akdoğu, *age.*, s. 401. Ayrıca Mi'râciye formu için tezin ilgili bölümüne bk.

¹¹³ Akdoğu, *age.*, s. 401.

¹¹⁴ Mevlid'in günümüzdeki icrâ şekli ve en çok okunan bahirlerinin isim ve makâmsal özellikleri için bk. Tıraşçı *age.*, s. 93-94. Ayrıca bk. Özcan, *age.*, s. 37-39.

¹¹⁵ Ayrıntılı bilgiler ve kaynakları için bk. Koca, *agt.*, s. 53-54.

¹¹⁶ Turabi, *agm.*, s. 173.

¹¹⁷ Koca, *agt.*, s. 52.

¹¹⁸ Bk. Na't-ı Peygamber formu.

özelliği de taşımaktadır ve nitekim XVII. yüzyılda bir takım icrâcılarının “muhammediyyehân” olarak ün yapmaları, bu eserin Mevlid’in icrâsına benzer bir şekilde irticalen ve bestelenerek icrâ edildiğini göstermektedir.¹¹⁹

1.1.4.3.Na’t-ı Peygamber (Na’t-ı Şerîf)

Na’t, “bir kişinin övülmesi, medhedilmesi” manasına gelip, Hz.Peygamberin (s.a.v.) her türlü güzel vasıflarını anlatarak onu öven ve ondan şefaât dilenildiğini ifade etmek maksadıyla başta Türkçe olmak üzere Arapça ve Farsça olarak yazılan manzûm eserlerin bestelendiği formlardır. N’atlar, genelde usûlsüz ve irticalen okunmaktadırlar.¹²⁰ Bunun yanı sıra n’atlar, Durak Evferi ve Darb-ı Türkî¹²¹ usûlleri ile ölçülmüşlerdir.¹²² Ayrıca bu form, icrâsı açısından Kasîde formu¹²³ ile benzerlik göstermektedir.¹²⁴

Geçmişte n’atlar, Cuma ve Bayram namazlarından önce okunan Kurân-ı Kerîm’den sonra câmîlerde, Kelime-i Tevhîd ve İsm-i Celâl¹²⁵ arasında tekkelerde icrâsı yapılan bir form idi.¹²⁶ Ayrıca mevlevîhânelerde Mevlevî Âyini’nden¹²⁷ evvel de okunurlardı.¹²⁸

¹¹⁹ Turabi, *agm.*, s. 173.

¹²⁰ Turabi, *agm.*, s. 173-174.

¹²¹ Darb-ı Türkî Usûlü için bk. Çakar, *age.*, s. 229.

¹²² Konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler ve N’at-ı Şerîf örneklerinin notası için bk. Ezgi, *age.*, C: III, s. 54-59. Ayrıca, “*Suphî Ezgi, n’atların Durak Evferi ve Darb-ı Türkî usûlleriyle bestelendiğini söylerse de n’atlar genellikle usûle tam uyulmadan serbest bir yorumla okunurlar.*” bilgisi için bk. Özcan, *age.*, s. 60.

¹²³ Kasîde ile ilgili bölüme bk.

¹²⁴ Dinî Mûsikî formları içerisinde ayrı bir form olarak değerlendirdiğimiz N’at-ı Peygamber formu, bazı kaynaklarda müstakil bir form olarak değerlendirilmeyip Kasîde formunun aynısı olduğu belirtilmiştir: “... Hz. Peygamberi öven n’atlara ‘n’at-ı peygamberi’ denilerek, diğer n’atlardan farklı olduğu vurgulanmak istenmiştir. Dolayısıyla, n’at-ı peygamberi adıyla anılan eserler de, tür olmayıp, Kasîde’den başka bir şey değildir.” bk. Akdoğan, *age.*, s. 349. Bu açıklamaların yer aldığı sayfanın 483 numaralı dip not kısmında ise : “... n’at, tasavvufî içerikli olabilir. Örneğin, Hz. Mevlânâ’yı öven n’atlar gibi” şeklinde bir ayırım yapılarak konuyla ilgili yapılan izah kendi içinde bir çelişkiye sebep olmuştur. Zira Dinî Mûsikî formlarının tasniflenmesinde ve her birinin başlı başına bir form olarak değerlendirilmesindeki tek kıstas formu meydana getiren şekil özellikleri değil, aynı zamanda bahsettikleri konuları ve işledikleri temalarıdır. Dinî Mûsikî formlarında kullanılan en önemli temalardan biri Hz. Peygamber (s.a.v.) iken, yalnız onu anlatan eserlerin Dinî Mûsikî içerisinde müstakil bir form olarak değerlendirilmesi kaçınılmazdır.

¹²⁵ İsm-i Celâl ile ilgili bölüme bk.

¹²⁶ Turabi, *agm.*, s. 174.

¹²⁷ Tezin Mevlevî Âyini ile ilgili bölümüne bk.

¹²⁸ Özkan, *age.*, s. 83.

1.1.4.4.Ta'rîf

H. Peygmaberin (s.a.v.) vasıflarını belirten beyitlere Ta'rîf denilmekle birlikte, bu beyitleri câmîlerde nağmeli olarak icrâ eden kişilere de “muarrîf” veya “ta'rîfhân” denilir. Geçmişte Mevlid kandillerini dinlemek için padişahın câmiye girdiği esnada Fetih Sûresi okunur ve daha sonra padişahın mahfel-i hümayûna geçmesiyle icrâ edilirdi.¹²⁹

1.1.4.5.Mi'râciye

Lügatte “çıkacak yer, merdiven çıkma” anlamlarına gelir. H. Peygamberin (s.a.v.) Zât-i İlâhî'ye yükselmesini tasvir eden, Mi'râc Kandili'ne has merasimlerde okunan mutasavvıf şairlerce yazılmış şiirlerin bestelenmiş hallerine verilen isimdir. Türk Mûsikîsi'nin en büyük formu olarak kabul edilen ve Türk Edebiyatı'nda birçok örneği bulunan Mi'râciye formuna örnek olarak Kutbü'n-Nâyi Osman Dede'nin (ö. 1729) *Mi'râciye*'sini gösterebiliriz.¹³⁰ Tevşîhlerinin sözleri ise Şeyh Nasûhî Mehmed Efendi (ö. 1718) ve H. Mevlânâ' ya (1207-1273) ait olan *Mi'râciye*' nin biri Münâcât şeklinde olan altı bölümü vardır ki ve bu bölümlere “hâne” denir.¹³¹

1.1.4.6.Regâibiyye

“*Receb Ayı'nın ilk Cuma gecesi olan Regâib kandili ile alakalı yazılan şiirlerin mûsikî ile okunmasına denir.*”¹³² H. Peygamber (s.a.v.) bu gecede anne rahmine düştüğü için¹³³ Regâibiyye formu Mevlid'e benzer özellikler gösterirken bu formu Mevlid'den ayıran farkı ise onun anne ve babasından da bahsetmesidir.¹³⁴

¹²⁹ Tıraşçı *age.*, s. 95.

¹³⁰ Tıraşçı *age.*, s. 95. Mi'râc Kandili, H. Peygamberin (s.a.v.) risâletinin 9. Senesinde, Recep Ayı'nın 26. gecesinde cereyan eden Mi'râc olayının kutlandığı İslâm dünyasındaki özel gündür. Ayrıca, *Mi'râciye*'nin yalnız Mi'râc gecesinde değil, ondan evvelki gecede ve Mi'râc gecesinin ertesi gününde de okunduğuna dair bilgiler için bk. Özcan, *age.*, s. 42. Tasniflendirmede yararlandığımız ve Mi'râciye formunun Câmi Mûsikîsi formları içerisinde değerlendirildiği tezin haricinde Suphi Ezgi, Mi'râciye formunun tekkelerde de okunduğunu ifade etmiştir; bk. Koca, *agt.* ve ayrıca bu bilgiler ile eserin notası için bk. Ezgi, *age.*, C: III, s. 102.

¹³¹ Bu hânelerin makâmı, icrâ şekli ve bestelenişi ile ilgili bilgiler için bk. Özcan, *age.*, s. 40-43.

¹³² Tıraşçı *age.*, s. 96.

¹³³ Sâmi, *age.*, s. 667.

¹³⁴ Koca, *agt.*, s. 58.

1.1.4.7. Ferâciye

Arapça “ferâc” kelimesinden gelen ve “kurtuluşa vesile olan şey” anlamında kullanılan “faracılık” da olarak bilinen yöresel bir Câmî Mûsikîsi formudur.¹³⁵ Güftesi Arapça olan Ferâciye, doğum yapacak kadının kolay doğum yapması, hastalıkların şifası, hapistekilerin kurtulması, ölen bir kişinin ruhunu kolay teslim etmesi, borçlu ve darda olanların kurtuluşu vb. sebeplerden dolayı câmî içinde ya da minâreden duâ ve münâcât amacıyla Türk Mûsikîsi makâm ve nağmeleriyle okunurlar.¹³⁶

1.2.TEKKE MÛSİKÎSİ FORMLARI

Tekke, dervişlerin ve tarikat ehli kişilerin bir araya gelerek toplandığı, şeyh veya onu temsil eden kişinin yönetimi ile zikir ve âyin yapıp, ibadet ettikleri, tasavvufun öğretileriyle meşgul oldukları, nefis terbiyesi gördükleri, ruh ve ahlak bakımından olgunlaştıkları yerler olarak tanımlanır.¹³⁷ Tekkelerin büyüklerine “dergâh”, dergâhlardan daha büyük olanlarına “âsitâne”, küçük olanlarına ise “zâviye” ya da “hücre” denilir.¹³⁸ İşte, tekkeler bünyesinde Allâh’ ı (c.c.) zikretmek gayesiyle yapılan mûsikî türüne de Tekke Mûsikîsi denilmektedir.¹³⁹

Tekkeler bünyesinde zikir yapan çeşitli tarikatlar, tarihi süreç içerisinde belli kurallar ve disiplinler ile sistematik bir yapılanma gayreti göstermişlerdir.¹⁴⁰ Böylece her tarikatın kendine has zikir şekilleri meydana gelmiştir. Belirli gün ve gecelerde yapılan bu tarikat zikirlerine “âyin” denilmekle birlikte, zamanla âyin kelimesi yalnızca Mevlevî Tarikatı’na ait zikirlerde okunan eserlere verilen bir isim haline gelmiştir.¹⁴¹ Tarikat âyinlerindeki zikirler “cehrî” ve hafî¹⁴² olmak üzere iki farklı şekilde yapılır. Hafî zikir yapan tekkelerde mûsikî yok denecek kadar azken bu tekkelerde mûsikî Kur’ân-ı Kerîm Tilâveti, Ezân, Kâmet, Salât, Tekbîr Tesbîh

¹³⁵ Hüseyin Akpınar, “Faracılık (Ferâciye)”, Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi, Şanlıurfa 2011, S: 9, s.17.

¹³⁶ Akpınar, *agm.*, s. 17. Ayrıca Ferâciye örneği notası için bk. Ateş, *age.*, s. 119-121.

¹³⁷ Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet Yayıncılık, İstanbul 1996, s. 521.

¹³⁸ Öztuna, *age.*, C: II, s. 386.

¹³⁹ Ateş, *age.*, s. 140.

¹⁴⁰ Ateş, *age.*, s. 140.

¹⁴¹ Özcan, *age.*, s. 44.

¹⁴² Cehrî zikir sesli, Hafî zikir ise sessiz, kalben yapılır. Cehrî zikir, kuûdi (oturarak), kıyâmî (ayakta) ve devrânî (ayakta halka oluşturarak) olmak üzere üç çeşittir.

icrâlarında ve sohbet meclislerinde kullanılır.¹⁴³ “*Mûsikî, Mevlevîlik, Kâdirîlik, Rifâîlik, Halvetîlik, Bektâşîlik, Uşşâkîlik, Cerrâhîlik, Gülşenîlik, Celvetîlik, gibi tarikatlarda zikrin temel aracı olarak varlığını sürdürmektedir.*”¹⁴⁴

1.2.1. İsm-i Celâl

Tarikatlerin kendilerine has zikir uslûblarına göre, oturarak ya da ayakta yaptıkları zikir sırasında Kelime-i Tevhîd’den sonra Allâh’ın (c.c.) İsm-i Celâli’ni tekrarlamalarıdır.¹⁴⁵

1.2.2. N’at-ı Mevlânâ

Hz.Peygamber’in (s.a.v.) her türlü güzel vasıflarını anlatmak ve onu övmek maksadıyla yazılan manzum eserlerin bestelendiği formlardır.¹⁴⁶ Bu formun en tanınmış örneklerinden biri olan ve güftesi Hz. Mevlânâ’ya, bestesi ise Buhûrîzâde Mustafâ İtrî Efendi’ye ait olan Rast makamındaki *N’at-ı Mevlânâ*’dır.¹⁴⁷

1.2.3. Mevlevî Âyini

Mevlevîlerin “Semâ” veya “Mukâbele” denilen ayakta dönerek yaptıkları zikirler esnasında icrâ ettikleri büyük forma Mevlevî Âyini denilmektedir.¹⁴⁸ Mi’râciye’den sonra Türk Mûsikîsi’nin en büyük formu olan Mevlevî Âyinleri, “Âyin-i Şerîf” ismiyle de anılırlar.¹⁴⁹ Kuûd, Kıyâm ve Devrân şeklinde tasniflendirilen ve diğer tarikatlara has âyinlerin yanı sıra yapısal ve felsefî birçok farklı özellikleri ile bu tasniflendirmenin dışında kalan Mevlevî Âyini’nin resmi adı ise “Mukâbele-i Şerîf”tir.¹⁵⁰

Semâ ilk kez Hz. Mevlânâ tarafından yapılmıştır.¹⁵¹ Sultân Veled (ö.1312) tarafından babası Mevlânâ’nın düşünceleri çerçevesinde temelleri atılarak kurulan Mevlevîlik tarikatı, giderek büyümeye ve dergâhlarını artırmaya başlayınca genel Mevlevî yaşantısına dair bir takım kuralların ortaya çıkmasının yanında Semâ için de

¹⁴³ Mehmet Nuri Uygun, “Zikir-Mûsikî”, *DİA*, C: XLIV, s. 412.

¹⁴⁴ Tıraşçı, *age.*, s. 97.

¹⁴⁵ Demirtaş, *agm.*, s. 221.

¹⁴⁶ Tezin N’at-ı Peygamber ile ilgili bölümüne bk.

¹⁴⁷ Eeserin notası için bk. Ateş, *age.*, s. 231-235.

¹⁴⁸ Kazım Uz, *Mûsikî Istılâhatı*, Küğ Yayınları, Ankara 1964, s. 10.

¹⁴⁹ Ateş, *age.*, s. 142.

¹⁵⁰ Ömer Tuğrul İnâncı, “Osmanlı Mûsikîsi Tarihinde Tasavvuf Mûsikîsine Bir Bakış”, *Yeni Türkiye Dergisi Türk Mûsikîsi Özel Sayısı*, Ankara 2014, S: 57, s. 868.

¹⁵¹ Tıraşçı, *age.*, s. 98.

bir takım kurallar geçerli olmaya başlamıştır. Zira bu dergâhlarda yapılan zikirlerde bütünlüğün bozulmaması adına aynı mânevîyâtın herkes tarafından hissedilmesi öngörülmüştür.¹⁵² Böylece yapısı ve sembolleri şekillenmeye başlayan Semâ, Mevlânâ’dan 150 yıl sonra Pir Âdil Çelebî (ö.1460) ve daha sonraki asırlarda Pir Hüseyin Çelebî (ö.1666) tarafından¹⁵³ belirlenen kuralları ile en son şeklini alarak bir “tarakat âyini” ne dönüşmüştür.¹⁵⁴

Mevlevî Âyini esnasında Semâ yapan dervişlere “semâzen”, tekkelerin âyin icrâ edilen meclisine “semâhâne”, âyin esnasında mûsikî icrâsında bulunan sâzendelere “mutrib”, Mevlevî Âyinleri’nin dört bölümden meydana gelen her bir bölümüne ise “selâm” denir. “*Semâzenler her bölüm sonunda durup selam verdiği için bu isim verilmiştir*” ve bir Mevlevî Âyini’nin icrâsı genel olarak şu şekilde yapılmaktadır:¹⁵⁵

“N’athân tarafından okunan N’at-ı Şerîf,
Neyzenbaşı tarafından yapılan Âyinin makâmındaki Baş Taksim,
Aynı makâmda mutribin icrâ ettiği Peşrev,
Dört selâmdan oluşan Âyin’in okunması,
Mutrib tarafından çalınan Son Peşrev ve Yürük Semâî,
Neyle icrâ edilen Son Taksim,
Âyin okuyucuları tarafından icrâ edilen Aşr-ı Şerîf,
Şeyhin okuduğu Gülbak.”

1.2.4. Durak

Güftesi, Allâh’ın (c.c.) sıfatlarını ve yüceliğini ifade eden tasavvufî sözlerden meydana gelen, genelde Durak Evferi usûlü ile bestelenmiş ve neredeyse irticali denebilecek kadar serbestlikle okunan tekke eserleridir.¹⁵⁶ Oturarak ya da ayakta zikir yapan tarakatların, âyinlerin ilk kısmında okunan Kelime-i Tevhîd’in ardından ve İsm-i Celâl okunmaya başlamadan önce verilen arada okudukları Durak formu,

¹⁵² Refik Hakan Talu, “Mevlevî Müziği ve Mevlevî Âyinleri”, *Yeni Türkiye Dergisi Türk Mûsikîsi Özel Sayısı*, Ankara 2014, sa. 57, s. 941.

¹⁵³ “Çelebîlik”, Mevlevîlik Tarâkatı içerisinde idârî merkezîyetçilik makamını temsil eden, Mevlânâ soyuna mensup aile yapılanması içerisinde tasavvufî bir kimliktir. Çelebîlik silsilesi için bk. İnâncer, *agm*.

¹⁵⁴ Talu, *agm*.

¹⁵⁵ Tıraşçı, *age.*, s. 98-99.

¹⁵⁶ Ateş, *age.*, s. 181.

bir ya da iki zâkir tarafından farklı makâmlarda okunurlar.¹⁵⁷ Dinî Mûsikî'nin en sanatlı eserlerinden biri olan Durak formu, tekkelerde zikre ara verildiğinde icrâ edilmesi sebebiyle bu ismi almıştır ve Durak icrâ eden kişilere “durakhân” denilmektedir.¹⁵⁸

1.2.5. Mersiye

Ölen birinin ardından duyulan acıyı dile getirmek amacıyla yazılan ve o kişiyi öven nitelikte yazılmış şiirlere denir.¹⁵⁹ Özellikle kıyâmî ve devrânî tekkelerinde rağbet gören bu form, Hz. Hüseyin'in (r.a.), (ö. 680) Kerbelâ'da şehit edilmesini ifade eden şiirlerin bestelenmiş şekilleridir.¹⁶⁰

1.2.6. Nefes

Alevî-Bektâşî şairler tarafından yazılmış tasavvufî içerikli şiirlerdir ki, bu şiirlere Nefes denilmesi, içten gelen gerçeklerin ilâhî bir ilham ile söylenmesinden kaynaklanmaktadır.¹⁶¹ Bektâşî tarikatinde icrâ edilen bu formun örnekleri, makâmsal özellikleri, melodik özellikleri, usûllerinin kullanımı, güfte içerikleri ve kullanılan mûsikî enstrümanlarının çeşitliliği ile oldukça geniş bir coğrafyanın ve kültürel birikimin inceliklerine sahip, halk tarafından ve Bektâşî sanatkârlar tarafından bestelenmişlerdir. Bu formun Anadolu köy Bektâşiliğindeki türlerine genel olarak “deyiş” denilmekle beraber, bazı bölgelerde ise “deme”, “beyit”, “dime”, “deylem”, “âyet” vb. gibi isimlerine de rastlanılmaktadır.¹⁶²

Bir Nefes formunda sözler On iki İmâm'dan bahsediyorsa ismi “Düvaz” ya da “Düvazdeh”, Hz. Peygamber'i (s.a.v.) övüyorsa “N'at-ı Nebî”, Hz. Alî'yi (r.a.) övüyorsa “N'at-ı Alî” ve Hz. Hüseyin'in şehadetinden dolayı matem ifade ediyorsa “Mersiye” ismini alır.¹⁶³

¹⁵⁷ Can, *agm.*, s. 56.

¹⁵⁸ Ateş, *age.*, s. 181-182.

¹⁵⁹ Ateş, *age.*, s. 208.

¹⁶⁰ Özcan, *age.*, s. 56-57.

¹⁶¹ Ateş, *age.*, s. 213.

¹⁶² Tıraşçı, *age.*, s. 100.

¹⁶³ Akdoğu, *age.*, s. 260.

1.2.7. Savt

Arapça'da “ses” anlamına gelen Savt, teknik terim anlamı olarak “tegannî edilen şiir” demektir.¹⁶⁴ “*Türk Din Mûsikîsi'nde Arapça anlamının dışında tekkelerde okunan mûsikî eserleri anlamında kullanılan*” Savt formu, küçük melodik cümlelerden oluşmuştur ve güfteleri sürekli olarak tekrar edilir.¹⁶⁵ Kâdirî, Gülşenî ve Celvetî tarikatlarında “Usûl İlâhisi” olarak adlandırılan bu eserler, zikir sırasında okunan bir Tekke Mûsikîsi formu olarak, yapılan zikrin çeşidi ve okunma zamanına göre bestelenmişlerdir.¹⁶⁶

1.2.8. Nevbe

Arapça'da “fasıl” anlamına gelen bu kelime, XIV. ve XV. yüzyıllarda Türk Mûsikîsi'nde kullanılan büyük bir forma verilen isim olup, bu formun tam adı “Nevbet-i Müretteb” olarak bilinir.¹⁶⁷ “Askerî Nevbe”¹⁶⁸ ile karıştırılmaması gereken Nevbe, bir Dinî Mûsikî formu olarak eski örneklerine pek rastlanılmayan, kıyâmî zikir yapan Kâdirî, Rıfâî, Bedevî ve Sa'dî tarikatlarının dergâhlarında bir takım belirlenmiş uslûplarla zil, kudüm, mazhar gibi enstrümanlarla ve arasında bazı Arapça kasîdeler,¹⁶⁹ şuguller¹⁷⁰ okunarak icr edilen bir tertipten meydana gelen bir formdur.¹⁷¹

1.2.9. Gülbank

Tekke ve dergâh meclislerinde, bazı dinî merasimlerde ve resmî toplantılarda okunan duâ içerikli sözlerdir. Kendine has belli bir edâ ya da makâm ile icrâ edilen bu formun, Farsça'da “gülün sesi”, “bûlbûlün şakıması” gibi anlamları vardır.¹⁷² Aynı zamanda Bektâşî Mûsikîsi'nde de bir form olan Gülbank, Bektâşîlerde Savt

¹⁶⁴ Öztuna, *age.*, C: II, s. 264.

¹⁶⁵ Ateş, *age.*, s. 188.

¹⁶⁶ Tıraşçı, *age.*, s. 100.

¹⁶⁷ Nevbet-i Müretteb ile ayrıntılı bilgi için bk. Öztuna, *age.*, C: II, s. 112.

¹⁶⁸ Askerî Nevbe ile ayrıntılı bilgi için bk. Öztuna, *age.*, C: II, s. 111-112.

¹⁶⁹ Tezin Kasîde ile ilgili bölümüne bk.

¹⁷⁰ Tezin Şuğul ile ilgili bölümüne bk.

¹⁷¹ Ateş, *age.*, s. 191. Bu zikre “şey'en lillâh” yani “Allâh için” anlamına gelen ifade ile başlanır ve bu ifade tekrar edilir. Nevbe formunun icrâsının ayrıntıları için bk. Tıraşçı, *age.*, s. 100-101. Ayrıca nota örnekleri için bk. Ateş, *age.*, s. 192-207.

¹⁷² Koca, *agt.*, s. 62. Cuma Gülbankı yalnızca câmîlerde icrâedilir. Tekkelere has bir form olan Gülbank formu, Cuma Gülbankı'ndan ayrı olarak bu bölümde tasnif edilmiştir. Tezin “Cuma Hutbesi ve Gülbankı” bölümüne bk.

formuna verilen isimdir.¹⁷³ Savt ve Gülbak'ın ortak form özelliklerinden yola çıkarak bu formda bir beste yapan Suphi Ziya Özbekkan'ın (1887-1966) bu eserinin makâmı Rast, adı *Gülbak-ı Cemâl* olup, eser usûlsüz ve resitatif olarak bestelenmiştir.¹⁷⁴

1.3.ORTAK DİNÎ MÛSİKÎSİ FORMLARI

Dinî Mûsikî'ye ait bazı formların yapıları ve icrâ edilme tarzlarıyla yalnız tekkelere ve câmiye has olmadıklarını, bu formların tasniflendirilmesinde kullandığımız ayırıcı özelliklerinin “câmielerde ses ile tekkelerde ise enstrümanlar ile icrâ edilmeleri” olduğunu daha önce ifade etmiştik.¹⁷⁵ Bu ortak formların hem tekkelerde, hem câmielerde ve hem de bu mekânların dışında icrâ edilebilir olmaları sebebiyle tasniflerini şu şekilde yapabiliriz:

1.3.1. İlâhî

Tezimizin ana konusunu teşkil eden bu form, bu bölümde incelenmeyip türleriyle birlikte tezin ana bölümlerinde detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

1.3.2. Tevşîh

“Süslemek” anlamına gelen Tevşîh, Mevlid ve Mi'râciye aralarında icrâ edilmek için bestelenen formdur.¹⁷⁶ Cumhur tarafından icrâ edilen bu manzum eserler, genelde Hz. Peygamber'in (s.a.v.) doğumundan bahsetmesiyle beraber son bölümlerinde bazen Allâh'a (c.c.) yapılan münâcâtlar da içerebilir.¹⁷⁷

1.3.3. Şuğul

Güftesi Arapça olan ve Türkler tarafından Türk Mûsikîsi makâm ve usûllerine göre bestelenen eserlerdir.¹⁷⁸ Şuğul formu bir İlâhî türü olup, sözleri Arapça olan ilâhîler dışında başka eserlere bu isim verilmez.¹⁷⁹ Sanatsal bakımdan İlâhî formu

¹⁷³ Öztuna, *age.*, C: I, s. 311.

¹⁷⁴ Akdoğan, *age.*, s. 262. Eserin iki farklı notası için bk. Ergen, *Notam 1.0 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı*. Resitatif: “Yarı tegannî yarı tekellüm hâlinde okuyuş tarzı...Türk Mûsikîsi'nde bilhassa dinî parçalarda kullanılmıştır.”Ayrıntılı bilgiler için bk. Öztuna, *age.*, C: II, s. 227.

¹⁷⁵ Bk. tezin, s. 6-7.

¹⁷⁶ Can, *agm.*, s. 19.

¹⁷⁷ Ezgi, *age.*, C: III, s. 76. Nota örneği için aynı sayfaya bk.

¹⁷⁸ Tıraşçı, *age.*, s. 106.

¹⁷⁹ Öztuna, *age.*, C: II, s. 363.

eserlerine göre genel olarak daha basit, daha hareketli, kolay ezberlenebilir ve yürük usûllere sahip olan şuşuller, özellikle zikirlerini kıyâmî olarak icrâ eden Kâdirî, Rıfâî, Sa'dî, Bedevî ve Şâzelî tarikatlarında okunmuşlardır.¹⁸⁰

1.3.4. Kasîde

Dinî ve tasavvufî duygular içeren şiirlerin, irticalen her hangi bir makâmda, belirli kurallara bağılı şekilde icrâ edildiğı formdur. Kasîde icrâsını yapan kişiye “kasîdehân” denir ve kasîdelerin icrâsına eşlik eden sazlar varsa, makâmın seslerinde gezinmek suretiyle okuyucuyu dinlendirmek maksadıyla aralarda küçük taksimler yapabilir.¹⁸¹

2. TEZİN AMACI

Bu tez çalışmasıyla;

1-Dinî Mûsikî'nin önemli formlarından biri olan İlâhî'nin tarihsel süreç içerisinde nasıl belirginleştiğı ve nasıl şekillendiğı,

2-İlâhî formunun biçim özelliklerinin nasıl ve ne tür değişimlerle geçmişten günümüze geldiğı,

3-İlâhî isminin tarihte ilk kez ne zaman kullanıldığı,

4-İlâhî formuna ait alt türlerinin çeşitli özelliklerine göre tasnif edilmesi,

5-İlâhî'nin alt türlerini daha net belirleyebilmek adına, Dinî Mûsikî içerisinde genel olarak İlâhî ismiyle tasniflendirilmeseler de güfte, usûl ve şekil özelliklerinden dolayı ilâhîlerin özelliklerine sahip bu formların incelenerek bir kıyaslama yapılması ve bu inceleme sonucunda hangi formların İlâhî olarak kabul edilip edilemeyeceğı probleminin giderilmesi,

6-Daha önce İlâhî formuyla ilgili yapılmış akademik çalışmalar içerisinde kapsamlı bir tez çalışması bulunmadığından ve var olan mevcut çalışmalarda ise İlâhî formuyla ilgili dağınık bir şekilde bulunan bilgilerin çok az bölümlerinin bir araya getirilmesi sebebiyle, bu mevcut dağınık bilgilerin derli toplu bir şekilde tek çalışma

¹⁸⁰ Demirtaş, *agm.*, s. 221.

¹⁸¹ Ateş, *age.*, s. 190.

altında toplanması ve bu çalışmayla Türk Din Mûsikîsi'ne bilimsel bir katkı sağlanması,

7-İstatistiksel verilere ulaşmak maksadıyla yapılan bazı tez çalışmalarında, İlâhî formunun diğer dinî formların yanında yalnızca ismen zikredildiği, form hakkında yeterli bilgiler verilmediği ve makâm sınırlandırılmaları getirilerek bu çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, TRT repertuarında bulunan tüm İlâhî eserlerinin tespit edilerek bu konuda net istatistiksel verilere ulaşılması ve TRT repertuarında bulunan İlâhî formundaki eserlerinin herhangi bir makâm ve usûl sınırlandırması getirilmeksizin incelendiği özgün bir çalışma hazırlanması,

8-TRT repertuarında mevcut olan ilâhîlerin tamamının tespit edilmesiyle, TRT repertuarına gir(e)memiş fakat bilinen ve icrâ edilen diğer eserlerin tasnifi yapılırken araştırmacılara bu çalışma ile kolaylık sağlanması,

9-TRT repertuarı içinde yer almayan, tamamen kendi yöresine ya da kendi dergâhına has olarak icrâ edilen, özellikle kaybolmaya yüz tutmuş İlâhî formundaki eserlerin de bu türden bir çalışmayla araştırılıp, Türk Din Mûsikîsi'ne kazandırılması adına dikkat çekilmesi,

10-İlâhî formunun dışında kalan diğer Türk Din Mûsikîsi formlarının da bu türden bir çalışma ile incelenmesi adına; araştırmacılara, akademisyenlere, öğrencilere örnek teşkil etmesi ve ilham vermesi,

11-Bu çalışmanın İlâhî formu için müstakil bir kaynak teşkil etmesi, amaçlanmıştır.

3. TEZİN ÖNEMİ

Bu tez çalışması, bugüne kadar araştırması ve incelemesi kapsamlı bir şekilde yapılmayan bir konuda Türk Din Mûsikîsi bilgilerine katkı sağlayacağından dolayı önem arz etmektedir.

4. PROBLEM

“Türk Din Mûsikîsi Formlarından İlâhî ve TRT Repertuarındaki İlâhîlerin Genel Olarak İncelenmesi” cümlesi bu tezin problem cümlesi olarak belirlenerek bu tez çalışmasına yön vermiştir.

5. ALT PROBLEMLER

1-İlâhî formu Dinî Mûsikî tarihi içerisinde nasıl şekillenmiştir?

2-“İlâhî” kelimesinin, İlâhî formuna isim olarak verilmesindeki etkenler nelerdir?

3-İlâhîleri, bir mûsikî formu olmalarının yanında ayrıca edebî bir form olarak değerlendirmemiz neden gerekmektedir?

4-İlâhî formu dışında tasniflendirilen formları, İlâhî formundan ayıran başlıca özellikleri nelerdir?

5-Benzer özelliklerinden dolayı İlâhî formu olarak kabul edilebilebilecek diğer formlar hangileridir?

6-İlâhî formu, Türk Din Mûsikîsi tarihinde ne zaman form olarak belirginleşmiştir?

7-TRT repertuarında güncellenen son bilgilere göre İlâhî formunda kaç tane eser bulunmaktadır?

8-TRT repertuarında yer alan İlâhî formundaki eserlerde hangi makâm, ne kadar kullanılmıştır?

9-TRT repertuarında yer alan İlâhî formundaki eserlerde hangi usûl, ne kadar kullanılmıştır?

10-TRT repertuarında yer alan İlâhî formundaki eserlerin bestekâr ve güftekarlarının isimleri nelerdir, hangi bestecinin ne kadar repertuara girmiş eseri mevcuttur?

6. SAYILTILAR

TRT Türk Sanat Mûsikîsi Sözlü Eserler Repertuarı'ndan edinilen bilgiler veya bu konuda hazırlanan dijital repertuar programlarındaki veriler doğru sayılmıştır.

7. SINIRLILIKLAR, KAYNAKLAR ve METOD

Bu çalışma, TRT Türk Sanat Mûsikîsi Sözlü Eserler Repertuarı'nda bulunan İlâhî formundaki eserler ile sınırlıdır. Ayrıca, bu çalışma hazırlanırken çeşitli tezlerden, akademik makalelerden, çeşitli kitaplardan ve kaynak olarak belirtilen dijital repertuar programlarından erişilen veri ve bilgilerle sınırlı kalmış, yalnızca kaynak taraması yöntemine başvurulmuştur.

BÖLÜM I

1. EDEBİYAT VE MÛSİKÎ FORMU OLARAK İLÂHÎ

Çalışmamızın bu bölümünde, hem Türk Edebiyatı hem de Türk Mûsikîsi kaynaklarında mâhiyeti, tanımı ve tarihteki şekillenmesi ile ilgili çok farklı ve dağınık bilgiler bulunan İlâhî formu detaylı bir şekilde ele alınacak ve dağınık olan bu bilgiler toparlanarak düzenli veriler sunulmaya çalışılacaktır. Ayrıca “İlâhî” isminin tarihte ilk kez ne zaman ve kim tarafından kullanıldığı, Türk Mûsikîsi kaynaklarında ilk kez bu isme ne zaman rastlanıldığı ve başka hangi isimlerle kullanıldığı bilgileri de sunulmaya çalışılacaktır.

Tarih boyunca Türk-İslâm kültür ve medeniyetinde çok köklü bir yere sahip olmuş Türk Mûsikîsi ve Türk Edebiyatı içerisinde geçmişten bu yana varlığını sürdüren İlâhî’ nin kapsamlı bir şekilde tarifini ve tanımını yapabilmek için, formun hem dinî, hem edebî ve hem de mûsikîye dair özelliklerini birlikte değerlendirmek gerekmektedir. Zira İlâhî ile ilgili bilgiler incelendiğinde, neredeyse tüm kaynaklarda dinî ve tasavvufî manzum sözlerden meydana gelen başlı başına bir form olarak değerlendirildiği göze çarpmaktadır. Bu sebeple aynı kültürel ve dinî kaynaklardan¹⁸² beslenerek gelişen mûsikî ve edebiyatı ayrı düşünmek mümkün olmamaktadır. Zâten bir mûsikî formunun müstakil bir form olarak değerlendirilmesindeki kıstasların başında güfteli olup olmadığı ve varsa güftesine has farklı özellikleri yer almaktadır.¹⁸³ Tarihsel sürecinin başlangıcı itibarıyla güfteleri mutasavvıf şairler tarafından söylenmiş dinî ve tasavvufî şiirlerin bestelenmesiyle şekillenmeye başlayan ilâhîlerin böylece, “*her bakımdan tasnifi için gereken bir düzenleme ihtiyacı*”¹⁸⁴ da giderilmiş olacaktır.

¹⁸²Türk-İslâm Edebiyat’ını ve doğal olarak onunla etkileşim içinde olan Türk Din Mûsikî’ni de etkileyen kültürel ve dinî kaynaklarla ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Halil İbrahim Şener, Âlim Yıldız, *Türk İslâm Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2011, s. 36, 280-284.

¹⁸³ Klasik Türk Mûsikîsi’ne ait formların tasniflendirilme kıstaslarına bakıldığında öncelikli olarak formların bir güfteye sahip olup olmadıklarına göre “Saz Mûsikîsi” ve “Sözlü Mûsikî” olarak belirlendiği görülmektedir. Sözlü Mûsikî’nin alt şubelerinden birini teşkil eden “Dinî Formlar” ın ise; şekil özellikleri, bestelenme amaçları, icrâ edildikleri mekân farklılıkları, câmî veya tekkeye ait olmaları vb. özelliklerinin yanı sıra güftelerinin içerdiği konular açısından da müstakil birer form olarak “Lâ-Dinî Formlar”dan ayrı değerlendirildikleri görülmektedir. Bk. Özkan, *age.*, s. 79-90.

¹⁸⁴ Mustafa Uzun, “Osmanlı’ nın Gür Nefesi: Türk Dinî-Tasavvufî Edebiyatında İlâhî”, *Osmanlı Kültür ve Sanat*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, C: IX, s. 592.

Sonuç olarak ilâhîlerin din, edebiyat ve mûsikîye dair tüm mahiyetlerinin daha belirgin ifade edilebilmesi için öncelikle lügat anlamını, farklı tarikatlarda İlâhî kelimesi yerine kullanılan diğer isimlerini, tarih sürecinde nasıl şekillendiklerini, hangi nedenlerden dolayı bu isme sahip oldukları vb. bilgileri değerlendirmemiz büyük önem taşımaktadır.

1.1.İLÂHÎ KELİMESİNİN ANLAMI VE İSİM OLARAK KULLANIMI

Arapça olan “İlâhî” kelimesi, “ilâh, mâ'bûd, tanrı” gibi kelimelerden aidiyet bildiren “î” eki alarak türetilmiş ve ism-i mensûb¹⁸⁵ olarak “Allâh” (c.c.) ismine aitlik bildiren bir kelime olarak şekillenmiştir. Nitekim Kur’ân-ı Kerîm’de de “*Ve İlâhüküm İlâhün Vâhid. Lâ-Îlâhe illâ Hüve’r-Rahmânü’r-Rahîm*” âyet-i kerîmesinde¹⁸⁶ Allâh, (c.c.) “*İlâhınız bir tek İlâh’tır, O’ndan başka İlâh yoktur, O, Rahmân’dır, Rahîm’dır*” buyurmakta ve bu âyette yer alan “İlâh” kelimesi “Allâh” (c.c.) anlamına gelmekte olup, bu sebeple “İlâhî” kelimesi de “Allâh’a ait, Allâh’a mahsus” manalarına gelmektedir.¹⁸⁷ Çoğulu “ilâhiyyât” olan kelimenin aynı zamanda nida ünlemi olarak “ey Allâhım, ey Rabbim” gibi anlamları da mevcuttur.

Arapça’da ise bir mûsikî ve edebiyat terimi olarak kullanılmayan kelimenin Türkçe’de bir mûsikî ve edebiyat terimi olarak yaygın şekilde kullanıldığı *Kâmus-ı Türki*’de¹⁸⁸ “*Hakk Te’âlâ Hazretleri’ne münâcât ve na’t-ı hâvî*”¹⁸⁹ kaside ki ekseriya “*İlâhî’ ta’bîriyle başlayub tekyelerde okunur: güzel sesle bir takım İlâhîler okudular*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu tanımlama her ne kadar eksik olsa da, kelimenin bir mûsikî ve edebiyat terimi anlamında ne kadar yaygın şekilde kullanıldığını gösterirken ayrıca içinde İlâhî kelimesi bulunan veya İlâhî nidasıyla başlayan bu tür eserlere verilen bir isim olarak kullanıldığının ispatı olacak niteliktedir.¹⁹⁰ Arapça bir

¹⁸⁵ İsm-i Mensûb, herhangi bir ülkeye, şehre, dine, mezhebe, tarikata, ideolojiye veya isme nisbet ve aitlik bildiren isimden türemiş, sıfat vazifeli kelimelerdir ki o ismin son harfi esreli yapılarak yanına şeddeli bir “Ye” harfi ilâve edilerek yapılır. Daha ayrıntılı bilgiler için bk. İlhami Sönmez, *Kur’ân-ı Kerîm’deki Örnekler Çerçevesinde Arap Gramerindeki Sıfat-ı Müşebbeheler ve Mübalağalı İsm-i Failer*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2011, s. 23. “Nisbet Yâ’ sı veya Yâ-yı Nisbet” de denilir. Bk. Uzun, *agm.*, s. 592.

¹⁸⁶ Bakara, 163.

¹⁸⁷ Şener, Yıldız, *age.*, s. 252.

¹⁸⁸ Sâmi, *age.*, s. 160.

¹⁸⁹ “hâvî: içine alan, kaplayan” bk. Sâmi, *age.*, s. 539.

¹⁹⁰ Uzun, *agm.*, s. 592.

kelime olan İlâhî'ye bir mûsikî formu olarak karşılık gelen kelime ise “Allâh adına bir şey istemek, bir şey sormak” vb. anlamlara gelen ve “ne-şe-de” kökünden gelen “enşîde” kelimesidir. Arapça'da bu kelime ile aynı anlama gelen ayrıca “en-neşîdetü'd-dîniyye”, “el-egânî'd-dîniyye” ve “el-mevâlîd” kelimeleri de yer almaktadır. Bu kelimelerin yanı sıra yine Hristiyan ilâhîleri için kullanılan “et-ternîme, et-tertîle”¹⁹¹ tabirleri mevcuttur ki İngilizce'deki İlâhî kelimesinin karşılığı olan “hymn” kelimesi ile aynı anlama gelirler.¹⁹²

İlâhî kelimesinin, “dinî içerikli bir şiirin mûsikî ile icrâ edilmesi” anlamında ve kullanıldığı bilgilerine ise -bir tarih kaynağı olarak- ilk kez Evliyâ Çelebî'nin (1611-1682) *Seyahât-nâme*'sinde rastlanılmaktadır:

“*Hânendelerin vasıfları: Neferât 300, pîrleri Yetimî oğlu Hamza'dır. Hazret huzurunda güzel okuyuculuk ederdi. Bütün hânendelerin silsilesi ona ulaşır. Kabri Tâîf'tedir. Bunlar güzel sesle sefere dâir 'İlâhîler' okurlar. Bazıları 'Allâhümme yâ Hâdî, âsân eyle yolumuz', 'İlâhîlerini' okuyup Alay köşkü dibinden geçerler.*”¹⁹³

Yine aynı eserde, İlâhî kelimesinin geçtiği bölümde ise aynen şöyle zikredilmektedir:

“*Murâd Hân'ın alışkanlıkları: ... Cumartesi geceleri 'İlâhî' ve Na't okuyanlar, hânende ve sâzendelerle sohbet ederdi.*”¹⁹⁴

Hem bir edebiyat formu ve hem de bir mûsikî formu olan ilâhîler için çeşitli tarikatlarda tarih boyunca farklı isimler de kullanılmıştır. Bu isimlerin bazıları; Gülşenîler'de “tabuğ”, Bektâşîler'de “nefes”, Alevîler'de “deme” dir.¹⁹⁵ Tarikatlarda

¹⁹¹ Ternîme (terennüm) güzel ve yavaş bir sesle tegannî etme. Bk. Sâmî, *age.*, s. 400. Ayrıca terennüm, usûl ile yakından ilgili bir takım hece veya söz gruplarıdır. Bk. Özkan, *age.*, s. 85. Tertîl, yavaş yavaş ve tane tane okumak anlamına gelen bir tecvîd terimidir. Bk. Abdurrahman Çetin, “Tilâvet”, *DİA*, Ankara 1992, C: XLI, s. 156. Ayrıca Angilikan kiliselerinde okunan bir takım beyit ve kafiye özelliklerine sahip ilâhîlere de Arapça'da “ternîme” denildiği bilgileri ve edinildiği kaynak için bk. Uzun, *agm.*, s. 592.

¹⁹² Bu bilgiler ve edinildiği çeşitli kaynaklar için bk. Uzun, *agm.*, s. 592.

¹⁹³ Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı, *Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, C: I – 2. Kitap, s. 482. Ayrıca bu sözlerin Türkçeye sadeleştirilmemiş şekli şöyledir: “*Asnâf-ı hânendegân: 300 nefer, pîrleri Hamza bin Yetimî'dir. Huzûr-i nübüvvetde hoşhânlik iderdi. Cemî'-i hânendelerinsilsilesi ana müntehidir. Kabri Tâîf' dedir. Bu tâîfeler hoş âvâz ile sefere müteallik 'İlâhî' okurlar. Bazıları da 'Allâhümme yâ Hâdî âsân eyle yolumuz', 'İlâhîsi' ni kıraat ederek Alay köşkü dibinden ubûr ederler.*” bk. Ergun, *age.*, s. 26.

¹⁹⁴ Kahraman, Dağlı, *age.*, C: I – 1. Kitap, s. 215.

¹⁹⁵ Bu isimleri edindiğimiz kaynakta, yine çeşitli kaynaklardan derlenen ve ilâhîler için kullanıldığı ifade edilen başka isimler yer alsa da, bu isimlerin bir mûsikî formu olan İlâhî türünden

kullanılan bu isimlerin yanı sıra ayrıca bir takım Türk lehçelerinde İlâhî kelimesiyle eş anlamlı olarak kullanılan diğer bazı isimler de bulunmaktadır. Bu isimler ise; Azerice’de “dinî mahnı”, Başkurtça’da “dinî maktav yırı”, Kazakça’da “dinî küy, küy, dinîyşilik”, Kırgızca’da “din ırları”, Özbekçe’de “ilâhîy koşuk”, Tatarca’da “ilâhî maktav cırı”, Türkmence’de “dinî târîplama”, Uygurca’da “ilâhî küy” dür. Bu isimlerde geçen “ilâhî” ve “dinî” kelimelerinin yaygınca kullanımı da dikkate değerdir.¹⁹⁶

1.2.TÜRK-İSLÂM EDEBİYATI TÜRÜ OLARAK İLÂHÎ

Türk-İslâm Edebiyatı içerisinde, bir formun ismi olarak hangi tarihten bu yana kullanıldığı bilinmeyen İlâhî formu,¹⁹⁷ Eski Türk Edebiyatı’nın “Divan Edebiyatı” olarak isimlendirilen dönemi içerisinde, Türk-İslâm Edebiyatı bünyesinde yazılmış dinî içerikli manzum türlerinden biridir ve Divan Edebiyatı’ndaki “Tevhîd’e karşılık gelmektedir.¹⁹⁸ Esasen, Türk Edebiyatı’nda nazım türleri¹⁹⁹ şekillenmeden önce dinî içeriğe sahip her türden şiir İlâhî olarak adlandırılrsa da daha sonra bu şiirlerin yalnızca tasavvuf temalı olanlarının Türk Din Mûsikîsi makâm ve usûlleri ile bestelenerek dinî amaçlı toplantılarda ve merasimlerde okunanlarına İlâhî denilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda bahsi geçen, Klasik Türk Edebiyatı’na ait şiir türleri olarak tasniflendirilen ve edebiyatın zamanla esas unsurları haline gelen, “Tevhîd, N’at, Münâcât, Devriye, Gazel, Tuyuğ, Rubâî, Kıta” gibi türlerin kendilerine has isimler ve vasıflar kazanmalarıyla birlikte İlâhî, bu türlerin dışında tutulup, “besteli dinî şiir formu” olarak mûsikîyle özdeşleşen özel bir tür haline gelmiştir.²⁰⁰ O halde, Türk Edebiyatı’nda İlâhî, “*Edebiyatta mutasavvıf şairler tarafından dinî konularda ve Allâh’ı (c.c.) övmek, O’na yalvarmak için yazılan şiirlere denir.*”²⁰¹ şeklinde bir tanımla ifade edilebilir.

değerlendirilmesi pek mümkün değildir. “Daha çok tekkelerde gelişen ve özel bir ezgiyle okunan İlâhîler, tarikatlara göre çeşitli isimler alırlar: Mevlevîler’de ‘âyîn’, diğer tarikatlarda ‘cumhûr...’, Yesevîler’de ‘hikmet’.” Bu bilgiler ve edinilen kaynakları için bk. Şener, Yıldız, age., s. 253.

¹⁹⁶ Bu bilgiler ve bu isimlerin derlendiği çeşitli lügatlar için bk. Uzun, agm., s. 595.

¹⁹⁷ Mustafa Uzun, “İlâhî”, *DİA*, Ankara 1996, C: XXII, s. 64.

¹⁹⁸ Bu bilgilerle birlikte, bahsi geçen diğer dinî manzume türleri ve İlâhî’nin edebiyattaki tarifleri için bk. Şener, Yıldız, age., s. 252-253.

¹⁹⁹ Nazım ve tüm türlerinin ayrıntılı bilgileri için bk. Şener, Yıldız, age., s. 252-273, 329-397.

²⁰⁰ Uzun, agm., s. 64.

²⁰¹ Pala, age., s. 252.

Edebiyat tarihinin kaynakları arasında yer alan ve ilâhîlerin toplandığı bir takım mecmualar mevcuttur ki bunlara “Mecmû’a-i İlâhîyât” denilmektedir. Bu mecmuların en önemlilerinden biri ise Müstakîmzâde Süleymân Sa’deddîn Efendi’ye (1719-1788) ait olanıdır.²⁰²

1.3.TÜRK DİN MÛSİKÎSİ FORMU OLARAK İLÂHÎ

Dinî Mûsikî içerisinde kullanımı en yaygın form olarak görülen İlâhîler, dinî ve tasavvufî güftelerden bestelenmiş eserlerdir.²⁰³ Genelde mutasavvıf şairler tarafından yazılan ilâhîlerin birçoğu yalın anlatımla yazılmış basit şiirlerden bestelenmişlerdir. Bu şiirler çoğunlukla sanatsal ve estetik eser meydana getirme kaygısı güdülmeden yazılmışlardır. Bu sebeple, birçoğu tasavvufî bir duyuş ve his ile yazılan bu şiirlerin didaktik yönlerinin ağır basması, zamanla Türk Din Mûsikîsi içerisinde ilâhîlerin, güfteleri daha ziyade tasavvufî şiirlerden bestelenen bir mûsikî formu olarak belirginleşmelerine neden olmuştur.²⁰⁴

İlâhîlerin tasavvufî güfteleri özellikle tarikatlara müntesib olan tanınmış şairlerin şiirlerinden seçilir. Bu sebeple ilâhîlerin bazıları yalnızca belirli tarikatlara aittir. Genelde tarikatların dergâhlarında okunan bu türden ilâhîler, bazen başka mekânlarda da okunur.²⁰⁵

İlâhî icrâ edenlere “ilâhîci” denir. Öncelikle câmî ve tekkelerde olmak üzere, medrese, mektep, vakıf vb. yerlerde dinî içerikli her türlü metni okuyan imâm, müezzin, n’athân, âyinhân, salâhân, tesbîhhân, muarraf, muhammediyyehân, zâkir ve zâkirbaşılar da ilâhîci olarak kabul edilirler.²⁰⁶

Geçmişe nazaran, Cumhuriyet döneminde pek rağbet görmeyen ilâhîler, bugün itibarıyla “Şarkı” formundan sonra sayıca en çok olan mûsikî formunu teşkil

²⁰² Şener, Yıldız, *age.*, s. 254. Aynı zamanda bir edebiyat türü olan ilâhîlerin edebî yönleriyle alakalı bilgiler, tezimizin sonraki konu başlıklarında daha detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Tezin “Anadolu’da Türk Din Mûsikîsi ve İlâhî”, “İslâm Sonrası Türk Din Mûsikîsi’nin Doğuşu” ve “İLÂHÎ, ARUZ-VEZİN MÜNASEBETLERİ” başlıklı kısımlarına bk.

²⁰³ Öztuna, *age.*, C:I, s. 385.

²⁰⁴ Uzun, *agm.*, s. 64.

²⁰⁵ Bu şairlerden en çok Yûnus Emre’nin şiirleri ilâhîlerde güfte olarak kullanılmıştır. Yûnus Emre başta olmak üzere şiirleri güfte olarak seçilen bazı mutasavvıflar için bk. Öztuna, *age.*, s. 385. Ayrıca TRT repertuarında bulunan ilâhîlerde de en fazla güftesi bestelenmiş şair Yûnus Emre’dir. Bu konuyla ilgili istatistiksel veriler için tezin EKLER kısmındaki tablolara bk.

²⁰⁶ Uzun, *agm.*, s. 66. İlâhîci için ayrıca bk. Öztuna, *age.*, C: I, s. 385.

etmektedir.²⁰⁷ İlâhîler de tıpkı XIX. yüzyılda Klasik Türk Mûsikîsi'nin büyük usûllerle bestelenmiş formlarının yerini almaya başlayan Şarkı formu gibi,²⁰⁸ basit yapıları, kolay icrâ edilir olmaları, güftelerinin daha sade olması ve günümüz toplumunun mûsikî zevkine daha uygun olmaları sebebiyle günümüzde Türk Din Mûsikîsi'nin büyük formlarından daha çok rağbet görmekte ve bu özellikleri sebebiyle icrâcî ve bestekârlarca daha çok tercih edilmektedir.²⁰⁹

“*Dinî Türk Mûsikîsi’nde en fazla kullanılan şekil*”²¹⁰ olarak ilâhîler günümüzde, devlete bağlı mûsikî topluluklarında, TRT bünyesinde, dinî mûsikî eğitimi veren kurumlarda, çeşitli mûsikî cemiyetlerinde, dinî merasimlerde; özellikle dinî mahiyeti olan günlerde câmîlerde, zikir meclislerinde, dinî, kültürel ve sanatsal etkinlikler kapsamında yaygın bir saha içerisinde icrâ edilmektedir.

1.4.TÜRK DİN MÛSİKÎ TARİHİ İÇERİSİNDE İLÂHÎ FORMUNUN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

1.4.1. İslâmiyet’ten Önce Türklerde Dinî Mûsikî ve İlâhî

Tarihteki en eski medeniyetlerden birini kuran Türkler, güzel sanatların birçok dalıyla ilgilenmişlerdir. Eski Türk inanışları doğrultusunda şekillenen mûsikîleri özellikle belirli zamanlarda dinî amaçlarla yapılan törenlerde her zaman önemli bir yere sahip olmuştur.²¹¹ Diğer tüm eski medeniyetlerde olduğu gibi şiir ve güzel sanatların başlıca kaynağı Türklerde de din olgusu olmuştur.²¹² Bu törenler, henüz mûsikî ile şiirin birbirinden ayrılmadığı o dönemlerde şairler tarafından yönetilmiştir.²¹³ Şairliklerinin yanı sıra hekimlik, rakkaslık, mûsikîşinâslık, sihirbazlık gibi birçok vasıfları kendilerinde bir araya getiren ve halkın üzerinde

²⁰⁷ Bu sayısal mukayese yalnız TRT repertuarında bulunan ilâhîlerle sınırlandırılmamalı, günümüzde icrâsı yapılan ve repertuara dâhil ol(a)mamış -özellikle tarikatlara has- ilâhîler de dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda ayrıca TRT repertuarında bulunan “İlâhî” ismiyle kaydedilmemiş fakat bir İlâhî türü olarak kabul edebileceğimiz diğer dinî eserler de bu sayıya dâhil edilmelidir. Tezin “İLÂHÎ OLARAK KABUL EDİLEBİLECEK DİĞER FORMLAR” başlıklı kısmına bk.

²⁰⁸ Şarkı formu ile ilgili bu bilgiler için tezin “XIX. Yüzyıl” başlıklı kısmına bk.

²⁰⁹ Bu bağlamda İlâhî formunun, Türk Mûsikîsi’nin Lâ-dinî formlarından Şarkı’ya karşılık geldiği ve “dinî şarkı” şeklinde izahının mümkün olabileceği ifadelerine çeşitli kaynaklarda rastlanmaktadır. Bu bilgilerin detayları ve bahsi geçen ifadeler için bk. Öztuna, *age.*, s. 385, Koca, *agt.*, s. 63.

²¹⁰ Öztuna, *age.*, s. 385.

²¹¹ Nuri Özcan, *Türk Mûsikîsi Tarihi*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınlanmamış Ders Notları, İstanbul 2001, s. 5.

²¹² Nihad Sâmî Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Târîhi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, C: I, s. 41.

²¹³ Özcan, *age.*, s. 5.

büyük bir etkisi olan bu din adamlarına Tonguzlar “şaman”, Altaylar “kam”, Yâkutlar “oyun”, Kırgızlar “bahşı”, Oğuzlar “ozan” ismini vermişlerdir.²¹⁴ Bu “dindar-şairler”, çevrelerine toplanan insanlara duyup düşündüklerini anlatmak ve dinî-ilâhî olguları öğretmek amacıyla iptidâî bir konuşma dili ile vezin ve kafiye uzak şiirler okuyarak ilk dinî şiirlerin ve edebî terennümlerin doğmasını sağlamışlardır.²¹⁵ Bu dönemlerde okunan şiirlerin daha sonraki dönemlerde nazıma benzer ahenkli bir şekilde söylenmeleri, hatta vezinli ve kafiyeli okunmaları bile verilmek istenen heyecanı ifade edemediğinden dolayı şairler, şiir sanatını mûsikî sanatı ile birleştirerek mısraların duyurucu kudretini saz ve söz ile bir araya getirmişlerdir. Ayrıca şiir ve mûsikî sanatının yanı sıra insan duygularının ve heyecanının hareketlerle ifadesi olan “raks sanatı” da saz ve söze dâhil edilmiş, dinî amaçlı tüm törenlerde dindar-şairler çevrelerindeki insanlara şiirlerini mûsikî ve raks eşliğinde okumuşlardır. Bu şairlerin bağlı oldukları boylara ve yaşadıkları dönemlere göre gerek isimleri, gerek kıyafetleri değişiklik arz etse de, şiirlerini başta İslâmiyet’ ten önceki millî çalgıları olan “kopuz” başta olmak üzere birçok farklı çalgı ile söylemişlerdir. Eski Türklerde şairlerin ağıt maksatlı okuduğu şiirlere “sagu” denilmekle beraber, diğer maksatlarla okunan tüm şiirlerine kuvvetle muhtemel “koşuğ” denildiği kabul edilmektedir. “Nazım” anlamında kullanıldığı da kuvvetle muhtemel olan koşuğ kelimesi, “şiir terennüm edilen söyleyiş”, “çıplak tabiat güzellikleri şiiri”, “Kasîde” ve hatta “raks için söylenen türkü” anlamlarında kullanılmıştır. İşte, dindar-şairlerin görevleri arasında yer alan bu şiirlerin okunmasındaki amaçlarından biri de “aşka benzer duygularla sevilen Tanrı’ya ilâhîler söylemek” olmuştur.²¹⁶ Nitekim Uygur (774-840) tarihinin ikinci yarısındaki medeniyet merkezlerinden biri olan Turfan’da bulunan, Göktürk (552-659) medeniyetinden yarım ila bir asır sonra yazıya geçirildiği zannedilen, Mani dininin Uygurlarda gelişmeye başladığı dönemlerde yazıldığı düşünülen ve Uygur harfleriyle yazılmış yedi adet şiir bulunmuştur.²¹⁷ “Bu şiirlerin bir kısmı Allâh sevgisi ile söylenmiş İlâhîler’dir” ve bu şiirlerden ilki olan, şairinin kim olduğu

²¹⁴ Mehmed Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1980, s. 67.

²¹⁵ Banarlı, *age.*, s. 41.

²¹⁶ Banarlı, *age.*, s. 41-45.

²¹⁷ Banarlı, *age.*, s. 46.

bilinmeyen, Mani dininin Tanrısı'nı öven şiirin orijinal sözleri ile bugünkü Türkçe'ye çevrilmiş sözleri şöyledir:²¹⁸

“Tang tengri kelti,
Tang tengri özi kelti,
Tang tengri kelti,
Tang tengri özi kelti,
Turunglar kamug begler kadaşlar,
Tang tengrig övelim,
Körügme kün tengri,
Siz bizi küzeding,
Körünügme ay tengri,
Siz bizi kurtgarıng,
Tang tengri,
Yıdlig yıparlıg,
Yarukluğ yaşukluğ,
Tang tengri,
Tang tengri,
Tang tengri,
Yıdlig yıparlıg,
Yarukluğ yaşukluğ,
Tang tengri,
Tang tengri.

Şiirin günümüz Türkçesine ait sözleri ise şöyledir:

Tan tanrı geldi,
Tan tanrı kendisi geldi,
Tan tanrı geldi,
Tan tanrı kendisi geldi,

²¹⁸ Banarlı, *age.*, s. 46-47. Ayrıca İlâhî niteliği taşıyan ve tabiatla ilgili farklı şiirler için bk. Banarlı, *age.*, s. 47-49.

Kalkınız bütün beğler kardeşler,
Tan tanrıyı övelim!

Gören güneş tanrı,
Siz bizi koruyun !
Görünen ay tanrı,
Siz bizi kurtarın!

Tan tanrı,
Râyıhalı, mis kokulu,
Işıklı, ışıltılı,
Tan tanrı,
Tan tanrı,
Tan tanrı,
Râyıhalı, mis kokulu,
Işıklı, ışıltılı,
Tan tanrı,
Tan tanrı.”

Bu şiirler, bugün elimizde bulunan ilk Türk şiirleri olması özelliklerinin yanı sıra kafiyelerinden dolayı Türk şiirindeki ilk ahengin de sırlarını taşımakta olup, şiirde sürekli tekrar eden “Tan tanrı” seslerinin törenlerde kullanılan davulların sesini ve temposunu taşıdığı düşünülmekle birlikte, yazılan bu mısraların muhtemelen sazların yanı sıra koro şeklinde söylenmek için bestelendikleri de düşünülmektedir.²¹⁹ Tüm bu bilgiler doğrultusunda, İlâhî formunun Türkler arasında İslâm’dan önceki devirlere kadar uzandığını kabul ederek, İslâmiyet’ten sonra da dinî mesajlar vermek maksadıyla binlerce İlâhî bestelemelerinin nedenini, zaten eski geleneklerinde var olan din ve mûsikî ilişkilerine dayandırabiliriz.²²⁰

Sonuç olarak, tüm mûsikî ve tarih kaynaklarında İslâmiyet’ten önceki Türklere ait şiirlerinin dinî sebeplerle söylendikleri ve bir yaratıcıya has söylenen bu şiirlerin çeşitli dinî merasimlerde çalgılar eşliğinde okundukları bilgilerine sıkça rastlanılmaktadır. Nasıl ki Türk Din Mûsikîsi’nde ve Türk İslâm-Edebiyatı’nda

²¹⁹ Banarlı, *age.*, s. 47.

²²⁰ Uzun, *Osmanlı Kültür ve Sanat*, s. 593.

Allâh’a (c.c.) has yazılan şiirler bu hususiyetleri sebebiyle İlâhî formunu teşkil ediyorlarsa, aynı şekilde Türklerin Müslüman olmadan önce mûsikî eşliğinde okudukları ve bir yaratıcıya has yazılmış dinî içerikleri bu şiirlerinin de Türk Mûsikîsi tarihindeki Türklere ait “İlâhî türünden ilk örnekler” olarak kabul edilmesi gerekmektedir. *“Hatta İslâm öncesi Türk şiirleri ve türkülerinin zamanımızdaki ‘İlâhîler’ gibi olduğu, zamanla çok daha sonraları bu formların ayrıldığı bilinmektedir”* şeklinde iddialar da kaynaklarda yer almaktadır.²²¹

1.4.2. İslâmiyet’ten Sonra Türklerde Dinî Mûsikî ve İlâhî

Tezimizin daha önceki bölümlerinde²²² Türklerin Müslüman olduktan sonraki dönemlerine ait özellikle Anadolu’da tekkelerde şekillenmeye başlayan ve dinî muhtevaya sahip mûsikîleri ile ilgili kısaca bilgiler verilmiş olmakla beraber, İlâhî formunun Türklerin İslâmiyet’i kabulünden sonra nasıl şekillendiğine ışık tutmak amacıyla bu başlık altında daha detaylı tarihsel bilgiler sunulmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda, Türklerin İslâmiyeti kabul etmeleri sonucu Arap ve Acem kültürleriyle etkileşimlerinin mûsikî anlayışlarını ne manada farklılaştırdığını ve İlâhî formunun doğuşuna nasıl zemin hazırladığını daha net anlamak adına Türklerin İslâmiyet’i kabulü ve Anadolu’yu yurt edinmeleri sürecine dair tarihî bilgilere değinilmesi de büyük önem arz etmektedir.

Türklerin büyük çoğunluğunun Müslüman olduğu dönemler X. ve XI. asırlara denk gelmektedir. İslâmiyet’in göçebe olan Türkler arasında hızla yayılmasının önemli sebepleri arasında Maverâünnehr’in dönemin ilim, kültür ve ticaret merkezlerinden biri olması ve Türklerin bu kültürden oldukça fazla etkilenmeleri yer almaktadır. İran kültürünün merkezi olan Horasan’dan Maverâünnehr’e yayılan ve batıya doğru göç eden Türkleri büyük bir hızla etkisi altına almaya başlayan İslâmiyet ile birlikte Türkistan büyük bir medeniyet merkezi haline gelmeye başlamış ve İslâm’ın diğer Türk illerine yayılmasında büyük bir etkisi olmuştur. Asırlar boyunca Yakın Doğu ve Uzak Doğu arasında her türlü ticarî, ilmî ve kültürel unsurların etkileşiminde önemli bir yer tutan Türkistan, Maverâünnehr’de İslâm Medeniyeti’nin gelişmesiyle İslâmî kültürün yayılmasında da etkili olmaya

²²¹ Akdoğan, *agm.*, s. 358.

²²² Bk. GİRİŞ bölümü.

başlamıştır. Daha sonra meydana gelecek olan Türk-İslâm Medeniyeti'nin teşekkül etmesine yön veren birçok âlim, filozof, mûsikî nazariyatçısı ve mutasavvıf bu bölgenin mensubu olarak yetişmişlerdir. Böylece Arap kültürü ve bilhassa daha önceden yabancı olmadıkları Acemler'in kültürleriyle kaynaşmaya başlayan Türkler, eski dinlerinin de benzerliği açısından İslâm'ı her anlamda özümsemişler, onu hayatlarının tüm alanlarına eksiksiz bir şekilde yansıtmak suretiyle dinin yayılması için çok fedakâr bir şekilde seferber olmuşlardır. Şüphesiz ki bunda Hoca Ahmed Yesevî ve Horasan erenlerinin katkısı çok fazla olmuştur. Türkistan'da yetişen bir çok Türk dervişi yeni İslâm mefkûresini yaymak ve tarikatlarının tasavvuf felsefelerini öğretmek için göçebe Türkler'e dâhil olup onların anlayacağı bir üslup ile dini yaymaya çalışmışlardır.²²³

1.4.2.1.İslâm Sonrası Türk Din Mûsikîsi'nin Doğuşu

Türklerin Müslüman olmaları onların yalnız inanç prensiplerini değiştirmemiş, bununla birlikte kültürel anlamda da İslâm'ın etkileri onların gelişiminde hızla kendini göstermeye başlamıştır. Dinî ve diğer tüm ilmî alanlarda birçok âlim yetiştiren Müslüman Türkler yine mûsikî alanında da birçok âlim yetiştirmiş, Türk Mûsikîsi'nde çok büyük ilerlemeler kaydetmişlerdir. Öyle ki, bir sonraki asrın bir önceki asra göre mûsikî adına sürekli gelişmeler gösterdiği bu dönemlerde *“Türkistan'da mevcut kültür ortamı üzerinde ilk Türk nazariyatçısı sayılan Fârâbî (ö. 950) ve ondan sonra talebesi İbn Sînâ'nın (ö. 1037) yetişmiş olduğunu biliyoruz.”*²²⁴

Türklerin ilim ve sanatta çok önemli gelişimler gösterdiği bu dönemde mûsikî ile ayrılmaz bir bütün teşkil eden Türk Edebiyatı da İslâm kültürü ile özdeşleşip edebiyatın ve kültürün şekillenmesinde en büyük unsurlardan biri olan dil ile birlikte büyük etkileşimler sergilemeye başlamıştır. Zamanla farklı kavimlerle karşılaşan Türk kitleleri bu milletlerin dillerinden, hayatlarından, coğrafyalarından, tarihlerinden kısacası tüm kültürel değerlerinden etkilenecek kelimelerini kullanır hale gelmişlerdir. Bu kelimeler başta Arapça ve Acem diline ait kelimeler olmak üzere Türk Edebiyatı'nı ve dolayısıyla Türk Mûsikîsi'ni etkileyecek kadar Türk dilinin içine yerleşmiş, İslâmiyet'ten önce şifahî bir edebiyata sahip olan Türkler

²²³ Akdoğan, *agm.*, s. 350-352.

²²⁴ Akdoğan, *agm.*, s. 360. Fârâbî ve İbn Sînâ'nın mûsikî çalışmaları ve eserleri için ayrıca bk. Tıraşçı, *age.*, s. 68, 70.

Müslüman olduktan sonra dil, din, ideoloji ve kültür bakımından yeni bir edebiyatın şekillenmesini sağlamışlardır.²²⁵

Türkistan'da yetişen resmî ve ilmî anlamda Arapça ve Farsça'yı kullanan medrese zümresinin yanı sıra ayrıca halk toplulukları arasında konuşulan ve yalın dille ortaya çıkan edebiyat ise Türk Halk Edebiyatı'nı meydana getirmiştir. Bu edebiyat, dervişlerin tekkelerde kullandığı Tekke Edebiyatı'nın da şekillenmesine zemin hazırlamıştır. Başlangıçta halka ait bu edebiyatın dili içerisinde ilk olarak, "Allâh (c.c.), peygamber" gibi kelimeler yaygınlaşmıştır. Daha sonraları hemen bütün İslâmî isimler, kavramlar, kelimeler, Allâh'ın (c.c.) diğer isimleri, Hz. Peygambere'in (s.a.v.) yaşantısına ve sahâbîlerine dair her türden kelime ile insanların yaşantılarının artık temel parçası olan "Kur'ân, oruç, resûl, hadis" vb. gibi daha birçok kelime yabancı olma vasıflarından sıyrılarak yaygınlıkla kullanılır hale gelmişlerdir.²²⁶ Bu etkileşim sonucunda "mûsikîyi dinin yayılmasında ve tanıtılmasında kullanan"²²⁷ birçok Horasan ereni, dervişi ve halk şairi ellerinde "sazları"²²⁸ ile lâ-dinî şiirler söylemelerinin yanı sıra "*Türk halkının samimi dindarlığından duygular da işlemişler; bu arada geniş ölçüde dinî veya tasavvufî şiirler, 'Îlâhîler' söylemişlerdir.*"²²⁹ Bu durum Müslüman Türk kitleleri içerisinde "*'din, saz, şiir' üçlüsü konularında bir sempati uyandırmıştır.*"²³⁰ Müslüman Türkler arasında Dinî Mûsikî'nin ve dolayısıyla İlâhî'nin doğuşu ile ilgili kaynaklara dikkat çekilmesi adına; bu konuyla ilgili olarak benzer tespitlerde bulunan tarihçi Mehmed Fuad Köprülü'nün ise

"... İşte bu amiller tesiri ile Türkler arasında sûfluk cereyanı süratle yayılıyor 'Buhârâ, Semerkand, Kaşgar' gibi büyük İslâm merkezlerinden birçok fedakâr dervişlerin göçebe Türkler arasına yayıldıkları ve yeni akideler, mefkûreler götürdükleri görülüyordu. Kendilerine 'Îlâhîler', şiirler okuyan, Allâh rızası için iyilikte bulunan, daima müthiş cehennem azapları ile korkutan bu dervişleri, saf Türkler, eskiden dinî bir kudsiyet verdikleri 'Ozan'lara benzeterek hararetle kabul

²²⁵ Banarlı, *age.*, s. 264.

²²⁶ Banarlı, *age.*, s. 264.

²²⁷ Tarihîsel süreçte ve günümüzde dinin tebliği edilmesinde mûsikînin önemi ve kullanımıyla ilgili daha geniş açıklamalar ve ayrıntılı bilgiler için bk. Akdoğan, *agm.*, s. 354-355.

²²⁸ Dervişlerin ve halk şairlerinin mûsikî enstrümanlarını dinî tebliğ ederken kullanmaları ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Akdoğan, *agm.*, s. 361.

²²⁹ Banarlı, *age.*, s. 264.

²³⁰ Akdoğan, *agm.*, s. 361.

ediyorlar, dediklerine kolayca inanıyorlardı. Bu suretle, İslâmiyet'i kabul eden Türkler arasında eski Ozanlar'ın yerine 'Ata' veya 'Bab' ünvanlı dervişler kaim olmuştu ”²³¹

ifadeleri dikkate değer görünmektedir. Böylelikle bu fedakâr dervişler “Tasavvufî Halk Şiiri”ni²³² saz ile birleştirerek daha sonraki yıllarda Anadolu’da yaygınlaşacak olan ilk Dinî Mûsikî ve İlâhî örneklerinin doğmasını sağlamışlardır. Birçoğu medrese tahsili almamış ve kulaktan öğrendikleri İslâmî bilgileri, sülûk adabını ve tasavvuf hükümlerini halkın zevkine ve seviyesine uygun yalın bir dille aktaran Ahmed Yesevî’ye bağlı bu mugannî-bestekâr şairler, Allâh aşkı (c.c.), insan sevgisi gibi konuları saz ve edebiyatı birleştirerek İslâm’ı Türk boyları arasında kolayca yaymışlardır.²³³

1.4.2.2. Anadolu’da Türk Din Mûsikîsi ve İlâhî

İslâm Medeniyeti’nin en olgun devrini yaşamaya başladığı bu dönemlerde Türkler Müslüman muhitlere hakim olmaya başlamış, bu yüzyıllar itibariyle Anadolu’ya büyük göçlerle yönelerek Anadolu’nun da bir Türk-İslâm yurdu olmasına büyük katkı sağlamışlardır.²³⁴ Horasan-İran yoluyla Bizans sınırlarına yerleşmiş olan bazı Oğuz aşiretleri ve Türk kitlelerinin güçlenmesinin ardından nihayet İran’da Selçuklu İmparatorluğu kurulmuş ve gelişmeye başlamış, daha sonra bu Türk kitlelerinin Bizans’a hücumları Alp Arslan (1063-1072) zamanına kadar devam ederek Anadolu’nun bazı bölgeleri yavaş yavaş Türklerin eline geçmeye başlamıştır. 1071’de Malazgirt zaferiyle Türklere Anadolu kapılarının tamamen açılmasının ardından 1071 ve 1078 yılları arasında Melikşah (1072-1092) döneminde Anadolu’ nun yaklaşık olarak dörtte üçü Türk yurdu haline gelmiştir.²³⁵ Melikşah’ın ölümünden sonra Büyük Selçuklu İmparatorluğu merkezietini kaybetmiş ve daha sonra Anadolu sınırlarında yaşayan ve Alp Arslan tarafından kendilerine yer tahsis edilen Anadolu Beylikleri’nden olan Anadolu Selçukluları yeni bir devlet kurmuştur.²³⁶ Kuvvetini bilhassa Oğuz boylarından alan bu yeni devlet en güçlü

²³¹ Köprülü, *age.*, s. 192-193.

²³² Köprülü, *age.*, s. 192.

²³³ Akdoğan, *agm.*, s. 353.

²³⁴ Türklerin Müslümanlığı kabulü ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Banarlı, *age.*, s. 276-285.

²³⁵ Köprülü, *age.*, s. 206-207.

²³⁶ Banarlı, *age.*, s. 288.

haline Alâeddîn Keykubat (1220-1237) zamanında ulaşmış²³⁷ fakat bu güç özellikle doğudan hızla gelen Moğol saldırıları ve batıdan gelen Haçlı saldırıları sayesinde azalmaya başlamıştır.²³⁸ İşte Anadolu'nun bu sancılı dönemlerinde 1071 itibariyle Anadolu'ya Türkistan bölgesinden gelen ve Anadolu Selçuklu Devleti'ni ilmî, medenî ve siyasal anlamda güçlendiren ve ayrıca Anadolu'nun Türkleşmesini sağlamaya çalışan birçok âlim, sanatkâr ve mutasavvıf şahsiyetler Anadolu'daki bu buhranın dinmesine yardımcı olmuşlardır.

Nasıl ki Horasan ve Türkistan erenleri İslâm'ı tebliğ için tasavvufî kimlikleriyle kitlelere yol göstermişlerse Anadolu erenleri ve dervişleri de aynı şekilde insanlara yol göstererek halk nezdinde olduğu kadar devlet nezdinde de değerleri artar hale gelmişlerdir. Özellikle yukarda da bahsi geçen Ahmed Yesevî dervişleri ve Anadolu'da kurulan ilk tarikatlara²³⁹ bağlı dervişler tekke ve dergâhlarda etkin bir tasavvuf kültürüyle insanları birlik ve beraberliğe sevk ederek Anadolu'daki tüm sıkıntıların karşısında Türk-İslâm birliğini her vakit canlı tutmayı başarmışlardır.²⁴⁰ Köseadağ Savaşı (1243) ile birlikte Anadolu Selçuklu Devleti Moğollar'ın hakimiyetini kabul etmiş, yok olan devlet otoritesi sonucunda halkın bu yeni tekke ve dergâhlara daha fazla yönelmesi kaçınılmaz bir hale gelmiştir.²⁴¹

*“XIII. asır Anadolusu'nda muhtelif içtimâî muhitlerin bedi'î ihtiyaçlarını tatmin için muhtelif mâhiyette eserler vücûde geldiğini ve böylece, Türk Edebiyatı'nın oldukça genişlik ve çeşitlilik kazandığı”*²⁴² bu dönemlerde edebiyat ile güçlenen mûsikî de tekke kültürü içerisinde benimsenen bir olgu haline gelmiştir. Bu asırda şiirlerini yalnız Farsça söyleyen mutasavvıf sûfilerin yanı sıra hem Farsça ve hem de Türkçe söyleyen birçok Türk mutasavvıfî nihayet, tekkelerde Türkçe'nin en saf ve en yalın haliyle fikirlerini halk kitlelerine edebiyat ve mûsikî ile aktarmaya başlamışlardır. Ahmed Fakîh (ö. 1252), Hacı Bektâşî Velî (ö. 1271), Mevlânâ (ö. 1273), Şeyyâd Hamza, Sultân Veled (ö. 1312) ve Yûnus Emre (ö. 1321?) vb. gibi isimlerini sayabileceğimiz bu sûfî ve mutasavvıf şairler, bağlı oldukları tarikatların

²³⁷ Köprülü, *age.*, s. 208.

²³⁸ Sezai Karakoç, *Yunus Emre*, Diriliş Yayınları, İstanbul 2013, s. 7.

²³⁹ Anadolu'daki tarikatların ayrıntılı bilgileri için bk. Banarlı, *age.*, s. 289.

²⁴⁰ Banarlı, *age.*, s. 289-291.

²⁴¹ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Tarihi-Metinler*, Akçağ Yayınları, Ankara 2015, s. 47.

²⁴² Köprülü, *age.*, s. 253.

âdâb-erkânını anlatmak ve taraftar kazanmak için edebiyat ve mûsikînin kullanılmasını bir zaruret olarak görmüşler, halkın şiir ve mûsikîye olan meylini yararlanmışlardır.²⁴³ Anadolu’da Yesevîlik Tarikatı ile başlayan ve çeşitlilik arz eden Bâbâîlik, Mevlevîlik, Bektâşîlik, Kâdîrîlik, Rifaîlik, Bedevîlik, Şâzelîlik, Sâdîlik²⁴⁴ gibi birçok tarikatın mutlaka kendine ait bir “âyin” şekli belirginleşmiş, bu âyinlerin mûsikî ve şiir yardımıyla yapılması ile²⁴⁵ Ozan kültürüne hiç de yabancı olmayan halkın tekkelere olan ilgisini artırmaya devam etmiştir. Böylece tekkeler, İslâm’ın Anadolu’daki o dönemleri göz önünde bulundurulduğunda zâhidlerin baskıcı taassuplarına rağmen²⁴⁶ ibadet ve zikir yapılan mekânlar olmasının yanı sıra “edebiyat ve mûsikînin din ile iç içe olabileceği” gibi geniş ve serbest fikirlerin barındığı, dinî şiir ve Dinî Mûsikî’nin kaynaştığı bir sanat ortamı haline gelmişlerdir. İşte, XIII. yüzyılda dinî içerikli şiirlerin tekkelerde mûsikî ile kaynaşması ve Türkler arasında rağbet görmesi “*eski ‘Şölen’ leri, yâni bedî’î içtimâları arzulayan halkın bu husustaki ihtiyacından doğmuştur.*”²⁴⁷ Böylece, tüm tarikat âyinlerinde mûsikî ve şiirin mühim bir rol oynamaya başlaması²⁴⁸ esasen bugünkü Türk Mûsikîsi’nin ve dolayısıyla Dinî Mûsikî’nin tekkelerde şekillenmesini bu yüzyılda sağlamıştır.

Buraya kadar sunduğumuz -Dinî Mûsikî’nin Anadolu’da gelişmesiyle ilgili-tarihî bilgilerin ışığında ilâhîlerin bir form olarak nasıl şekillenmeye başladıklarını açıklamak mümkün görünse de mevcut mûsikî tarihi içerisinde ilâhîlerin Anadolu’da hangi dönemlerden itibaren bir form olarak değerlendirilebileceğinin izahı bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Tezimizin daha önceki bölümlerinde, günümüze değin yapılan tespitler doğrultusunda bir Dinî Mûsikî formu olarak İlâhî isminin ilk kez XVII. yüzyıl yazarlarından Evliyâ Çelebî’nin *Seyahâtname* isimli

²⁴³ Köprülü, Türk Edebiyatı’nda İlk Mutasavvıflar, s. 341-342. Daha ayrıntılı bilgiler için bu sayfadaki dipnot kısmına bk.

²⁴⁴ Bu tarikatlardan bazıları (Bâbâîlik ve Bektâşîlik gibi) zamanla ehl-i sünnet çizgisinin dışına çıktıkları için bu tarikatlara ait her mûsikî türü “dinî” olarak vasıflandırılmamaktadır. Bu tarikatlarla ilgili detaylı bilgiler için bk. Banarlı, *age.*, s. 289-298. Bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler için ayrıca bk. Ergun, *age.*, s. 9.

²⁴⁵ Ergun, *age.*, s. 8-10.

²⁴⁶ Din ve mûsikînin bir arada olması noktasında bir takım fâkihler ve ekseriyetle bir takım mutasavvıflar saz ve mûsikînin, çalgı çalma ve dinlemenin “lehv” olduğunu kabul edip men etmiş olsalar bile yine bir takım fâkih ve mutasavvıflar mûsikînin, icrâ edenlerin ve dinleyenlerin onların maneviyatlarına ve dinleme amaçlarına göre haram veya helâl olabileceğini ve hatta mûsikî icrâsının amacına göre bir takım kişiler için bir ibadet telakki edilebileceği kanaatine varmışlardır. Ayrıntılı bilgiler için bk. Ergun, *age.*, s. 8-10.

²⁴⁷ Köprülü, *age.*, s. 342. Daha ayrıntılı bilgiler için bu sayfadaki dipnot kısmına bk.

²⁴⁸ Köprülü, *age.*, s. 342.

eserinde geçtiği bilgilerini belirtmiştik. Her ne kadar XVII. yüzyıldan önce Anadolu’da bir form ismi olarak İlâhî kelimesine rastlanılmamaktaysa da XVII. yüzyıl öncesinde bestelenerek okunan mutasavvıflara ait şiirlerin İlâhî olarak kabul edilip edilmeyeceğiyle ilgili tespitlerde bulunmak için İlâhî formunun izlerini XVII. yüzyıl öncesinde de aramak gerekmektedir. Türklerin İslâm’ı kabul ettikten sonra Anadolu’ya göçlerinden evvel te’lîf edilen *Kutadgu Bilig*, *Dîvânü Lugâti’t-Türk*, *Atabetü’l-Hakâyık* gibi eserlerde İlâhî ismine rastlanılmamakla beraber sonraki eserlerden olan Ahmed Yesevî’nin *Dîvân-ı Hikmet* isimli eserinde de İlâhî kelimesine rastlanılmamakta ve onun şiirlerine “Hikmet” denildiği görülmektedir. Yesevî’ye bağlı Süleymân Atâ (ö. 1186) ve bazı şairlerin de Hikmet adıyla eserler yazdıkları ve zikirler esnasında okunan bu ilâhîlerin Yesevî erenleri tarafından Anadolu’ya nakledildiği bilinse de bu bilgiler bizi İlâhî kelimesinin Anadolu’da kullanılmış olacağı ile ilgili net sonuçlara götürememektedir.²⁴⁹ Diğer yandan bu yüzyılda Anadolu’da şiirler okuyan başka mutasavvıf şairlerin eserlerinde de İlâhî kelimesine bugünkü anlamda rastlanılmamakla beraber Yûnus Emre’ye ait olan yalnızca:

“Sohbetimiz ilâhîdir, sözümüz Kevser Âbıdır,
Şâhımız şâhlar şâhıdır, çalgımızdır dost firâkı”

beytinde bulunan “sohbetin ilâhî olması” ve “çalgının dosttan ayrılmanın acısını dile getirdiğini” belirtir bir ifade ile İlâhî’ nin genel tarifine uygun olduğu kabul edilebilir nispettedir.²⁵⁰ Bu kabul edilebilirliği desteklemek maksadıyla, bu bilgileri edindiğimiz makalesinde Mustafa Uzun, şiirlerinin başlığı olarak İlâhî kelimesine rastlanmasa da Yûnus Emre’nin manzumeleriyle ilâhîlerin ne denli özdeşleşmiş olduğunu, hatta Yûnus’un bir lakabının da “gûyende”²⁵¹ olduğunu ve “Yûnus-ı Gûyende” ismiyle de bilindiğinden bahsetmektedir. Böylece, bu durumun bizim bildiğimiz şair Yûnus Emre’nin haricinde başka bir Yûnus’un olabileceğini ve bu lakabın onun şiirlerini mûsikî ile söylemiş olması ihtimalinden kaynaklandığını belirterek İlâhî kelimesinin ismen kullanılmasa bile o dönemlerde Anadolu’da ortaya çıktığını ima etmektedir. Bu yaklaşıma ilave olarak yine aynı makalesinde Uzun,

²⁴⁹ Bu bilgilerin çeşitli kaynakları için bk. Uzun, “Osmanlı’ nın Gür Nefesi: Türk Dinî-Tasavvufi Edebiyatında İlâhî”, *Osmanlı Kültür ve Sanat*, s. 594.

²⁵⁰ Bu bilginin ayrıntıları ve örnek gösterilen beyitin kaynağı için bk. Uzun, *agm.*, s. 594.

²⁵¹ Gûyende: Hânende, okuyucu. Ayrıntılı bilgi için bk. *DİA*, “gûyende” maddesi, C: XIX, s. 214.

tarihçi Mehmed Fuad Köprülü'nün XIII. asırdan başlamak üzere mutasavvıf şairlerin kutsî ve ilâhî mahiyette diğer şairlerden kendilerini ayırmak için, özellikle tekke şairlerinin “âşık” ünvanını kullanarak şiirlerine “Îlâhî, Nutuk, Nefes” gibi isimler verdiklerinden bahsettiğini dile getirerek İlâhî formunun Türklerin Anadolu'ya geldikleri yüzyıldan itibaren var olduğunu vurgulamaktadır. Bu bilgilerin yanı sıra, XIII. yüzyıl Anadolu'sunda birçok tarikatın dergâhlarında “tegannî ve raks” ettiklerini, Anadolu'da ilk Türkçe şiir okuyan şairlerden biri olarak kabul edilen Şeyyâd Hamza'nın “şeyyâd”²⁵² ismiyle anılmasının onun ilâhîler okumasından kaynaklandığını ve Hacı Bayram Vefî'nin (1352? - 1430) annesinin çamaşır yıkarken okuduğu ve İlâhî kabul edilen “savtlar”dan bahsetmektedir.²⁵³

Tüm bu bilgilerden yola çıkarak bir sonuca varılacak olursa, her ne kadar İlâhî kelimesine bugünkü anlamda bir form ismi olarak XVII. yüzyıldan önce rastlanılmamaktaysa da, hem bir mûsikî formu olarak hem de bir edebî form olarak İlâhî formunun Anadolu'da XIII. yüzyıl itibiriyle şekillenmeye başladığı görülmektedir. Bu yüzyılda yazılmış ve mûsikî ile okunan tüm tasavvufî şiirler birer İlâhî niteliğindedir. Çünkü İlâhî formunun en ayırt edici özelliklerinin başında sözlerinin “Allâh ile ilgili” olduğu ve bu dönemde okunan şiirlerin de sözlerinin bu özelliklere sahip olduğu görülmektedir. O halde, nasıl ki Türklerin İslâmiyet'i kabul etmeden önce Tanrı adına yazdıkları şiirleri “Îlâhî türünden” eserler olarak kabul ediyorsak, XIII. yüzyılda yazılmış tasavvufî şiirleri de Anadolu'daki ilk İlâhî türünden örnekler olarak kabul etme zorunluluğu ortaya çıkacaktır.

1.4.3. Osmanlı'da Dinî Mûsikî ve İlâhî Formu

Türklerin İslâmiyet'i kabul etmelerinin ardından Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna kadar geçen yaklaşık dört asır boyunca mûsikî de diğer sanat dalları gibi gelişmiş ve birçok mûsikî âlimi yetişerek hem mûsikî sanatının bir ilim dalı olarak gelişmesine katkıda bulunmuşlar, hem de bestecilik yönleriyle mûsikînin gelişmesine katkı sağlamışlardır. XIII. yüzyılda Sultân Veled'in çağdaşı olan ve Türk Mûsikîsi'ne dair ilmî sisteminin kurucusu kabul edilen Safiyyüddîn Abdülmü'min Urmevî (1224-1294) yazmış olduğu eserlerle kendisinden sonraki mûsikî nazariyatı

²⁵² Şeyyâd: Yüksek sesle manzumeler veya ilâhîler okuyarak dinleyeni çoşturan kişi. Aynı zamanda Mevlevîlerde mutrîb ve gûyendeler arasında bir sınıfa verilen isim. Tanım için bk. Uzun, *agm.*, s. 595.

²⁵³ Uzun, *agm.*, s. 594.

çalışmalarına ışık tutmuştur. Bu çalışmalar daha sonra Osmanlı'da yapılacak mûsikî nazariyatı çalışmalarının öncüsü olmuştur.²⁵⁴

1.4.3.1.XIV., XV. ve XVI. Yüzyıllar

Tezimizin konusu ve içeriği bakımından; XVII. yüzyıla kadar İlâhî ismine rastlanmadığından, ancak XVII. yüzyıldan itibaren tarihî kaynaklarda başlı başına bir form olarak ilâhîlerin tasniflendirilmesine rastlanıyor olması sebebiyle bu üç yüzyılı bir başlık altında toplayacağız.

Türk Mûsikîsi'nde XIV. yüzyıl, Safiyyüddîn (1224-1294) ve Merâğî (1360-1435) arasındaki dönemi kapsamaktadır. Merâğî, Safiyyüddîn'in Bağdat'ta ilmî ve teknik olarak sistemleştirdiği Türk Mûsikîsi'ni onun kaldığı yerden devralarak daha pratik hale getirmiştir. Bu dönemde Mevlevîlik de Anadolu'da yaygınlaşmaya başlamış, Konya Türk Mûsikîsi'nin -dolayısıyla Dinî Mûsikî'nin- ilk merkezi olmuştur. Bu merkezi daha sonra Bursa ve Edirne devam ettirecektir.²⁵⁵

Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yükselme dönemlerinde de mûsikînin hızla gelişme gösterdiği görülmektedir. Bu dönemlerde mûsikî ilmi ile ilgilenen birçok âlim ve müzikolog devlet tarafından desteklenmiş, himaye edilmişlerdir. Birçok âlimin çeşitli tekkelere ve dergâhlara intisâb etmelerinin de etkisiyle devlet adamları tarafından tekke ve zaviyelerin yaptırılması artmaya başlamıştır. Böylece tekke ve zaviyelerin ilim ve sanat merkezleri olarak büyük rağbet gördüğü bu dönemlerde toplumda şeyh ve dervişlerden hâsıl yeni zümrelerin artması yaygınlaşmıştır.²⁵⁶ mevlevîhânelerin yanı sıra Kâdirî, Eşrefî, Halvetî, Rufâî, Bayrâmî ve Zeynî gibi tarikatların dergâhlarında mûsikî eşliğinde zikir meclisleri bu dergâh ve tekkeleri adeta birer mûsikî eğitim merkezi haline getirmiştir.²⁵⁷ Bu durum aynı zamanda Türk Mûsikîsi'nin asıl doğduğu merkezlerin tekke ve dergâhlar olduğunun da bir göstergesidir. Bu dönemde kendisi de şair ve bestekâr olan Sultân II. Murâd da ilme ve sanata değer vermiş, edebiyat ve sanat alanlarında çalışmalar yapan âlim ve sanatkârları himaye etmiştir. Âlim ve sanatkâr olan Bedr-i Dilşâd'a yazdırdığı *Murâdnâme*'de Safiyyüddîn'in temellerini attığı ses sistemi bilgilerine

²⁵⁴ Akdoğan, *agm.*, s. 368.

²⁵⁵ Bayram Akdoğan, "Türk Din Mûsikîsi Tarihine Bir Bakış", *AÜİFD XLIX*, Ankara 2008, S:I, s. 166.

²⁵⁶ Köprülü, *age.* s. 17.

²⁵⁷ Özcan, *age.*, s. 17.

rastlanılmaktadır.²⁵⁸ Ayrıca dönemin âlim ve sanatkârlarından olan Hızır bin Abdullâh'a da *Kitâb'ül-Edvâr* isimli eseri yazdırmıştır ki bu kitapta yüzlerce bileşik makâm yaptırıp, her türden bileşimi tecrübe ettirip kaydettirmiştir.²⁵⁹ II. Murâd ayrıca, Edirne sarayında sâzende heyetiyle mûsikî meclislerine katılarak mûsikîye olan ilgi ve desteğini göstermiştir. Edirne'de kendi açmış olduğu Murâdiye Mevlevîhânesi de faaliyetlerini sürdürerek mûsikînin gelişimi adına bu yüzyılda katkı sağlamıştır.²⁶⁰ Bu yüzyılda Fâtih Sultân Mehmed (1451-1481) de tıpkı babası II. Murâd gibi âlim ve sanatkârları korumuş, XIV. ve XV. yüzyıllarda Türk Mûsikîsi'nin belli başlı mûsikîşinâsları olan Hızır bin Abdullâh, Lâdikli Mehmed Çelebî (ö. 1494), Bedr-i Dilşâd ve Fethullâh Şirvânî gibi isimler etkili olmuşlardır.²⁶¹

XVI. yüzyılda ise devletin gücü her alanda oldukça gelişmiş olmasına rağmen mûsikî alanında kayda değer bir gelişme görülmemektedir. “*Bu yüzyılda Osmanlı Türklüğü içinde dört büyük bestekârın yetiştiğini görüyoruz.*”²⁶² Bu bestekârlar Şeyh Abdulâlî, Nefirî Behram Ağa (ö. 1560), Hasan Cân Çelebî (1490?- 1567) ve Gâzî Giray Hân (1554-1607)'dir.

Yukarda sunduğumuz tarihî bilgiler doğrultusunda bu üç asrı mûsikî tarihi açısından ele aldığımızda hem dinî hem de lâ-dinî eserlerin bestelendiğini görmekteyiz.²⁶³ Her ne kadar bu yüzyıllarda İlâhî ismiyle bestelenen eserlere ulaşamıyorsak da, Türk Mûsikîsi'nin tekke ve dergâhlarda gelişmeye başladığı göz önünde bulundurulduğunda ve daha ziyade tekkelerde dinî içerikli bestelerin okunduğu bilgileri doğrultusunda, dinî içerikli güftelerden bestelenen ve zikirler esnasında okunan eserlerin bu yüzyıllara ait İlâhî türünden eserler olduğunu kabul etmemiz kaçınılmazdır.

1.4.3.2.XVII. Yüzyıl

Siyasal anlamda bir durgunluğun başladığı bu yüzyılda Türk Mûsikîsi tam bir olgunluğa erişmiştir. Özellikle IV. Mehmed'in (1648-1687) himayesi altında Türk Mûsikîsi oldukça fazla gelişmeler kaydetmiştir. Bu yüzyılda birçok mûsikîşinâs ve

²⁵⁸ Akdoğan, “Türk Din Mûsikîsi'nin Anadolu'da Doğuşu ve Tarihî Seyri Hakkında Bazı Mülâhazalar”, s. 369.

²⁵⁹ Öztuna, *age.*, s. 39.

²⁶⁰ Özcan, *age.*, s. 17.

²⁶¹ Akdoğan, *agm.*, s. 369.

²⁶² Akdoğan, “Türk Din Mûsikîsi Tarihine Bir Bakış”, s. 173.

²⁶³ Akdoğan, *agm.*, s. 174.

bestekâr yapmış oldukları çalışmalar ve besteleriyle bugünkü Dinî Mûsikî nazariyatının ve repertuarının şekillenmesinde rol oynamışlardır.²⁶⁴ Gerek Câmî Mûsikîsi'nde gerek Tekke Mûsikîsi'nde çok önemli gelişmeler yine bu asırda yaşamış mûsikîşinâsların çalışmaları neticesinde gerçekleşmiştir.²⁶⁵ Câmî ve Tekke Mûsikîsi'nin gelişme göstermesi sonucunda tecvîd ve kıraat ilimlerinde ihtisası olan birçok kişi yetişmiş ve Kur'ân'ı güzel okuyanların sayısı oldukça artmaya başlamıştır. Yeniçeri Ocakları'nda askerlerin dinî duygularını ortaya çıkarmak maksadıyla eserler bestelenmesi de XVII. yüzyılda görülen önemli bir gelişme olarak bu yüzyıla damgasını vurmuştur.²⁶⁶ İstanbul birçok alanda olduğu gibi mûsikî alanında da en büyük merkez haline gelmiştir. Bu durum neticesinde Anadolu'dan ve Rumeli'den İstanbul'a gelen birçok mûsikîşinâs burada bulunan büyük mûsikîşinâslardan istifade etmeye başlamışlardır. Ardından, bu mûsikîşinâslar Türk kültürünün yayıldığı birçok bölgelere giderek mûsikînin gelişmesine katkı sağlamışlardır. Bu katkıda hiç şüphesiz, sayıları hızla artan tarikatların ve buradaki mutasavvıfların payı oldukça büyüktür.²⁶⁷ Mutasavvıflarca yetiştirilen halifelerin İslâm âleminin muhtelif yerlerine göndermeleri Türk Mûsikîsi'nin ve kültürünün yayılmasında çok etkili olurken, daha önce de belirttiğimiz gibi hızla sayıları artan dergâhlar ve tekkeler sayesinde Dinî Mûsikî, Türk sanatları içerisinde mûsikînin gelişimi adına önemli bir şube haline gelmeye başlamıştır. Tüm bu gelişmeler sonucunda bu dönemde meydana getirilen eserler önceki yüzyıllara göre daha sanatsal özelliklere sahip olmaya başlamışlardır. Bu konuyu Sadeddin Nüzhet Ergun şu şekilde ifade etmektedir: “*Dinî Mûsikî, XVII' nci asrın yüksek kâbiliyetli klasik Türk sanatkârları elinde daha mütekâmil bir hal almış, bestelenen parçalarda gerek sanat bakımından, gerek dinleyenlere bıraktığı tesir cihetinden daha bedî ve daha vicdânî bir incelik göstermiştir.*”²⁶⁸

XVII. yüzyıl, “İlâhî” kelimesinin bir edebiyat ve özellikle mûsikî terimi olarak kullanılmaya başlandığı yüzyıl olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira bu terime daha önceki yüzyıllarda rastlanmamakta ve bu terim yerine “savt” ya da “savt okumak”

²⁶⁴ Akdoğan, *agm.*, s. 175.

²⁶⁵ Ergun, *age.*, s. 25.

²⁶⁶ Ergun, *age.*, s. 26.

²⁶⁷ Türk Mûsikîsi'nin Mısır'da tanıtılmasının ve yayılmasının Mevlevîlik ve Gülşenîlik ile sağlandığı bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir. Ergun, *age.*, s. 26.

²⁶⁸ Ergun, *age.*, s. 26.

tabirinin kullanıldığı ihtimali düşünülmektedir. Nitekim “Hacı Bayrâm Velî’nin annesinin çamaşır yıkarken bir savt okuduğu” rivayetine muhtelif mecmualarda rastlanıldığı ile ilgili bilgiler, bu ihtimali teyit eder nitelikte kaynaklarda yer almaktadır.²⁶⁹ Daha öncede belirttiğimiz gibi, İlâhî terimine bu yüzyılda ilk kez Evliyâ Çelebî’nin *Seyahâtnâme*’sinde rastlanıldığı bilgilerinin yanı sıra, XVIII. yüzyıl şairi olan Sümbülzâde Vehbî’nin *Lutfiyye*’sinde dilencileri kastederek yazdığı, “İşiten Yûnus İlâhîsi sanır / Bu edâsın gören âdem usanır” beyti, İlâhî teriminin XVII. yüzyıl ortalarından itibaren bu anlamda kullanıldığını belgeler niteliktedir. Ayrıca, İlâhî terimin bir form ismi olarak yüzyılın ikinci yarısından itibaren düzenlenen mûsikî mecmualarında sıkça geçtiği de görülmektedir.²⁷⁰

Bu yüzyılın mûsikî tarihindeki bir diğer önemi ise yazılan eserlerin çeşitliliği ve bu eserlerin birer tarihî belge niteliğinde günümüze değin ışık tutmalarıdır. Evliyâ Çelebî’nin Rumeli ve Avrupa gezilerinde mûsikî dinlemesi ve bunu *Seyahâtnâme*’de Türk makâmlarıyla kıyaslayarak anlatması bu yüzyılda Avrupa müziği ile alakadar olunmaya başlandığını göstermektedir.²⁷¹ Ayrıca, bu dönemde mûsikîye yapmış olduğu katkılardan dolayı bahsedilmesi gereken bir diğer önemli mûsikîşinâs ise asıl adı *Alberto Bobovio Leopoltane Bobowsky olan* Polonya asıllı santurî-hânende Ali Ufkî Bey’dir. (ö.1675?) Venedikliler ile 1635 yılında yapılan savaşta Osmanlılar’a esir düşen Ali Ufkî Bey Enderûn’a alınarak yetiştirilmiştir. Sultân İbrâhîm ve IV. Mehmed dönemlerinde sarayda fasıllara katılmasının yanı sıra bestekârlığı ile de ön plana çıkan Ali Ufkî Bey asıl ününü 1650 yılında yazdığı *Mecmûa-i Sâz ü Söz* ile yapmıştır. XV. ve XVII. yüzyıla ait özellikle Halk Mûsikîsi eserlerinin toplandığı bu eserde yüzlerce sâz ve söz mûsikîsi eseri “Batı Notası” ile kaleme alınmış olup yine bu yüzyılın en önemli mûsikî kaynaklarından biri olma özelliği ile dikkatleri çekmektedir.²⁷² Eserde, “Türkî”, “Şarkî”, “Peşrev” vb. gibi formlarda sözlü ve sözsüz mûsikî eserlerinin sunulması dışında Dinî Mûsikî’ye ait formlardan “Tesbîh” formuna da rastlanmaktadır.²⁷³ Ayrıca, bu yüzyılda İlâhî formuna yalnızca ismen rastladığımız ve bu açıdan mûsikî tarihi adına bir belge niteliği taşıyan Evliyâ Çelebî’nin *Seyahâtnâme*’sinin yanı sıra *Mecmûa-i Sâz ü Söz*, ilâhîlerin notalarıyla

²⁶⁹ Uzun, “İlâhî”, *DİA*, s. 65. Ayrıca bk. Ergun, *age.*, C: I, s. 15.

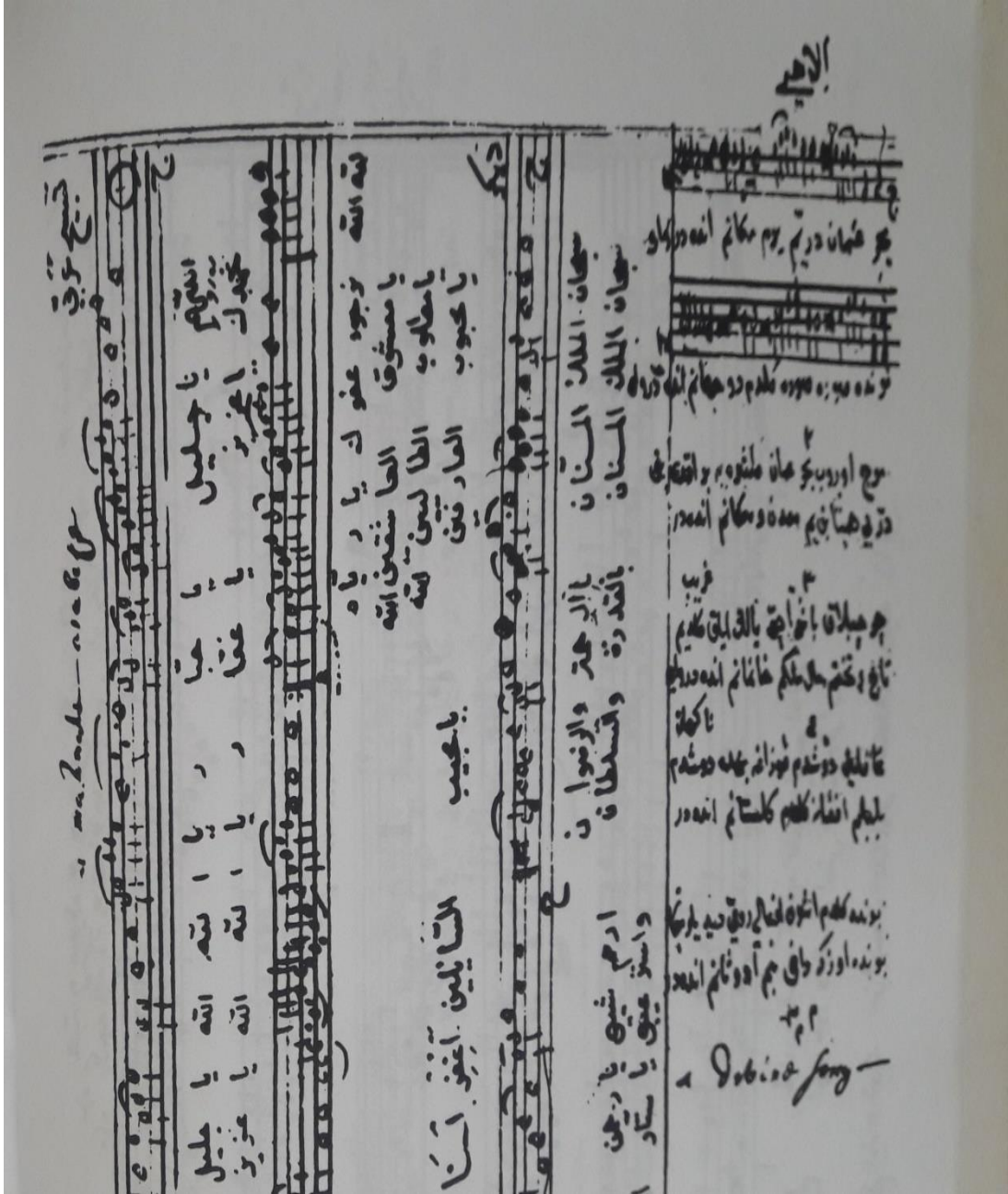
²⁷⁰ Uzun, *agm.*, s. 65.

²⁷¹ Akdoğan, *agm.*, s. 175-176.

²⁷² Özcan, *age.*, s. 32.

²⁷³ Şükrü Elçin, *Ali Ufkî Mecmûa-i Sâz ü Söz*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000, s. 315.

birlikte ve başlı başına bir mûsikî formu olarak sunulduğu bir eser olarak yine mûsikî tarihi adına çok büyük bir kaynak teşkil etmektedir.

Şekil 1. *Mecmûa-i Sâz ü Söz*'de sunulmuş İlâhî ve Tesbîh eserleri²⁷⁴

²⁷⁴ Elçin, age., s. 317.

Şekil 2. *Mecmûa-i Sâz ü Sözü*'de sunulmuş bir Tesbîh eseri²⁷⁵

²⁷⁵ Elçin, *age.*, s. 315.

Bu yüzyılda rastlanan ve “Edvâr” adı verilen mûsikî kitapları yine günümüz için önemli tarihî kaynaklar olarak göze çarpmaktadır. Bunlardan en önemlilerinin başında Boğdan Prensi Kantemiroğlu’nun (1673-1723) *Edvâr*’ıdır. “*Bu eserde ebced notası ile yazılmış olan yüzlerce saz ve söz eseri bizim için esaslı bir kaynaktır.*”²⁷⁷ Hem lâ-Dinî hem de Dinî Mûsikî formlarının isimlerine mecmualardan rastladığımız²⁷⁸ bu yüzyılda Tevşîh, Tesbîh ve İlâhî örnekleri günümüze kadar ulaşmış olup ayrıca Durak formunun da bu asrın mahsulü olduğu tahmin edilmektedir.²⁷⁹ İlâhilerin başlı başına bir form olarak rastlanıldığı ve mûsikînin oldukça tekâmül göstererek birçok formda bestelerin meydana getirildiği XVII. yüzyılda birçok lâ-dinî ve dinî eser besteleyen mûsikîşinâslar bulunmakla beraber,²⁸⁰ tezimizin konusu gereği bu bestecilerden yalnızca İlâhî ve çeşitli Dinî Mûsikî eserleri bestelemiş olanlarının isimlerine yer vereceğiz. Bu yüzyılda yaşamış bazı önemli Dinî Mûsikî bestecileri şunlardır:

Hâfız Post (1630-1694), Edirneli Kûçek Dervîş Mustafa Dede Efendi (ö.1684), Bursalı Sekban, Bezciâzâde Mehmed Muhyeddîn (ö. 1611), Koğacıâzâde Şeyh Mehmed (ö. 1617), Hatîb Zâkirî Hasan Efendi (ö. 1623), Azîz Mahmûd Hüdâyî (ö. 1628), Hâfız Kumral, Sütçüzâde Âsâ (ö. 1627), İmam Yûsuf (ö. 1647), Galatalı Vehbî Osmân, Gülşenî Sadâyî, Yâkûbzâde Şeyh Mehmed (ö. 1642), Küçük İmâm Mehmed (ö.1674), Ümmî Sinanzâde Hasan, Nefesanbarı Şeyh Osmân (ö.1683), Mustafâ Anber Ağa (ö.1683), Sepetçizâde Mehmed (ö.1693), Hocaâzâde Mehmed Enverî, Kefeli Dervîş Abdî (ö.1696), Fethullâh Çelebî (ö.1699), Bursalı Havyarzâde Hüseyin (ö.1703), Selim Giray Hân (ö.1704), Abdülhay Celvetî (ö.1705).

Ayrıca bu asrın son yarısında şöhret kazanan Buhûrîzâde Mustafâ İtrî ve Dede Alî Şîrûgânî’yi ise ölüm tarihleri sonraki zamanlara denk geldiği için XVIII. yüzyılın ilk yarısında zikredeceğiz.

²⁷⁷ Akdoğan, *agm.*, s. 176.

²⁷⁸ Ergun, *age.*, s. 27.

²⁷⁹ Ergun, *age.*, s. 26.

²⁸⁰ Lâ-Dinî ve Dinî Mûsikî bestecisi olarak ayırmaksızın XVII. yüzyılın bilinen tüm bestecileri, bu bestecilerle ilgili ayrıntılı bilgiler ve bestelerine ait güfteleri için bk. Ergun, *age.*, s. 25-115.

1.4.3.3.XVIII. Yüzyıl

Siyasî anlamda bir gerilemeyle yüz yüze olan Osmanlı 1699'da Karlofça Antlaşması ile Avrupa'da toprak kaybetmeye başlamış, Avrupalılar'ın askerî güçleri bir tehdit unsuru olarak baskılarını artırmış ve devlet sıkıntıları artmaya başlamıştır.²⁸¹ Buna rağmen XVIII. yüzyılda mûsikîdeki gelişmeler yine bir önceki yüzyıldaki gibi gelişmeler göstermeye devam etmiş ve birçok mûsikîşinâs yetişmiştir. Bir önceki yüzyıla nazaran bu yüzyılda meydana getirilen eser sayısı oldukça artış sergilemiştir. Yüzyılın ilk otuz senesi içinde Sultân III. Ahmed Hân (1703-1730) ve damadı Nevşehirli İbrâhîm Paşa'nın himayesinde mûsikî gelişmeye devam etmiş, İbrâhîm Paşa'nın (1718-1730) sadrazamlığı ile başlayan "Lâle Devri" savaş ve ihtilallerden bunalan toplum için bir ferahlık dönemi olarak yüzyıla damgasını vurmuştur. "*Mûsikî sanatı, Lâle Devri ve onu taiîben Sultân I. Mahmûd Hân (1730-1754), Sultân I. Abdülhamîd (1774-1789) dönemlerinde özellikle saray ve çevresinde büyük himaye görmüş ve mûsikîşinâslara sağlanan bu imkânlar, kendisi de bir mûsikîşinâs olan Sultân III. Selîm Hân (1789-1807) devrinde de devam etmiştir.*"²⁸² Mûsikî ayrıca devlet himayesinden ayrı olarak bir takım zengin şahsiyetlerin himayesinde gelişmeye devam etmiş, bu şahsiyetlerin büyük câmî ve tekkelere yapmış oldukları bağışlarla mûsikînin gelişmesi oldukça hız kazanmaya başlamıştır. Mevlid, Mi'râciye ve Muhammediyye icrâcıları muhtelif câmîlerde görevlendirilmiş ve bunların okunması için birçok vakıf tesis edilmiştir.²⁸³ Yine bu yüzyılın önemli gelişmelerinden biri olarak, Nâyî Osmân Dede gibi önemli mûsikîşinâsların icrâcılık vasıflarının yanı sıra bestecilik yönleriyle de mûsikînin gelişimi adına yaptıkları katkılar gösterilebilir. Şeyhülislâm Ebû İshâkzâde Mehmed Es'ad Efendi'nin (1685-1753) Osmanlı dönemi mûsikî tarihinin ilk ve yegâne "mûsikîşinâslar tezkiresi" olan *Atrabü'l-Âsâr fî Tezkîre-ti 'Urefai'l-Edvâr*²⁸⁴ isimli eserini kaleme alması da yine bu yüzyılın önemli tarihî gelişmelerine örnek teşkil etmektedir.²⁸⁵

²⁸¹ Özcan, *age.*, s. 32.

²⁸² Özcan, *age.*, s. 33.

²⁸³ Ergun, *age.*, s. 119.

²⁸⁴ Cem Behar, *Şeyhülislâm'ın Müziği 18. Yüzyılda Osmanlı/Türk Mûsikîsi ve Şeyhülislâm Es'ad Efendi'nin Atrabü'l-Âsâr'ı*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, s. 7.

²⁸⁵ Özcan, "XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Dinî Mûsikî", s. 730.

XVIII. yüzyıl Câmî ve Tekke Mûsikîsi'nin artık kendine has farklı özellikleriyle şekillendiği bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeptendir ki bu yüzyılda Türk Din Mûsikîsi eserlerini icrâ edildikleri mekâna, tavırlarına ve icrâcılarına göre bir takım zümrelere has olarak değerlendirmek mümkündür. Bunun yanı sıra bu yüzyılın mûsikîşinâsları hangi zümre içinde değerlendirilirlerse değerlendirilsinler birçoğu Türk Mûsikîsi'nin hem dinî hem de din dışı formlarında eserler vermişler, mûsikîyi formal anlamda bir ayırım gözetmeksizin geliştirme yolunda çaba sarf etmişlerdir. Bu bağlamda XVIII. yüzyıl Câmî Mûsikîsi incelendiğinde bu eserleri icrâ edenlerin daha ziyade Kur'ân okumada ustalaşmış mûsikîşinâslardan ibaret olduğu görülmektedir. Buna rağmen yine de özellikle İstanbul ve çevresindeki câmîlerde bu tarz eserleri okuyan icrâcî ve bestekârların bazılarının mutasavvıf olmalarının yanı sıra bazılarının ise hiçbir tarıkata intisâb etmemiş ve dahası tasavvufa karşı menfî hisler besleyen klasik icrâcılar olması,²⁸⁶ farklı zümrelerden olan mûsikîşinâsların tür ayırt etmeksizin mûsikî çalışmalarına katkı sağladıklarını göstermektedir. Aynı şekilde Tekke Mûsikîsi incelendiğinde de durum pek farklı görünmemektedir. Mevlevîhâneler başta olmak üzere diğer tekkelere intisâb eden mutasavvıf mûsikîşinâsların lâ-dinî eserler bestelediği bu yüzyılda sık rastlanılan bir durumdur.²⁸⁷ Bu konuyla ilgili örnek vermemiz gerekecek olursa hem kendi yaşadığı yüzyıla hem de Türk Mûsikî tarihinin kendinden sonraki safhalarına damgasını vuran Gülşenî şeyhi Dervîş Alî Şîrûganî'den bahsetmek yerinde olacaktır. İstanbul'da doğan ve hayatının son otuz yılını Şehremîni'deki Hulvî tekkesinin şeyhi olarak geçiren Dervîş Alî Şîrûganî ömrünün son on dokuz yılını da XVIII. yüzyılın başlarında geçirmiş devrin en önemli bestekârlarındandır. Bestelemiş olduğu Savt, Tesbîh, Tevşîh, Murabba', Semâî ve İlâhî formdaki eserlerine el yazması güfte mecmualarında daha ziyade "Dede" ismi altında rastlanılmakta olup bunlardan yalnızca yirmi yedi adedi günümüze ulaşabilmiştir.²⁸⁸ Dinî Mûsikî tarihinde onun yaptığı sayıda besteye sayısına ulaşan bir başka bestekâr günümüze kadar tespitt edilemediğinden dolayı Dervîş Alî Şîrûganî bu alandaki en büyük bestekâr olarak kabul edilmektedir.²⁸⁹ Şeyhülislâm Es'ad Mehmed Efendi'nin

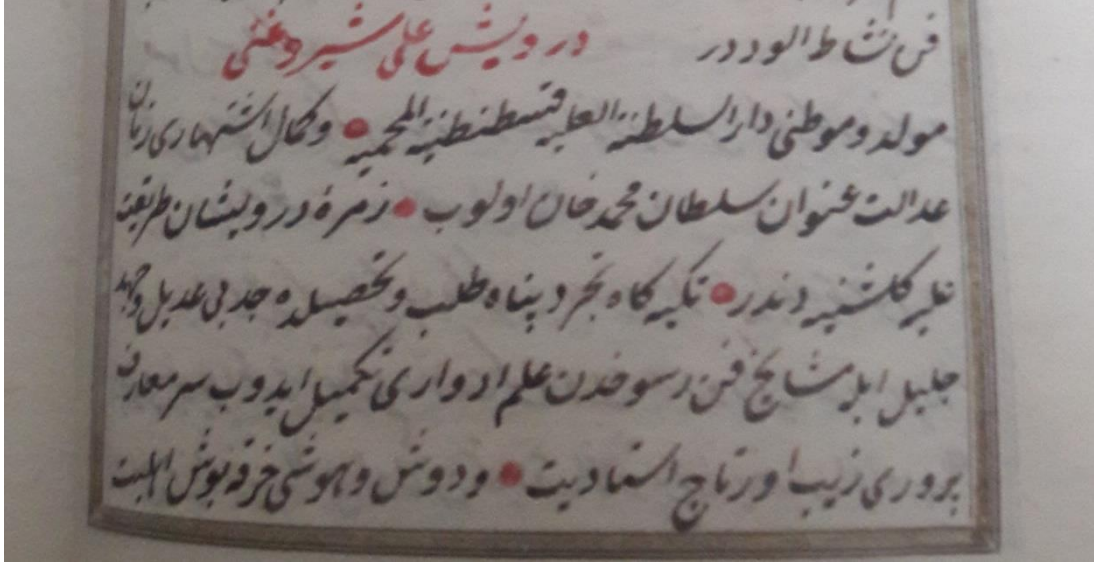
²⁸⁶ Ergun, *age.*, s. 119.

²⁸⁷ Ergun, *age.*, s. 120.

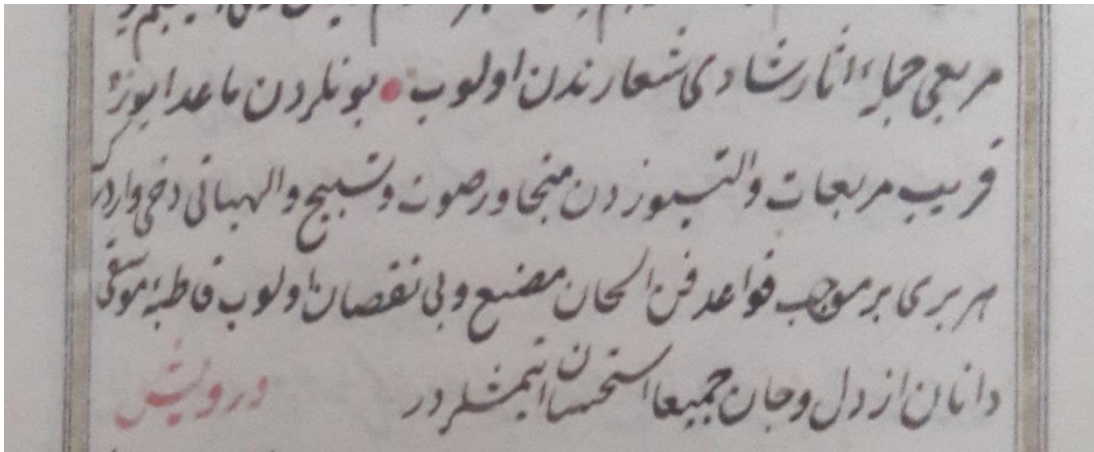
²⁸⁸ Öztuna, *age.*, C:I, s. 53-54.

²⁸⁹ Özcan, *age.*, s. 35.

meşhur mûsikîşinâslar tezkiresi olan *Atrabü'l-Âsâr*'da Şîrûganî'nin altı yüzün üzerinde dinî ve yüzün üzerinde lâ-dinî eser bestelediği belirtilmektedir. Bu bilgiler tezkirede şu şekilde geçmektedir:

Şekil 4. *Atrabü'l-Âsâr*'da Şîrûganî ile ilgili geçen bilgiler²⁹⁰

Şekil 5. *Atrabü'l-Âsâr*'da Şîrûganî'nin bestelediği formlar ve sayısı²⁹¹

²⁹⁰ Behar, *age.*, s. 335.

²⁹¹ Behar, *age.*, s. 334.

“...yüze karîb murabba 'ât ve altı yüzden mütecâviz Savt ve Tesbîh ve İlâhiyyâtı dahî vardır ki...”

(...yüze yakın murabba' ve altı yüzden fazla Savt, Tesbîh ve İlâhîleri vardır ki...) ²⁹²

Benzer şekilde bir takım tekke eserleri de klasik mûsikîşinâslar tarafından bestelenmişlerdir. Klasik Türk Mûsikîsi'ne oldukça vâkıf olan bu bestekârların Dinî Mûsikî alanında yapmış oldukları besteleri genellikle Tesbîh, N'at, Tevşîh ve İlâhî gibi formlarından meydana gelmektedir. Yine, Dinî Mûsikî'nin en meşhur eserlerinden biri olan *Segâh Tekbîr*'i Türk-İslâm Mûsikîsi'ne kazandırmış büyük bestekârlar İtrî de bu asra damgasını vurmuştur. Dinî ve lâ-dinî eserler besteleyen betekârlara örnek gösterilebilecek İtrî'nin *Segâh Tekbîr*'i dışında, *Segâh Salât-ı Ümmîye*'si ve *Segâh Âyin*'i başta olmak üzere İlâhî, N'at, Durak, Tevşîh gibi dinî eserleri ile bunların yanı sıra Peşrev, Kâr, Beste, Semâî gibi formlarda otuzun üzerinde lâ-dinî eseri bulunup günümüze ulaşan sayısı ancak elli civarındadır. ²⁹³ Türk Din Mûsikîsi'ne ait yine en önemli eserlerden birisi olan *Mi'râciye*'si ile asrın büyük mutasavvıf mûsikîşinâslarından olan Kutbünnâyî Şeyh Osmân Dede de bu yüzyılda zikredilmesi gereken bir diğer önemli şahsiyet olarak karşımıza çıkmaktadır ki tezimizin önceki bölümlerinde kendisinden bahsedilmiştir. ²⁹⁴

Ayrıca bu bağlamda âşık mûsikîsi olarak adlandırılan ve saz şairlerinin tekke ve dergâhlardaki mûsikîlerden esinlenerek bestelemiş oldukları ve ilâhîlere benzeyen “dinî-batınî” bir takım eserler de dikkat çekicidir. ²⁹⁵

Sonuç olarak, birbirinden farklı tavırlara sahip bu zümreler arasında bir takım tedâhüllerin meydana gelmesi ²⁹⁶ bu yüzyıldaki eserlerin çeşitliliğinin ve önceki yüzyıllara nazaran mûsikînin neden daha fazla geliştiğinin bir sebebi olarak gösterilebilir. Hangi zümreye tâbî olduklarına dikkat edilmeksizin bu yüzyıla ait

²⁹² Behar, *age.*, s. 38.

²⁹³ Özcan, *age.*, s. 33-35.

²⁹⁴ Bk. Tezin *Mi'râciye* ile ilgili bölümü, s. 23.

²⁹⁵ Ergun, *age.*, s. 120-121. Ayrıca Bektâşî âyinleri içerisinde icrâ edilen Nefes formunun Türk Din Mûsikîsi içerisinde değerlendirilemeyeceği, neden “dinî” bir vasfa sahip olmadığıyla ilgili bilgiler ve “Kızılbaşlar ile Alevîler” in mûsikîlerinin de bu meyanda incelenmesiyle ilgili bilgiler için bk. Ergun, *age.*, s. 9.

²⁹⁶ Bahsi geçen bu tedâhül ile ilgili detaylı bilgiler, besteciler ve bu konuya örnek teşkil etmesi açısından Ayasofya Câmî'nde yapılan tarikat âyinleri ile ilgili bilgiler için bk. Ergun, *age.*, s. 119-127.

yalnızca dinî eser ve İlâhî bestelemiş olan önemli mûsikîşinâsları şu şekilde sıralayabiliriz:

Tosunzâde Abdullâh(ö.1715), Buhûrîzâde Mustafâ İtrî (1638?-1712), Kenzî Hasan Ağa, Vardakosta Ahmed Ağa(1728-1794), Derviş Alî Şîrûganî (ö.1714), Çâlâkzâde Mustafâ (ö. 1757)²⁹⁷, Kutbünnâyî Şeyh Osmân Dede (ö.1729), Küçük Müezzîn Mehmed Efendi (ö. 1717), Celvetî İsmâîl Hakkı (ö. 1726), Eşrefzâde Ahmed İzzeddîn (ö. 1740), Niznâm Yûsuf Çelebi (1728?), Drağmân Zâkirî Ahmed (ö. 1748), Süleymân Rif'at Efendi (ö. 1721) Buhûrîzâde-i Sâni Abdülkerîm Efendi (ö. 1778), Âmâ Sâdık Efendi (ö. 1790?), Şeydâ Hâfız Abdürrahîm Dede (ö. 1800), Alî Nutkî Dede (ö. 1804).

1.4.3.4.XIX. Yüzyıl

Bu asır, hem Osmanlı hem de Batı için yeni fikir ve arayışların sanatın tüm alanlarına yansıdığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı'da "Tanzîmât" olarak isimlendirilen bu yenilikçi akım ve hareketler kültürün her alanını etkilediği gibi mûsikîyi de etkisi altına almıştır.²⁹⁸ Asrın ilk yarısının başları itibariyle -kendisi de Türk Mûsikîsi'nin önemli bestekâr şahsiyetlerinden birisi olan- III. Selîm Hân'ın mûsikîşinâslara olan desteği ile Türk Mûsikîsi tabii seyrine devam etmiştir.²⁹⁹ Bu desteği Câmî Mûsikîsi'nin de gelişmesini sağlamış, pek çok N'at ve Ramazan ilâhîleri onun devrinde bestelenmiştir. Enderûn'da mûsikî eğitimi alan mûsikîşinâsların sermüezzînlik ve hünkâr imamlığı yapması da bu desteğin göstergelerindendir.³⁰⁰ Önemli mûsikîşinâsların yetişmesine sebep olan bu destek sonucunda Abdülbâkî Nâsır Dede (1765-1820) nazariyat çalışmaları ve yeni nota sistemiyle; Hamparsum Limonciyan ise Cumhuriyet'e kadar kullanılan ve çok rağbet gören "Hamparsum Nota Sistemi" ile bu yüzyılın önemli gelişmelerinde öncülük etmişlerdir.³⁰¹ *"Türk Mûsikîsi tarihinin önemli bir devresi olmasından öte bir 'ekol'ü olan III. Selîm ekolü, sadece hükümdarın saltanat yıllarından ibaret kalmayıp onun vefatından sonra da bir takım yeniliklerin zeminini hazırladı. Sultân III. Selîm*

²⁹⁷ Derviş Alî Şîrûganî'den sonra en çok bestesi bulunan mûsikîşinâstır. Bk. Özcan, *age.* s. 35.

²⁹⁸ Özcan, *age.*, s. 46.

²⁹⁹ Ergun, *age.*, C: II, s. 399.

³⁰⁰ Özcan, *age.*, s. 48-49.

³⁰¹ Özcan, *age.*, s. 47.

Hân'ın çevresinde şekillenen bu sanat anlayışı, Türk Mûsikîsi'nde 'son ihtişam' olarak nitelendirilebilir".³⁰²

III. Selîm Hân'dan sonra yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren her ne kadar mûsikîşinâslara desteğiyle tanınan bir padişah olmasının yanı sıra II. Mahmûd (1808-1839), 1826'da yeniçerilik ile birlikte Türk Mûsikîsi'nin en önemli müesseselerinden biri olan Mehterhâne'yi lağv etmiş ve neticesinde Türk Mûsikîsi içerisinde Batı müziğinin de yavaş yavaş etkisi artmaya başlamıştır. Mehterhâne'nin yerine kurulan Müzikây-ı Hümâyûn ile Batı müziği öğretimi Osmanlı'da resmen başlatılmış, böylece günümüze kadar devam edecek olan "Türk Mûsikîsi-Batı müziği" ikililiğinin de ortaya çıkmasına zemin hazırlanmıştır. Opera, operet, tiyatro gibi şubeleri bulunan Enderûn'un yeni bölümü olan Müzikây-ı Hümâyûn fasıl takımı ile müezzinlerden meydana gelen Türk Mûsikîsi bölümü, icrâ ettikleri eserler açısından ikiye ayrılmış, klasik fasıl devam ettiren "fasl-ı atık" ve Batı müzikleri yapan "fasl-ı cedîd" olmak üzere faaliyetlerine devam etmişlerdir.³⁰³ Batı müziğine olan ilgi Sultân I. Abdülmecîd (1839-1861) ve Sultân II. Abdülhamîd'in (1876-1908) de Türk Mûsikîsi'ne gereken önemi ve desteği vermemeleri, Batı müziğinin iyiden iyiye yerleşmeye başlamasına ve bu zihniyete sahip kişilerin çoğalmasına meydan vermiştir. Bu durumun günümüze yansımalarını Bayram Akdoğan şu şekilde ifade etmektedir:

"...Sultân Abdülmecîd ve Sultân II. Abdülhamîd Türk Mûsikîsi'ne hiç yakınlık duymamış, onun yüzüstü kalması ve kendi kaderine terkedilmesine sebebiyet vermişlerdir. Bu yüzden geçen yüzyılda Batı mûsikîsi anlayışı içinde yetişen müzisyenler, o sanatın, bilim, teknik, metod ve espri tarafının asıl kendi millî sanatımıza alınması gerektiği anlayışı ile hareket etmekten uzak, Türk Mûsikîsi'ne düşman olup bu şi günümüze kadar getirmişlerdir..."³⁰⁴

Hatta Sultân I. Abdülmecîd Hân'ın Batı müziğini sarayda benimsemesini; "artık bu oyunun tadı kaçtı" şeklinde ifade eden Hammâmîzâde İsmâîl Dede Efendi'nin bu serzeniş, asrın mûsikî anlayışındaki değişim adına pek dikkat çekicidir.³⁰⁵ Bu değişimle birlikte, XVIII. yüzyılda özellikle İtrî'den sonra, Tâb'î Mustafâ Efendi,

³⁰² Özcan, *age.*, s. 47.

³⁰³ Özcan, *age.*, s. 47.

³⁰⁴ Akdoğan, *agm.*, s. 183.

³⁰⁵ Özcan, *age.*, s. 48.

Ebûbekir Ağa, Hacı Sâdullâh Ağa ve Küçük Mehmed Ağa ile mûsikîde belirginleşen “klasik üslûp”, XIX. yüzyılda III. Selîm (1789-1807) ile başlayıp II. Mahmûd’a (1808-1839) kadar devam eden dönemde İsmâîl Dede, Şâkir Ağa, Zeki Mehmed Ağa, Dellâlzâde İsmâîl, Kazasker Mustafâ İzzet, Tambûrî Büyük Osmân Bey, Yûsuf Paşa ve Zekâî Dede gibi mûsikîşinâsların yapmış olduğu son klasik eserlerle birlikte giderek azalmaya başladı. Bu dönemle birlikte büyük formlar ve büyük usûllerin devri kapanmaya başlarken Hacı Ârif Bey (1831-1885) ve Şevkî Bey (1860-1891) gibi bestekârların daha çok rağbet gösterdiği “Şarkı” formundaki bestelerin sayısı artmaya başladı.³⁰⁶

Mevlevî Mûsikîsi’nin gelişme gösterdiği bu yüzyılda seçkin örneklerle rastlanılmaktadır. XIX. yüzyıla kadar tespit edilen Mevlevî Âyinleri toplam on altı iken bu yüzyılda ayrıca kırk beş yeni âyin bestelendiği görülmekte ve yüksek mûsikî kaliteleri ile dikkat çekmektedir. Mevlevî Mûsikîsi’nde artan kalite bu yüzyılda Tekke Mûsikî’nde pek mümkün olmamış ve çoğunlukla önceki dönemlerde bestelenmiş eserler okunmuştur. Ayrıca Dinî Mûsikî’nin önemli formları arasında yer alan Mi’râciye, Mevlid, Durak, Tevşîh, Mersiye gibi eserlerin yerine daha basit, öğrenilmesi kolay eserlerin bestelenmiş olması da dönemin değişen mûsikî anlayışına ışık tutmaktadır. Tüm olumsuzluklara rağmen Tekke Mûsikîsi’ne sanat değeri yüksek eserler kazandıran bestekârlar da olmuştur. Bu bestekârların başında III. Selîm Hân, Kazasker Mustafâ İzzet, Dellâlzâde İsmâîl, Hammâmîzâde İsmâîl Dede, Hacı Fâik Bey, Zekâî Dede gelmektedir.³⁰⁷

Bu yüzyılda önem arz eden bir diğer önemli gelişme ise 1873’te nota neşriyatına başlanmasıdır. Nota veya Hamparsum sistemi ile defterlere kaydedilen eserler, yayımlanmaya başlanmıştır. Sistemli olarak ilk nota yayımcılığını başlatan kişi ise Notacı Hacı Emîn Efendi (ö. 1907) olarak kabul edilmektedir.³⁰⁸

Sonuç olarak bu yüzyıl, Batı müziğinin Türk Mûsikîsi’ne dâhil olmaya başladığı veya Batı müziğinin rağbet görmeye başladığı bir dönemi kapsarken aynı zamanda klasik ve dinî formların da azalmaya başladığı bir dönem olarak ifade

³⁰⁶ Özcan, *age.*, s. 47.

³⁰⁷ Özcan, *age.*, s. 49. Ayrıca diğer bestekârlar için de bu kaynağa bk.

³⁰⁸ Nota yayımcılığı ile ilgili diğer kişiler ve tarihî gelişmeler için bk. Özcan, *age.*, s. 50.

edilmektedir. Bu döneme ait dinî formda eserleri veya İlâhî formunda besteleri bulunan belli başlı önemli mûsikîşinâslar ise şunlardır:

Sultân III. Selîm Hân (1789-1807), Abdülbâkî Nâsır Dede, Abdürrahîm Künhî Dede (1769-1831), Şikârîzâde Ahmed Efendi (ö.1831), Abdurrahmân Nesîb Dede (ö. 1842), Hammâmîzâde İsmâîl Dede Efendi (ö. 1846), Dellâlîzâde İsmâîl Efendi (1896), Mevlevî Mustafâ Nakşî Dede (ö. 1854), Kazasker Mustafâ İzzet Efendi (ö. 1876), Mustafâzâde Ahmed Efendi (ö. 1883.) Sermüezzîn Rif' at Bey (ö. 1888), Hacı Ârif Bey (1831-1885), Hacı Fâik Bey (ö.1891), Beylikçizâde Alî Aşkî Bey (1878?), Eyyûbî Hoca Zekâî Dede (ö. 1897)³⁰⁹, Hacı Nâfîz Bey (ö. 1898), Müezzînbaşı Hâşim Bey (ö. 1868), Şeyh Ahmed Hüsameddîn Dede (ö. 1900), Tambûrî Alî Efendi (ö. 1890?), Yeniköylü Hasan Sırrı Efendi (ö. 1905), Hacı Kirâmî Efendi (ö. 1909), Bolâhenk Mehmed Nûrî Bey (1910), Mehmed Celâleddîn Dede (ö.1907), Hüseyin Fahreddîn Dede (ö. 1911).

1.4.3.5. XX. Yüzyıl

Osmanlı'nın son asrı olan XX. yüzyıl, Türk Mûsikîsi'nin ve dolayısıyla Dinî Mûsikî'nin gelişiminin adeta durdu(ruldu)ğu³¹⁰ bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu asırda Türk Mûsikîsi adına yaşanan olumsuzlukların nedenine bakıldığında ise hiç şüphesiz Tanzîmât ile ortaya çıkan batılılaşma çabaları dikkat çekmektedir. XIX. yüzyılda Tanzîmât ile başlayan bu batılılaşma çabaları bir yandan devletin her müessesesinde kendini göstermeye başlarken, öte yandan “eski kimlikten kurtulup yeni bir kimlik edinme” fikri de sosyo-kültürel açıdan ciddi bir mesele haline gelmeye başlamıştır.³¹¹ Bu fikir her alanda olduğu gibi sanat alanında da etkilerini göstermiş, opera, bale, tiyatro, orkestra konserleri gibi yabancı sanat dalları “batılılaşma” fikrinin birer mahsulü olarak artmaya başlamıştır. Özellikle bir takım siyasal zorunluluklarla karşısına alternatif olarak Batı müziğinin konulduğu Türk Mûsikîsi, önceki yüzyıllarda olduğunun aksine devlet desteğinden ve himâyesinden uzak tutulmuş, ancak toplumun genelinin benimsemesiyle varlığını

³⁰⁹ “Zekâî Dede için ‘Dede Alî Şîrûganî’den sonra Dinî Mûsikî sahâsında en çok eser veren bestekâr’ denilebilir”. Bilgi için bk. Özcan, *age.*, s. 58.

³¹⁰ XX. yüzyılda “Türk Mûsikîsi” nin gelişiminin durdurulması” konusuyla ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Cinuçen Tanrıkorur, “Türk Mûsikîsi İçin 20. Yüzyılın Önemi”, *Mûzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*, Ötüken Neşriyât, İstanbul 1988, s.291-305. (17.11.1994’ te İslâm Araştırmaları Merkezi’nde verilen Konferanstan)

³¹¹ Tanrıkorur, *age.*, s. 294.

sürdürmeye çalışmıştır. Bu durumu Bayram Akdoğan, Murat Bardakçı'nın bir yazısından naklettiği bilgiler doğrultusunda şu şekilde ifade etmektedir:

“Bu yüzyılda geçen yüzyıldan gelen Türk Mûsikîsi'nin başlangıçta ortada kaldığını görüyoruz. O, varlığını halkın gönlünde olarak ve kişilerin alakasıyla sürdürmeye çalışmıştır. Bu duruma son verilmek üzere ilk defa 1914 yılında İstanbul'da Türk Mûsikîsi için 'Dârü'l-Elhân' adı altında bir müessesenin açıldığını görüyoruz. Çok geçmeden Dârü'l-Elhân'a 'Batı Müziği Bölümü' ilave edilmiştir. Bundan sonra ise asıl kuruluş gayesine aykırı olarak 'Türk Mûsikîsi Bölümü' kaldırılmış ve sadece Batı Müziği Bölümünün devamına imkân verilmiştir.”³¹²

Dârü'l-Elhân'ın, “İstanbul Konservatuvarı” adı altında bünyesinde Türk Mûsikîsi olmaksızın faaliyetlerine başlamasıyla birlikte, diğer bir takım siyasal yaptırımlarla da Türk Mûsikîsi günden güne engellerle yüz yüze gelmeye devam etmiştir. Zamanın Milli Eğitim Bakanlığı tarafından mûsikî dersleriyle beraber din derslerinin okullardan kaldırılmasını 1934'te İlâhiyât Fakültesi'nin kapatılması ve 1927'den bu yana yapılmakta olan Türk Mûsikîsi yayınlarının radyodan kaldırılması izlemiştir. Daha sonra mevcut iktidar bünyesinde kişisel istekler doğrultusunda yeniden radyo yayınlarında Türk Mûsikîsi'ne yer verilmesi ise Türk Mûsikîsi'ni canlandırmaya yetmemiştir. Vakıf eserlerinin satılması, mevlevîhânelerin ve tekkelerin amacının dışında farklı müesseselere ve binalara dönüştürülmesi, TRT bünyesinde Türk Mûsikîsi yayınlarının azaltılması da bu olumsuz durumlara örnek olarak gösterilebilir. Türk Mûsikîsi'ni olumsuz olarak etkileyen bu tarihî yasaklamalara rağmen 1943'ten bu yana üniversite bünyelerinde kurulan korolar, bir takım dernekler ve cemiyetler Türk Mûsikîsi'ni ve dolayısıyla Dinî Mûsikî'yi canlandırma yolunda faaliyetlerini sürdürebilmişlerdir. Dârüttâlim-i Mûsikî, Şark Mûsikî, Dârülfeyz-i Mûsikî, Üsküdâr Mûsikî Cemiyetleri ve İleri Türk Mûsikîsi Konservatuvarı gibi cemiyetler bu faaliyetleri sürdürülmesi noktasında en başta yer almışlardır.³¹³

Her ne kadar bu yüzyılda Türk Mûsikîsi bir takım tarihî engellemelerle yüz yüze gelmiş ise de bazı mûsikîşinâsların devlet bünyesinde kısıtlı imkânlar

³¹² Akdoğan, *agm.*, s. 185. ve konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Murat Bardakçı, “Bir Zamanların En Büyük Müzik Kuruluşu Dârü'l-Elhân Nasıl Battı?”, *Hürriyet Pazar Dergisi*, 6 Şubat 1994.

³¹³ Tanrıkorur, *age.*, s. 296-297.

dairesinde yapmış oldukları eser ve nota tasnif çalışmaları günümüz Türk Mûsikîsi repertuarının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Bu yüzyılda Abdülkâdir Töre, Ali Rıza Şengel, Hüseyin Sadettin Arel, İsmail Hakkı Bey ve Kâzım Uz gibi mûsikîşinâsların şahsî gayretleriyle bir hayli notaya ulaşmışsa da yine toplanan bu notaların tasnifinde ve basılmasında İstanbul Konservatuarı Tasnif Heyeti'nin öncülüğü tartışılmazdır. Bu heyet başta konservatuar müdürü Ziya Demirci olmak üzere Raûf Yektâ Bey, Ali Rıfat Bey, İsmail Hakkı Bey, Zekâîzâde Ahmed Irsoy, Suphi Ezgi ve Mesûd Cemil gibi zamanın önemli mûsikîşinâslarından meydana gelmekteydi. Hem lâ-dinî hem de dinî eserlerin tespiti noktasında önemli çalışmalara imza atan bu heyet, mevcut Mevlevî Âyinleri'nin birçoğu başta olmak üzere, bazı Tevşîh ve İlâhî eserlerine ait notalarla birlikte yine bir kısım Bektâşî nefeslerini de neşretme imkânı bulabilmiştir. İstanbul Konservatuarı Tasnif Heyeti'nin Türk Din Mûsikîsi'ne ait eserleri tespit çalışmaları sonucu üç ciltlik bir de "İlâhî Külliyyâtı" neşretmiştir. 1931'de neşredilen birinci cildinde 27 adet Tevşîh bulunan bu külliyyâtın³¹⁴ 1933 yılında neşredilen ikinci ve üçüncü ciltlerinde ise toplam 94 İlâhî notası bulunmaktadır. Bu sayı toplamda tevşîh notalarıyla beraber 121'e ulaşmıştır. Bu sayının azlığının nedeni ise notaya alınan ilâhîlerin tamamının neşredilmemesinden kaynaklanmaktadır.³¹⁵ Mevlevî Âyinleri'nin de neşredilmesinde öncülük eden İstanbul Konservatuarı Tasnif Heyeti, âyinlerin neşredilmesi çalışmalarına 1934 yılında başlamış, 38 adet Mevlevî Âyini' nin notasının yer aldığı 718 sayfalık "Mevlevî Âyinleri Külliyyâtı"nın neşr çalışmalarını 1939 yılında tamamlamıştır.³¹⁶ İki ciltlik Bektâşî Nefesleri neşriyatı da bulunan heyet, 1933 yılına kadar yapmış olduğu tespit çalışmaları sonucu 87 adet Nefes notası neşretmiştir.³¹⁷ Ayrıca nota neşriyatı çalışmalarının yanı sıra plaklara kaydedilmiş eserlerin de tespitinde bulunan İstanbul Konservatuarı Tasnif Heyeti, bu çalışmalarla da Türk Mûsikîsi repertuarı adına çok önemli katkılar sağlamıştır.³¹⁸

Bu yüzyılda, yukarda saydığımız cemiyetler ve derneklerde yapılan mûsikî faaliyetleri ile İstanbul Konservatuarı Tasnif Heyeti'nin çalışmaları dışında Türk

³¹⁴ Ergun, *age.*, s. 629-635.

³¹⁵ Ergun, *age.*, s. 636.

³¹⁶ Ergun, *age.*, s. 637. Dinî Mûsikî'ye ait eserlerin tespiti ile ilgili daha detaylı bilgiler ve ayrıca Bektâşî Nefesleri' nin tespiti ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Ergun, *age.*, s. 635-645.

³¹⁷ Ergun, *age.*, s. 639.

³¹⁸ Ergun, *age.*, s. 629.

Mûsikîsi'nin gelişimi adına çok fazla bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu çalışmaların yanı sıra, Raûf Yektâ Bey, Suphî Ezgi ve Hüseyin Sadettin Arel gibi Türk Mûsikîsi adına üç önemli mûsikîşinâs Türk Mûsikîsi nazariyâtını bilimsel çalışmalarla düzenlemeye çalışmış ve bu konuyla ilgili çeşitli kitaplar yazmak suretiyle günümüz nazariyatının da şekillenmesinde öncülük etmişlerdir. Özellikle Arel, Belediye Konservatuvarı İlmî Kurul Başkanlığı yaptığı dönemlerde Türk Mûsikîsi nazariyatıyla ilgili çalışmalar yapmış fakat yine Batı müziğini benimseyenler tarafından yapılan baskılar sonucunda bu görevinden ayrılmaya zorunlu bırakılmıştır.³¹⁹ Böylece Türk Mûsikîsi 1975 yılına kadar devlet desteği ve himâyesi olmaksızın yalnızca mûsikîye gönül vermiş idealist mûsikîşinâsların kişisel çabalarıyla varlığını sürdürebilmiştir. Nihayet elli yıl gibi uzun bir zaman zarfından sonra devlet politikalarındaki değişimler sonucu önce Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür Bakanlığı bünyesinde kurulan “Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı”, İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesine alınarak akademik çalışmalarına başlamıştır. Ayrıca yine aynı dönemlerde Kültür Bakanlığı bünyesinde bir “Devlet Korosu” kurulmuştur.³²⁰ Tüm bu konservatuarların, devlete bağlı koroların, amatör mûsikî cemiyetlerinin faaliyet ve çalışmalarının yanı sıra TRT'nin mûsikîye vermiş olduğu önem ve sağlamış olduğu katkılar sonucunda Türk Mûsikîsi bugünkü seyrine ulaşmıştır.

Sonuç olarak XX. yüzyıl, batılılaşma fikrinin devlet tarafından benimsendiği ve bu sebeple Türk millî kültürünün, dolayısıyla Türk Mûsikîsi'nin de ihmal edildiği bir dönem olarak tarihteki yerini almıştır. 1976 senesine kadar Türk millî kültürünün en önemli unsurlarından birisi olan Türk Mûsikîsi, devlet politikaları sayesinde her anlamda ve her alanda yok olmaya terk edilmiş, yasaklar ve direktmelerle yüz yüze bırakılmıştır. Tekke ve zaviyelerin de kapatılması ile Dinî Mûsikî alanında da pek fazla bir gelişim söz konusu olmamıştır.³²¹ Tüm bu şartlara rağmen belirli kesimler

³¹⁹ Akdoğan, *agm.*, s. 186.

³²⁰ Tanrıkorur, *age.*, s. 300.

³²¹ 1925'te tekkelerin kapatılmasıyla mevlevîhâneler de kapatılmıştı. Buna rağmen Türk-İslâm dünyasının büyük değerlerinden biri olan Hz. Mevlânâ Türkiye'de asla unutulmayan değerlerin başında yer aldı. 1950'lerden sonra devlet politikalarının az da olsa yumuşamasıyla Mevlânâ'yı anma törenlerinde - asıl gayesine uygun olmasa bile-yarı folklorik ve turistik bir gösteri şeklinde sunulan Semâ gösterileri düzenlenmeye başladı. Ayrıca bu dönemlerde beş adet âyin bestelendi. Kâni Karaca gibi Dinî Mûsikî adına çok büyük önemi olan mûsikîşinâslar yetişti. Bu bilgilerin detayları için bk. Tanrıkorur, *age.*, s. 300. Bu gelişmeler Türk Mûsikîsi adına, Cumhuriyet'in ilanından bu yana geçen

dışında Türk Mûsikîsi milletin nezdinde hiçbir vakit ikinci plana düşmemiş ve varlığını sürdürmüştür. Yüzyılın son çeyreğinden günümüze kadar geçen sürede konservatuarların, mûsikî cemiyetlerinin, amatör koroların ve TRT'deki mûsikî faaliyetlerinin artmasının yanı sıra kanunlar çerçevesinde kapatılmış olsalar da çeşitli tarikatların kendi bünyelerinde sürdürmüş oldukları Dinî Mûsikî iştigalleri sonucunda Türk Mûsikîsi yeniden canlanmaya başlamış, hem dinî hem de lâ-dinî eserler bestelenerek Türk Mûsikîsi repertuarında yerini almıştır. Böylece, geçmiş yüzyıllardan günümüze dek Türk Mûsikîsi'nin beslendiği kültürel değerlerden ve mûsikîye dair yüzlerce yıllık birikimlerden istifade edilmesinin gerekliliği yeniden önem kazanmaya başlamıştır. Ayrıca günümüz Türkiyesine has mûsikî çalışmaları neticesinde bugünkü mevcut dinî ve lâ-dinî eserlere ait repertuar yeniden şekillenmiştir. Bu repertuarın şekillenmesinde hiç şüphesiz İstanbul Konservatuvarı Tasnif Heyeti'nin tespit, tasnif ve nazariyat çalışmalarının katkısı da oldukça büyüktür.

Bu yüzyılda dinî eserler ve İlâhî besteleyen bestecilerden bazıları şunlardır:

Raûf Yektâ Bey (1871-1935), Suphi Ezgi (1869-1962), Hüseyin Sadettin Arel (1180-1955), Fehmi Tokay (1889- 1959), Kâni Karaca (1930-2004), Ali Rıza Şengel (1879-1953), Abdülkâdir Töre (1873- 1946), Kâzım Uz (1872- 1942), Bekir Sıdkı Sezgin (1936-1996), Cinuçen Tanrıkorur (1938-2000), Ahmet Hatipoğlu (1933-2015), Amir Ateş (1942 -)

İlâhî formuna ait tüm ayırt edici özelliklerinin daha net anlaşılması ve diğer formlarla mukayese edilebilmesi adına tezimizin GİRİŞ bölümünde diğer Dinî Mûsikî formlarına yer vermiştik. Tezimizin bu ilk bölümü içerisinde ise İlâhî formunun Türk Mûsikîsi içerisinde şekillenmesi, bir edebî form olarak incelenmesi, Dinî Mûsikî içerisinde bu isimle ilk kez bir form olarak ne zaman kullanıldığı, “İlâhî” kelimesinin tanımı ve nasıl bir Dinî Mûsikî formuna isim teşkil ettiği gibi konulara yer verdik. Ayrıca yine bu bölümde, İlâhî formuyla ilgili ihtiyaç duyulan nazarî ve tarihî bilgilerin tek bir çalışma altında toplanması ve kapsamlı bir şekilde bir araya getirilmesi maksadından dolayı, Dinî Mûsikî'nin ve özellikle İlâhî

çeyrek yüzyıllık bir süre dikkate alındığında çok büyük önem arz etmektedir. Zira bu gelişmeler, Türkiye'de tüm batıcı zihniyetin baskılarına rağmen Türk halkının gönlünden kendi kültürüne has izlerin asla silinemeyeceği mesajının verilmesi niteliğindedir.

formununun tarihsel dönemler içerisinde cereyan eden olaylar ve gelişmeler karşısında nasıl etkilenmiş olabileceği noktasına dikkat çekmek adına, Türklerin Müslüman olmadan evvelki dönemlerinden günümüze değin uzanan mûsikî tarihi bilgilerine değindik.

BÖLÜM II

Tezimizin bu bölümünde İlâhî formunun şekil özellikleri, İlâhî formunun türleri, İlâhî formunda sık kullanılan usûller, Dinî Mûsikî içerisinde farklı isimlerle başlı başına bir form olarak tasniflendirilmelerine rağmen bir takım özelliklerinden dolayı İlâhî olarak kabul edilebilecek formlar ve İlâhî formunun aruz-vezin münasebetlerine değinilecektir.

1. ŞEKİL, İÇERİK VE TÜRLER OLARAK İLÂHÎLERİN TASNİFİ

Eş anlamlısı “biçim” olan “şekil” kelimesinin Arapça’da tekil karşılığı “şekl”, çoğul karşılığı ise “eşkâl” dir. İngilizce’de ise “form” olarak ifade edilir. Şekil, geniş mânâda tüm sanat dallarına Ait eserlerin yapısal özelliklerini ifade eden bir terimdir. Mûsikî, edebiyat, şiir ve daha birçok sanat dalında meydana getirilen her eserin bir şekli vardır.³²² Bu bağlamda bir mûsikî terimi olarak şekil şöyle tanımlandırılabilir:

*“Bir müzik eserinin yapısal özelliklerini belirleyen biçim, aslında bir kompozisyon modelidir.”*³²³

*“Bir eserin kurgusal bütünlüğünü”*³²⁴ *sağlamak amacıyla, eseri oluşturan cümlelerin ve bölümlerin sırasal ve sanatsal düzenlenmesi.”*³²⁵

*“Bir şiir veya mûsikî parçasının yazılmasına esâs teşkil eden kalıp. Mûsikîde bu mevzû ile ‘composition’ denilen bilgi kolu meşgûl olur ki...”*³²⁶

Bir mûsikî eserinin şeklini meydana getiren öğeler vardır ki, bunlar “motif-bölümcük”,³²⁷ “cümlecik”, “cümle”, “söylem”, “dönem-period” ve “bölüm”³²⁸ olarak

³²² Ahmet Say, *Müziğin Kitabı*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2001, s. 135.

³²³ Say, *age.*, s. 135.

³²⁴ Burda geçen “kurgusal bütünlük” ifadesi, bir önceki tanımda geçen “kompozisyon” ifadesiyle eş anlamlıdır. Bir mûsikî eserinde kompozisyon (ingilizce- composition), onu meydana getiren yapısal özelliklerinin bir araya getirilerek bir bütünü ifade etmesi anlamına gelir. Ayrıca kompozisyon özellikleri, bir eserin hangi form grubu içinde tasnif edileceğinin belirleyici bir unsurdur. Bu bilgilerin ayrıntıları için bk. Öztuna, *age.*, C: II, s. 342.

³²⁵ Akdoğan, *age.*, s. 67.

³²⁶ Öztuna, *age.*, s. 342.

³²⁷ Motif ögesinin “bölümcük” olarak da isimlendirilmesi ve özellikleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Kemal İlerici, *Bestecilik Bakımından Türk Müziği ve Armonisi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1981, s. 288.

adlandırılan ve kendilerine has özellikleri olan yapısal ve biçimsel öğelerdir.³²⁹ Bir eser ancak bu yapısal öğelerin ezgisel ve ritmik bütünlüğü içerisinde bir şekle ve bir kompozisyon yapısına sahip olabilir.

En az iki notadan oluşan “en küçük müzik fikri” olarak tanımlandırılan “motifler”, bir ölçü içindeki bir ses kümesinden meydana gelebileceği gibi birden fazla ölçüden de meydana gelebilirler.³³⁰ Genelde Batı müziği nazariyatında iki ölçü bir motifi meydana getirir de çok fazla yapısal farklılıklar taşıyan Türk Mûsikîsi’nin kendine has formlarında bu genelleme yapılamamaktadır.³³¹ Zira Türk Mûsikîsi’ndeki motif anlayışı, tamamen nağmesel özellikler taşıyan, vurgusu ve ahengi olan ses kümeleriyle ifade edilir.³³²

Durak ve güçlü perdelerinde kalabildiği gibi daha çok durak ve güçlü seslerin haricindeki perdelerde kalan ezgilere “cümlecik” denir. Bir eserde cümlecikler en az iki tane olup art arda gelirler. Karar etkisi meydana getirmeyen ve “soru cümlecigi” denilen cümlecğin yanı sıra genelde durak sesine yönelen bir de “cevap cümlecigi” bulunur.³³³ Küçük harflerin sağ alt köşesine sayı yazılması suretiyle sembolize edilirler.³³⁴ Cümlecik sembolizasyonuna genelde Türk Mûsikîsi eserlerinde rastlanmaz.

“Bir veya birkaç lahin parçasından yapılmış ve mûsikîce mânâsı tamamlanmış fıkra”³³⁵ olarak tanımlandırılan cümle ise Batı müziğinde genelde iki

³²⁸ Bu öğelerden söylem ve dönem Türk Mûsikîsi eserlerinin biçim yapıları ifade edilirken genelde kullanılmazlar. Bu öğeler yalnızca nazari bilgi teşkil etmesi açısından verilmişlerdir ve açıklamaları yapılmamıştır. Bu öğelerle ilgili detaylı bilgiler için bk. Akdoğu, *age.*, s. 15-125.

³²⁹ Akdoğu, *age.*, s. 54.

³³⁰ Akdoğu, *age.*, s. 15.

³³¹ Türk Mûsikîsi eserlerindeki biçim özelliklerini Batı form bilgileriyle açıklayabilmemiz için Batı eserlerindeki biçim özellikleri ile mukayese yapmamız gerekmektedir. Çünkü bu form bilgisi kuralları Türk Mûsikîsi’ne Batı nazariyatından geçerek yerleşmiştir fakat Türk Mûsikîsi’nde kullanılan ölçü, motif, cümle, bölüm “hâne”, “mülâzime”, “son yürük semâî” vb. gibi biçim öğeleri kendilerine has özellikleriyle her eserde farklılık arz edebilecek bir yapıya sahipken, Batı müziğinde kullanılan biçim öğelerinin kuruluşları genelde her form yapısı içinde benzer veya aynı özellikler taşımaktadır. Bu sebeple, İlâhî formu gibi şekil özellikleri daha yalın olan bir formun bu manada kolaylıkla incelenebilmesi için Batı nazariyatının evrensel form bilgisi kurallarından istifade edilmesinin yanı sıra, Türk Mûsikîsi formlarının lahin, usûl ve kompozisyon özelliklerinin farklılıklarının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Mesela, Batı müziğinde genelde en az sekiz ölçüden bir bölüm meydana gelirken Türk Mûsikîsi’nde ise iki motif bile bir bölüm ya da eserin tamamını meydana getirebilmektedir. Bk. İlerici, *age.*, s. 289. Ayrıca bk. Ezgi, *age.*, C:III, s. 18.

³³² Öztuna, *age.*, s. 60. Ayrıca Akdoğu, *age.*, s. 15.

³³³ “öneş”, “ardeş” kavramları ve cümlecik yapısı için bk. Ezgi, *age.*, C:III, s. 11-12, 56.

³³⁴ Akdoğu, *age.*, s. 15, 68.

³³⁵ Öztuna, *age.*, C: I, s. 187.

motif ya da dört ölçüden oluşan bir mûsikî eserinin en önemli kısımlarını ifade eder.³³⁶ Çünkü cümlelerin birleşmesiyle hâne, mülâzime vb. gibi bir eserin büyük ezgisel mana ifade eden kısımları meydana gelir.³³⁷ Cümleler yalnızca küçük harfler kullanılarak sembolize edilirler.³³⁸ Cümle sembolizasyonu da genelde Türk Mûsikîsi'nde çok kullanılmaz. Cümlelerden meydana gelen ve “bölüm” olarak isimlendirilen büyük ifadeler iki cümleden fazla ise kullanılması mümkün olabilir.³³⁹

Cümlelerin birleşerek meydana getirdiği ve “bölüm” olarak isimlendirilen öge ise bir eser içinde başlı başına gerek ritmik ve gerekse makâmsal farklılarla birbirinden ayrılmış kısımlardır.³⁴⁰ Mesela, bir Saz Semâîsi formunda “hâne” ayrı bir bölümü teşkil ederken “mülâzime” ya da “teslîm” kısmı ayrı bir bölümü teşkil eder. Yine başka bir örnek olarak bir Saz Semâîsi eserinde son hâne olan dördüncü hânenin usûl değişikliği gösterilebilir. Şarkı formundaki “miyân” ya da “meyân” kısmında yapılan makâm geçkileri ise bölüm ögesinin makâmsal farklılıklarına örnek teşkil etmektedir. Bir bölüm bazen bir eserin tamamını meydana getirebilir. Bir başka ifadeyle tek bölümden meydana gelen formlar da olabilir.³⁴¹ Bu durumun Batı müziğinde örneklerine rastlanıldığı gibi Türk Mûsikîsi'nde de örnekleri mevcuttur. Bölümler A, B, C, D vb. gibi büyük harflerle sembolize edilirler ki Türk Mûsikîsi'nin formlarının yapısal özelliklerinden dolayı en çok kullanılan sembolizasyon bu şekildedir. Bu sembolizasyon karmaşık yapılı ve uzun eserlerde bile basit ve kısa anlatımın gerçekleştirilebileceği bir biçim sembolizasyondur.³⁴²

Biz de İlâhî formunun şekilsel özelliklerini en yalın kompozisyon kurulumlarıyla açıklamaya çalışıp bu kompozisyon yapılarının ilâhîlerde kullanılabilirliğini, nedenleriyle birlikte inceleyeceğiz.

³³⁶ Say, *age.*, s. 135.

³³⁷ Öztuna, *age.*, s. 187.

³³⁸ Akdoğu, *age.*, s. 68.

³³⁹ Bu bilgiler yalnızca Batı müziği kurallarına göre yapılmış genellemelerden müteşekkildir. Bir eserin cümle, cümlecik, bölüm vb. gibi öğelerinin kurulumu onun daha ziyade ölçü sayısı ile alakalıdır. En yalın genellemeyle; iki ölçüden motif, iki motiften cümlecik ya da cümle, iki cümleden ise dönemlerin ya da bölümlerin meydana gelebildiği göz önünde bulundurulduğunda, dört cümleden yani bu genellemeye göre on altı ölçüden meydana gelen bir bölüm içerisinde cümlecik veya cümle sembollerinin kullanılması mümkün olabilir. Dönem ögesi ile ilgili bilgiler için bk. Say, *age.*, s. 138. Ayrıca bk. Akdoğu, *age.*, s. 59. Suphi Ezgi'nin açıklamaları için bk. Ezgi, *age.*, C:III, s. 54-56.

³⁴⁰ Akdoğu, *age.*, s. 60.

³⁴¹ Say, *age.*, s. 139.

³⁴² Akdoğu, *age.*, s. 68. Ayrıca bk. Özkan, *age.*, s. 81-89.

1.1.İLÂHÎ FORMUNUN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Türk Din Mûsikîsi'nin en çok kullanılan formu olan İlâhî, Lâ-Dinî formlardan “Şarkı”ya karşılık gelen bir form olarak genelde şarkıların biçimsel özelliklerine benzer bir şekil arz eder. Çünkü ilâhîler, “zemîn + nakarat + meyân + nakarat” şemasına göre ya da bu şemanın az-çok değişimiyle bestelenir.³⁴³ Ayrıca bu benzerliği bir takım nazım şekilleriyle kıyaslamak suretiyle Mustafa Uzun şöyle ifade etmektedir: “*Dinî Mûsikî terimi olarak İlâhî, din dışı Türk Mûsikîsi’ndeki Şarkı formu gibi Gazel, Koşma, Rubâî, Murabba, Muhammes, Müseddes vb. nazım şekilleriyle yazılmış güftelerin yine Şarkı şemasına az çok benzer formdaki bestelerinin adıdır.*”³⁴⁴

Bu şema yapısının bölümleri³⁴⁵ ise; “A + B + C + B” şeklinde gösterilir.

³⁴³ Öztuna, *age.*, s. 385. Ayrıca Şarkı formuyla ilgili detaylı bilgiler için bk. Özkan, *age.*, s. 87-89.

Zemîn, nakarat ve meyân için bk. Öztuna, *age.*, s. 59, 97, 519.

³⁴⁴ Mustafa Uzun, “İlâhî”, *DİA*, s. 65.

³⁴⁵ Yukarda verdiğimiz bilgiler doğrultusunda, Batı müziğine göre her ne kadar cümleler bölümleri meydana getirip “a, b, c” vb. gibi küçük harflerle sembolize edilseler bile Türk Mûsikîsi’nde cümle sembollerinin sık kullanılmaması sebebiyle, biz de bölüm sembolü olarak kullanılan büyük harfleri bölüm olarak kabul edilebilecek cümleler için kullanacağız. Zira bir eseri meydana getiren öğelerinin ayırt edilebilmesi ve daha yalın bir şekil izahının yapılabilmesi noktasında kullanılan bu sembollerin küçük ya da büyük harflerle gösterilmesi yalnızca teorik bilgilerden ibarettir. O halde, kendine has usûl ve ezgi vurgusuyla bölümleri Batı müziği formlarından farklılık gösteren Türk Mûsikîsi formlarının ve dolayısıyla İlâhî formunun çeşitli şekillerini kolaylıkla izah edebilmek adına, cümleleri aynı zamanda birer bölüm olarak nitelemekte bir sakınca yoktur. Bir cümlecğin ya da cümlelerin usûl, lahin, güfte, vurgu özelliklerinden dolayı bölüm olarak da değerlendirilebildiği ve büyük harflerle sembolize edildiği örnekler için bk. İlerici, *age.*, s. 293-301.

Hicaz İlâhî
Ya vasial mağrifet halime senden meded

Güfte: İbrahim Hakkı
Beste: Beylikgizade Ali Aşkî Bey

Sofyan 1- 64

(a) A motif 1----- motif 2-----

Ya va si al mağ fi ret ha li me sen den me ded

(b) B

ya sa bi kal mer ha met ha li me sen den me ded

(c) C

ka pu na gel dim ga rip mak su dum ey le na sip

(b) B

en te se mi un mü cip ha li me sen den me ded

05.03.03-Soyumert
Tashih: Kaşif Demiröz

Şekil 6. “zemîn + nakarat + meyân + nakarat” şekli ile bestelenmiş bir İlâhî³⁴⁶

Yukarda verilen Şekil 6. İlâhî örneğinde Şarkı formunun genel şekil yapısı olan A+B+C+B yapısı görülmektedir. Eserin şekil öğeleri incelendiğinde her cümlesi (bölüm) 4 ölçü ya da 2 motiften meydana gelmiştir. Toplam 16 ölçüsü, 8 motifi, 4 cümlesi (bölümü) bulunmaktadır. Batı müziğine göre “a+b+c+b” kurulumuna sahip bu eserin cümlelerini, genelde Türk Mûsikîsi’nde kullanılan bölüm sembolleri olan A+B+C+B harfleriyle sembolize ettik ve diğer örneklerimizde de cümleler için büyük harf sembollerini tercih edeceğiz. Bu duruma istinaden cümleleri de aynı zamanda birer bölüm olarak değerlendireceğiz.

Ayrıca bu şema yapısının dışında kalan farklı şemalarda bestelenmiş İlâhî örnekleri de bulunmaktadır. “A + B” yapısı ilâhîlerde rastlanan bir diğer yapı örneğidir.

³⁴⁶ TRT repertuar numarası 14432. Cümle ya da cümleciklerin eserin lahin ve usûlüne göre belirlenmesi konusu için ayrıca bk. Ezgi, *age.*, C:III, s. 56.

ACEMAŞİRÂN İLÂHÎ Rahmet-i Rahîm'den

(23.01.2014)

♩ = 126

Güfte: Alvarlı Efe Hz.
Beste: Mehmet Kemiksiz

058 Sofyan

motif 1

(a) A

Rah me ti ra hîm den is tîr hâm ey le
Mer ha me ti â şık eh lî is yâ na
Piş re vi mü mi nin Mu ham med o lur
Lut flî yâ ta ri ka tev hid de sâ bit

motif 2

Mer ha me ti Ka dîm Zâ tı ha kîm dir
Um mâ nî mer ha met ge lür tuğ yâ na
El bet te o üm met ne câ tî bu lur
Ol ol ki o la sîn bu bağ da nâ bit

(b) B

Ke re mi Ke rîm den is tik râm ey le
Ne gam var dır ya rın eh lî i mâ na
A liyyül mur te zâ lî vâ dâr o lur
Eh lî i mân yaz mış e zel de kâ tib

Rah mâ nû Ra hîm dîr Zâ tı Ke rîm dir
Mü min ler me kâ nî dâ rı ne im dîr
Al lah ın ke re mi bâ ki ka dîm dîr
Tev hi di miz dil de Al lah A lîm dîr

Rahmet-i Rahîm'den istîrâm eyle
Merhamet-i Kadîm Zât-ı Hakîm'dir
Kerem-i Kerîm'den istikrâm eyle
Rahmân ü Rahîm'dir Zât-ı Kerîm'dir

Merhameti âşık ehl-i isyâna
Ummân-ı merhamet gelür tuğyâna
Ne gâm vardır yarın ehl-i imâna
Mü'minler mekânı dâr-ı ne'imdir

Hamd ü senâ bir şâmna şâyandır
Halîk-i âlemdir halka ayandır
Mücid-i mevcûdât akla beyândır
Merhamet-i Mevlâ halka amîmdir

Pişrev-i mü'minin Muhammed olur
Elbette o ümmet necâti bulur
Aliyyül-murtezâ livâdâr olur
Allah'ın keremi bâkî kadîmdir

Kopar rûz-i cezâ rahmet ummânî
Ne keremler eyler merhamet-kânî
Âlemi gark etmiş Hakk'ın ihsânî
Dayan bir Allah'a lutf-i azîmdir

Lutfiyâ tarik-i tevhîdde sâbit
Ol ol ki olasın bu bağda nâbit
Ehl-i imân yazmış ezelde kâtib
Tevhîdimiz dilde Allah alim'dir

Şekil 7. “A+B” şekli ile bestelenmiş bir İlâhî³⁴⁷

Yukarda verilen Şekil 7. İlâhî örneğinde yalnızca A+B yapısı görülmektedir. Toplam 8 ölçüsü, 4 motifi, 2 cümlesi (bölüm) bulunmaktadır.

³⁴⁷ TRT repertuarında bulunmamaktadır.

Beyatı İlâhî
Bilmem nideyim aşkın elinden

Beste: Fehmi Tokay
Güfte: Meçhul

Devri hindi

(a) A

1 2 3

Bil mem ni de yim aş kın e lin den aş kın e lin den
Mes ke nim dağ yim lar göz ya ol şı çağ lar aş kın e lin den
Yu nu sun so lar zü kul ya ol muş o lar zü göz ya ol muş o lar zü

motif 1

(b) B

4 5 6 7

kan de gi de yim aş kın e lin den
Dur maz kan ağ lar lar zü aş kın e lin den
Kan ağ lar gö lar zü aş kın e lin den

motif 2

03.03.03-Soyumert

Tashih: Yavuz Akalin

Şekil 8. A cümlesinin motifleri dolap ile meydana getirilmiş başka bir “A+B” şekilli İlâhî örneği³⁴⁸

Tek cümleden ya da tek bölümden meydana gelen İlâhî şekilleri de bulunmaktadır. Bu yapıları sembolize ederken tek cümle ya da tek bölümlü olduklarından dolayı “A” şeklinde sembolize edebileceğimiz gibi, “a1+b1” cümlecikleri şeklinde de sembolize etmemiz mümkündür. Bu durumda bu şekle sahip eserlerin bir ölçü içindeki ses kümeleri ya da her bir ölçüsü birer motif olarak değerlendirilebilir ³⁴⁹ ya da yine iki ölçüsü bir motif olarak kabul edilebilir. ³⁵⁰

³⁴⁸ TRT repertuar numarası 16071. Bu şekil ve kurulumuyla ilgili başka bir İlâhî örneği için ayrıca bk. Ezgi, *age.*, C:III, s. 80.

³⁴⁹ Akdoğan, *age.*, s. 15.

³⁵⁰ Türk Mûsikîsi içerisinde bir eserin şekil öğelerinin belirlenmesinde, eserin ölçü sayısı da etkili olabilmektedir. Bu bilgilerin ayrıntıları için bk. Ezgi, *age.*, C:III, s. 57-59.

Hicaz İlâhî
Nur-i cemali

Güfte: Sıdkı Baba
Beste: Meğhul

Sofyan ♩ = 84

(a) A Nu ri ce ma li Hak kın vi sa li
ey ler te cel li dil ol sa ha li
Al lah hu Al lah hu Al lah hu Al lah
Al lah hu Al lah hu Al lah hu Al lah

06.03.03-Soyumert
Tashih: Kağıf Demiröz

Şekil 9. Her bir ölçüsü aynı zamanda bir motif olan tek cümleli İlâhî örneği³⁵¹

Yukarda verilen *Şekil 9*. İlâhî örneği tek cümlesi olan “A” cümlesi ile başlı başına bir mûsikî eseri özelliklerine sahiptir. Her ölçüsünü aynı zamanda bir motif olarak değerlendirebileceğimiz bu eserin o halde toplam 4 ölçüsü, 4 motifi, 2 cümlecigi ve 1 cümlesi (bölümü) bulunmaktadır. Türk Mûsikîsi eserlerinin yazımında her ne kadar Batı müziği notasyon sistemini kullanılsa ve bu sisteme ait “biçim bilgisi” kurallarından yararlanılsa da yalın şekillerde bestelenen Türk Mûsikîsi formlarının şekilsel özelliklerinin analizinde bu standart kurallar her zaman kullanılamamaktadır. Kaldı ki Batı müziğinde de zaman zaman bu standartlar her eser için uygun olamayabilmektedir.³⁵² Özellikle İlâhî formu eserlerinde ve ölçü sayısı genelde onaltıyı geçmeyen eserlerde çok karmaşık bir analizden kaçınmak için, “2 ölçü bir motif, 2 motif bir cümle meydana getirir” kuralı ile çok basit şekil analizleri yapmak mümkündür.³⁵³ Bu bağlamda yukarda verilen *Şekil 9*. örneğinde farklı bir şekil analizi yapılması da mümkündür. Aynı eserin şekil öğeleri belirlenirken, yine iki ölçüsü bir motif olarak değerlendirilip cümlecikler şeklin dışında tutulabilir. Böylece

³⁵¹ TRT repertuar numarası 21515.

³⁵² “biçim bilgisi” için bk. Say, *age.*, s. 135-166.

³⁵³ Güftelerin mısra sayısına ve dolayısıyla eserin ölçü sayısına göre simetrik bir şekilde şekil öğelerinin belirlenmesi için “A” sembolizasyonu ile birlikte “a” veya “a1” gibi daha küçük yapılar da kullanmak mümkündür. Bu konuyla ilgili açıklamalar ve örnekler için bk. Ezgi, *age.*, C:IV, s. 7-13.

bu eser, toplam 4 ölçüsü, 2 motifi ve 1 cümlesi (bölüm) olan bir eser olarak da şeklen değerlendirilebilir.

Fazla bir sayıda bulunmamakla birlikte yukardaki şekil özelliklerinin dışında şekilsel yapılara sahip İlâhî örnekleri de bulunmaktadır. Ahmet Hatipoğlu'na ait *Sultânım İllallâh* isimli İlâhî, “(A + B C) + (D + B C) + (E + B C)” kurulum şekliyle dikkate değer bir örnek teşkil etmektedir.

354 Sofyan 2.15 HİCÂZ İLÂHÎ (Sultânım İllallâh ...) Beste: Ahmet Hatipoğlu
Güfte: Nizâmî Selçukî Seyfullâh

1. motif 1 motif 2

A Sultânım il lal lâl Sübhânım il lal lâl Gürahimaffayle Gufârım il lal lâl

B Mâbûdum il lal lâl Mevâüdum il lal lâl Senden gayrısı yok maksûdum il lal lâl

C Yâ Allâh il lal lâl Yâ Sübhân il lal lâl Neversen râzîdir Seyfullâh il lal lâl

2. motif 1 motif 2

D Nûrumsun il lal lâl varımsın il lal lâl Garîplik il lâl lâlde yârımsın il lal lâl

B Dünyâda il lal lâl ahrette il lal lâl Dağlarda deryâda Sahrâda il lal lâl

C Yâ Allâh il lal lâl Yâ Sübhân il lal lâl Neversen râzîdir Seyfullâh il lal lâl

3. motif 1 motif 2

E E mî nim il lal lâl e mî nim il lal lâl Sînemde hemdî nim İmânım il lal lâl

B Öl dürsen il lal lâl dövdürsen il lal lâl Sînemde hemdî nim İmânım il lal lâl

C Yâ Allâh il lal lâl Yâ Sübhân il lal lâl Neversen râzîdir SEYFULLÂH İLLALLÂH

354

Şekil 10. Nakaratı iki cümleden meydana gelen ve “A+B+C+B” şemasının dışında bestelenmiş 3 dönemli İlâhî örneği

Yukarda verilen *Şekil 10*. İlâhî örneği, “zemîn + nakarat + meyân + nakarat” şemasına göre ya da bu şemanın az-çok değişimiyle bestelenen İlâhî örneklerinin dışında bir şekle sahiptir. Nakarat cümlesi olan B ve C cümlelerinden meydana gelen, 5 cümlesi bulunan bu eser Batı müziğindeki “3 dönemli” eserlere benzemektedir.³⁵⁵ Ayrıca bu eser, farklı şekil şemalandırması ile “hâne + mülâzime” şekliyle bestelenen diğer formlarla da ilişkilendirilebilir.

Bugün Türk Mûsikîsi nazariyatının bilimsel olarak sunumu ve mûsikî eserlerinin yazılması daha ziyade XX. yüzyıldan bu yana kullanmaya başladığımız Batı müziği nota sistemi ve –Türk Mûsikîsi’nde kullanılan perde sistemlerindeki ve usûl yapısındaki farklılıklar dışında- neredeyse bu sistemin evrensel nitelikte genel geçerliliği olan kuralları doğrultusunda tesis edilmektedir. Aynı şekilde Türk Mûsikîsi eserlerinin şekil olarak analiz edilmesi de bu nota sistemi içinde yer alan “biçim bilgisi” kurallarına göre belirlenebilmektedir. Türk Mûsikîsi’nde kullanılan ve Batı müziği eserlerinden farklı lahin-usûl yapısına sahip “zemîn”, “nakarat”, “meyân”, “teslîm”, “hâne” vb. gibi şekil öğeleri, benzerlik sergilediği nispette Batı müziğinde kullanılan “motif-bölümcük”, “cümlecik”, “cümle”, “söylem”, “dönem-period” ve “bölüm” olarak isimlendirilen şekil öğeleri ile de kıyaslanarak ifade edilebilmektedir. Nitekim bir takım nazariyat kitaplarında da bu kullanımlara rastlanılmaktadır.³⁵⁶ Biz de tezimizin bu başlığı altında, İlâhî formuna ait eserlerin şekil özelliklerini açıklarken Batı müziği nazariyatında kullanılan form bilgisi kurallarından yararlandık. Lahin ve usûl açısından Batı müziği formlarından oldukça fazla farklılıklar sergileyen İlâhî formu eserlerini, Batı müziği form bilgilerine göre şekil analizi yapılmış diğer Türk Mûsikîsi formlarının ölçü, usûl ve lahin yapısına uygun bir şekilde analiz etmeye çalıştık. Bu bağlamda genel bir mahiyette;

“ ölçü + ölçü : motif

motif + motif : cümle veya bölüm (a,b,c,... ile ifade edilen cümleler A,B,C,... şeklinde verilmiştir.)”³⁵⁷ yalın kurulumuyla İlâhî formunun şekil

³⁵⁵ Dönem (Period) ile ilgili bilgiler için bk. Say, *age.*, s. 138.

³⁵⁶ Özkan, *age.*, s. 81-89. Ayrıca bk. Akdoğu, *age.*, s. 54-128. İlerci, *age.*, s. 288-293.

³⁵⁷ Yukardaki bilgilerde de bahsedildiği üzere örnek olarak verdiğimiz bu kurulum yapısı nazari anlamda bir standartı temsil etmemektedir. Bu yapı, Türk Mûsikîsi eserlerinin şeklini izah ederken en sık kullanılan yapıdır. Bir mûsikî eserinin özelliklerine göre onun bir ögesi bazen diğer ögesinin

özelliklerini açıklamaya çalıştık. Genel olarak “A + B + C + B” yapısıyla bestelenen İlâhî formu eserlerinin, bu yapının dışında bestelenmiş birkaç tane örneğine yer verdik. Örnek olarak verdiğimiz bu şekillerin dışında şekillere sahip gerek TRT repertuarında ve gerekse TRT repertuarına girememiş İlâhî eserlerinin olması muhtemeldir. Ayrıca, özellikle tekkelerde okunan ve Türk Halk Mûsikîsi eserlerinin yöresel özelliklerine sahip farklı şekillerde İlâhî eserlerinin olması da muhtemeldir. Başlı başına akademik bir araştırma ve inceleme konusu olan “İlâhîlerde Şekil” konusu tezimizin içerisinde yalnızca bir konu başlığını teşkil ettiğinden dolayı bu konudaki bilgileri genellemeler doğrultusunda sunmaya çalıştık.

1.2.İLÂHÎ FORMU TÜRLERİ

*“İlâhîler, genellikle okundukları yere göre ‘Câmî ve Tekke İlâhîleri’ diye ikiye ayrılmakla beraber bunların dışında değişik zaman ve mekânlarda okundukları da bilinmektedir.”*³⁵⁸ Bu açıklamaya göre ilâhîler her ne kadar Câmî ve Tekke Mûsikîsi’ne ait bir form olarak ele alınmışsa da, tezimizin Giriş bölümünde İlâhî formunu “Ortak Dinî Mûsikî Formları” başlığı altında vermiştik. Bu doğrultuda yine İlâhî formunun türlerini tasniflendirirken Tıraşçı’nın Ortak Dinî Mûsikî Formları içerisinde belirtmiş olduğu tasniflendirme ve sıralandırmadan yararlanacağız.³⁵⁹

1.2.1. Ninni (Çocuk) İlâhîleri

Özellikle Türk Halk Edebiyatı içerisinde işlenen ve Anadolu kültüründe önemli bir yeri olan ninniler, bebeklik döneminden itibaren çeşitli nağme ve sözlerle okunan ve aynı zamanda Anadolu insanına has hisleri barındıran küçük formlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ninnilerin ayrıca dinî hisleri yansıtan güftelere sahip olanları da bulunmaktadır. İşte bu İlâhî türüne “Ninni İlâhîsi” denir ki bazı Hz. Peygamberi (s.a.v.) anlatan ilâhîler de bebelere ninni olarak okunmuştur. Bu ilâhîler ayrıca, bir annenin çocuk sahibi olduğundan dolayı Allâh’a (c.c.) şükürünü ifade ettiği gibi Allâh’tan (c.c.) çocuğunun korunmasını isteyen ifadeler de taşır. Başlangıç ve sonlarında yer alabilen “Hû Hû Hû Allâh, Lâ ilâhe illallâh” nakaratlarının yanı sıra

özelliklerini yansıtabilir. Bk. İlerici, *age.*, s. 289, 293. O halde, bu yapı ve sembollerinin dışında semboller ve yapılarla da bir eserin şekli izah edilebilir.

³⁵⁸ Uzun, *agm.*, s. 65.

³⁵⁹ Tıraşçı, *age.*, s. 102-106.

Tekbîr, Tevhîd, Hamd, Salâtü Selâm ve Besmele'den ibaret nakaratları da görülür.³⁶⁰ Bu türden bir İlâhî'ye, Hicâz makâmındaki *Seyrettim Muhammedi* isimli İlâhî'yi örnek olarak gösterebiliriz.³⁶¹

HİCAZ NİNNİ
SEYRETDİM MUHAMMED'İ

Güfte : Yunus Emre
Beste : ?

Usûl : Sofyan

Sey - ret - dim Mu - ham - me - di Doğ - muş nur - lar i - çin - de
Yu - nus söy - ler Ku - rey - şi A - kar dur - maz göz ya - şı

Yer ü gök rû - şen ol - du Söy - ler kun - dak i - çin - de
En - bi - ya - la - rın ba - şı Ol - du kun - dak i - çin - de

Şekil 11. Bir Ninni İlâhîsi örneği³⁶²

Ninni olarak okunan ilâhîlerin dışında çocukların kolayca öğrenip, okuyup güftelerini anlayacakları türden ilâhîlere ise “Çocuk İlâhîsi” denir. Bu türden ilâhîlerin anlaşılması kolay güftelerden seçilmiş olması özelliğinden başka, dilimiz güncel kurallarıyla yazılmış olması, hitap edilen yaş grubunun kavrayacağı konulardan müteşekkil olması, kolay ezberlenebilir olması, çocuğun ruh, kültür ve zevk yapısına uygun şekilde bestelenmiş olması, çocuk ses sınırlarına uygun ve özellikle inici makâmın alt beşlisi ya da dörtlüsü ile bestelenmiş olması, kullanılan usûllerin basit ritmik yapılara dönüştürülmüş olması, akıcı nağmelerden meydana gelmiş olması ve kolay transpoze edilir nitelikte olması gerekmektedir.³⁶³

³⁶⁰ Uzun, *agm.*, s. 66.

³⁶¹ Tıraşçı, *age.*, s. 103.

³⁶² Repertuar numarası 14357.

³⁶³ Taner Şenay, “Çocuk İlâhîleri”, *UÜİFD*, Bursa 1992, S: IV, C: IV, s. 270.

1.2.2. Mektep İlâhîleri

Osmanlı geleneğinde dört yıl, dört ay, dört gün ya da beş yıl, beş ay, beş gün gibi kalıplaşmış sürelerle belirlenen eğitimlerine başlayacak yaşa gelmiş çocukların mektebe gitmeleri esnasında yapılan merasimlere “âmin alayı, bed’-i besmele cemiyeti, mektep cemiyeti, duâ cemiyeti” adı verilmiştir. İşte bu merâsimlerde okunan ilâhîler, güfte mecmualarında “Mektep İlâhîsi” olarak isimlendirilmiştir.³⁶⁴ Âmin alayı için bestelenmiş bu ilâhîler, tekbîrler ile beraber okunmuştur. Bu ilâhîlerin güfteleri ilim ile ilgili olup talebelere mekteplerindeki ilk günlerinde ruhî anlamda destek sağlanmak amacıyla bestelenmişlerdir.³⁶⁵ Ayrıca, çocuk şarkılarının henüz bestelenmediği bu dönemlerde çocuk şarkılarının yerini alan Mektep İlâhîleri, Allâh sevgisini (c.c.), Hz. Peygamber sevgisini (s.a.v.), vatan sevgisini çocuklara aşlamak için bestelenmiş ve ilim, güzel ahlak, şehitlik ve gazilik gibi konuların çocuklara aktarılmasında rol oynamıştır.³⁶⁶

Âmin alayı merasimleri uğurlu sayılan pazartesi, perşembe ve kandil günlerine denk getirilmeye çalışılır, bu günlerin sabahında tüm çocuklar mektebe toplanırdı. Bu merâsimde İlâhî okuyacak öğrencilerden meydana gelen topluluğa “ilâhî takımı”, ilâhîlerin okunduğu sırada belirli yerlerde âmin diyecek talebelere “âminciler” ve bu merasimin yönetilmesinde başa geçen talebeye de “ilâhîci başı” denilirdi. Mektebe yeni başlayacak talebenin evine âmin alayının varmasıyla hoca, kalfası ve birkaç İlâhî okuyacak talebe ile yeni talebenin evinin selamlığında sembolik olarak ilk derse başlanırdı. Bu ders hocanın talebeye besmele çektirmesinin ardından “*rabbi yessir...*” duâsını tekrarlatmasıyla devam eder, sonra “elif cüzü”nden ilk sayfa olan “elifbâ” okutulur, “*rabbi zidnî ‘ilmen*”³⁶⁷ âyetinin üç kere tekrarından sonra hâzirûn “âmin” der ve ardından bir aşr-ı şerîf okunurdu. Bu aşr-ı şerîf’ten sonra ilâhîciler ilâhîler okur, daha sonra hocanın Mektep Gülbangi’nı çekmesi ve duâ etmesi ile merasim diğer talebelerin evlerinde gerçekleştirilmek üzere devam ederdi. Mektebe başlayacak tüm talebeler aynı şekilde evlerinden toplandıktan sonra âmin alayı ile mektebe varılır ve mektebin avlusunda Sabâ makâmında olan ve güftesi

³⁶⁴ Mustafa Uzun, “Mektep İlâhîsi ve Gülbangi”, *DİA*, Ankara 1996, C: XXIX, s. 10. Ayrıca bk. “*Tören sonunda belli bir edâ veya makâmla okunan duâyâ da ‘mektep gülbangi’ denilir.*”

³⁶⁵ Can, *agm.*, S: 218, s. 57.

³⁶⁶ Uzun, *agm.*, s. 11.

³⁶⁷ Tâhâ / 114.

Şeyh Mehmed Bekrî'ye ait “*Kad fetehallâhü...*” Şuğulü okunurdu. Tekrar hocanın çektiği gülbank ve duâ ile merasim sonlandırılırdı.³⁶⁸

Şekil 12. Güftesi Şeyh Mehmed Bekrî'ye ait Mektep İlâhisi olarak okunan Şuğul'un Uşşâk makâmındaki notası³⁶⁹

1900'lü yılların başına kadar devam eden³⁷⁰ ve yalnızca Osmanlı geleneğine has bu merasimlerde okunan Mektep İlâhîleri'nin çeşitli bestekâr, mûsikîşinâs ve mutasavvıflara ait güfte ve bestelere sahip daha birçok örnekleri bulunmaktadır.³⁷¹

³⁶⁸ Uzun, *agm.*, s. 10. Bu sayfada yer alan tekkelerdeki merasimler ilgili bilgiler için ayrıca bk.

³⁶⁹ Repertuar numarası 12572. Güfteleri Arapça olarak yazılmış Şuğul formundaki eserler de İlâhî olarak kabul edilmektedirler. Tezimizin “İlâhî Olarak Kabul Edilebilecek Diğer Formlar” başlığı altında bu konu açıklanmıştır.

³⁷⁰ Can, *agm.*, S: 218, s. 57.

³⁷¹ Bu bilgiler için bk. Uzun, *agm.*, s. 10.

1.2.3. Damat-Düğün İlâhîleri

Düğün ve nikâh merâsimlerinde okunması için bestelenmiş ilâhîlerdir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.) bir hadîs-i şerîflerinde Ensârdan bir kişi ile bir kadının düğününden dönen Hz. Âişe'ye (r.a.): “*Ey Âişe! Yanınızda eğlenmeden ne vardır? Çünkü eğlence Ensârın hoşuna gider*” buyurmuşlardır.³⁷² Kaynaklarda, bu hadîs-i şerifteki “eğlence” ifadesi ile mûsikînin kastedildiğine dikkat çekilmektedir.³⁷³ “Nikâh İlâhîleri” de denilen bu ilâhîler, damadın düğün gecesi câmîden eve getirildiği esnada nikâh alaylarında okunurdu. Düğünden önceki kına merasimlerinde okunanlarına ise “Kına İlâhîsi” ismi verilmiştir.³⁷⁴

1.2.4. Asker İlâhîsi

Geçmiş dönemlerde asker uğurlamalarında ve orduda icrâ edilen, kahramanlık duygularını ve millî duyguları dinî hislerle işleyen coşkun ilâhîlerdir.³⁷⁵

1.2.5. Derviş İlâhîleri

Şeyh ve dervişlerin anlatıldığı, tekkelerin tasavvufî görüşlerini işleyen ilâhîlerdir.³⁷⁶ Tekkelerde okunan ilâhîlere “Meydan İlâhîleri” de denir. Zikrin ayakta yapılırken okunanlarına “Kıyâm İlâhîsi”, otururken yapılırken okunanlarına “Kuûd İlâhîsi” ve dönerek yapılırken okunanlarına ise “Devrân İlâhîsi” denir. Bu zikirlerin usûlünü belirlemeye yarayan ilâhîlere ise “Usûl ya da Zikir İlâhîleri” denir. Güftesi Yûnus Emre'ye ait olan ve Halvetîler'de pek yaygın kullanılan Segâh makâmındaki “*Aşkın ile âşıklar yansın yâ Resûlallâh*” ilâhîsi bir Usûl (Zikir) İlâhîsi'dir.³⁷⁷

³⁷² Buhârî, *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh*, Çeviri: Abdullah Feyzi Kocaer, Hüner Yayıncılık, Konya 2004, C: II, s. 678.

³⁷³ Bu bilgiler ve edinildiği kaynaklar için bk. Tıraşçı, *age.*, s. 103.

³⁷⁴ Uzun, “İlâhî”, *DİA*, s. 66.

³⁷⁵ Tıraşçı, *age.*, s. 103.

³⁷⁶ Tıraşçı, *age.*, s. 104.

³⁷⁷ Uzun, *agm.*, s. 66.

UŞŞAK İLAHİ
Şeyhimin İleri Uzaktır Yolları

Usulü : Sofyan (Yürükçe)

Beste ve Güfte : Yunus EMRE

Şey hi min il le ri u zak tır yol la nı
Şey hi min le i lın de a sa sı e lın de
And i ve fa lar zevk i le se fa lar

A gı mış gül le ri der me ğe
bu yol da ya ce fa lar lun da lar öli me ğe
çek me ğe

kim ge lir yâ hâ hu hu kim ge lir yâ hu

Şey hi min ö zü nü se ve rim sö zü nü
Şey hi min le ğem i ne bu ca nim per zü nü
Ah i le göz ya şı Yu nu sun hal da şı

Mâ ba rek yû zü nü gör me ğe
sa lâ dır yû zü nü yan ma ğe
zeh lâ le şul a şık lar şı ye ma me ğe

kim ge lir yâ hâ hu hu kim ge lir yâ hu

AKÜ/İRAY/AZTİ 2008

Şekil 13. Bir Derviş İlahîsi örneği³⁷⁸

1.2.6. Hilâfet Cemiyeti İlahîleri

Tekkelerde çilesi tamamlanan dervişler için yapılan, kendi tekkesinin kurallarına göre çeşitli şekillerde sikke (tâc) ve hırka giydirme törenlerine “hilâfet cemiyeti merasimi” denir. Bu merasimlerde okunmak üzere bestelenmiş ilâhîlere de “Hilâfet Cemiyeti İlahîleri” denilmektedir. Dervişlere çeşitli nasihatlar içeren bu ilâhîler, içerikleri gereği Tekke Mûsikîsi’ne ait eserler olarak kabul edilirler.³⁷⁹

³⁷⁸ Repertuar numarası 14388.

³⁷⁹ Tıraşçı, *age.*, s. 104.

: SEGÂH İLÂHÎ
: Sefîhan -24

Beste : ŞİKÂRİZADE

Güfte : YUNUS EMRE

DER VİŞ LİK BAŞ TA DİR, TAÇ DA DEĞİLDİR
KIZ DİR MAR OD DADİR, SAC DA DEĞİLDİR
EĞER BİR MÜ' MİNİN KALBİN YIKARSA
HAK KA EYLEĞİN SEL DE DEĞİLDİR

Şekil 14. Bir Hilâfet Cemiyeti İlâhîsi örneği³⁸⁰

1.2.7. Cumhûr İlâhîsi

Tekke Mûsikîsi formlarından olan “Cumhûr İlâhîleri”, “toplucu okunan ilâhîler” anlamına gelmektedir. Mevlevîlik ve Bektâşîlik tarikatları haricindeki tekkelerde Kelime-i Tevhîd zikrinden sonra ve İsm-i Celâl zikrinden önceki arada okunan bu ilâhîleri diğerlerinden ayıran başlıca özellikleri, hâzirûn tarafından topluca

³⁸⁰ Repertuar numarası 14640. Örnek verildiği kaynak için bk. Tıraşçı, age., s. 104.

okunan ilâhîler olmasından ileri gelmektedir. Tekke Mûsikîsi'ne ait ilâhîler olmalarına rağmen nadiren bazı dinî merasimlerde câmîlerde ve huzur-i hümayûnda da okundukları bilinen bu ilâhîlerin çok az Devr-i Hindî usûlü ile bestelenmiş örneklerinin dışında tamamı Evsat usûlüyle ölçülmüşlerdir.³⁸¹

Şekil 15. Çalakzâde Mustafâ Efendi'nin Cumhûr İlâhîsi³⁸²

1.2.8. Ramazan İlâhîsi

Ramazan'da kılınan terâvih namazlarında okunmak üzere bestelenmiş ilâhîlere denilmektedir. Terâvih namazının her dört rekâtında bir okunmak üzere bestelenmişlerdir.³⁸³ Bu ilâhîlere "Ramazaniyye" de denilir.³⁸⁴ Ramazan'ın ilk on beş

³⁸¹ Nuri Özcan, "Cumhûr İlâhîsi", *DİA*, Ankara 1996, C: VIII, s. 94.

³⁸² Repertuar numarası bulunmamaktadır. <http://www.muzafferozak.com/ilahiler/albay-ilahiler.html> ses dosyası için bu web sitesine bk.

³⁸³ Uzun, *agm.*, s. 66. Terâvih namazı genellikle dörder rekâtta bir selam verilerek kılınır ve her dört rekâtta yapılan tilavetler farklı farklı makâmlarda olur. Buna "Enderûn Tertibi" ya da "Enderûn Terâvihi" denir. Günümüzde Cumhûr Müezzinliği ile okunan ramazaniyyelere Enderûn Terâvihi denilmesiyle ilgili bilgilere tezimizin "Terâvih Tertibi" başlığı altında yer vermiştik. Bu konuyla ilgili bk. s.16. Bu konuyla ilgili ayrıca bk. Ateş, *age.*, s. 128-130. Enderûn Terâvihi ve bazı tarikatların

günü içinde icrâ edilen ramazaniyyelerin güfteleri “Merhaba yâ Şehr-i Ramazan” şeklinde başlar ya da bu cümle sıklıkla nakarat olarak kullanılır. Ramazan’ın uğurlandığı sayılan son on beş gününde ise hüznün hislerinin bir ifâdesi olarak “Elveda yâ Şehr-i Ramazan, Elveda ey Mâh-ı Mübarek” terennümlerine ve nakaratlarına bu ilâhîlerde rastlanır.³⁸⁵

Beste: Sivas - Anonim
3. Akıfözü/İçerisindeki in-
tikal eden nakışlardan
gerekli taşkın ve düzenleme
yapılarak yazıldı.
Ahmet Hatipoğlu 1998.

Safın 1=64
302: 2.30

USSÂK RAMAZAN İLÂHÎSİ
(Yâ Hanân Yâ Menân...)

1. Yâ Han nân yâ Men nân yâ zel cûdi vel ih sân
Sebbit gulû benâ a'lel i mân ercû af veke vel gufrân
Lâ i lâ he il lâ lah Mu ham me dîr Re sâ lûl lâh
Merhabâ merhabâ Şehri Si yâm merhabâ
Merhabâ merhabâ Şehri Ra mazan Merhabâ

2. Ev veli Hû Â hiri Hû zâhiri Hû Bâtını Hû kul.
Yâ Hû yâ Hû Yâ Meli ku Hak Yâ Hû Yâ Hû Yâ Samedü

3. Hâ li ki Hû kâdiri Hû Kayyum Hû Kâfir Hû kul.
Yâ Hû Yâ Hû Yâ Ha dü Hak Yâ Hû Yâ Hû Yâ Samedü

Şekil 16. Ahmet Hatipoğlu’nun derlediği Sivas’a ait bir Ramazân İlâhîsi Örneği³⁸⁶

Terâvih Tertîbleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Karabaşoğlu, *age.*, s. 44-152. Ayrıca Ramazan İlâhîleri yalnız terâvihlerde değil zikir ve sohbet meclislerinde de okunur.

³⁸⁴ Tıraşçı, *age.*, s. 104.

³⁸⁵ Uzun, *agm.*, s. 66.

³⁸⁶ Ahmet Hatipoğlu’nun derlemiş olduğu ve yukarıda notasını verdiğimiz Sivas’a mahsus bu geleneksel Ramazan İlâhîsi’nin notası, Sivas’ta hemen her câmîde okunan geleneksel icrâsına benzer yanlar taşımakla birlikte tamamıyla Sivas’a has geleneksel ve orijinal icrâyı yansıtmamaktadır. Aynı İlâhî, Sivas İlâhiyat Fakültesi emekli Dinî Mûsikî uzmanı ve TRT bestekârlarından Selahaddin Eyyûbi Işıksal tarafından da derlenerek 1996 yılında TRT repertuarına kazandırılmış olup aşağıda iki farklı usûl düzümlüyle verdiğimiz kendine ait notaları, neredeyse tamamen Sivas’a mahsus geleneksel ve

UŞŞAK HÜZÎ ŞUGI 16150

(YA HANNÂN YA MENNÂN)

Söz : Anonim
Müzik : Anonim
Düzenleme : S.Eyyûbi IŞIKSAL

Usulü : Sofyan

Ya Hân nân Ya Men nân Ya zel cûdî vel ih san Seb bit ko lû be nâ
a lel i mân ner cû âf ve ke vel Guf rân Mer ha bâ Mer ha bâ
Sehr Râ ma zan Mer ha bâ Mer ha bâ Mer ha bâ Şeh ri si yâm
Mer ha bâ Ev vel Hû Â hir Hû Za hir Hû Ba tın Hû Kul
Ya Hû - Ya Hû Ya men Hû Hak Lâ i lâ he il lâl lah
Mu hân me dön Râ sâ lul lah ve i lâ hûn vâ hi dön
A ha dön Sâ me dâ son

TÜRK İSRAVUF MÜZİĞİ
KEİ - TUNA KURULU
No : 16150
Tarih : 18.10.1992

NOT: Bu anonim Hûzî şugl XVI. Yüzyıldan bugüne değin yalnızca Sivas'ta Ramazan günleri teravih aralarında cemaat tarafından okunmakta ve tüm Sivaslılar tarafından bilinmektedir.

Söz yazarı ve bestekarı bilinmemekle birlikte XVI. Yüzyılda aktivitesini koruyan Şemsî Sivasî riyâsetindeki Halvetî Tekkesi'nden neşet ettiği yaygın bir kanıdır.

Bazı prosodi bozuklukları ve ölçü hataları düzeltilerek ilk defa tarafından notaya alınmıştır. Türk Tasavvuf Müsiki'si Repertuvarına alınması en büyük temennimizdir.

Şekil 17. Selahaddin Eyyûbi Işıksal'ın derlediği Sivas Ramazan İlâhîsi Örneği I³⁸⁷

orijinal icrâyı yansıtmaktadır. Genelde müsikî çevrelerince Ahmet Hatipoğlu'nun derlemiş olduğu notaya göre icrâ edilen Sivas'a ait bu tarihî eserin, bizim de otuz yılı aşkın bir süredir Sivas câmîlerinde hemen hemen aynı şekilde dinlediğimiz orijinal icrâsını yansıtan notasını bu vesile ile akademisyenlerin ve müsikîşinâsların dikkatine sunuyoruz.

³⁸⁷ Sofyan usulü 4/8' lik olarak ölçülmüştür. Formun ismi verilen notada, derleyen kişi tarafından "Şuğul" olarak belirtilmiştir. Şuğul, bir İlâhî türüdür. Tezin "İLÂHÎ OLARAK KABUL EDİLEBİLECEK DİĞER FORMLAR" başlıklı kısmına bk.

16150

UŞŞAK HUZİ ŞUĞL
(YA HANNÂN, YA MENNÂN)

Uşûl : Sofyan

Söz : Anonim
Müzik : Anonim
Düzenleme : S.Eyyûbi IŞIKSAL

Ya Han nân Ya Men nân Ya zel cû di vel ih san
seb bit kulu bena a lei i man ner cû af ve ke vel Gûf ran
Mer ha ba mer ha ba şeh ri ra ma zan
mer ha ba Mer ha ba mer ha ba
şeh ri si yam mer ha ba Ev vel Hu A hir hu
Za hir Hu Ba tin Hu kul Ya Hu Ya Hu
Ya men Hu Hak La i la he il lal lah Mu ham me dün Ra
su lul lah ve i la hün Va hi dün A ha dün Sa me da

TÜRK TACAVVUF MÜZİĞİ
KEİ. T. A. KURULU
No : 46150
Tarih : 18.12.1985

Bu anonim Uşşak Huzî Şuğl, XVI.Yüzyıldan günümüze değin yalnızca Sivas'ta ramazan geceleri teravih anlarında camiat tarafından okunmakta ve tüm teravih müdavimi Sivaslılar tarafından bilinmektedir.

Söz yazarı ve bestekarı bilinmemekle birlikte XVI.Yüzyılda aktivitesini konyan Şemsî Sivasî rüyâsındaki Halvetî Tektâri'nin neğ'et ettiği yaygın bir kanıdır. Bazı prozodî boşlukları ve diğer hataları düzeltilerek ilk defa tarafından notaya alınmıştır. TTK Türk Tasavvuf Müziği Repertuvarına alınması temennisi ile...

Şekil 18. Selahaddin Eyyûbi Işıksal'ın derlediği Sivas Ramazân İlâhîsi Örneği II³⁸⁸

³⁸⁸ Sofyan usûlü 4/4' lük olarak ölçülmüştür.

1.2.9. Muharrem İlâhîsi

Muharrem ayında cereyan eden olayları konu eden güftelerin bestelenmesiyle meydana gelen bu aya mahsus ilâhîlerdir. Bu ilâhîlere “Muharremiyye” de denilir. Muharrem İlâhîleri’ nin konuları, Kerbelâ olayı, özellikle Kerbelâ’da Hz. Peygamber’in (s.a.v.) torunu Hz. Hüseyin’in (r.a.) şehadeti ve Ehl-i Beyt sevgisi gibi konulardır.³⁸⁹

USÛLÜ: EVSÂT MÜSEYNÎ İLÂHÎ 94. Bolahenk Nuri Bey
Güfte, Kahyâzade Arif Bey

KUR RE TUL AY NI HA BI BI KIB RI YA
EH LI MAH BER DES TI HAY DER DEN I GER
SIN KEN YA HU SEYN NU MI QES MI FA HI MER
SEN SU SUZ LUK LA BE HI
DAN DI MUR YA ZA SIN YA HU SEYN
KER BE LA SIN YA HU SEYN
HEM CI GER PA AE I ZEH RA CED FA TI MA HAM HAY
KIL SE FA AT A RI FE CED DIN MU HAM MED
RÜN NI SÂ EH Lİ BEY TI MUC TE BÂ
AŞ KI NA AR SA I MAH PER DE BÂ MAK
A BU LÜR A BÂ SIN SIN YA HU SEYN HU SEYN BASA..

Şekil 19. Bir Muharrem İlâhîsi Örneği³⁹⁰

³⁸⁹ Uzun, *agm.*, s. 66.

³⁹⁰ Repertuar numarası 16015.

1.2.10. Zilhicce İlâhîsi (Kurban ve Hac İlâhîleri)

Zilhicce ayında okunmak üzere bestelenmiş, güfteleri hac ve kurban konusunu içeren ilâhîlere denilmektedir.³⁹¹ “Şevval, Zilkade ve Zilhicce aylarında hac farızasının kutsiyeti ve mukaddes yerlerin özlemini terennüm eden ilâhîler okunurdu.”³⁹²

Rast İlâhî
Kâbe'nin Yolları Bölük Bölüktür

Beste : Meçhûl
Güfte : Yûnus Emre

Sofyan

Kâ—be—nin yol—la—rı bö—lük bö—lük—dür bö—lük bö—lük—dür

Be—nim—yü re—ci ğim de—lik—de lik—dir de—lik—de lik—dir

Dün—yâ—de dik—le—ri bir—göl—ge—lik—dir bir—göl—ge—lik—dir

ca—nım kâ—ben—var—sam—sa—na—

yüz—le—ri—mî—sür—sem—sa—na

Şekil 20. Bir Hac İlâhîsi Örneği³⁹³

³⁹¹ Tıraşçı, *age.*, s. 105.

³⁹² Uzun, *agm.*, s. 66.

³⁹³ Repertuar numarası 14498.

1.2.11. Diğer Hicrî Aylara Ait İlâhîler

Ramazan, Şevval, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem ayları haricinde kalan aylardaki olayları anlatan ve bu ayların ismine nispet edilen ilâhîler de bulunmaktadır.³⁹⁴ “Mevlid Ayları” da denilen Rebiü’l-evvel ve Rebiü’l-ahir aylarındaki Mevlid merasimlerinde okunan Mevlid tevşîhleri ve na’tların yanı sıra güfteleri Hz. Peygamber’i (s.a.v.) anlatan ilâhîler de okunurdu.³⁹⁵

1.2.12. Tövbe İlâhîsi

Büyük tövbe ve küçük tövbe ayları olarak da bilinen Cemaziye’l-evvel ve Cemaziye’l-ahir aylarında okunması için bestelenmiş, güfteleri günahlardan duyulan pişmanlıkları içeren ilâhîlere denilmektedir.³⁹⁶

Rast İlâhî
Tevbe idelim zenbimize

Beste:Eyyûbi Zekâi Dede
Güfte:Şeyh Kâmilî Efendi

Düyek ♩ - 120

Töv be e be lim zen bi mi ze

Tüb tü i lail lah ya Al lah

Lüt fûn la bi ze mer ha met ey

le a ma nal lah ya Al lah

Sen et me zi sen biz le ri kim

Ar ve de ral lah ya Al lah

Lüt fûn la bi ze mer ha met ey

le a ma nal lah ya Al lah

Soyumert

Şekil 21. Bir Tövbe İlâhîsi Örneği³⁹⁷

³⁹⁴ Tıraşçı, *age.*, s. 105.

³⁹⁵ Uzun, *agm.*, s. 66.

³⁹⁶ Tıraşçı, *age.*, s. 105.

³⁹⁷ Repertuar numarası 14402.

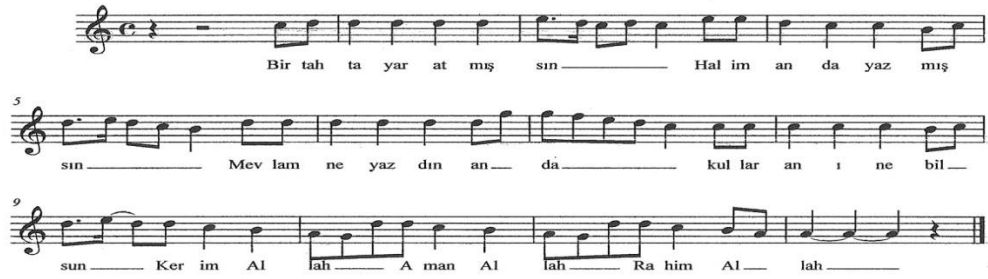
1.2.13. Cenâze İlâhîsi

Dünyanın gelip geçiciliğinden, ölümden sonraki sonsuz âlemde bahsedilen ve konu olarak ölümü işleyen şiirlerden bestelenen ilâhîlere denilir.³⁹⁸ Tarikatlara bağlı olan kişilerin ve meşâyihin cenâzeleri bu türden ilâhîler okunarak kaldırılırdı. Güftesi Yûnus Emre'ye ait olan “Bir tahta yaratmışsın” isimli İlâhî’yi bu türe örnek olarak gösterebiliriz.³⁹⁹

NEVA

Bir Tahta Yaratmışsın

Yunus Emre

Bir tahta yaratmışsın
Hâlim anda yazmışsın
Mevlâm ne yazdın anda
Kullar anı ne bilsün

Eğer hayır eğer şer
Eğer avret eğer er
Yazısında gülmeyen
Sâir yerde ne gülsün

Yedi tamu yaratın
Kâfirlere va'dettin
Ana mü'minler girmez
Hazzı olanlar girsün

Sekiz cennet yaratın
Habîbine va'dettin
Ana kâfirler girmez
Mü'minlere ne dersin

Şekil 22. Bir Cenâze İlâhîsi Örneği⁴⁰⁰

³⁹⁸ Tıraşçı, *age.*, s. 106.

³⁹⁹ Uzun, *agm.*, s. 66.

⁴⁰⁰ Repertuar numarası 14044.

1.2.14. Niyâz İlâhîsi (Âyini)⁴⁰¹

Niyâz Farsça’da “yalvarmak” anlamına gelir. Aynı zamanda şeyhe saygı göstermek, şeyhin elini öpmek, eteğini tutmak ve huzurunda ondan himmet dilemek anlamları bulunmaktadır. Ayrıca dokuz rakamının katı şeklinde Mevlevî dergâhlarına yapılan para bağışlarına da niyâz denir ve bu bağış “Nezr-i Mevlânâ” olarak bilinir.⁴⁰²

Bir Âyin-i Şerîf’i dinleyenler, ondan mânevî olarak aldıkları zevklerden dolayı semâ meclisinin uzatılmasını isterler ki buna “Niyâz Âyini” denir. Mevlevîlerde niyâz sayısı dokuz ve katlarından müteşekkil olduğu için bu sayıya tekabül eden para bazen şeyh, bazen bir muhib ya da mukabeleyi seyreden ve tarikat usûlünü bilen bir ziyaretçi tarafından niyâz olarak semâzen başına verilir. Âyin’in son selâmına geçilmeden önce kudümzenbaşının kudümünün üzerine bırakılan niyaz ücreti ile neyzenbaşı kısa bir Segâh taksim yapar ve “Niyâz Mukabelesi” başlar. Daha sonra Hüseyinî makâmındaki Âyin’in okunmasıyla şeyh saz heyetine bir miktar para gönderir ve Niyâz Mukabelesi başlar. Hüseyinî makâmındaki Âyin’in ilk beyiti şöyledir:

“İy âşikân, iy âşikân, men hâkrâ govher kunem,
İy mutribân, iy mutribân, deff-i şumâ pur zem kunem”

“Ey âşıklar, ey âşıklar, ben toprağı inci yaparım,
Ey sâzendeler, ey sâzendeler, definizi altınla doldururum”

Niyaz Âyini’ne yürük bir semâinin icrâsının ardından kısaca bir taksim yapılması ile son verilir.⁴⁰³

⁴⁰¹ Tezimizin “İLÂHÎ FORMU TÜRLERİ” kısmında İlâhî türlerini tasniflendirirken Mehmet Tıraşçı’nın “Ortak Dinî Mûsikî Formları” başlığı altında yapmış olduğu tasniflendirme ve sıralamadan yararlandığımızı belirtmiştik. Bu tasnif ve sıralama içerisinde Niyâz İlâhîleri yer almamakla beraber bu tasniflendirmeye ilave edilmiştir. Bk. Tıraşçı, *age.*, s. 102-106.

⁴⁰² Ateş, *age.*, s. 175.

⁴⁰³ Ateş, *age.*, s. 175.

GÜFTE: Mehmed Çelebi
BESTE : Sultân Veled ?

Segâh İlahî

Şem-i ruhuna cismimi pervane düşürdüm

Âyân Devr-i Kevânî

- 1 -

Şem i ru hu na cis mi mi per va
Ev ra kı di li a te şî sū za
va za ne dü şür düm
ne dü şür düm
Bir kat re i ken ken di mi um ma
Tak rır e de mem der di de rû num
ma num ne dü şür düm
e le mim var
Mev lâ yı se ver sen be ni söy let
let me ga mim var
Din le sö zü mü sa na di rem öz ge e da dir
Ey so fu bi zim soh be ti miz câ na sa fa dir
Der viş o la na lâ zim o lan aş kı hû da dir
Bir cur a mı zi nûş e de gör der de de va dir
A şî kın ne si var i se ma şû ka fe da dir
Hak i le e zel et ti ği miz ah de ve fa dir
Se ma sa fa câ na şî fa ru ha ğı da dir
Se ma sa fa câ na şî fa ru ha ğı da dir

Şekil 23. Niyâz İlâhîsi⁴⁰⁴

⁴⁰⁴ Repertuar numarası 14373.

Segâh İlâhî

Şem-i ruhuna cismimi pervane düşürdüm

GÜFTE: Mehmed Çelebi

BESTE : Sultân Veled ?

- 2 -

Aşk i le ge lin ta li bi— cü yen de o la— lım

Şevk i le sa fa lar sü re— lım zin de o la— lım

Haz re ti Mev lâ na— ya ge— lin ben de o la lım

Se ma sa— fa ca na şı fa ru ha gı da— dır

Se ma sa fa ca na şı— fa ru ha gı da— dır

SAZ

1 2

Şem-i ruhuna cismimi pervane düşürdüm
Evrakı dili ateşi suzane düşürdüm
Bir katre iken kendimi ummane düşürdüm
Takrir edemem derdi derunum, elemim var.

Dinle sözümü sana direm özge edadır
Derviş olana lazım olan aşkı hüdadır
Aşkın nesi var ise maşuka fedadır
Sema safa cana şifa ruha gıdadır.

Ey sofı bizim sohbetimiz cana safadır	Aşk ile gelin talibi cüyende olalım
Bir curamızı nuş ede gör derda devadır	Şevk ile sefalar sürelim zinde olalım
Hak ile ezel ettiğimiz ahde vefadır	Hazreti Mevlânaya gelin bende olalım
Sema safa cana şifa ruha gıdadır.	Sema safa cana şifa ruha gıdadır.

Segâh niyaz ilâhisi genellikle 4 güfte olarak okunur, her güfte değişiminde tempo bir derece arttırılır.

Şekil 24. Niyâz İlâhî'si'nin devamı

Niyâz İlâhîsi'nin günümüzde yapılan icrâlarında güftesi bazen üç, bazen de dört kıta olarak okunmaktadır.⁴⁰⁵ Eser, birbirinden farklı olmak üzere üç melodik yapıdan meydana gelmektedir. “Şem-i ruhuna cismimi pervane düşürdüm” sözlerinin yer aldığı ilk kıtası Devr-i Revân usûlünde ölçülmüş olup oldukça ağır bir hızda icrâsı yapılmaktadır. “Dinle sözümü sana direm özge edâdır” sözlerinin yer aldığı ikinci kıtası ile ardından gelen üçüncü ve dördüncü kıtaları Yürük Semâî olarak ölçülmüşlerdir. Aynı zamanda ikinci kıta, üçüncü kıta ve dördüncü kıtada giderek artan bir tempo ile Son Yürük Semâî kısmına ilerlenilir. Niyâz Âyini'ne sonradan dâhil edildiği düşünülen fakat kim tarafından dâhil edildiği bilinmeyen bu Son Yürük Semâî, bazı âyin-i şerîflerin de sonunda icrâ edilmekte ve bazı icrâlarda Niyâz Âyini içerisinde aranağme olarak kullanılmaktadır.⁴⁰⁶ “Günümüzde icrâ edilen Niyâz Âyini'nin bütününe bakacak olursak sanki ‘Şem-i ruhuna cismimi pervane düşürdüm’ beyti ile başlayan ilk dörtlük ayrı bir İlâhî, bu dörtlükten sonra gelen ve ‘Dinle sözümü sana direm özge edâdır’ mısraı ile başlayan üç kıta da ayrı bir İlâhî gibidir.”⁴⁰⁷

1.3.İLÂHÎLERDE USÛL VE MAKÂM

Şekil olarak Şarkı formuyla benzer özellikler taşıyan İlâhî formunun⁴⁰⁸ Şarkı formundan ayrıldığı en önemli hususiyetlerinden birisi de bestelendiği usûllerdir. Zira ilâhîler, küçük usûllerle bestelendiği gibi büyük usûllerle de bestelenmişlerdir. İlâhîler genelde, Düyek, Evsat, Sofyan, Evfer, Devr-i Hindî vb. gibi küçük usûllerle ölçülmekle birlikte, Muhammes, Devr-i Kebîr, Hafif, Bereşân, Çenber gibi büyük usûllerle de ölçülmüşlerdir. Aksak ölçülü Şarkı formu, Evfer olarak ölçülen ilâhîlerden mütevellid olsa da Aksak usûlle ölçülen ilâhîler çok azdır. İki farklı usûlün kullanıldığı ilâhîler⁴⁰⁹ olmakla beraber bunların da sayısı azdır.⁴¹⁰ Kendilerine

⁴⁰⁵ Niyâz İlâhîsi'nin farklı kıtaları, bu kıtaların edinildiği kaynaklar vb. bilgiler için bk. Ateş, *age.*, s. 179-181.

⁴⁰⁶ Niyâz İlâhîsi'nin diğer hangi âyinlerde kullanıldığı bilgileri için bk. Ateş, *age.*, s. 180.

⁴⁰⁷ Ateş, *age.*, s. 180. Ayrıca, Devr-i Revân usûlü ile ölçülmüş ilk mısralarının XVI. yüzyıl şairlerinden Sultân Dîvânî mahlaslı Mehmed Çelebî'ye ait olduğu bilinen Niyâz İlâhîsi'nin bestecisi kesin bilinmemekle birlikte, Sultân Dîvânî isminin zamanla “Sultân” kelimesinin benzerliği sebebiyle Sultân Veled olarak değişimine imkân verdiği düşünülmektedir. Eserin güftesinin XVI. yüzyılda yazıldığı tespit edildiğine göre, bestesinin XV. yüzyıl öncesinde yapılmış olması ve Sultân Veled'e ait olduğu pek mümkün görünmemektedir. Bu bilgilerin ayrıntıları ve Sultân Dîvânî'nin güftesinde yer alan farklı mısralar için bk. Ateş, *age.*, s. 181.

⁴⁰⁸ Uzun, *aqm.*, s. 65.

⁴⁰⁹ Niyâz İlâhîsi, iki farklı usûlün birlikte kullanıldığı ilâhîlere örnek gösterilebilir.

has usûlleri ile ölçülen başlıca İlâhî türleri de bulunmaktadır ki bu ilâhîlere, Evsat usûlünün kullanıldığı Cumhûr ilâhîleri ve Durak Evferi usûlü ile bestelenmiş Durak formunu örnek olarak gösterebiliriz.⁴¹¹ Genel olarak, ilâhîler bestelenirken bir kısıtlama olmaksızın her usûl ile ölçülebirlirler. İcrâ edileceği yer, zaman ve amacına uygunluğu gözetilmek suretiyle, güftelerinde işlenen konuların dinleyicilerde uyandıracığı hissiyata göre usûlün belirlenmesi de bestekârın bu yönde dikkat etmesi gereken önemli bir husustur.

İlâhîlerde güftenin konusu ve usûlün seçimi kadar makâm seçimi de önemlidir. İlâhîlerde genel olarak dinî ve tasavvufî hisleri ön plana çıkaracak makâmlar tercih edilmiştir. İlâhîler hemen her makâmda bestelenebilirse de tiz perdelerde gezmeyen seyre sahip makâmların daha fazla olması dikkat çekicidir. Çeşitli güfte mecmûalarına ve bazı repertuarlara bakıldığında, ilâhîlerin genelde Acem, Acemaşîrân, Bayâtî, Bestenigâr, Dügâh, Eviç, Hicâz, Hüseyinî, Hüzâm, Irâk, Mâhûr, Nevâ, Rast, Sabâ, Segâh, Uşşâk, Tâhir makâmlarında bestelendiği görülmektedir.”⁴¹²

Sonuç olarak, kaynaklarda ilâhîlerde kullanılan usûl ve makamlarla ilgili bu genellemelere rastlanmaktadır. Tezimizin üçüncü bölümü olan, “TRT REPERTUARINDAKİ İLÂHÎLERİN İNCELENMESİ” başlığı altında bu konu detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

⁴¹⁰ Öztuna, *age.*, s. 384-385. Ayrıca usûllerde tasniflendirilme ile ilgili detaylı bilgiler için bk. Çakar, *age.*, s. 27. Bu bilgilere ek olarak, güncel TRT repertuarına göre “İlâhî” başlığı altında eser sayısiddikkate alındığında, Müsemmen usulünü de “ilâhîlerin sık bestelendiği usûller” içerisinde değerlendirmemiz gerekir. Tezin “EKLER” kısmındaki tablolara bk.

⁴¹¹ Öztuna, *age.*, s. 385.

⁴¹² Bu bilgileri derlediğimiz kaynakta, güfte mecmualarında ve bazı repertuarlarda “hangi makâmlarda daha çok ilâhî bestelendiği” bilgileri yukardaki gibi yer alsa da bizim yaptığımız inceleme sonucunda TRT repertuarında, Dügâh, Irâk ve Tâhir makâmlarında “İlâhî” ismi ile repertuar numarası verilmiş yalnız 8’er adet eser olduğu tespit edilmiştir. Bu üç makâm dışında, yukarda bahsi geçen diğer makâmlarda bestelenmiş ilâhîler, kaynakta da belirtildiği gibi TRT repertuarında sayıca daha fazla bulunmaktadır. Bu bilgilere ek olarak, güncel TRT repertuarına göre “İlâhî” başlığı altında eser sayısiddikkate alındığında, Nihâvend makâmını da “ilâhîlerin sık bestelendiği makâmlar” içerisinde değerlendirmemiz gerekir. Bu bağlamda, güfte mecmualarında yer alan bazı edebî türler her ne kadar “İlâhî” olarak isimlendirilmişlerse de bu eserlerin TRT repertuarında farklı bir form ismiyle yer alıyor olabileceklerine veya repertuara girememiş olmalarına dikkat çekilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler için bk. Uzun, *agm.*, s. 65. Ayrıca TRT repertuarında bulunan ilâhîlerin en çok hangi makâmlarda bestelendiği verileri için tezin “TRT REPERTUARINDAKİ İLÂHÎLERİN MAKÂM ve USÛL SAYISI AÇISINDAN İNCELENMESİ” kısmındaki verilere ve “EKLER” kısmındaki tablolara bk.

1.4.İLÂHÎ OLARAK KABUL EDİLEBİLECEK DİĞER FORMLAR

Dinî Mûsikî formlarının her biri, kendilerine has farklı özellikler sergilemeleri sebebiyle başlı başına birer form olarak kabul edilerek isim kazanmışlardır. Dinî Mûsikî formlarının farklılıkları, güftelerinin içerdiği konular, okundukları ya da bestelendikleri mekânlar (câmî, tekke, dergâh vb. gibi), okundukları vakitler (özel günler, geceler, aylar vb. gibi), bestelenme amaçları, şekil yapıları, usûl yapıları vb. gibi ayırt edici özelliklere sahip olmalarından kaynaklanmaktadır.⁴¹³ Nitekim her mûsikînin kendine has formları bu türden farklılıklarla kendi bünyesinde bir tasnife tâbî tutulmaktadır.⁴¹⁴ İşte Klasik Türk Mûsikîsi'nin şubelerinden biri olan Dinî Mûsikî'nin formlarının da bu şekilde bir tasnife tâbî tutulması, bu formların ortaya çıkış nedenlerini izah edebilmek, tarihsel gelişimlerine dikkat çekebilmek, kendine has menşeyini belirleyebilmek, hangi amaçlarla bestelendiklerine ışık tutmak vb. gibi nedenlerden dolayı büyük bir önem arz etmektedir. Bu tasniflendirme ayrıca, Dinî Mûsikî formlarının -benzer özellikleri ve farklılıkları doğrultusunda- mahiyetlerinin ve hususiyetlerinin daha net ifade edilebilmesi, bu noktada doğabilecek karışıklıkların, yanlışların, çelişkilerin giderilebilmesi ve sistemli bir mûsikî nazariyatı dâhilinde akademik ve bilimsel nitelikte bir Dinî Mûsikî eğitimi için de gereklilik arz etmektedir.

Bu tezin hazırlanmasındaki amaçlardan biri olarak; “Dinî Mûsikî içerisinde İlâhî formunun alt türlerini daha net belirleyebilmek adına, Dinî Mûsikî içerisinde genel olarak İlâhî ismiyle tasniflendirilmeseler de güfte, usûl ve şekil özelliklerinden dolayı İlâhî formunun özelliklerine sahip diğer formların incelenerek, bir kıyaslama yapılması ve bu inceleme sonucunda hangi formların İlâhî olarak kabul edilip edilemeyeceği probleminin giderilmesi” konusunu göstermiştik.⁴¹⁵ Yukarda her ne kadar Dinî Mûsikî formlarının yalnızca kendilerine has bir takım özelliklerinden dolayı farklı isimlerle başlı başına birer form olarak değerlendirilmelerinin öneminden ve gerekliliklerinden bahsetmiş olsak da günümüzde halen bu konuda bir

⁴¹³ Bu konuyla ilgili bilgiler için bk. Tıraşçı, *age.*, s. 79-81.

⁴¹⁴ Türk Mûsikîsi formların tasniflendirilmesinde rol oynayan başlıca farklı özellikler için bk. Özkan, *age.*, s. 79-90. Batı müziğindeki formların tasniflendirilmesinde rol oynayan başlıca farklı özellikler için bk. Say, *age.*, s. 139-166.

⁴¹⁵ Bk. TEZİN AMACI ve ALT PROBLEMLER bölümleri.

takım zıt fikirler ve farklı yaklaşımlarla yüz yüze kalınabilmektedir. Kaldı ki bu farklı yaklaşımlara ve zıt fikirlere akademik çevrelerde ve mûsikî çevrelerinde de rastlanılabilmektedir.⁴¹⁶

Bu bağlamda, Dinî Mûsikî'nin en önemli formlarından birisi olan İlâhî formunun diğer birçok dinî formdan ayırt edilmesi noktasında problemler doğabilmekte, hangi formun İlâhî olarak kabul edilip edilemeyeceği sorusu cevapsız kalabilmekte ya da hemen her Dinî Mûsikî formu bilimsel bir yaklaşımdan uzak bir algı ile "İlâhî" olarak nitelendirilebilmektedir. Bu problemin giderilmesi noktasında izlenebilecek yollardan birisi, uzun uğraşlar ve ciddi çalışmalar sonucunda bu konuda bugüne dek yazılmış olan nazariyat kitaplarındaki bilgilere ve akademik çalışmalara bağlı kalınmak şartıyla, İlâhî formunun tanımından, tüm müzikal ve edebî özelliklerinden yola çıkarak ilâhîlerle benzer özellikler taşıyan diğer formların kıyaslanmasına gidilmesidir. Aksine bir yolun izlenmesi sonucunda ise bu konudaki çelişkiler ve zıt fikirler artmaya devam edecektir. Bu sebeple biz de yapmış olduğumuz kaynak taramaları ile bazı formların kendilerine has farklı özelliklerinden dolayı Dinî Mûsikî formları içerisinde farklı isimlerle tasnif edilmelerine rağmen İlâhî formuna benzer özellikler taşımaları sebebiyle aynı zamanda İlâhî olarak da kabul edilebilecek olanlarını belirttik.⁴¹⁷

⁴¹⁶ Bu konuyla ilgili tezimizin Na't-ı Peygamber başlığı altında 155. dipnot kısmına bk.

⁴¹⁷ Bu formlarla ilgili daha geniş bilgiler tezimizin GİRİŞ bölümünde verilmiş olup bu bölümde yapılan tanımlar ve tasniflendirmeler yalnızca, bahsi geçen formların İlâhî olarak da kabul edilebildiklerine dikkat çekmek amacıyla çeşitli kaynaklardan ve Mustafa Uzun'un *DİA*'da vermiş olduğu bilgilerden istifade edilerek daha yalın olarak tekrar sunulmuştur. Bk. Uzun, *agm.*, s. 66-67.

1.4.1. Tevhîd⁴¹⁸

Hem câmî hem de tekkelerde icrâ edilen, Kelime-i Tevhîd ve İsm-i Celâl zikri sırasında zâkirlerin nakarat kısımlarında “ Allâh, Yâ Allâh, Hû Allâh, İllallâh, Lâ ilâhe illallâh” gibi ibareleri okuduğu, Allâh’ın (c.c.) varlığını, birliğini, isimlerini, sıfatlarını ve bunların çeşitli tecellilerini anlatan dinî manzumelere Tevhîd İlâhîsi denir. “*Güftesi Yûnus Emre’* ye ait, ‘*Taşdı rahmet deryâsı / Gark oldu cümle âsî’* beytiyle başlayan, ‘illallâh’ nakaratlı Hûzî makâmındaki İlâhî bunlardandır.”⁴¹⁹

HÛZÎ İLÂHÎ
‘Taşdı rahmet deryası

Usûlü: Sofyan Beste: ?
Güfte: Yunus Emre

İL LAL LAH HU HU TAŞ DI RAH MET DER YA SI
YU NUS DA BU NU DE DI
İL LAL LAH HU HU GAR YA KOL DU CÜM LE A SI
NAR YU REK DE O DU
İL LAL LAH HU HU DÖRT KI TA BİN MA NA SI
MEV LA NİN GÜ ZEL A DI
İL LAL LAH HU HU LA İ LA HE İL LAL LAH

Şekil 25. Tevhîd İlâhîsi Örneği⁴²⁰

⁴¹⁸ Bk. tezin İsm-i Celâl konusu.

⁴¹⁹ Uzun, *agm.*, s. 66.

⁴²⁰ Repertuar numarası 14399.

1.4.2. Münâcât

Allâh’a (c.c.) yalvarışı, O’ndan af ve mağfiret dilemeyi ifade eden manzum sözlerin, câmî ve tekkelerde besteli veya irticalen okunduğu ilâhîlerdir. Sözleri Yûnus Emre’ye ait, “‘A sultânım sen var iken (aman yâ hû) / Yâ ben kime yalvarayım’ beytiyle başlayan manzume değişik makâmlarda bestelenmiş bir Münâcât örneğidir.”⁴²¹

ACEMAŞİRÂN İLÂHÎ
A sultânım sen var iken ben kime yalvarayım

Usûlü: Sofyan Beste: Zekâî Dede
Güfte: Yunus Emre

A HER SUL TÂ NİM SEN VAR İ KEN
YÂ BEN Kİ DER ME DE YAL VA RA YIM
HÛ HÛ EN EN TE TE RAB Bİ EN EN TE TE HAS Bİ
YÂ YÂ MA MA BÛD BÛD İS MİN GA SU
Nİ Bİ SET HÛŞ TÂ R EY İ LE KEN YÂ BİN Kİ
ME ME YAL YAL VA VA RA RA YIM YIM HÛ HÛ
EN EN TE TE RAB Bİ EN EN TE TE HAS Bİ YÂ YÂ MA MA
BÛD BÛD

Şekil 26. Münâcât Örneği I⁴²²

⁴²¹ Uzun, *agm.*, s. 66. Tezin “Tercid ve Münâcât” bölümünde, münâcâtların tercidlerden sonra okunduğunu daha önce belirtmiştik. Güfteleri Türkçe manzumardan da müteşekkil olan ve konusu “Allâh’a yakarış” olan münâcâtlar bu özellikleriyle beraber, “Allâh, Allâh’la ilgili” güftelerden müteşekkil İlâhî formuyla şeklen de benzerlik gösterirler. Özellikle ilâhîlerin bestelenmesinde kullanılan küçük usûllerle bestelenmiş Münâcât örnekleri incelendiği zaman, bu eserlerin ilâhîlerden çok da farklı olduğu görülmemektedir. Ahmet Hatipoğlu’nun Sofyan usûlüyle Hicâz makâmında bestelemiş olduğu *Lütfün Dileriz Mevlâ* isimli Münâcât’ı bu bağlamda örnek olarak gösterilebilir. Eserin notası için bk. Ergen, *Notam 1.0 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı*. Münâcâtların bir İlâhî türü olduğu bilgileri için ayrıca bk. Ezgi, *age.*, C: III, s. 67.

⁴²² Repertuar numarası 14004.

DÜYEK
♩=126

MUHAYYER NA'T-I ŞERİF

GÜFTE: İLHÂMÎ (III. SELİM)
BESTE: Dr. MUSTAFÂ UYAN

1. Nô la fah ret se ya zar ken hâ me nâ tu
4. Bin sa lât le se lân ey ler re vâ nî

mid ha tin SAZ mid ha tin SAZ Ol He sâ lî
pâ ki ne pâ ki ne Ey ler İl hâ

kib ri yâ nîn vas fî sâ ti dev le tin SAZ
mî ri câ nak dî ş= fâ at ruh sa tin

dev le tin SAZ Bî nâ zir mah bu bî hak tîr
ruh sa tin Koy ma yâ RAB Bî dî lî tâ

görme miş mis lü fe lek SAZ lü fe lek SAZ
bî te bî is yan da is yan da

Nur.. dan bir ser ve ben zet miş gö ren
Eb ri lût fûn dan ba na neş rey le â bî

1 2 KARAR

kâ me tin SAZ kâ me tin SAZ D.C. rah me tin. (SCN)

Şekil 28. Na't Örneği⁴²⁶

1.4.4. Tevşîh⁴²⁷

Hız. Peygamber'in (s.a.v.) konu olarak ele alındığı Mevlid ve Mi'râciye bahirleri arasında cumhûr tarafından icrâ edilen ilâhîlerdir. "Güftesi Dede Ömer Rûşenî'ye ait, 'Çün doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi' mısraıyla başlayan, otuza yakın bestekârın bestelediği eser bunlardandır."⁴²⁸

⁴²⁶ Repertuar numarası 13492.

⁴²⁷ Bk. tezin Tevşîh konusu. Tevşîhlerin bir İlâhî türü olduğu bilgileri için ayrıca bk. Ezgi, age., C: III, s. 76-77.

⁴²⁸ Uzun, agm., s. 66.

Acem Tevşih Ah çün doğup

Beste: Cüneyt Kozal (Kâinî)
Güfte: Ömer Ruşenî

Düyek

Ah çün doğup tut du ci han vel
yü le yü leyli zü nü kü hüs rum nün sün
gü bü ne lü şî ne yâ re sün
lal lah yâ ha bî bal lah
Kim Rü o şe la ni kim Rü o şe la ni sev me ye di bu
bu dur vec kül hi le ga sen dâ ma tin
hi ve ve a şî şî yâ re sün
lal lah yâ ha bî bal lah

Şekil 29. Tevşih Örneği⁴²⁹

1.4.5. Mersiye⁴³⁰

Tekkelerdeki zikir meclislerinde mersiye hânlar tarafından besteli ya da irticalen okunan, genel anlamda ölen birinin ölümünden dolayı duyulan üzüntüyü ifade eden, daha özel anlamda ise Kerbelâ'da Ehl-i beyt'in yaşadığı üzücü olaylarla Hz. Hüseyin'in (r.a.) şehit olmasını konu alan eserlerdir. "Sözleri Yûnus Emre'ye izâfe edilen, 'Şehitlerin serçeşmesi enbiyanın bağı başı / Evliyânın gözü yaşı Hasan ile Hüseyin'dir' matla'lı⁴³¹ manzûme bu türün örneklerindendir."⁴³²

⁴²⁹ Repertuar numarası 14095.

⁴³⁰ Bk.tezin Mersiye konusu. Mersiye lerin bir İlâhî türü olduğu bilgileri için ayrıca bk. Özcan, *Türk Din Müsikîsi Ders Notları*, s. 57.

⁴³¹ Matla', Divan Edebiyatı'nda Kasîde ve Gazel'in ilk beytidir. Bk. Şener,Yıldız, *age.*, s. 334, 342.

⁴³² Uzun, *aqm.*, s. 66.

Sofyan. **HICAZ İLÂHÎ** (Şehidlerin serçemesi...) *Güfte: Yûnus Emre*

Se hit le rin a man ser çeş me si
Ker be lâ dir a man ya zı la rı
en bi ya nin e fen dim bağı ba ri
pe hid ol muş e fen dim ga zi le ri
Ev li ya nin a man gö zü ya rı
Fat ma a na a man ku zu la rı
Ha san i le e fen dim Hü se yin din
Ha san i le e fen dim Hü se yin din
ker be lâ da a man bi le taş lar
Der viş Yû nus a man dün ya fa nı
o kur kur an e fen dim ke sik baş lar
biz den ev vel e fen dim ge len ha nı
Se hid o lan a man o kan das lar
i ki ci han a man sul tan la rı
Ha san i le e fen dim Hü se yin din

Şekil 30. Mersiye Örneği⁴³³

1.4.6. Durak⁴³⁴

Tekkelerdeki zikir merasimlerinin aralarında zâkirler tarafından icrâ edilmek üzere bestelenmiş eserlerdir. Neredeyse irticali denebilecek serbestlikle okunan bu İlâhî türü, Allâh'ın (c.c.) yüceliğini, azametini ve kudretini ifade eden eserlerdir. Terennüm kısımları bulunmayan durakların cümle aralarında uygun yerlere “Hakk dost, dost, âh, Hû, Yâ Hakk” gibi lafzî terennümler eklenirler.⁴³⁵

⁴³³ Repertuar numarası 14385.

⁴³⁴ Bk. tezin Durak konusu. Durak formundaki eserler, Durak Evferi usûlü ile ölçülendirilebildikleri için İlâhî formunun alt başlıkları altında bir tür olarak ele alınabilirler. Ayrıca bu formun da güftelerinde işlenen ana tema ilâhîlerde olduğu gibi “Allâh”tır. Durakların bir İlâhî türü olduğu bilgileri için bk. Ezgi, *age.*, C: III, s. 60. Durakların İlâhî olarak belirtildiği bir diğer bilgi için bk. Öztuna, *age.*, s. 385.

⁴³⁵ Uzun, *agm.*, s. 66. “Lafzî Terennüm” ile ilgili bilgiler için bk. Özkan, *age.*, s. 85.

ACEM DURAK

BESTE : Dervîş Alî Şîrûganî

GÜFTE : Niyâzî Mısırî

Durak Evferi

DOST TEN DE CA Nİ NİM
CAN DA CA NA
NİM DİR AL LAH
HU HU HU HU HU
HU HU Dİ YEN
DİL DE SİR RİM RİM
SER DE SÜ B HA
NİM DİR AL LAH

Şekil 31. Durak Örneği⁴³⁶

⁴³⁶ Repertuar numarası 21585.

TENDE CÂNİM CANDA CANÂNIMDIR ALLAH HU DİYEN
DİLDE SİRRİM SİRDA SÛBHÂNIMDIR ALLAH HU DİYEN
MÂ'BUDUM MAKSÛDÛM SULTANIM ALLAH HU

Şekil 32. Durak Örneğinin devamı

1.4.7. Savt⁴³⁷

“Vahdet” temalı, kısa güftelerden meydana gelmiş, Kâdirî, Celvetî ve Gülşenî tekkelerinde zikir esnasında okunan ilâhîlerdir. “*Güftesi Yûnus Emre’ye ait olan, ‘Şûrîde vü şeydâ kıla yârin cemâlidir beni / Âlemlere rûsvâ kılan yârin cemâlidir beni’ beytiyle başlayan Çargâh beste, Gülşenî Savtı*⁴³⁸ tarzına bir örnektir.”⁴³⁹

ÇARGÂH İLÂHÎ
Şûrîde vü şeydâ kılan

Usûlü: Sofyan Beste: Abdurrahman Nesib Efendi
Güfte: Yunus Emre

ŞÜ KÜ Rİ LU DE NU VÜ MAH ŞEY ZÜN
DÂ EY KI LE LAN YEN YÂ BAĞ RİN Rİ
CE MI MÂ POR Lİ HÜN DİR EY
BE LE Nİ YEN Â YU LEM NU LE SU
RE MEC RÜS NÜN VÂ EY KI LE LAN YEN
YÂ YÂ RİN RİN CE CE MÂ MÂ Lİ Lİ
DİR DİR BE BE Nİ Nİ

Şekil 33. Savt Örneği⁴⁴⁰

⁴³⁷ Bk. tezin Savt konusu.

⁴³⁸ Gülşenî Savtı için bk. Mustafa Kara, “Gülşeniye ve Göldeste”, *UÜİFD*, Bursa 1998, S: 7, C: 7, s. 46.

⁴³⁹ Uzun, *agm.*, s. 67.

⁴⁴⁰ TRT repertuarında bulunmamaktadır.

1.4.8. Nefes⁴⁴¹

Cem Âyinleri esnasında ve Bektâşî tekkelerinde icrâ edilen Alevî-Bektâşî ilâhîlerine verilen isimdir.⁴⁴²

Acem kürdî **Nefes**

R A K S A N GÜFTE : Pîr Sultân Abdâl
BESTE : ?

[♩ = 108] Şa hı mer da _ nın a _ va _ zı _

İka _

tur na der ler _ bir kuş _ ta _ dır SAZ dır SAZ

SAZ a sa sı nil _ de ni _ zin _ de _

hır ka sı _ bir _ der viş _ de _ dır SAZ dır SAZ

Şekil 34. Nefes Örneği⁴⁴³

⁴⁴¹ Bk. tezin Nefes konusu.

⁴⁴² Öztuna, age., s. 37. Yine bir çok kaynaktan derlenmiş nefeslerle ilgili; “İlâhî lisam ile yazılmış olanları bulunsa da bir çoğu dinî içeriğe sahip değildir, dinî kayıt ve şartlara karşı lâübâlî bir dille yazılmışlardır, daha çok Hz. Alî (r.a.) medhiyesine yer verilir, Bektâşî Devr-i Revânî ve Bektâşî Raksânî gibi bu türe mahsus usûllerle bestelenmişlerdir” vb. bilgiler ve bu derlenen bilgilerin kaynakları için bk. Demirtaş, agm., s. 223-224.

⁴⁴³ Repertuar numarası 14374.

1.4.9. Şuğul⁴⁴⁴

Genellikle Kâdirî, Rifâî, Sa'dî, Bedevî ve Şâzelî tekkelerinde yapılan zikirler esnasında icrâ edilen, Türk bestekârlar tarafından Türk makâm ve usûlleri ile bestelenmiş, güfteleri Arapça olan birçoğu pek yalın ve basit ilâhîlerdir. “*Hatib Zâkirî Hasan Efendi'nin, 'Şefîu'l-halkı fi'l-mahşer / Muhammed sâhibü'l-minber' beytiyle başlayan Pençgâh bestesi çok tanınmış Şuğul örneklerinden biridir.*”⁴⁴⁵

TESBİH (ŞUĞUL)

Hest-Pençgâh
Evfer

Hatib Zâkirî Hasan Efendi'nin

Şe-fi - ü'l halk . fi'l - mah-şer, Muham
E - bâ - bekr ü Ö - mer, Os - man, E - mi
- med sâ - hib'ül - minber . Ridvân ul - lâh - 'a -
- r'il mü' - minân Hayder . Hüve's - sâ - ki al - el -
- ley-him Lâ i - lâ - he il' l'Al - lah, Muham.
- Kev ser
- med hakk Resûl ' Al - lah .

Şekil 35. Şuğul Örneği⁴⁴⁶

⁴⁴⁴ Bk. tezin Şuğul konusu.

⁴⁴⁵ Uzun, *agm.*, s. 67.

⁴⁴⁶ TRT repertuarında bulunmamaktadır.

1.4.10. Tekbîr⁴⁴⁷

Allâh'ın (c.c.) birliğini, büyüklüğünü ifade eden ve O'nu yücelten sözlerin nağmeli şekilde okunmasıdır.⁴⁴⁸

Şekil 36. Tekbîr Örneği⁴⁴⁹

⁴⁴⁷ Bk. tezin Tekbîr konusu. Tekbîrler de tıpkı Durak formu gibi, Durak Evferi usûlü ile ölçülendirilebildikleri için İlâhî formunun alt başlıkları altında bir tür olarak ele alınabilirler. Tekbîr formunun Küçük usûllerle de bestelenmiş örnekleri bulunmaktadır. Bk. Ergen, *Notam 1.0 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı*. Ayrıca Tehzîd İlâhîleri'nin güfte içeriklerine benzer güfte özellikleri de bulunan tekbîrler, bu özellikleri sebebiyle İlâhî formu başlığı altında ele alınabilir.

⁴⁴⁸ Tıraşçı, *age.*, s. 90.

⁴⁴⁹ Repertuar numarası 16172.

1.4.11. Salât (Salâ)⁴⁵⁰

Arapça'da “duâ” ve “namaz” anlamlarına gelen Salât, Türk Din Mûsikîsi içerisinde Hz. Peygamber’e (s.a.v.) duâ ve selam içeren Arapça sözlerin mûsikî ile icrâsı olarak tanımlandırılır.⁴⁵¹

HÜSEYİNİ SALÂT

Usûl, Sofyan §

Beste: Ahmet Hakkı Turabi
22.02.2013 Florya

AL LÂ HÜM ME.. SAL Lİ A LEL.. MUS TA FÂ..
SA LÂ TEN TE DÜ MÜ VE TEB LUC I LEYH
BE Dİ IL CE MÂ Lİ VE BAH RİL VE FÂ
BI TÛ LİL LE YÂ Lİ VE DEV RİZ ZE MAN
VE SAL Lİ A LEY Hİ KE MÂ YEN BE Gİ
VE SAL Lİ A LEY Hİ KE MÂ YEN BE Gİ
ES SÂ DİK MÜ HAM MED A LEY İİS SE LÂM aht

Şekil 37. Salât Örneği⁴⁵²

⁴⁵⁰ Tezin Salâ (Salât) bölümüne bk.

⁴⁵¹ Ateş, *age.*, s. 91. Minârelerden okunan Cuma Salâsı, Bayram Salâsı, Sabah Salâsı ve Cenâze Salâsı dışında belli bir usûl ile bestelenmiş, şeklen İlâhî ve Şuğul ile benzerlikleri bulunan salâlar da mevcuttur. Bu özelliklere sahip salâlar (salât veya salavât-ı şerîfeler), Terâvih namazı selamlarından sonra, dinî meclislerde, sakal-ı şerîf merasimlerinde okunabilirler. Salât-ı Ümmiye bu türden salâlardandır. Bu tür salâtlar, şekil, usûl, güfte, okundukları zaman ve mekân dikkate alındığında ilâhîlerden farksızdır.

SALÂT VE İLÂHÎ

CÂNİM KURBAN OLSUN SENİN YOLUNA

salâtın bestekarı: ?

ilâhînin bestekarı: Amir ATEŞ

Şekil 38. Salât ve İlâhî Örneği⁴⁵³

⁴⁵² TRT repertuarında bulunmamaktadır. Bu güftenin farklı bestelerine, bir İlâhî türü olarak kabul edilen Şuğul formu adı altında da rastlanılmaktadır. Bk. Ergen, *Notam 1.0 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı*.

⁴⁵³ Salât'ın repertuar numarası 14530, İlâhî' nin repertuar numarası 14542. İlâhîlerin tamamında olmasa da birçoğunun bestesinin son kısımlarında Salât ü Selâm bölümlerinin yer aldığı ifade edilmektedir. Bu ifade için bk. Koca, *agt.*, s. 64. Bu salât ü selâmlar, yer aldıkları ilâhîler içerisinde ister bağımsız bir bölüm olarak değerlendirilsin, isterse o İlâhî'nin bir cümlesi ya da bölümü olarak

1.4.12. Temcîd⁴⁵⁴

Arapça'da yüceltme ve övme anlamlarına gelen Temcîd, özellikle Ramazan ayında sahurdan sonra, Ezân haricinde minârelerden okunarak Allâh'a (c.c.) yapılan duâ ve niyazlardır.

SABÂ TEMCÎD
VÂSİL OLMAZ KİMSE HAKK'A

Usûl : Dûyek+Sofyan
Cumhur

Güfte : Şemsî-i Sıvâsî Hz.
Beste : ?

2.

Â-men - nâ â-men - nâ â-men - nâ bil-lâ - hi mûr-şî - dî - nâ Mu-ham - med
Â-men - nâ â-men - nâ â-men - nâ bil-lâ - hi mûr-şî - dî - nâ Mu-ham - med

ib - ni Ab - dî - lâh
ib - ni Ab - dî - lâh

Vâ - sîl ol - maz kim - se Hak - ka cüm - le - den dü -
Bir a - cep sev - dâ - ya düş - müş tu - tu - gur Şem -

rol - ma - dan Hay Ken - za - cî - maz şol gö - nül - den
sî mü - dâm Hay Hak - ka mak - bül ol - mak is - ter

Cumhur

tâ ki pür - nû - rol - ma - dan (Hay) Â-men - nâ â-men - nâ
hal - ka men - fûr ol - ma - dan (Hay) Â-men - nâ â-men - nâ

Â-men - nâ bil-lâ - hi mûr-şî - dî - nâ Mu-ham - med ib - ni Ab - dî - lâh
Â-men - nâ bil-lâ - hi mûr-şî - dî - nâ Mu-ham - med ib - ni Ab - dî - lâh

Şekil 39. Temcîd Örneği⁴⁵⁵

değerlendirilsin, icrâ edildikleri mekân, zaman, usûl ve lahin özellikleriyle minârelerden okunan salât ü selâmlardan farklılık gösterirler. Nitekim yukarıda Salât formu için verdiğimiz nota örnekleri de bu görüşümüzü destekler niteliktedir.

⁴⁵⁴ Bk. tezin Temcîd ve Münâcât bölümü.

⁴⁵⁵ Repertuar numarası 21527.

1.4.13. Tesbîh⁴⁵⁶

Allâh'ı (c.c.) her türlü noksan sıfatlardan uzak tutmak suretiyle “Subhânallâh” diyerek onu övmektir.⁴⁵⁷

EVIÇ TESBİH İLÂHİSİ

Düyek

ZEKÂİ DEDE

SUB HÂ NEL ME Lİ KÜL MEY LÂ MEY
LÂ SUB HÂ NEL ME Lİ KÜL Â
LÂ Â LÂ KE RİM ÂL LÂH
YÂ YÂ RA HİM ÂL LÂH YÂ Â
ZİZ ÂL LÂH YÂ MER HA BÂ
YÂ ŞEH Rİ RA MA ZÂN YÂ
MER HA BÂ

Şekil 40. Tesbîh Örneği⁴⁵⁸

⁴⁵⁶ Bk. tezin Tesbîh bölümü.

⁴⁵⁷ Daha önce de belirtildiği üzere, namazlardan sonra otuzüçer kere “Sübhânallâh, el-Hamdülillâh, Allâhüekber” sözlerinin bir müezzin ya da cumhûr müezzin tarafından irticalen ve bir makâmda okunmasına Tesbîh denildiği gibi, Türk Din Mûsikîsi’nde “Sübhâne’l-Melikü’l-Mevlâ” ya da “Sübhâne’l-Melikü’l-a’lâ” şeklinde başlayan ilâhîlere de Tesbîh denilmektedir. Bk. Ateş, *age.*, s. 90. Benzer bir ifadeyle; “Sübhâne ...” şeklinde başlayan ilâhîlere de Tesbîh denildiği bilgileri için bk. Koca, *agt.*, s. 51.

⁴⁵⁸ Repertuar numarası 14518.

Türk Din Mûsikîsi'nde ilâhîlerin dışında tasniflendirilseler de benzer özellikleri sebebiyle İlâhî olarak kabul edilebilecek formlar, çeşitli kaynaklardan edinilen bilgiler doğrultusunda ilâhîlerle kıyaslanmak suretiyle bir tasniflendirmeye tâbî tutulmuştur. Bu tasniflendirme yapılırken Mustafa Uzun'un vermiş olduğu şu sıralamadan faydalanılmıştır: “İlâhîleri genellikle makamlarına göre bir araya getiren ‘mecnûa-i ilâhiyyât’ türü eserler taranarak tesbit edilen İlâhî formlarının başlıcaları şunlardır: *Tevhîd, Münâcât, N’at, Tevşîh, Mersiye, Durak, Savt, Nefes, Şuğul, Kasîde.*” Bu formlardan “Kasîde”, her ne kadar İlâhî olarak kabul edilebilecek formlar içerisinde tasniflendirilmişse de bir mûsikî formu olarak ilâhîlerle şekil ve usûl yapısı açısından benzerlik göstermemektedir. Bu sebeple kasîdeler, bir edebiyat formu olarak İlâhî mecmualarında İlâhi ismiyle yer alsalar da dinî bir mûsikî formu olmalarına rağmen İlâhî olarak kabul edilemezler. Aynı şekilde, *Tekbîr, Salât, Temcîd* ve *Tesbîh* formları da İlâhîlerle benzer özellikler taşımaları sebebiyle İlâhî tanımını içerisinde ele alınabilir.⁴⁵⁹

Yine, edebiyat formları içerisinde İlâhî olarak kabul edilseler bile bir mûsikî formu olarak şekil, usûl, vb. özellikleri sebebiyle İlâhî türü olarak kabul edilemeyecek bazı formlar hakkında Mustafa Uzun şu şekilde ifadelerde bulunmuştur:

“Okundukları yerler, edebî şekilleri, muhtevâları ve müzikal yapıları bakımından İlâhî diye bilinen eserlerle büyük ölçüde aynı özelliklere sahip olan, Türk Din Mûsikîsi'nin büyük hacimli eserleri de bir anlamda İlâhî olarak değerlendirilebilirler. Mevlevî Âyinleri, Süleymân Çelebî'nin Mevlid adıyla bilinen ‘*Vesiletü'n-Necât*’ı, Kutbü'n-Nâyî Şeyh Osmân Dede'nin mesnevî tarzında yazıp bestelediği ‘*Mi'râciyye*’si, daha çok Hz. Peygamber'in (s.a.v.) anne ve babasının özelliklerini konu alan, günümüzde icrâsı kalmadığından okuma tarzı, şekli ve bestesi hakkında bilgi bulunmayan ‘*Regâibiyye*’, Yazıcıoğlu Mehmed'in ‘*Muhammediyye*’si bunlar arasında zikredilebilir.”⁴⁶⁰

⁴⁵⁹ Bu bilgilerin detayları için bk. Uzun, *agm.*, s. 66-67.

⁴⁶⁰ Uzun, *agm.*, s. 67. Bu formlar müzikal anlamda İlâhî olarak kabul edilemez. Burada ismi geçen tüm formlarla ilgili bilgiler ve bu bilgilerin çeşitli kaynakları için tezin TÜRK DİN MÛSİKİSİ FORMLARI konusuna bk.

Sonuç olarak, daha önce de kendilerine has özelliklerini belirttiğimiz ve bu özelliklerinden dolayı Türk Din Mûsikîsi içerisinde farklı isimlerle başlı başına birer form olarak tasniflendirilen fakat İlâhî formuna benzer bir takım özellikleri olması sebebiyle İlâhî olarak da kabul edilebilecek formları şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1- Tevhîd (Kelime-i Tevhîd, İsm-i Celâl, Lafza-i Celâl, Lafzatullâh)
- 2- Münâcât (Güfteleri bir usûl dâhilinde bestelenmiş olanları)
- 3-Na't (Na't-ı Peygamber, Na't-ı Şerîf) (Güfteleri bir usûl dâhilinde bestelenmiş olanları)
- 4- Tevşîh
- 5- Mersiye
- 6- Durak
- 7- Savt
- 8- Nefes (İlâhî içerikli olanları ya da sünnet çizgisinde olanları)
- 9- Şuğul
- 10- Tekbîr
- 11- Salât (Minârelerden okunan salâlar dışında, güfteleri bir usûl dâhilinde bestelenmiş, şeklen ilâhîlerle benzer olanları)
- 12- Temcîd
- 13- Tesbîh

1.5.İLÂHÎ, ARUZ-VEZİN MÜNASEBETLERİ

Sözlükte “ölçü, tartı, bir şeyi ölçmek ya da tartmak” anlamlarına gelen vezin ayrıca, şark kültüründe şiir ve mûsikî alanlarında “nazım sistemi; kalıp ölçüsü” anlamlarında kullanılan bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴⁶¹ Bir edebiyat terimi olarak vezin ya da diğer ismiyle ölçü, manzum olarak yazılmış bir eserin dizelerindeki ritim ve ahenk unsuru olarak tanımlanır.⁴⁶² Vezin, bir şiiri nesirden ayıran en önemli unsurdur. İslâm Medeniyeti edebiyatlarında tüm şiirler vezin ile nazmedilmişlerdir.⁴⁶³ Türk Edebiyatı’nda ise tarihsel süreç içerisinde iki tür vezin kullanılmıştır ki bunlardan birisi “hece vezni”, diğeri ise “aruz vezni” dir.⁴⁶⁴

Hece vezni, dizelerdeki hece sayısının eşit olması esasına dayanan, dizelerindeki hecelerin kalıp özelliklerine göre “durak” larla ayrıldığı ve Türk dilinin yapısal özellikleriyle en uyumlu vezin şeklidir. Durak şekillerine göre 5 – 19 hece sayısına sahip kalıpları bulunmaktadır. İslâmiyet’ ten önceki Türk şiirlerinin tümü bu vezinle yazılmışlardır.⁴⁶⁵ Yazılı Türk Edebiyatı’ndaki vezinli söyleyişler Göktürk Kitabeleri’ne kadar dayanmaktadır.⁴⁶⁶ Vezin açısından belirli bir düzene girmiş şiir örnekleri ise *Dîvânu Lügâti’t-Türk*’te yer alan manzumeler olarak kabul edilmektedir. Bu manzumeler eserin yazıldığı XI. yüzyıldan daha önceki dönemlere ait olduklarından dolayı Türk şiirinde hece vezninin İslâmiyet’ten önce de yer aldığı kesinlik arz etmektedir.⁴⁶⁷

Aruz vezni ise dizelerdeki hecelerin uzun (kapalı) ve kısa (açık) olması esasına dayanır.⁴⁶⁸ Zira bazı dillerde hecelerin sesleri birbirlerine denk ve eşit olmadığından dolayı ahenk hecelerin sayılmasıyla sağlanamaz. İşte bu tür dillerde ahenk, uzun ve kısa hecelerin seslerine göre düzenlenmiş kalıplarla sağlanır. Aruz

⁴⁶¹ İsmail Durmuş, “Vezin”, *DİA*, Ankara 2013, C: XLIII, s. 77.

⁴⁶² Cevdet Yalçın, *Türk Dili ve Edebiyatı*, Yalçın Emel Yayınevi, Ankara 1989, s. 61.

⁴⁶³ Durmuş, *agm.*, s. 77. Şiirlerde anlam bütünlüğüne sahip en küçük birimlere “nazım birimi” denilmektedir. Nazım birimleri mısra (dize), beyit, bent ve dörtlük’tür. Şiirde konunun dışında kalan öğelere biçim denir. Nazım biçimi (şekli) mısra sayısı, kafiye yapısı vb. gibi özelliklere göre meydana gelen şiir formudur. Nazım türü ise şiirlerin konusu açısından isimlendirilmesidir. Bu bilgilerin ayrıntıları için bk. Hasan Kurt, Özhan Yalçınkaya, Göksu Çetin, Sadullah Karayanık, *Türk Edebiyatı Kılavuzu*, Yayın Denizi Yayınları, Ankara Tarihsiz, s. 26-27, 42.

⁴⁶⁴ Yalçın, *age.*, s. 61- 69.

⁴⁶⁵ Yalçın, *age.*, s. 61-65.

⁴⁶⁶ Banarlı, *age.*, s. 51.

⁴⁶⁷ Nurettin Albayrak, “Hece Vezni”, *DİA*, Ankara 1998, C: XVII, s. 148.

⁴⁶⁸ Yalçın, *age.*, s. 61, 65-69.

vezinlerinin düzenlendiği bu ses kalıplarına “tef’ile” denir.⁴⁶⁹ Aruz vezni, Arap, İran ve Türk Edebiyatı başta olmak üzere İslâm Medeniyeti’ne bağlı milletlerin edebiyatında on dört asırdır kullandıkları ortak vezindir. İslâm Medeniyeti’ne has edebiyatların başlangıcı noktasında ilk olarak Arap şiirlerinde görülen aruz vezni, Arap dili dışında, dillerinde uzun heceler bulunan tüm edebiyatların da tabî vezni olmuştur.⁴⁷⁰ Arap coğrafyasında çöl ezgilerinin işlenmesiyle doğan arûz daha sonra bir ilim haline gelmiş, nazımlardaki vezinlerin en estetik ve doğru bir şekilde kullanımının kurallarını işleyen aruza, “İlm-i Aruz” denilmiştir.⁴⁷¹ Arap dilindeki şekil ve vezin yapısının kurallarını kendi dillerinin özellikleriyle birleştirmek suretiyle yeni bir aruz sistemi geliştiren İranlılar, aruzun yardımıyla Fârisî’yi müzikal bir kıvamı olan sanatsal bir dil haline getirmişlerdir. İranlılar’ın Araplar’dan aldıkları ve kendi dillerinin kurallarıyla kaynaştırarak meydana getirdikleri bu yeni sisteme de “Acem Aruzu” denilmektedir.⁴⁷²

Türklerin İslâmiyet’i kabulünden sonra aruz vezni İran şiirinin etkisiyle Türk Edebiyatı içerisinde yayılmaya başlamıştır.⁴⁷³ Ancak, Türkçe’de uzun heceler olmaması, VIII. ve X. asırlar arasında Türkçe’de yalnızca açık ve kapalı heceler bulunması gibi nedenlerden dolayı başlangıçta Türk dil yapısına uygun olmayan aruz, Türklerin ilim dili olarak Arapça’yı, edebiyat dili olarak da Farsça’yı kısa sürede tüm incelikleri ve detaylarıyla öğrenip benimsemeleriyle Türk Edebiyatı içerisinde yaygınlığını artırabilmiştir.⁴⁷⁴ İlk İslâmî dönem eserlerinden olan Yûsuf Has Hacîb tarafından 1069 yılında kaleme alınan *Kutadgu Bilig* ve XI. yüzyıl sonlarıyla XII. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Edîb Ahmed Yûknekî’ye ait olan *Atebetü’l-Hakâyık* isimli eserler “fe’ûlün / fe’ûlün / fe’ûlün / fe’ûl” kalıbıyla arûz vezninde yazılmışlardır.⁴⁷⁵ Bu eserlerde kullanılan “fe’ûlün / fe’ûlün / fe’ûlün / fe’ûl” kalıbı, arûzla birlikte Türk Edebiyatı’nda varlığını her zaman devam ettiren hece veznine ait 6+5 kalıbına benzerliği ile dikkat çekmekte olup bu durum, hece vezni ve

⁴⁶⁹ Banarlı, *age.*, s. 51. Ayrıca aruzun tarihçesi ve tef’ileler ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Nihad Mazlum Çetin, “Arûz”, *DİA*, Ankara 1991, C: III, s. 424-437.

⁴⁷⁰ Banarlı, *age.*, s. 152.

⁴⁷¹ Banarlı, *age.*, s. 153. Aruz ilmini vezin, kafiye gibi unsurlarla ilk kez sistematik hale getirip açıklayan kişi el-Halîl bin Ahmed el-Ferâhîdî’dir. (ö. 791) Ayrıntılı bilgiler için bk. Çetin, *agm.*, s. 424.

⁴⁷² Banarlı, *age.*, s. 156.

⁴⁷³ Albayrak, *agm.*, s. 148.

⁴⁷⁴ Banarlı, *age.*, s. 156-157.

⁴⁷⁵ Şener, Yıldız, *age.*, s. 41, 49.

aruz vezni arasında bu dönemlerde ortak ya da benzer bir kalıp arayışına gidildiğini göstermektedir.⁴⁷⁶ *Kutadgu Bilig* ve *Atebetü'l-Hakâyık*'ta kullanılan bu vezinlerin dışında Türkler başlangıçta “fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün”, “mefâ'ilün / mefâ'ilün / fe'ülün”, “fa'ilâtün / fa'ilâtün / fa'ilün”, “fa'ilâtün / mefâ'ilün / fa'ilün” gibi kısa vezinleri kullanmış, onbirli hece veznine karşılık bu vezinlerin sadeliği ve dilden dile yayılışı Türk Halk Edebiyatı üzerinde çok etkili olmuştur. Bu vezinler daha sonraki yıllarda Anadolu'da gelişecek olan saz şairlerinin edebiyatında da etkili olmuş, 6+5=11 ya da 4+4+3 = 11 hece vezinlerinin doğmasında ve millî vezin olmasında rol oynamıştır. Ayrıca bu vezinler tasavvuf eserlerinin yazılmasında kullanılıp Anadolu'daki ilk İlâhî türünden örnekler sayılabilecek eserlerin vezin yapısını meydana getirmişlerdir.⁴⁷⁷ Bu İlâhî türünden eserlere *Dîvân-ı Hikmet*'teki hikmetleri örnek göstermek şüphesiz ki yanlış olmayacaktır.

Türk-İslâm Edebiyatı'nın ilk İlâhî türünden örnekleri saydığımız *Dîvân-ı Hikmet*'teki hikmetlerde de hece vezni ve aruz vezni bir arada kullanılmıştır. “mefâ'ilün / mefâ'ilün / fe'ülün” ve “fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün” aruz kalıplarının da 4+4+3 hece vezni kalıplarına benzer oranlarda tercih edilmesi, yine hece vezni ve aruz vezni arasında ortak ya da benzer bir kalıp arayışına gidildiğine başka bir örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte, “mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün” ve “mef'ülü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ülün” aruz kalıplarının da kullanıldığı *Dîvân-ı Hikmet*'teki hikmetlerin bir kısmı “gazel” tarzında aruz vezniyle yazılırken, birçoğu “dörtlük” ler halinde ve “koşma” tarzında kâfiyelenerek Türk millî ölçüsü olan hece vezniyle yazılmışlardır.⁴⁷⁸ Bu bakımdan hikmetler, dil, vezin şekil unsurları açısından halk şiirinin geleneksel tavrına sahip olup lisanı sade ve tabî bir halk Türkçesi ile yazılmışlardır.⁴⁷⁹ Hece vezni ile yazılmış hikmetler, 4+4+4 = 12 kalıbının yanı sıra, 8+8 = 16 ve günümüzde de yaygın olan 7+7 = 14 hece ölçüsü kalıplarıyla yazılmışlardır.⁴⁸⁰ Dinî ve tasavvufî şiirlerden meydana gelen *Dîvân-ı Hikmet*'te 4+4+4 = 12 hece ölçüsü kalıbına örnek gösterebileceğimiz Ahmed Yesevî'ye ait şu Hikmet, onun atmış üç yaşına geldiği zaman, Hz. Peygamber'in

⁴⁷⁶ Albayrak, *agm.*, s. 148.

⁴⁷⁷ Banarlı, *age.*, s. 163.

⁴⁷⁸ Şener, Yıldız, *age.*, s. 82. Gazel, koşma, dörtlük, kâfiye için bk. Kurt ve diğerleri, *age.*, s. 29, 35, 39, 68-73.

⁴⁷⁹ Banarlı, *age.*, s. 280.

⁴⁸⁰ Albayrak, *agm.*, s. 148.

(s.a.v.) bu yaşıta vefat etmesinden dolayı kendisinin artık Hz. Peygamber'den (s.a.v.) daha fazla yeryüzünde yaşamayacağını, aksine artık yerin altında yaşayacağını ifade etmektedir:⁴⁸¹

“...Altmış üçke yaşum yetdi bir künçe yok
Vâ dirîgaa! Haknı tapmay könglüm sinuk
Yir üstide ‘Sultan men’ tip boldım ulug
Pür-gam bolıp yir astığa kirdim mına...”

“Yaşım altmış üçe vardı, bana bir günden az geldi;
Eyyvâh, yazık! Tanrı nerde? Gönlüm kırık;
Yer üstünde ‘Sultân benim’ diyerekten ululandım;
Gamla dolup yer altına girdim işte”⁴⁸²

Yesevî'den sonra Anadolu'ya gelerek onun tasavvufî fikirlerini yaymaya çalışan dervişleri bir taraftan onun edebî geleneğine bağlı kalarak yalın ve sûfiyâne eserler meydana getirirken, öte yandan Acem şiirinin etkisiyle aruz vezni ile de eserlerini yazmaktaydılar.⁴⁸³ Böylece, Anadolu'ya göç eden Oğuz Türkleri, Arap ve Acem edebiyatlarının etkisiyle gelişecek ve XII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar Anadolu'da varlığını sürdürecektir. Divan Edebiyatı'nın da zemini hazırlamış olacaklardır.

Türklerin XI. yüzyılda Anadolu'yu vatan edinmeleri ile birçok ozan ve mutasavvıf şair, birçok millî unsurun yanı sıra Türk Halk Edebiyatı'nın dinî ve tasavvufî içerikli eserleri olan hikmetlerini de Anadolu'ya taşımışlardır. Bu millî unsurlar dâhilinde hece vezni de Anadolu'ya bu şairler tarafından getirilmiş ve kullanılmıştır. *Dîvân-ı Hikmet* dışında bu ozan ve şairlerin eserleri günümüzde elimizde olmamasına rağmen, XIII. yüzyıl şairlerinden Yûnus Emre'nin ilâhîlerinde rastladığımız hece vezni kalıpları, bu veznin uzun yıllar önce kullanılmaya başlandığını ve kurallarının benimsenerek XIII. yüzyıla kadar gelebildiğini

⁴⁸¹ Onbir dörtlük olan bu Hikmet' in yalnızca bir dörtlüğü örnek olarak sunulmuştur.

⁴⁸² Banarlı, *age.*, s. 280-281. Gazel ve koşma şeklinde yazılmış Hikmet örnekleri için bk. Şener, Yıldız, *age.*, s. 83-89.

⁴⁸³ Köprülü, *Türk Edebiyatı'nda İlk Mutasavvıflar*, s. 167-169.

göstermektedir.⁴⁸⁴ Hece vezninin Halk Edebiyat'ında çok yaygın bir şekilde kullanılarak Anadolu'da yayılmasına rağmen, İlâhî formunun en güzide eserlerinden kabul edilen Yûnus Emre'nin hece vezinli şiirlerinde bile bir takım aruz kuralları etkisini göstermiş, uzun hecelerın kullanımı hece vezni içinde de hissedilir bir hal almıştır:

“Ben Yûnus-ı bîcâreyim
Dost ilinden âvâreyim
Baştan ayâğa yâreyim
Gel gör beni aşk neyledi

Ben yürürüm yâne yâne
Aşk boyadı beni kaane
Ne âkîlem ne dîvâne
Gel gör beni aşk neyledi”

Bu İlâhî'de de görüldüğü üzere Yûnus Emre, Farsça olan “bîcâre, âvâre” kelimesine uygun kafiyeleştirme yapmak için Türkçe olan kelimeyi “yâre” sesleriyle kullanmıştır. Ayrıca “ayağa” kelimesini “ayâğe” sesleriyle kullanmıştır. Bu kelimelere “avarayım” ve “bıcarayım” kelimelerinin “âvâreyim, bîcâreyim” sesleriyle okunuşlarını da dâhil edebiliriz.⁴⁸⁵ Bugün aynı İlâhî eserinin mûsikîli ya da mûsikîsiz geçmişten gelen vezin dâhilinde icrâ edilmesi, bestelenirken bu vezne göre hareket edilmesi ya da okunurken kulağımızda bıraktığı aşına olunmuş ahenk, Halk Edebiyatı içerisinde gelişen İlâhî formunun aruz geleneğinden ne denli etkilendiğinin ayrıca bir göstergesidir.

⁴⁸⁴ Albayrak, *agm.*, s. 148.

⁴⁸⁵ Banarlı, *age.*, s. 160. Yûnus Emre her ne kadar hece vezni ile halkın anlayacağı dilde sade ilâhîler ve şiirler söylemişse de kendisine ait *Risâletü'n-Nushiyye* isimli mesnevisinde aruz veznini kullanmış, eserin ilk 13 beyti “fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün” vezniyle yazılmış ve tekrar nesir ile devam eden bir bölümden sonra eserin asıl kısmını meydana getiren 550 beyitlik bölüm “mefâ'ilün / mefâ' ilün / fa' ulün” aruz vezniyle kaleme alınmıştır. Bu bilgilerin detayları Yûnus Emre'nin hece vezniyle yazdığı diğer İlâhî örnekleri için bk. Banarlı, *age.*, s. 329-336. Bu konuyla bağlantılı olarak, Yahyâ Kemâl Beyatlı bir şiirinde tıpkı Yûnus Emre'nin kullandığı bu ses uzatma yöntemini kullanmış, şiirinde geçen “ayına, alayına” kelimelerini “âyınâ, âlaayınâ” şeklinde değiştirmiş ve bu konuda Fârisî edâya sadık kalarak bundan zevk duyduğunu, klasik söyleşiyi anlamak için bu durumun tenkidinden ziyade bu uygulamanın tarihî bir hadisenin kadim bir neticesi olduğunun anlaşılmasına dikkat çekmiştir. Beyatlı'nın bu şiiri ve açıklaması için bk. Banarlı, *age.*, s. 158, dipnot bölümü.

Aynı dönemlerde aruz kalıbı ile eserler yazan bir başka ünlü mutasavvıf da Hz. Mevlânâ'dır. O, meşhur *Mesnevî*'sini "remel" adı verilen "*fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün (fâ i lât)*" aruz ölçüsünü kullanarak yazmıştır. Bu aruz ölçüsü Anadolu'da yazılan mesnevîlerde sıkça kullanılan bir vezin olmuştur. Esasında, Anadolu'da ilk İslâm ve tasavvuf şairlerinin bu vezni ısrarlı bir şekilde kullanmaları, onların klasik bir zevk ve terbiye güttüklerinin bir göstergesi olarak görünmektedir. Burdan yola çıkarak, henüz İlâhî isminin dinî bir form ismi olarak kullanılmadığı bu dönemlerde bestelenmiş ve dönemin ilâhî türünden eserleri sayabileceğimiz tasavvuf şiirlerinde remel vezninin sıkça kullanıldığını ifade edebiliriz. Hz. Mevlânâ'nın Farsça yazdığı eserler dışında Türkçe eserleri de bulunmaktadır. Onun, "*mefâ'ilün / mefâ'ilün / fa'ülün*" kalıbını kullanarak yazdığı Türkçe şiirini, daha sonra aynı kalıbı kullanan Sultân Veled başta olmak üzere daha birçok mutasavvıf şairin yazdıkları şiirleri izlemiştir.⁴⁸⁶ Ayrıca, Sultân Veled'in "*mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün*" veznini şiirlerinde ilk kez kullanması -veznin aynı tef'ilenin dört kere tekrarından doğan kolay ritmi sayesinde- bu vezinle yazılmış şiirlerin "*birer İlâhî olarak bestelenip terennümüne imkân hazırlamıştır.*" Bu ritmik tekrarlar döneminin büyük çaplı eserleri olan Mevlevî Âyinleri ve Mevlevî Semâsı için de müzikal anlamda bir kolaylık sağlamıştır.⁴⁸⁷

Yine bu dönemlerde yaşamış olan Ahmed Fakîh ve dinî şiirleriyle onu izleyen Şeyyâd Hamza da⁴⁸⁸ eserlerinde aruz veznini kullanan diğer mutasavvıf şairlerdendir. İran kültürüne hâkim, medrese tahsilinden geçmiş ve Hz. Mevlânâ'dan önce Türkçe şiirler söylemiş mutasavvıf Ahmed Fakîh, -edebî anlamda İlâhî formu olarak kabul edilen- Kasîde şeklinde yazdığı yüz beyitlik manzumesi olan *Çarhnâme*'sinde, "*mefâ'ilün / mefâ'ilün / fa'ülün*" aruz vezni kalıbını kullanmıştır. Aynı şekilde İslâm ve tasavvuf kültürü içerisinde yetişmiş bir mutasavvıf şair olan Şeyyâd Hamza, dinî içerikli şiirlerinde hece vezninin yanı sıra aruz veznini de kullanmıştır. Kur'ân-ı Kerîm'den konusunu alarak aruz ile yazdığı mesnevîsi olan *Yûsuf u Züleyhâ*'nın yanı sıra yine, Şeyyad Hamza'nın aruz ile yazdığı Kasîde formunda eserleri de bulunmaktadır. Ayrıca, İlâhî formunun aruz ile olan

⁴⁸⁶ Bu bilgilerin ayrıntıları ve bahsi geçen şiirlerin bazıları için bk. Banarlı, *age.*, s. 165.

⁴⁸⁷ Banarlı, *age.*, s. 170. Mevlevî Âyinleri' nin hem bir ibadet hem de Mevlevî mûsikî kültürüne has ilâhîler olduğu bilgileri için ayrıca bk. Banarlı, *age.*, s. 312.

⁴⁸⁸ Mengi, *age.*, s. 64.

münasebetlerine dair derlediğimiz bilgiler açısından, Şeyyâd Hamza'nın hece vezniyle yazdığı Hz. Peygamber'i (s.a.v.) övücü na'larına dikkat çekilmesi de büyük önem arz etmektedir.⁴⁸⁹

XIV. yüzyıldan itibaren Türk Edebiyatı'nda tüm özellikleriyle etkisini gösteren divan şiirinde kullanılan aruz vezni, tekkelere has tasavvufî şiirlerde de hece vezninin yanı sıra sıkça kullanılmaya başlanmıştır.⁴⁹⁰ XIV. yüzyılın ortalarından XVIII. yüzyılın sonuna kadar birçok mutasavvıf şair, bestelenmiş ya da bestelenmemiş birçok dinî içerikli ilâhîlerinde aruz vezninin ahengini sergilemeye çalışmışlardır. XIV. ve XV. yüzyıla damgasını vuran Hacı Bayrâm Velî (1352?-1430), Fâtih Sultân Mehmed'in hocalarından Akşemseddîn (1389?-1459?), Kâdiriyye ve Bayrâmiyye tarikatlarını birleştirerek Eşrefoğlu isimli tarikatı kuran Eşrefoğlu Rûmî (1353-1469?), Kemâl Ümmî (ö. 1475) gibi mutasavvıf şairler, hem hece veznini hem de aruz veznini kullanan İlâhî şairleri olarak zikredilebilirler.⁴⁹¹ Yine XIV. ve XV. yüzyılın en önemli şairlerden birisi olan Süleymân Çelebî (1351-1422), günümüzde bile Türk Din Mûsikîsi'nin en önemli eserlerinden biri olma özelliğini yitirmemiş, asıl adı *Vesiletü'n-Necât* olan ve önceki konumuzda edebî anlamda İlâhî formu olarak değerlendirdiğimiz *Mevlid*'inde aruz veznini kullanarak divan şiirinin estetiğini ustaca sergilemiştir:

“Allah âdın zikr idelüm evvelâ
Vâcib oldur cümle işde her kula”

Tıpkı Yûnus Emre'nin ilâhîlerinde kullandığı kısa seslerin uzun olarak okunması yöntemini uygulayan Süleymân Çelebî, “fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ i lât (fâ'ilün)” vezniyle yazdığı bu bahirde “adın” kelimesini “âdın”, “idelüm” kelimesini “ideelüm”, “işde” kelimesini “işdee” ve “kula” kelimesini “kulâ” şeklinde uzun seslerle değiştirerek kullanmıştır. Bu uygulamalar, İlk İslâmî dönem eserlerinden olan *Kutadgu Bilig*'de de karşımıza çıkmaktadır:

⁴⁸⁹ Banarlı, *age.*, s. 320-321. Şeyyâd Hamza'nın “fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün” arûz vezniyle yazdığı mesnevîleri olan *Mi'râc-Nâme* ve *Vefât-ı Hazreti Muhammed Aleyhi's-selâm* isimli eserleri de bulunmaktadır. Eserlerle ilgili bk. Mehmet Gürbüz, “ŞEYYÂD HAMZA (d.? / ?-ö. 749'dan sonra / 1348'den sonra) divan şairi”, www.turkedyatiisimlersozluqu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7073, (Madde Yazım Tarihi 12/02/2015, Son Güncellenme Tarihi ? / Erişim Tarihi 27/04/2017)

⁴⁹⁰ Albayrak, *agm.*, s. 148.

⁴⁹¹ Bahsi geçen şâirler ve ilâhîleri için bk. Banarlı, *age.*, s. 504-508.

“Bayat âtı birle sözüğ başladım...”

“fâ’ ilâtün / fâ’ ilâtün / fâ i lâ’t (fâ’ ilün)”

“Allâh adı ile söze başladım...”

anlamına gelen bu mısra da yine “atı” kelimesi “âtı” şeklinde uzatılmıştır. Bu tür kullanımlar her ne kadar Tanzîmât Devri’nde olumsuz eleştiriler almışsa da Divan Edebiyatı’nın her döneminde bu türden ahenk uygulamaları estetiğin ifadesi olarak eserlerde kullanılmaya devam etmiştir.⁴⁹² Hatta Türkçe’nin lehçe yapısına aykırı olduğu şeklindeki eleştirilere maruz kalan bu aruz uygulamaları günümüzde bile hâlâ bu türden eserlerin mûsikî icrâlarında değiştirilmeden kullanılmaktadır.⁴⁹³

XVI. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar geçen dönemlerde de yine Dinî Mûsikî içerisinde İlâhî formu olarak kabul edilebilecek diğer formlarda eserler veren birçok mutasavvîf şair yer almaktadır. Hem hece veznini hem de aruz veznini kullanan bu şairlerden bazılarının isimlerini eserleriyle şu şekilde sıralayabiliriz:

XVI. yüzyıl mutasavvîf şâirlerinden Şemseddîn Sivâsî’ye ait *gazeli* “*Vâsıl olmaz kimse Hakk’a cümleden dûr olmadan / Kenz açılmaz şol gönülden tâkî pür-nûr olmadan...*”⁴⁹⁴ ve ayrıca aruzun Remel bahri “*fâ’ ilâtün / fâ’ ilâtün / fâ’ ilün*” ile yazdığı *Mevlid*’i örnek olarak gösterilebilir.⁴⁹⁵ XVII. yüzyıl mutasavvîf şairlerinden Odabaşı Şeyhi Fenâyî’ye ait Na’tı “*Vücûdun Pertev-i nûr-ı Hudâ’dır yâ Rasûlallâh / Cihân şemsi cemâlerinden ziyâdır yâ Rasûlallâh...*”, XVIII. yüzyıl mutasavvîf şairlerinden Salâhî’ye ait na’tı “*Sensin vasfın leb-i takrire gelmez yâ Rasûlallâh /*

⁴⁹² Banarlı, *age.*, s. 159.

⁴⁹³ Tanzîmât Dönemi âlimlerinden Ahmed Cevdet Paşa, *Mevlid*’ in şu beytini örnek göstererek; “...Allah adı olsa her işin önü / Hergiz ebter olmaya anın sonu...” , zaten parmak hesabıyla onbir heceye denk geldiğini ve hiç uzun sesler kullanılmadan okunduğu zaman daha uygun olacağını vurgulamış, aruza göre ise “fâ’ ilâtün / fâ’ ilâtün / fâ i lâ’t” veznine denk geldiğini fakat “Allâh adın” kısmındaki Lâfza-i Celâl’in meddinin kasr edilmesinden; “adı, işin, anın ve olmaya” kelimelerinin önceki veya sonraki seslerinin durumuna göre yapılan ulama sebebiyle Türkçe’nin lehçesini bozacağını ifade etmiştir. Detayları için bk. Banarlı, *age.*, s. 159.

⁴⁹⁴ Şener, Yıldız, *age.*, s. 300-301. Günümüzde de okunan bir İlâhî’ dir.

⁴⁹⁵ Hasan Aksoy, “Şemseddîn Sivâsî, Hayatı, Şahsiyeti, Tarikatı, Eserleri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sivas 2005, C: IX/2, S: 1-43, s. 22.

Nikât-ı midhatin tahririne gelmez yâ Rasûlallâh...”⁴⁹⁶, XIX. yüzyılda ise Enderûnlu Vâsıf (ö. 1824), Keçeçiazâde İzzet Molla (ö. 1829), Şeyhulislâm Ârif Hikmet (ö. 1859) gibi önemli mutasavvıf şairlerin eserleri örnek olarak gösterilebilir.⁴⁹⁷ Ayrıca, mutasavvıf bir şair olmadığı halde gençliğinde *Tevhîd* başlıklı ve *Allâh* adlı dinî bir nesir yazan Tevfik Fikret’e ait bu nesirdeki “*Ey zât-ı pâkîber-ter-i her fîkr ü her meâl / Ey bîzevâl rahmeti, gülzâr-ı fîtrata – revnak dih-i kemâl olan Allâhü zü’l-Celâl*” münâcâtı, “*meğ’ ülü / fâ’ ilâtü / meğâ’ ilü / fâilün*” kalıbı ile yazılmıştır.⁴⁹⁸ Türk Edebiyatı içerisinde, dolayısıyla Türk Din Mûsikîsi içerisinde bu örnekleri daha da artırmak mümkündür. Fakat konunun dışına çok fazla çıkmamak adına yalnızca örnek teşkil etmesi açısından verdiğimiz bu şairlerin ve aruz ile yazmış oldukları eserlerinin, ancak konunun bütünlüğü dâhilinde başlı başlına bir akademik çalışma ile değerlendirilebileceği gözardı edilmemelidir.

Bir mûsikî formu olan ilâhîler nasıl ki Dinî Mûsikî içerisinde “*tasavvufî temaları işleyen ve Türk Din Mûsikîsi’nin makâm ve usûlleriyle bestelenerek dinî toplantılarda okunan şiirler*” olarak değerlendiriliyorsa, aynı zamanda bir edebiyat formu olan ilâhîler Halk Edebiyatı’nda bir nazım şekli ve tasavvuf şiirinde bir nazım biçimi olarak değerlendirilmektedir.⁴⁹⁹ XIV. yüzyıl itibariyle artık tüm özellikleriyle etkisi hissedilen divan şiirinde XVIII. yüzyıla kadar yalnızca aruz vezni kullanılırken tasavvufî şiirlerde aruzla birlikte hece vezni kullanılmış; âşıkların saz şiirlerinde ise Âşık Ömer, Gevherî, Erzurumlu Emrah gibi “kalem şuarâsı” olarak anılan âşıkların bir kaçı dışında yine hece vezni kullanılmıştır.⁵⁰⁰ Halk Edebiyatı ya da Âşık Edebiyatı nazım şekilleriyle⁵⁰¹ yazılan ilâhîler ise Alevî-Bektâşî şairlerince son dönemlere kadar kaleme alınmıştır. Halk Edebiyatı’nda da tasavvuf şiirinde de bir nazım biçimi olan “*ilâhîlerde 7, 8, 11, 14 ve 16’ lı kalıpların kullanıldığı ve genellikle 7 (4+3), 8 (4+4) hecelilerin dördlük; 11 (6+5 ve 4+4+3), 14 (7+7) ve 16 (8+8) hecelilerin de beyitler halinde yazıldığı görülmektedir. Dördlüklerin kâfiyelenişi Koşma, beyit birimiyle yazılanların kâfiyelenişi ise Gazel tarzındadır.*”⁵⁰²

⁴⁹⁶ Şener, Yıldız, *age.*, s. 308.

⁴⁹⁷ Şener, Yıldız, *age.*, s. 310-311.

⁴⁹⁸ Banarlı, *age.*, s. 179.

⁴⁹⁹ Uzun, *agm.*, s. 64-65.

⁵⁰⁰ Albayrak, *agm.*, s. 148.

⁵⁰¹ Halk Edebiyatı nazımşekilleri ve türleri için bk. Kurt ve diğerleri, *age.*, s. 221-224.

⁵⁰² Uzun, *agm.*, s. 65.

Henüz Türk Edebiyatı içerisinde nazım türleri belirginleşmeden önce dinî içerikli her türden şiirin İlâhî olarak kastedilmesinin ardından, Tevhîd, Na't, Münâcât vb. gibi türlerle birlikte Kasîde, Gazel, Tuyuğ, Rubâî, Kıta vb. gibi nazım şekilleri⁵⁰³ edebiyatın ana unsurları haine gelince İlâhî terimin anlamı daralıp “besteli dinî şiir” formu olarak mûsikî ile özdeşleştirilir olmuştur. Böylece dinî içerikli manzum ya da yarı manzum sözler mûsikînin etkili gücüyle birleşmiş ve bir edebiyat formu olan ilâhîler artık mûsikîden ayrı düşünülemez olmuşlardır.⁵⁰⁴ Halk Edebiyatı dâhilinde halk şairlerinin, ozanlarının okuduğu hikmetler ve şiirler daha ziyade tekkelerde tasavvufî şekillerine bürünmeye başladığından dolayı birçoğu sade ve yalın bir şekilde söylenmişlerdir. Büyük mutasavvıfların birçoğunun şair olmadığı halde İlâhî türünden şiirler söylemeleri, bu manzumelerin bir sanat eseri olmasından çok, didaktik özellikler sergileyen birer “duyuş” şiiri olmalarını sağlamıştır. Fakat sonraki dönemlerde İlâhî konularında daha çeşitli farklılıklar doğmaya ve daha kapsamlı tasavvuf düşünceleri yer almaya başlayınca daha ziyade XV. yüzyıldan itibaren Acem tarzı şiirlerin de çok büyük etkisiyle ilâhîlerin aruz vezniyle yazılmasına rağbet çoğalmaya başlamıştır. Bu duruma, bestekârların besteleyecekleri ilâhîlerin güftelerini çoğunlukla divan şiirinden seçmeleri ve mutasavvıfların da şiirlerinde daha fazla aruzu kullanarak divan şiirinin nazım türlerini kullanmaları sebebiyet vermiştir.⁵⁰⁵ Zira bir mûsikî formu olarak ilâhîlerin mûsikînin kendine has nazariyatı içerisinde belirli unsurlarla bir münasebet içerisinde olması nasıl tabî bir durum ise aynı şekilde bir edebiyat formu olarak ilâhîlerin birçok nazım türünde söylenmiş olmalarından dolayı aruzla yakından bir münasebet içerisinde olmaları da pek tabîdir.

⁵⁰³ Tüm nazım şekilleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bk. Şener, Yıldız, *age.*, s. 331-397.

⁵⁰⁴ Uzun, *agm.*, s. 64.

⁵⁰⁵ Uzun, *agm.*, s. 64-65.

1.6.İLÂHÎLERİN TÜRK HALK MÛSİKÎSİ İÇERİSİNDE İNCELENMESİ ve TÜRKÜ FORMUYLA MÛNASABETLERİ

İlâhîler, Türk Mûsikîsi ile ilgili kaynaklarda Klasik Türk Mûsikîsi⁵⁰⁶ formları içerisinde tasniflendirilmelerinin yanı sıra aynı zamanda Türk Halk Mûsikîsi⁵⁰⁷ formları içerisinde de tasniflendirilirler. Zira İlâhî formundaki eserler incelendiğinde, bu eserlerin hem Klasik Türk Mûsikîsi formlarına, hem de Türk Halk Mûsikîsi formlarına ait özellikler taşıdığı görülmektedir. Bu bağlamda ilâhîlerin hangi mûsikî formları içerisinde tasniflendirileceklerine dair belirleyici özelliklerinin net olarak ayrıştırılması, Türk Mûsikîsi formlarının ve dolayısıyla Dinî Mûsikî formlarının, mûsikî kaynaklarında standart bir şekilde tasniflendirilememeleri sorununun giderilmesi adına da büyük önem arz etmektedir.⁵⁰⁸ İlâhîlerin tasniflendirilmesinde ölçü olarak değerlendirilebilecek bu özellikleri ise şekil yapıları, ezgi yapıları, güfte yapıları, yöresel olmaları, anonim olup olmadıkları, icrâ tavırları vb. şeklinde sıralanabilir.

Tezimizin daha önceki bölümlerinde İlâhî formunu, Türk Mûsikîsi kaynaklarındaki mevcut tasniflendirmeler doğrultusunda, Klasik Türk Mûsikî'nin Dinî Mûsikî formları içerisinde tasniflendirerek bir değerlendirmeye tâbî tutmuştuk.⁵⁰⁹ Ayrıca, şekilsel özellikleri itibarıyla Şarkı formuna benzer

⁵⁰⁶ Asırlar içerisinde şekillenen kaidelerle meydana getirilmiş, kendine has köklü yapısıyla hiçbir dönemde değerini yitirmeden günümüze kadar gelebilmiş, Divan Edebiyatı ekseninde şekillenmiş kadim mûsikî eserlerinin bütünü ve yüksek zümre sanatıdır. Bu tanımlandırmanın derlendiği kaynaklar için bk. Öztuna, *age.*, C:I, s. 448-449. (Bu tanım, 'Klasik Eser' ve 'Klasik Mûsikî' maddelerindeki bilgiler derlenerek yapılmıştır.) Klasik Türk Mûsikîsi'nin "Divan Edebiyatı ekseninde şekillenmesi" bilgisi için ayrıca bk. Hüseyin Yaltırık, *Trakya Bölgesinin Tasavvufî Halk Müziği (Notalarıyla) Nefesler-Semahlar*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, s. 16. Klasik Türk Mûsikîsi'ne, yüksek zümre; "okumuşlar ve ârifler zümresinin sanatı" denildiği bilgileri Tanrıkorur, *age.*, s. 64-66.

⁵⁰⁷ Türk milletinin ortak hislerini, düşüncelerini ve toplumsal ya da ferdî yaşantısına etki eden olayları mûsikî ile ifade ettiği eserlerin bütünüdür. Tarihî, kültürel, geleneksel ve kendine has sanatsal özelliklerinin yanı sıra bu eserler ayrıca, bütün folklor eserleri gibi anonim özellikler sergiler. Bu tanımlandırmanın derlendiği kaynaklar için bk. Ender Doğan, *Sivas Türkülerinde İrfânî Boyut*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015, s. 7. Ayrıca bk. Adnan Ataman, *Bu Toprağın Sesi (Halk Mûsikîmiz)*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s. 50-55.

⁵⁰⁸ Türk Mûsikîsi ile ilgili kaynaklar genel olarak incelendiğinde, bazı kaynaklarda Türk Din Mûsikîsinin ve dolayısıyla ilâhîlerin yalnızca Klasik Türk Mûsikîsi formu olarak, bazı kaynaklarda ise tamamen Türk Halk Mûsikîsi formu olarak kabul edilip tasniflendirildiği görülmektedir. Standart olmayan bu tasniflendirmelerin ayrıntıları için bk. Özkan, *age.*, s. 79-83, Akdoğu, *age.*, s. 256-258, Tanrıkorur, *age.*, s. 121-122.

⁵⁰⁹ Tezin "TÜRK DİN MÛSİKÎSİ FORMLARI" başlıklı bölümüne bk.

özelliklerinden bahsetmiştik.⁵¹⁰ Bu başlık altında ise ilâhîleri, anonim özellikler de sergilemeleri sebebiyle Türk Halk Mûsikîsi içerisinde, geleneksel yapılarının yanı sıra tasavvufî ve irfânî⁵¹¹ vasıfları da bulunan Türkü formuyla birlikte inceleyeceğiz. Tezimizin ilk bölümlerinde detaylı bir şekilde sunduğumuz tasavvuf akımlarının Anadolu'daki tarihî seyriyle ilgi bilgileri çok kısa bir şekilde tekrar vermemiz konunun bütünlüğü açısından önem arz etmektedir.

1.6.1. Türk Halk Mûsikîsi'nin Şekillenmesinde Tasavvufun Etkileri

IX. yüzyıldan itibaren artarak yayılan tasavvuf akımları, Türklerin inanç ve düşünce sistemini etkilemekle kalmamış, Türk sanatını ve edebiyatını da etkilemeye başlamıştır.⁵¹² Tarikatlarının tasavvuf görüşlerini öğretmek için Türkistan'da yetişen birçok Türk dervişi göçebe Türkler'e katılmış, resmî ve ilmî anlamda Arapça ve Farsça'yı kullanan medrese zümresi aynı zamanda halk toplulukları arasında anlaşılması daha kolay ve yalın bir dil kullanarak İslâm mefkûresini yaymaya çalışmışlardır. Zamanla tekkelere intisâb eden şair ve mûsikîşinâs mutasavvıfların Türk halkına en yalın Türk diliyle seslenmeleri, özellikle XI. ve XII. yüzyıllarda Anadolu'da sayıları giderek artan tekke ve dergâhlara kalabalık halk kitlelerinin ilgisini artırmış ve böylece yeni bir Tekke-Tasavvuf Edebiyatı'nın doğması hız kazanmıştır. Tarikatların görüşleri zamanla çeşitlilik kazansa da birbirlerinden az çok farklılıklar arz eden kendilerine has bu görüşleri içerisinde, "tasavvuf, mûsikî ve edebiyat" daima iç içe olmuştur. Aynı zamanda birçok Horasan ereni, dervişi ve halk şairi, sazlarıyla Türklerin dinî duygularına tercüman olmak adına dinî veya tasavvufî şiirler söylemek suretiyle dini yaymaya çalışmışlardır.⁵¹³ Böylece, "din, saz, şiir" üçlüsü Ozan kültürüne hiç de yabancı olmayan Müslüman Türk kitleleri içerisinde hem İslâm kültürünün daha hızlı benimsenmesine, hem de Anadolu'da dinî ve tasavvufî unsurlar içeren yeni bir edebiyat ve mûsikî anlayışının doğmasına sebep olmuştur.⁵¹⁴ Bu tarihî süreç içerisinde ozanların ve -XV. yüzyıldan itibaren ozanların yerine geçen- "âşık"ların halkın anlayacağı bir dille "yaktıkları deyişler", zamanla anonim bir vasfa sahip olarak yalın bir "halk" mûsikîsinin belirginleşmesinde rol

⁵¹⁰ Tezin "İLÂHÎ FORMUNUN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ" başlıklı konusuna bk.

⁵¹¹ İrfân kavramı için bk. Doğan, *agt.*, s. 57-68.

⁵¹² Yaltırık, *age.*, s. 16.

⁵¹³ Banarlı, *age.*, s. 264.

⁵¹⁴ Ayrıntılı bilgiler için tezin "İslâm Sonrası Türk Din Mûsikîsi'nin Doğuşu" başlıklı bölümüne bk.

oynamıştır.⁵¹⁵ Esasen bu mûsikî, bugünkü Türk Halk Mûsikîsi'nin de özünü temsil etmektedir.

Sonuç olarak, tekkelere intisâb eden mûsikîşinâsların ve halk şiiri okuyan Derviş-Ozanlar'ın ilâhî bir cezbe vasıtası olarak tarikatlarda meydana getirdikleri anonim “halk” mûsikîleri, tasavvuf kültürünün etkisiyle dinî bir mâhiyet kazanmıştır. Bu tasavvuf kültürü içerisinde meydana getirilen dinî mâhiyetteki anonim eserler ise tasavvufî bir Halk Mûsikîsi'nin şekillenmesine neden olmuştur.

Şimdi tezimizin konusu gereği, Türk Din Mûsikîsi'nin en yaygın kullanılan formu olan ilâhîlerin Tasavvufî Halk Mûsikîsi içerisinde değerlendirmesini yapacağız.

1.6.2. Tasavvufî Halk Mûsikîsi'nde İlâhî ve Türkü Formu Münasebetleri

1.6.2.1. Tasavvufî Halk Edebiyatı'nın Özellikleri

Tasavvufî Halk Mûsikîsi, Türk Halk Mûsikîsi'nin formlarından biri olup tüm folklor formlarının ortak vasfı olan anonim⁵¹⁶ olma özelliğini sergilemektedir.⁵¹⁷ Beste anlayışına dayalı ve ferdî özellikler sergileyen Klasik Türk Mûsikîsi eserlerinin aksine dinî ve tasavvufî unsurları konu edinen Tasavvufî Halk Mûsikîsi eserleri, halk şiirlerinden müteşekkil olup Âşık Edebiyatı içerisinde değerlendirilir. Bu bağlamda, halk şairlerine ait tasavvufî içerikli şiirlerin, ilk kim tarafından ezgi ile okunduğu zamanla netliğini yitirmiş olduğundan, bu eserlerde ferdî bir besteleme anlayışı söz konusu değildir. Geleneksel bir yapıya sahip olan bu mûsikî türlerini, Türk Halk Mûsikîsi'nin Türkü⁵¹⁸ formundan ayırmak çok zor ve bazı eserlerde ise neredeyse mümkün değildir. Genelde bağlama⁵¹⁹ eşliğinde, yöresel tavırlarda, usûllü veya usûlsüz icrâ edilen Tasavvufî Halk Mûsikîsi'nin bu edebiyat ürünlerini türkülerden ayıran en belirgin özelliklerinin başında, “dinî” konuları içermesi gelir.⁵²⁰

⁵¹⁵ Halk Mûsikîsi eserlerinin bestelenmesine “yakmak veya bağlamak” denildiği bilgileri için bk. Tanrıkorur, *age.*, s. 64-68.

⁵¹⁶ Tanrıkorur, *age.*, s. 68.

⁵¹⁷ Akdoğu, *age.*, s. 256.

⁵¹⁸ Türk Halk Mûsikîsi'nin daha çok hece vezni, az da olsa aruz vezniyle meydana getirilmiş ve Türk Halk Edebiyatı'na ait güftelerden müteşekkil yalın eserleridir. Bk. Akdoğu, *age.*, s. 148. “Türke aitlik” anlamı bulunan ve Arapça “Türki” sıfatından gelen kelimedir. Bk. Tanrıkorur, *age.*, s. 75.

⁵¹⁹ Bağlama kelimesinin kökeni ve eski Türklerin “Ozan Kopuzu” ile ilgili bilgiler ve kaynakları için bk. Tanrıkorur, *age.*, s. 78.

⁵²⁰ Yaltırık, *age.*, s. 16, 18.

Tasavvufî Halk Mûsikîsi, her zaman tekkelerde iç içe olduğu Tasavvufî Halk Edebiyatı ile aynı kültürel, geleneksel ve İslâmî kaynaklardan⁵²¹ beslenerek varlığını sürdürmüştür. Bu kaynaklardaki İslâmî mesajların yayılmasında asırlarca Tasavvufî Halk Mûsikîsi'nin etkin bir rolü olmuştur. Bu bağlamda Derviş-ozanların sazlarıyla okuduğu ilâhîler bir mesaj dili olarak halk irfânında etkili olmuştur. Özellikle XV. yüzyılın ilk yarısından itibaren Osmanlı'da, Anadolu'nun her köşesine yayılan ve bu yüzyıl itibariyle artık kendilerine “âşık” lakabı verilen derviş-ozanların hemen hepsi bir tekkeye intisâb ederek eski saz şiiri geleneğini tekkelerde devam ettirmişlerdir.⁵²² Böylece, zamanla Anadolu'da yayılan Bektâşîlik, Melâmîlik, Halvetîlik, Uşşakîlik, Kâdirîlik, Rifâîlik vb. tarikatlara ait tekkelerde Tasavvufî Halk Mûsikî türlerinin sayısı da giderek bir artış göstermiştir.

1.6.2.2. Türkü ve İlâhîlerde Ortak Özellikler

Tekkelerde icrâ edilen dinî-tasavvufî mûsikîlerin yanı sıra içerisinde türkülerin de yer aldığı birçok “âşık deyişi”⁵²³ bu dönemde artan mûsikî türlerindendir. Mûsikî eşliğinde icrâ edilen bu nazım türleri de tıpkı âşıkların sazlarıyla okuduğu ilâhîler gibidir. Bu bağlamda tasavvufî ve irfânî unsurlar içermelerinin yanı sıra tarikatların görüş ve ilkelerini anlatan bir yapı sergiler. Halkın irfânında ve aydınlatılmasında âşıkların mesaj dili haline gelen ilâhîler nasıl bir fonksiyona sahipse, bir nazım türü olan türküler de aynı fonksiyona sahiptir. Bu sebeple türküler, kültürel, ahlâkî, millî ve dahası insanî değerlerin nesilden nesile aktarılmasında bir mesaj dili görevini yerine getirirler. İlâhîlerin güftelerinde geçen dinî kavramların sıklığı oranında, türkülerde de tasavvuf ve irfâna dair birçok kavramın yer aldığı görülmektedir. İrfânî mesajların aktarılmasında bir vasıta olan türkülerde geçen “âşk, kerâmet, ibadet, hikmet, nefis, vera, ârif, dost” vb. kavramlar, irfânî bir boyut sergilediği gibi bir o kadar da tasavvufî boyutlarıyla dikkat çekmektedir. Bu benzerlik, İslâm'ın tasavvufî boyutta yorumlanması noktasında mühim bir rolü bulunan ilâhîlerden ve dolayısıyla tekke kültüründen, türkülerin ne denli fazla etkilendiğinin de bir göstergesidir. Bu durum bize ayrıca, İslâmiyet'in kabulünden sonra Yesevî Tarikatı ile şekillenen Anadolu sûfliğinin, hangi türden

⁵²¹ Doğan, *agt.*, s. 10.

⁵²² Mehmed Fuat Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları*, Akçağ Yayınları, Ankara 1966, s. 181.

⁵²³ Tanrıkorur, *age.*, s. 68.

olursa olsun Türklere has millî edebiyat ve mûsikî eserlerini daima din ekseninde tuttuğunu da göstermektedir.⁵²⁴

Türkülerin anonim bir yapıya sahip olması, kaynağının zamanla unutulup halk arasında farklı şekillerde okunmasıyla doğrudan ilişkilidir. Buna rağmen bazı türkülerin sözlerinin kime ait olduğu bilinmekle beraber yalnızca kim tarafından ilk kez mûsikî eşliğinde okunduğu bilinmemektedir. Bu türden türkülerin sözlerinin genelde âşıklara ait olduğu görülmektedir. Tekke kültürü içerisinde yetişen âşıklara ait bu türküler de anonim olarak değerlendirilmelerinin yanı sıra birçok özellikleriyle ilâhîleri andırmaktadır. Hatta öyle ki bazı yörelere ait türkülerin güfteleri aynı zamanda klasik anlamda bestelenmiş⁵²⁵ ilâhî eserlerinin güftesiyle tamamen aynı olabilmektedir. Sözleri Yûnus Emre'ye ait olan bazı Sivas Türküleri; “Ben Yürürem Yâne Yâne, Arayı Arayı Bulsam İzini, Benim Adım Dertli Dolap, İsm-i Sübhân Virdin mi Var” vb. bu konuda örnek olarak sunulabilir. Âşıklara ait dinî içerikli sözlerden meydana gelen bu türküler ise Tasavvufî Halk Edebiyatı'nda bir nazım türü olarak “dinî türkü” ismiyle değerlendirilmektedir.⁵²⁶ Hem Türk Halk Mûsikîsi hem de Klasik Türk Mûsikîsi bünyesinde yer alan ilâhîlerin türkülerle bu yakın münasbetleri, Türk Mûsikîsi'ne ait formların ister “geleneksel”, ister “klasik” ve isterse “dinî” olarak adlandırılsın, esasında aynı kültürel yapının ayrılmaz parçaları olduğunun bir belgesi niteliğindedir.⁵²⁷

Bektâşî-Alevî kültürüne ait, son dörtlüğünde şairinin mahlası bulunan halk şiirlerine ise “nefes”⁵²⁸ denilmektedir. Mûsikî yönleriyle anonim özellikler sergileyen ve nedenle Tasavvufî Halk Mûsikîsi formu kabul edilen nefeslerin sözleri yine âşıklara aittir. Bu özellikleriyle nefesler, yukarda bahsettiğimiz sözleri âşıklara ait fakat anonim olarak değerlendirilen türkülerle benzerlik göstermektedir.⁵²⁹ Nefeslerin dinî sözlerden müteşekkil olanları ise Türk Din Mûsikîsi'nde ilâhî formu

⁵²⁴ Doğan, *agt.*, s. 4-5, 14, 65-68.

⁵²⁵ Tasavvufî Halk Mûsikîsi eserleri gibi anonim özellikler sergilemeyen ve Klasik Türk Mûsikîsi ve Türk Sanat Müziği eserleri gibi bestelenen dinî ve tasavvufî unsurları konu eden eserlere “Tasavvufî Sanat Müziği” denildiği bilgileri için bk. Yaltrık, *age.*, s. 16.

⁵²⁶ Doğan, *agt.*, s. 8-13, 20.

⁵²⁷ TRT repertuarında bulunan “lâ-edrî” veya anonim ilâhîlerin tamamı Klasik Türk Mûsikîsi'nin eserleri içerisinde tasniflenilmektedir. Bk. Tezin “EKLER” bölümü.

⁵²⁸ Tezin “Nefes” başlıklı kısmına bk.

⁵²⁹ Nefeslerin Türkü formuyla benzerliği, “mûsikî yönüyle folklorun içinde yer almaları” özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu bilgiler ve ayrıntıları için bk. Yaltrık, *age.*, s. 16. Ayrıca, “folklo” kavramının “Halk Mûsikîsi” anlamına geldiği bilgileri için bk. Tanrıkorur, *age.*, s. 64.

kabul edilmektedir.⁵³⁰ Anadolu ve Balkanlar’da Yesevî Hikmetleri’ne “nefes, deyiş, âyet” denilmesi ve Hikmetler’in içerisinde geçen kavramların Cem Âyinleri’nde farklı isimlerle anılması da dikkat çekicidir. *Divân-ı Hikmet*’te görülen “zikir”, “raks” ve “semâ”, Allâh’a (c.c.) ulaşmayı, nefse hakimiyeti ve ölmeden önce ölmeyi sembolize eden ana kavramlardır. Cem Âyinleri’nde Yesevî meclislerinde kullanılan kopuz bağlamaya, semâ semâhlara dönüşürken, Cem Meydanı ölmeden önce ölünen yer olarak kutsallık kazanmış, Tevhîd ya da Hû halkalarında “illallâh” çekilmiştir. Özellikle bu Tevhîd deyişlerine, “Ol kırkların ceminde / Lâ ilâhe illallâh / Erenler meydanında / Lâ ilâhe illallâh” kıtası örnek olarak gösterilebilir. Erzincan, Tunceli ve Malatya’daki âyinler de farklı ozanların deyişleriyle benzer şekilde yapılır.⁵³¹ Tasavvuf, mûsikî ve edebiyat ilişkisi içerisinde, âşık ve ozanların deyişleriyle yapılan bu âyinler yine, bir İlâhî formu kabul edilen nefeslerin anonim âşık deyişleriyle olan benzerliklerini sergiler niteliktedir.

Sonuç olarak, Anadolu, Yesevî dervişlerle başlayan ve halk âşıklarıyla devam eden tasavvuf cereyanı çerçevesinde birçok derviş, ozan, âşık ve mutasavvıfa ev sahipliği yapmış, Hacı Bektâşî Velî (ö. 1271), Yûnus Emre (ö. 1321?), Kaygusuz Abdal (ö. 1444?), Pîr Sultân Abdal (ö. 1550?) gibi daha birçok isim⁵³² Halk Edebiyatı’nın şekillenmesinde rol oynamışlardır. Halk Edebiyatı’nın mûsikî ve tasavvufla daima iç içe olması ise birçok özellikleri ile birbirlerine benzeyen bazı edebiyat ve mûsikî formlarının doğmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda, Anadolu âşıklık geleneği içerisinde şekillenen Türk Halk Mûsikîsi’nin Türkü formu ve tekkelerde şekillenen Tasavvufî Halk Mûsikîsi’nin İlâhî formu, benzer özellikleriyle kendi türleri arasında en yaygın kullanılan formlar olmuştur. Bu formların aynı kültürel kaynaklardan beslenerek şekillenmeleri, ilâhîlerin yalnız Klasik Türk Mûsikîsi eserlerine değil, Türk Halk Mûsikîsi eserlerinin özelliklerine de benzer vasıflar kazanmasında etkili olmuştur. Sözleri âşıklar tarafından söylenmiş fakat mûsikîsinin kaynağı günümüze ulaşamamış ilâhîler bu konuda örnek gösterilebilir. Bu özelliğe sahip ilâhîler, Türk Halk Mûsikîsi’nin Tasavvufî Halk Mûsikîsi şubesi içerisinde, “anonim tarzda ilâhîler” şeklinde tasniflendirilebilir. Diğer yandan,

⁵³⁰ Tezin “İLÂHÎ OLARAK KABUL EDİLEBİLECEK DİĞER FORMLAR” başlıklı kısmına bk.

⁵³¹ Ali Yaman, *Pir Ahmet Yesevi*, Yedinci Kapı Yayınları, İstanbul (tarihsiz), s. 247-248.

⁵³² Bu tarzda şiir yazan bazı âşıklar ve özellikle tasavvufî, dinî ve irfânî boyutları bulunan Sivas’a ait Türkü formundaki eserler için bk. Doğan, *agt.*, s. 10-13, 25-56, 79-205.

güftekârı bilinsin ya da bilinmesin, bestekârı bilinen ve Klasik Türk Mûsikîsi'nin bestecilik uslûbu ile bestelenmiş ilâhîler de Klasik Türk Mûsikîsi'nin Dinî Mûsikî şubesi içerisinde, “klasik tarzda ilâhîler” şeklinde tasniflendirilebilir.⁵³³ Böylece, bu konunun başında bahsettiğimiz tasnif probleminden kaynaklanan sorunlar da daha aza indirilebilir. Zira Türk Mûsikîsi kaynaklarının genelinde ve bazı repertuarlarda, İlâhî formunun bu türden özelliklerine bakılmaksızın, ya yalnız Klasik Türk Mûsikîsi ya da yalnız Türk Halk Mûsikîsi formları içerisinde değerlendirilmesi, bilimsel çalışmalarda kesin bilgi ve sonuçlara ulaşılmasını engellemektedir.⁵³⁴ Türk Mûsikîsi'nin başlıca sorunlarından birisi olan tasnif problemi, tezimize ait alt problemlerden birisi olmadığı için, problemin çözümünün bu türden çalışmalarda karşılaşılan zorlukları büyük oranda azaltacağına dikkatleri çekerek bu konuyu bitiriyoruz.

⁵³³ Bu konuda belirttiğimiz, “anonim tarzda” ve “klasik tarzda” şeklinde yaklaşımlar örnek niteliğinde sunulmuş olup ancak bilimsel bir çalışma ile geçerlilik kazanabilir. Bilimsel çalışmalarla bu konuda farklı yaklaşımlar da elde edilebilir.

⁵³⁴ İlâhîlerin, Halk Mûsikîsi repertuarının çok önemli formlarını meydana getirdikleri halde yalnız Klasik Türk Mûsikîsi formu olarak değerlendirildikleri ile ilgili bir başka bilgi için bk. Doğan, *agt.*, s. 4.

BÖLÜM III

1. TRT REPERTUARINDAKİ İLÂHÎLERİN İNCELENMESİ

1.1. TRT REPERTUARINDAKİ İLÂHÎLERİN MAKÂM VE USÛL SAYISI AÇISINDAN İNCELENMESİ

TRT repertuarında bulunan Türk Din Mûsikîsi eserleri içerisinde repertuar numarası verilerek kaydedilmiş ve yalnızca “İlâhî” ismi ile tespit edilen 1192 adet eserin tamamı EKLER kısmında verilen tabloda sunulmuştur. Bu eserlerin hangi makâmlarda ve hangi usûllerle bestelendiklerinin sayısı belirlenip aşağıdaki gibi bir tasniflendirme yapılmıştır:⁵³⁵

1.1.1. Acem Makâmı

8 Düyek, 5 Sofyan, 3 Evsat, 1 Nim Evsat usûlleri ve bu usûllerin dışında biri 16 Zamanlı, biri serbest usûl ile bestelenmiş toplam 19 adet Acem makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵³⁶

1.1.2. Acem Aşîrân Makâmı

23 Düyek, 16 Sofyan, 4 Devr-i Hindî, 3 Evsat, 2 Müsemmen, 2 Yürük Semâî, 1 Türk Aksağı, 1 Aksak, 1 Fer, 1 Muhammes usûlleri ile bestelenmiş toplam 54 adet Acem Aşîrân makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.3. Acem Bûselik Makâmı

1 adet Acem Bûselik makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

⁵³⁵ Bu tasniflendirmede makâm isimlerine göre alfabetik sıra kullanılmıştır. Ayrıca bu sayısal değerlere ulaşmada kaynak olarak TRT İstanbul Radyosu Türk Tasavvuf Müziği Repertuar Kurulu üyesi Aytaç Ergen’ in destekleriyle hazırlanan ve 2016 yılında güncellenen dijital repertuar programı kullanılmıştır. Bk. ERGEN Aytaç, *Notam 1.0 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı*.

⁵³⁶ Repertuar numarası 14231 olan İlâhî nin ayrıca Bayâtî ve Nevruz makâmlarında da farklı besteleri bulunmaktadır. Repertuar numarası 14271 olan İlâhî’ nin ayrıca Nevruz makâmında da farklı bestesi bulunmaktadır. Eserlerle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

1.1.4. Acem Kürdî Makâmı

6 Sofyan, 2 Düyek, 1 Evsat, 1 Devr-i Hindî usûlleri ile bestelenmiş toplam 10 adet Acem Kürdî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.5. Acemmurassâ Makâmı

1 adet Acemmurassâ makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.6. Arazbar Makâmı

3 adet Arazbar makâmında İlâhî bulunup hepsi Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.7. Arazbar Bûselik Makâmı

1 adet Acem Bûselik makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.8. Bayâtî Makâmı

10 Düyek, 6 Sofyan, 2 Yürük Semâî, 1 Devr-i Hindî, 1 Devr-i Revân, 1 Hafif, 1 Nim Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 22 adet Bayâtî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.9. Bayâtî Araban Makâmı

4 Düyek, 2 Sofyan, 1 Devr-i Hindî, 1 Evsat, 1 Bektâşî Raksı Evferi usûlleri ile bestelenmiş toplam 9 adet Bayâtî Araban makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.10. Beste-Isfahân Makâmı

1 Aksak Semâî, 1 Devr-i Hindî, 1 Devr-i Revân, 1 Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 4 adet Beste-Isfahân makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.11. Bestenigâr Makâmı

12 Sofyan, 11 Düyek, 3 Nim Sofyan, 3 Evsat, 1 Çenber, 1 Nim Evsat, 1 Sofyan-Yürük Semâî (Değişmeli), 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 33 adet Bestenigâr makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.12. Bûselik Makâmı

5 Sofyan, 2 Düyek, 1 Türk Aksağı usûlleri ile bestelenmiş toplam 8 adet Bûselik makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.13. Çargâh Makâmı

4 Sofyan, 1 Düyek usûlleri ile bestelenmiş toplam 5 adet Çargâh makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.14. Dilkeş-Hâverân Makâmı

1 Düyek, 1 Sofyan, 1 Aksak, 1 Oynak usûlleri ile bestelenmiş toplam 4 adet Dilkeş-Hâverân makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.15. Dügâh Makâmı

3 Evsat, 2 Düyek, 2 Devr-i Hindî, 1 Çifte Düyek usûlleri ile bestelenmiş toplam 8 adet Dügâh makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.16. Eviç Makâmı

22 Sofyan, 8 Düyek, 4 Evsat, 3 Nim Sofyan, 3 Devr-i Hindî, 2 Aksak, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 43 adet Eviç makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.17. Eviç-Isfahân Makâmı

1 adet Eviç-Isfahân makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.18. Ferahfezâ Makâmı

3 Düyek, 1 Evsat, 1 Müsemmen, 1 Nim Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 6 adet Ferahfezâ makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.19. Ferahnâk Makâmı

4 Düyek, 2 Sofyan 1 Devr-i Hindî, 1 Hafif, 1 Nim Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 9 adet Ferahnâk makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.20. Ferahnâk Aşîrân Makâmı

4 Sofyan, 2 Bektâşî Raksı Evferi, 1 Devr-i Hindî, 1 Düyek, 1 Nim Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 9 adet Ferahnâk makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.21. Gerdâniye Makâmı

3 Sofyan, 1 Aksak, 1 Türk Aksağı-Yürük Semâî (değişmeli), 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 6 adet Gerdâniye makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.22. Gülizâr Makâmı

1 Düyek, 1 Evsat, 1 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 3 adet Gülizâr makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.23. Hicaz Makâmı

67 Sofyan, 35 Düyek, 9 Devr-i Hindî, 6 Nim Sofyan, 4 Evsat, 2 Müsemmen, 2 Semâî, 1 Devr-i Revân, 1 Fahte, 1 Nim Evsat, 1 Sofyan-Aksak (değişmeli), 1 Sofyan Evferi⁵³⁷, 1 Türk Aksağı usûlleri ile bestelenmiş toplam 131 adet Hicaz makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵³⁸

1.1.24. Hicaz Aşîrân Makâmı

1 adet Hicaz Aşîrân makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.25. Hicazkâr Makâmı

5 Sofyan, 2 Düyek, 1 Çenber, 1 Düyek-Sofyan (değişmeli), 1 Nim Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 10 adet Hicazkâr makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.26. Hisâr Bûselik Makâmı

1 Sofyan, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Hisâr Bûselik makâmında İlâhî bulunmaktadır.

⁵³⁷ Sofyan Evferi 4 zamanlı bir usûl olup “müstefî ilûn” vezniyle yazılmış şiirlerin bestelenmesinde kullanılmak üzere Cinuçen Tanrıkörur tarafından isimlendirilmiştir. Darbları sırasıyla, “1 dörtlük düm, 1 dörtlük tek, 1 sekizlik tek, 1 buçuk dörtlük kâ” şeklindedir. Bk. Ergen, *adı geçen dijital repertuar programı*, 14439 repertuar numaralı eser.

⁵³⁸ Repertuar numarası 16001 olan Nim Sofyan usûlü ile betelenmiş İlâhî Hicaz Zirgüle, repertuar numarası 14590 olan Evsat usûlü ile bestelenmiş İlâhî Hicaz Hümâyûn makâmında olup edinilen kaynakta ayrı bir makâm başlığı altında sunulmadıkları için burda da aynı şekilde tasnif edilmiştir.

1.1.27. Hûzî Makâmı

2 Nim Sofyan, 1 Sofyan, 1 Sofyan-Yürük Semâî⁵³⁹ usûlleri ile bestelenmiş toplam 4 adet Hûzî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.28. Hüseyinî Makâmı

45 Sofyan, 22 Düyek, 5 Evsat, 4 Yürük Semâî, 3 Nim Evsat, 2 Curcuna, 2 Nim Sofyan, 2 Semâî (bir tanesi ağır), 2 Sengin Semâî, 1 Türk Aksağı, 1 Aksak, 1 Aksak-Aksak Semâî (değişmeli), 1 Curcuna-Sofyan (değişmeli), 1 Devr-i Hindî, 1 Devr-i Revân, 1 Raks Aksağı usûlleri ile bestelenmiş toplam 94 adet Hüseyinî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.29. Hüseyinî Aşîrân Makâmı

2 Düyek, 2 Evsat, 1 Türk Aksağı usûlleri ile bestelenmiş toplam 5 adet Hüseyinî Aşîrân makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.30. Hüseyinî Bûselik Makâmı

2 Sofyan, 1 Hafif usûlleri ile bestelenmiş toplam 3 adet Hüseyinî Bûselik makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.31. Hüseyinî Kürdî Makâmı

1 adet Hüseyinî Kürdî makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.32. Hüseyinî Zemzeme Makâmı

1 adet Hüseyinî Zemzeme makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.33. Hüzâm Makâmı

23 Sofyan, 21 Düyek, 6 Nim Sofyan, 4 Devr-i Hindî, 2 Aksak, 1 Aksak-Düyek (değişmeli), 1 Devr-i Revân, 1 Evfer, 1 Evsat, 1 Hafif, 1 İkiz Aksak, 1

⁵³⁹ 16448 repertuar numaralı bu eserin ölçümü “10 dörtlük” şeklinde yapılmış; ölçüleri kendi içerisinde “4 dörtlük ve 6 dörtlük” olarak bölünmüştür. Usûlü, Sofyan ve Yürük Semâî birlikte kullanılarak farklı ölçülerinde değişmeli olarak bestelenmemiştir. Repertuar numarası 14399 olan İlâhî’nin ayrıca Uşşâk makâmı kabul edilen nota örneklerine de rastlanılmaktadır. Eserlerle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

Muhammes, 1 Müsemmen, 1 Nim Evsat, 1 Türk Aksağı, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 67 adet Hüzûm makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.34. Hüzûm-ı Cedîd Makâmı

1 adet Hüzûm-ı Cedîd makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.35. Irâk Makâmı

2 Devr-i Hindî, 2 Düyek, 1 Devr-i Revân, 1 Semâî, 1 Sofyan, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 8 adet Irâk makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵⁴⁰

1.1.36. Isfahân Makâmı

4 Sofyan, 2 Devr-i Hindî, 2 Düyek, 1 Aksak, 1 Müsemmen, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 11 adet Isfahân makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵⁴¹

1.1.37. Karcıgar Makâmı

4 Düyek, 3 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 7 adet Karcıgar makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.38. Kûçek Makâmı

2 adet Kûçek makâmında İlâhî bulunup ikisi de Düyek usûlü ile bestelenmiştir.⁵⁴²

1.1.39. Kürdî Makâmı

1 Düyek, 1 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Kürdî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

⁵⁴⁰ Repertuar numarası 14015 olan İlâhî'nin ayrıca Bestefe Isfahân makâmı kabul edilen nota örneklerine de atlanılmaktadır. Repertuar numarası 16487 olan İlâhî'nin aynı repertuar numarasıyla kayıtlı ayrıca Muhayyer Kürdî makâmında da 1 adet bestesi bulunmaktadır ve bu eserin makamının ne olduğu ile ilgili ihtilaflar bulunduğu için Muhayyer Kürdî makâmı içerisinde aynı repertuar numarası ile tekrar verilmiştir. Eserlerle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

⁵⁴¹ Repertuar numarası 14582 İlâhî'nin ayrıca Nevâ makâmı kabul edilen nota örneklerine de rastlanılmaktadır. Eserle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

⁵⁴² Repertuar numarası 14670 olan İlâhî'nin ve repertuar numarası 21596 İlâhî'nin Uşşâk makâmında da bestelerine rastlanılmaktadır. Eserlerle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

1.1.40. Kürdîli Hicazkâr Makâmı

1 Sofyan, 1 Curcuna usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Kürdîli Hicazkâr makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.41. Mâhûr Makâmı

10 Sofyan, 8 Düyek, 2 Devr-i Kebîr, 1 Devr-i Revân, 1 Evsat, 1 Nim Evsat, 1 Nim Sofyan, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 25 adet Mâhûr makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵⁴³

1.1.42. Mâhûr Bûselik Makâmı

1 adet Mâhûr Bûselik makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.43. Mâyê Makâmı

2 adet Mâyê makâmında İlâhî bulunup ikisi de Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.44. Muhayyer Makâmı

5 Sofyan, 3 Düyek, 1 Devr-i Hindî, 1 Evsat, 1 özel (serbest-kendine özgü) usûlleri ile bestelenmiş toplam 11 adet Muhayyer makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.45. Muhayyer Kürdî Makâmı

2 Sofyan, 1 Sofyan-Yürük Semâî (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş toplam 3 adet Muhayyer Kürdî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.46. Muhayyer Sünbüle Makâmı

1 Düyek, 1 Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Muhayyer Sünbüle makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.47. Müstear Makâmı

3 Sofyan, 2 Düyek, 1 Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 6 adet Müstear makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵⁴⁴

⁵⁴³ Repertuar numarası 14533 olan İlâhî'nin Şehnâz Bûselik ve Zâvil makâmlarında da nota örneklerine rastlanmaktadır. Eserle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

1.1.48. Nevâ Makâmı

12 Sofyan, 3 Düyek, 2 Aksak, 1 Devr-i Hindî, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 19 adet Nevâ makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵⁴⁵

1.1.49. Nevâ Bûselik Makâmı

1 Düyek, 1 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Nevâ Bûselik makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.50. Nev' eser Makâmı

2 Sofyan, 1 Düyek, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 4 adet Nev' eser makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.51. Nevrûz Makâmı

1 adet Nevrûz makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.⁵⁴⁶

1.1.52. Nihâvend Makâmı

10 Sofyan, 5 Düyek, 2 Raks Aksağı, 1 Devr-i Hindî usûlleri ile bestelenmiş toplam 18 adet Nihâvend makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.53. Nihâvend-i Kebîr Makâmı

1 adet Nihâvend-i Kebîr makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.54. Nikrîz Makâmı

12 Sofyan, 6 Düyek, 2 Nim Sofyan, 1 Evfer, 1 Evsat, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 23 adet Nikrîz makâmında İlâhî bulunmaktadır.

⁵⁴⁴ Repertuar numarası 14121 olan İlâhî'nin ayrıca Segâh makâmı kabul edilerek notaya alınan örneklerine de rastlanmaktadır. Eserle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

⁵⁴⁵ Repertuar numarası 14460 olan Nevâ İlâhî'nin Isfahân makâmı olarak notaya alınan örneklerine de rastlanmaktadır. Repertuar numarası 14093 olan Nevâ İlâhî'nin Uşşâk makâmı kabul edilerek notaya alınan örneklerine de rastlanılmaktadır. Eserlerle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

⁵⁴⁶ Repertuar numarası 16484 olan Nevrûz İlâhî'nin Bayâtî makâmında bestelenen örneği de bulunmaktadır. Bk. Ergen, *adı geçen dijital repertuar programı*, 16484 repertuar numaralı eser.

1.1.55. Nişâbûr Makâmı

2 adet Nişâbûr makâmında İlâhî bulunup ikisi de Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.56. Nişâbûrek Makâmı

1 adet Nişâbûrek makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.57. Nühüft Makâmı

1 Düyek, 1 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Nühüft makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.58. Pençgâh Makâmı

3 adet Pençgâh makâmında İlâhî bulunup üçü de Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.59. Rast Makâmı

47 Sofyan, 28 Düyek, 5 Devr-i Hindî, 5 Müsemmen, 3 Nim Sofyan, 2 Yürük Semâî, 1 Aksak, 1 Curcuna, 1 Evsat, 1 İkiz Aksak, 1 Raks Aksağı-Sofyan (değişmeli), 1 Türk Aksağı usûlleri ile bestelenmiş toplam 96 adet Rast makâmında İlâhî bulunmaktadır.⁵⁴⁷

1.1.60. Rast Aşîrân Makâmı

1 adet Rast Aşîrân makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.61. Rast-ı Cedîd Makâmı

1 adet Rast-ı Cedîd makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.62. Rehâvî Makâmı

1 Devr-i Hindî, 1 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Rehâvî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

⁵⁴⁷ Repertuar numarası 14123 olan Rast İlâhî'nin Tebrîz makâmı kabul edilerek notaya alınan örneklerine de rastlanılmaktadır. Eserle ilgili bilgiler için EKLER kısmında bulunan tabloya bk.

1.1.63. Sabâ Makâmı

24 Sofyan, 17 Düyek, 4 Raks Aksağı, 2 Aksak, 2 Evsat, 2 Müsemmen, 2 Nim Sofyan, 1 Ağır Düyek, 1 Aksak Semâî, 1 Çifte Düyek, 1 Devr-i Hindî, 1 Semâî, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 59 adet Sabâ makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.64. Sabâ Bûselik Makâmı

1 Düyek, 1 Frenkçin, 1 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 3 adet Sabâ Bûselik makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.65. Sabâ Kürdî Makâmı

1 Düyek, 1 Devr-i Hindî usûlleri ile bestelenmiş toplam 2 adet Sabâ Kürdî makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.66. Sabâ Zemzeme Makâmı

2 Düyek, 1 Devr-i Hindî, 1 Evsat, 1 Müsemmen usûlleri ile bestelenmiş toplam 5 adet Sabâ Zemzeme makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.67. Sâzkâr Makâmı

1 adet Sâzkâr makâmında İlâhî bulunup Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.68. Segâh Makâmı

58 Sofyan, 13 Düyek, 4 Nim Sofyan, 3 Yürük Semâî, 2 Aksak, 2 Curcuna, 2 Devr-i Hindî, 1 Devr-i Revân, 1 Evsat, 1 Frenkçin, 1 Müsemmen, 1 Sofyan-Devr-i Hindî (değişmeli), 1 Türk Aksağı usûlleri ile bestelenmiş toplam 90 adet Segâh makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.69. Sultânî Yegâh Makâmı

2 Düyek, 2 Sofyan, 1 Devr-i Hindî usûlleri ile bestelenmiş toplam 5 adet Sultânî Yegâh makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.70. Sûz-i Dil Makâmı

9 Düyek, 1 Hafif, 1 Nim Hafif, 1 Raks Aksağı, 1 Sofyan, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 14 adet Sûz-i Dil makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.71. Sûz-i Dilârâ Makâmı

1 adet Sûz-i Dilârâ makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.72. Sûz'nak Makâmı

8 Sofyan, 6 Düyek, 2 Aksak, 1 Çifte Düyek, 1 Devr-i Hindî, 1 Evsat, 1 Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 20 adet Sûz'nak makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.73. Şedarabân (Şedd-i Arabân) Makâmı

2 Düyek, 1 Nim Evsat usûlleri ile bestelenmiş toplam 3 adet Şedarabân (Şedd-i Arabân) makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.74. Şehnâz Makâmı

5 Sofyan, 4 Düyek, 1 Ağır Düyek, 1 Aksak, 1 Evsat, 1 Sofyan-Curcuna (değişmeli), usûlleri ile bestelenmiş toplam 13 adet Şehnâz makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.75. Şevk'efzâ Makâmı

3 Düyek, 1 Evsat, 1 Sofyan usûlleri ile bestelenmiş toplam 5 adet Şevk'efzâ makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.76. Şevku Tarab Makâmı

2 Sofyan, 1 Düyek, 1 Evsat-Hafif⁵⁴⁸, 1 Muhammes usûlleri ile bestelenmiş toplam 5 adet Şevku Tarab makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.77. Şîve-nümâ Makâmı

2 adet Şîve-nümâ makâmında İlâhî bulunup ikisi de Sofyan usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.78. Tâhir Makâmı

3 Düyek, 2 Evsat, 2 Sofyan, 1 Curcuna usûlleri ile bestelenmiş toplam 8 adet Tâhir makâmında İlâhî bulunmaktadır.

⁵⁴⁸ Repertuar numarası 14037 olan eserde Evsat ve Hafif usûlleri değişmeli olarak kullanılmamış eserin kendine has usûl yapısı içerisinde ölçülerde birlikte kullanılmışlardır. Bk. Ergen, *adı geçen dijital repertuar programı*, 14037 repertuar numaralı eser.

1.1.79. Tâhir Bûselik Makâmı

1 adet Tâhir Bûselik makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.80. Tebrîz Makâmı

1 adet Tebrîz makâmında İlâhî bulunup Düyek usûlü ile bestelenmiştir.

1.1.81. Uşşâk Makâmı

63 Sofyan, 23 Düyek, 5 Devr-i Hindî, 3 Evsat, 3 Yürük Semâî, 2 Nim Sofyan, 1 Ağır Düyek, 1 Aksak, 1 Aksak Semâî, 1 Devr-i Kebîr, 1 Dolap (12 Sekizlik), 1 Müsemmen, 1 Raks Aksağı, 1 Semâî, 1 Yürük Semâî-Nim Sofyan (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş toplam 108 adet Uşşâk makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.82. Yegâh Makâmı

2 Düyek, 2 Sofyan, 1 Devr-i Hindî usûlleri ile bestelenmiş toplam 5 adet Yegâh makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.1.83. Zâvil Makâmı

2 Düyek, 1 Semâî usûlleri ile bestelenmiş toplam 3 adet Zâvil makâmında İlâhî bulunmaktadır.

1.2. TRT REPERTUARINDA BULUNAN İLÂHÎLERİN BESTEKÂR ve GÜFTEKÂRLARININ LİSTESİ

TRT repertuarında bulunan ilâhîlerin toplam sayısı belirlenerek bir önceki konu başlığı altında bestelendikleri makâm ve usûllerinin istatistiksel verilerle kullanılma oranları belirlenmiştir. EKLER kısmındaki tabloda alfabetik makâm sıralamasına göre isimleri verilen ilâhîlerin ayrıca bestelendikleri usûller, repertuar numaraları, bestekârları ve güftekârları da sunularak aynı tablo içerisinde değerlendirmeye tâbî tutulmuştur.

SONUÇ

- Çeşitli kaynaklar taranarak İlâhî formuyla ilgili bilgilere ulaşılmaya çalışılmış; elde edilen bu bilgiler derlenerek kapsamlı ve düzenli veriler şeklinde sunulmaya çalışılmıştır.

- İslâmiyet ile birlikte Dinî Mûsikî'nin de belirginleşmeye başladığı dönemlere ışık tutularak bu dönemlerden itibâren İlâhî formunun ortaya çıkmasını sağlayan etkenlerin neler olduğu bilgilerine ulaşılmıştır.

- Bir Dinî Mûsikî formu olarak İlâhî formunun kendine has özellikleriyle daha net tanımlandırılabilmesi için diğer Dinî Mûsikî formları tek tek ele alınıp bu formlarla İlâhî formunun benzerliklerinin ve farklılıklarının mukâyese edilebilmesi sağlanmıştır.

- “İlâhî” kelimesinin anlamından yola çıkılarak, Türk-İslâm kültürünün köklü unsurlarından olan Türk Mûsikîsi ve Türk Edebiyatı içerisinde çok önemli bir yere sahip olan İlâhî formunun, hem bir edebiyat formu ve hem de bir mûsikî formu olarak kapsamlı bir şekilde tarif ve tanımının yapılması sağlanmıştır. Böylece hem Türk Edebiyatı hem de Türk Mûsikîsi kaynaklarında mahiyeti, tanımı ve tarihteki şekillenmesi ile ilgili çok farklı ve dağınık bilgilerin bulunduğu İlâhî formuna dair bu dağınık bilgiler toparlanmış ve daha düzenli bir şekilde sunulmaya çalışılmıştır.

- Geçmişten günümüze İlâhî formu için hangi kelimelerin kullanıldığı bilgileri sunulmuş; “İlâhî” kelimesinin tarihte ilk kez bir Dinî Mûsikî formunun ismi kastedilerek ne zaman ve kim tarafından kullanıldığı ve bu bilgilerin yer aldığı tarih kaynakları belirtilmiştir.

- Türklerin İslâmiyet'i kabulünden önceki dönemlerdeki dinî içerikli mûsikîleri ile ilgili bilgilere değinilmiş; bugünkü mâhiyetiyle İlâhî olarak tanımlandırabileceğimiz ve bu dönemlere ait ilk İlâhî örnekleri olarak kabûl edebileceğimiz dinî içerikli şiirleri sunularak bu şiirlerin İslâmiyet'in kabulünden sonraki dinî içerikli eserlerin doğuşunu nasıl etkilediği sonucuna varılmıştır.

- Türklerin İslâm'ı kabul etmelerinden sonra Anadolu'yu yurt edinmeye başladıkları dönemlere ait tarihî bilgiler kapsamlı bir şekilde ele alınmış; Türk

kültürünün Arap ve Acem kültürleriyle birleşmesi sonucu Anadolu’da yaygınlaşan Türk-İslâm tasavvuf kültürü içerisinde İlâhî formunun nasıl şekillendiği bilgileri ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, Anadolu’da kurulan Türk-İslâm Medeniyeti’nin başlangıcı itibariyle, XIII. yüzyıldan XXI. yüzyıla kadar devam eden tarihî ve siyasî gelişmeler doğrultusunda Türk Din Mûsikîsi genel hatlarıyla incelenmiş ve Türk Din Mûsikîsi’nin bu yüzyıllara has özellikleri dâhilinde İlâhî formu bestekârları, güftekârları ve besteleri başta olmak üzere diğer çalışmaları hakkındaki bilgileri sunulmuştur.

- Batı müziği nota sistemi ve Türk Mûsikîsi’ne ait çeşitli formların şekillerinin referans alınmasının yanı sıra nazariyat kaynaklarında yer alan “şekil” konusu ile ilgili bilgiler doğrultusunda İlâhî formuna has şekil özellikleri örnekler vermek suretiyle açıklanmaya çalışılmıştır.

- Çeşitli kaynaklar ve akademisyelerin yapmış olduğu tasniflendirmeler referans alınarak Türk Din Mûsikîsi içerisinde icrâ edildiği mekân, zaman ve konu içeriği göz önünde bulundurularak İlâhî formunun türleri örnekleriyle sunulmuştur.

- Tezin üçüncü bölümünde TRT repertuarında yer alan İlâhî formu eserlerinin makâm ve usûl tasniflendirmeleri detaylı bir şekilde sayısal verilerle tasniflendirilmişse de, kaynaklardan edinilen bilgilerin derlenmesi adına, genel hatlarıyla kaynaklarda yer alan İlâhî formunda sıkça kullanılan makâm ve usûllere de kısaca değinilmiştir.

- Günümüzde de büyük bir problem olarak gördüğümüz “her dinî içerikli eserin İlâhî olarak isimlendirilmesi” durumuna açıklık getirilmesi ya da “hangi dinî içerikli formlar İlâhî olarak kabul edilebilir ?” sorusuna cevap verilmesi adına İlâhî olarak değerlendirebileceğimiz diğer formlar, özellikleri, benzerlikleri ve farklılıklarıyla ele alınıp bu konuya açıklık kazandırılmıştır.

- Mûsikî kadar edebiyatın da bir formu olarak değerlendirilen ilâhîlerin, Türk-İslâm kültürüne has dil kuralları içerisinde, şiirde kullanılan vezin yapıları doğrultusunda nasıl şekillendiği ve bu vezinlerin mûsikîdeki ritim unsuruyla nasıl bir münasebetinin olduğu çeşitli örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

- TRT sözlü eserler repertuarı dâhilinde, Dinî Mûsikî eserleri içerisinde yalnızca “İlâhî” ismiyle repertuar numarası verilen eserlerin adedi belirlenmiş, makâm, usûl, bestekâr ve güftekârlarına göre bir tasnif içerisinde sunulmuştur.

Bu tez çalışması ile ulaştığımız sonuçlar doğrultusunda şu öneriler Türk Din Mûsikîsi’nin gelişimi adına faydalı olacaktır:

1- İlâhî formunun dışındaki diğer formlar da bu türden çalışmalar ile incelenebilir,

2- Bu tez çalışmasında konu başlıkları dâhilinde belirlemiş olduğumuz ve genel hatlarıyla değindiğimiz konu içerikleri başlı başına tez çalışmaları ile incelenebilir (TRT repertuarında bulunan İlâhî formu eserlerinin şekil açısından incelenmesi, makâmsal seyir özelliklerinin incelenmesi, aruz-usûl münasebetlerinin incelenmesi vb.gibi),

3- TRT repertuarında bulunan ve İlâhî olarak kabul ettiğimiz diğer formların eserleri de bu türden bir çalışma ile istatistiksel veriler doğrultusunda incelenebilir,

4- TRT repertuarında bulunmayıp, çeşitli dergâhlarda, tekkelerde ve mûsikî çevrelerinde icrâ edilen İlâhî eserleri derlenebilir ve özellikle anonim olanları TRT repertuarına kazandırılabilir;

5- Bu tez içerisinde sunduğumuz eserler, yine başlı başına akademik bir çalışma konusu olan “mûsikî dönemleri” konusu altında incelenerek, bu eserlerin bestelendikleri dönemleri, bestekârları ve güftekârlarıyla birlikte ele alınarak kendine has özellikleriyle “Türk Din Mûsikîsi Dönemleri” belirlenebilir,

6- Bir hayli çaba, emek ve zaman gerektiren bu türden çalışmaların teşvik edilmesiyle Türk Din Mûsikîsi’nin bilimsel anlamda gelişmesine katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

AK Ahmet Şahin, *Avrupa ve Türk-İslâm Medeniyetinde Müzikle Tedavi Tarihi Gelişimi ve Uygulamaları*, Öz Eğitim Basım Yayın Dağıtım, Konya 1997.

AKDOĞAN Bayram, “Türk Din Mûsikîsinin Anadolu’da Doğuşu ve Tarihî Seyri Hakkında Bazı Mülâhazalar”, *AÜİFD*, Ankara 2003, C: XLIV, S: I, s. 345-371.

_____, “Türk Din Mûsikîsi Tarihine Bir Bakış”, *AÜİFD XLIX*, Ankara 2008, S:I, s. 151-190.

AKDOĞU Onur, *Türk Müziği’nde Türler ve Biçimler*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1996.

AKPINAR Hüseyin, “Faracılık (Ferâciye)”, *Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi*, Şanlıurfa 2011, S: 9, s.17-20.

AKSOY Hasan, “Şemseddin Sivâsî, Hayatı, Şahsiyeti, Tarikatı, Eserleri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sivas 2005, C: IX/2, s. 1-43.

AKYÜZ Vecdi, “İkâmet”, *DİA*, Ankara 2000, C: XXII, s. 16-17.

ALBAYRAK Nurettin, “Hece Vezni”, *DİA*, Ankara 1998, C: XVII, s. 148-150.

ALYILMAZ Semra, “Mevlî ve Türk Edebiyatında Mevlî Türü”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 1999, S:13, s. 195-202.

ARSLAN Fazlı, “Medîne, Medeniyet ve Mûsikî Üstüne Bazı Düşünceler”, *İslâm Medeniyetinde Mûsikî*, Beyan Yayınları, İstanbul 2015, s. 359-375.

ATAMAN Adnan, *Bu Toprağın Sesi (Halk Mûsikîmiz)*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 2009.

ATEŞ Erdoğan, *Türk Din Mûsikîsi*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2015.

BANARLI Nihad Sâmi, *Resimli Türk Edebiyatı Târîhi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983.

BARDAKÇI Murat, “Bir Zamanların En Büyük Müzik Kuruluşu Dârü’l-Elhân Nasıl Battı?”, *Hürriyet Pazar Dergisi*, 6 Şubat 1994.

BEHAR Cem, *Şeyhülislâm’ın Müziği 18. Yüzyılda Osmanlı/Türk Mûsikîsi ve Şeyhülislâm Es’ad Efendi’nin Atrabü’l-Âsâr’ı*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010.

Buhârî, *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh*, Çeviri: Abdullah Feyzi Kocaer, Hüner Yayıncılık, Konya 2004.

CAN Halil, “Dinî Türk Mûsikîsi Lügatı”, *Mûsikî Mecmuâsı*, İstanbul 1996, C: XIX, S: 218, 219, s. 56-57.

ÇAKAR Şerafettin Şeref, *Türk Mûsikîsinde Usûl*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1996.

ÇETİN Abdurrahman, “Kur’ân Kırâatinde Mûsikînin Yeri”, *UÜİFD*, Bursa 1998, s. 115-134.

_____, “Ezân”, *DİA*, Ankara 1995, C: XII, s. 36-38.

_____, “Tilâvet”, *DİA*, Ankara 2012, C: XLI, s. 155-157.

ÇETİN Nihad Mazlum, “Arûz”, *DİA*, Ankara 1991, C: III, s. 424-437.

DEMİRTAŞ Yavuz, “Türk Din Mûsikîsi Formları”, *FÜİFD*, Elazığ 2009, S: 14:1, s. 213-227.

DOĞAN Ender, *Sivas Türkülerinde İrfânî Boyut*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015.

DURMUŞ İsmail, “Vezin”, *DİA*, Ankara 2013, C: XLIII, s. 77-79.

ELÇİN Şükrü, *ALİ UFKÎ Mecmûa-i Sâz ü Söz*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.

ERGEN Aytaç, *Notam 1.0 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı*, 1A Takımı Bilgisayar Yazılım, İstanbul (tarihsiz).

ERGÜN Sadeddin Nüzhet, *Türk Mûsikîsi Antolojisi*, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul 1942.

EROĞLU Süleyman, “Edebî Bir Tür Olarak Mevlitler -Şekil Özelliklerine Dair Bazı Değerlendirmeler-“, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Bursa 2010/1, S:18, s. 125-142.

EZGİ Suphi, *Nazarî ve Amelî Türk Mûsikîsi*, Kâatçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul 1935.

GÜRBÜZ Mehmet, “ŞEYYÂD HAMZA (d.? / ?-ö. 749’dan sonra / 1348’den sonra) divan şairi”, www.turkedebiyatiisimlersozluqu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7073, (Madde Yazım Tarihi 12/02/2015, Son Güncellenme Tarihi ?, Erişim Tarihi 27/04/2017)

<http://www.muzafferozak.com/ilahiler/albay-ilahiler.html> (Son Güncellenme Tarihi ?, Erişim Tarihi 12/04/2017).

İLERİCİ Kemal, *Bestecilik Bakımından Türk Müziği ve Armonisi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1981.

İNANÇER Ömer Tuğrul, “Osmanlı Mûsikîsi Tarihinde Tasavvuf Mûsikîsine Bir Bakış”, *Yeni Türkiye Dergisi Türk Mûsikîsi Özel Sayısı*, Ankara 2014, S: 57, s. 861-875.

KAHRAMAN Seyit Ali, DAĞLI Yücel, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, C: I.

KARA Mustafa, “Gülşeniye ve Güldeste”, *UÜİFD*, Bursa 1998, S: 7, C: 7, s. 41-58.

Karabaş Tecvîdi, s. 2-3.

KARABAŞOĞLU Cemal, *Ramazan Ayına Mahsus Tekke Mûsikîsi ve İlâhileri*, Kutupyıldızı Yayınları, İstanbul 2016.

KARAKOÇ Sezai, *Yunus Emre*, Diriliş Yayınları, İstanbul 2013.

KAYA Mahmut, “Beytü’l-Hikme”, *DİA*, Ankara 1992, C: VI, s.88-90.

KOCA Fatih, *İslâm Tarihi ve Medeniyetinde Salâlar ve Salavâtlar (Anadolu Örneği)*, CÜSBE Basılmamış Doktora Tezi, Sivas 2013.

KÖPRÜLÜ Mehmed Fuad, *Edebiyat Araştırmaları*, Akçağ Yayınları, Ankara 1966.

_____, *Türk Edebiyatı’nda İlk Mutasavvıflar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1976.

_____, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1980.

KURT Hasan ve diğerleri, *Türk Edebiyatı Kılavuzu*, Yayın Denizi Yayınları, Ankara Tarihsiz.

KÜÇÜK Hasan, “Psikolojik Açıdan Mûsikînin Rûh Terbiyesindeki Yeri”, *KÖK Sanat ve Kültürde Aylık Fikir ve Mûsikî Dergisi*, İstanbul 1981, C: I, S: VI, s. 22.

MENGİ Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, *Edebiyat Tarihi-Metinler*, Akçağ Yayınları, Ankara 2015.

ÖZCAN Nuri, “XVII. Ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Dinî Mûsikî”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 722-734.

_____, “Cumhûr İlâhîsi”, *DİA*, Ankara 1993, C: VIII, s. 94.

_____, *Türk Din Mûsikîsi Ders Notları*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınlanmamış Ders Notları, İstanbul 2001.

_____, *Türk Mûsikîsi Tarihi*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınlanmamış Ders Notları, İstanbul 2001.

ÖZKAN İsmail Hakkı, *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1998.

ÖZTUNA Yılmaz, *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

PALA İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2013.

SÂMÎ Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015.

SAY Ahmet, *Müziğin Kitabı*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2001.

SELVÎ Abdülkadir, “Görmez: Diyanet Cumhurbaşkanlığına Bağlanmalı”, <http://hurriyet.com.tr/yazarlar/abdulkadir-selvi/gormez-diyanet-cumhurbaskanligina-baglanmali-40177160> , (Son Güncellenme Tarihi 01/08/2016, Erişim Tarihi 19/11/2016)

SEZİKLİ Ubeydullah, *Makamlarla Türk Din Mûsikîsi Eğitim Serisi*, DM Kitap, İstanbul 2013.

SÖNMEZ İlhami, *Kur’ân-ı Kerîm’deki Örnekler Çerçevesinde Arap Gramerindeki Sıfat-ı Müşebbeheler ve Mübalağalı İsm-i Failler*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2011.

ŞENAY Taner, “Çocuk İlâhîleri”, *UÜİFD*, Bursa 1992, S: IV, C: IV, s. 269-272.

ŞENER Halil İbrahim, YILDIZ Âlim, *Türk İslâm Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2011.

TALU Refik Hakan, “Mevlevî Müziği ve Mevlevî Âyinleri”, *Yeni Türkiye Dergisi Türk Mûsikîsi Özel Sayısı*, Ankara 2014, S: 57, s. 941-954.

TANRIKORUR Cinuçen, *Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1988.

TIRAŞCI Mehmet, *İlahiyat Fakülteleri İçin Dinî Mûsikî Ders Notları*, Dört Mevsim Yayıncılık, İstanbul 2015.

TURABÎ Ahmet Hakkı, “İlk Dönem İslâm Dünyasında Mûsikî Çalışmalarına Bir Bakış”, *MÜİFD*, İstanbul 1995-1997, S: 13-15, s. 225-248.

_____, “Cami Mûsikîsi”, *Câmî Yazıları*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012, s. 158-181.

ULUDAĞ Süleyman, *İslâm Açısından Müzik ve Semâ*, Kabalıcı Yayıncılık, İstanbul 2012.

_____, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet Yayıncılık, İstanbul 1996.

UYGUN Mehmet Nuri, “Zikir-Mûsikî”, *DİA*, Ankara 2013, C: XLIV, s. 412-413.

UZ Kazım, *Mûsikî Istılâhatı*, Küğ Yayınları, Ankara 1964.

UZUN Mustafa, “Gülbank”, *DİA*, Ankara 1996, C: XIV, s. 232-235.

_____, “İlâhî”, *DİA*, Ankara 2000, C: XXII, s. 64-68.

_____, “Mektep İlâhîsi ve Gülbangi”, *DİA*, Ankara 2004, C: XXIX, s. 10-11.

_____, “Osmanlı’ nın Gür Nefesi: Türk Dinî-Tasavvufî Edebiyatında İlâhî”, *Osmanlı Kültür ve Sanat*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, C: IX, s. 591-597.

YALÇIN Cevdet, *Türk Dili ve Edebiyatı*, Yalçın Emel Yayınevi, Ankara 1989.

YALTIRIK Hüseyin, *Trakya Bölgesinin Tasavvufî Halk Müziği (Notalarıyla) Nefesler - Semahlar*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.

YAMAN Ali, *Pir Ahmet Yesevi*, Yedinci Kapı Yayınları, İstanbul (tarihsiz).

EKLER

Tablo 1. TRT Repertuarındaki ilâhîlerin alfabetik makam sıralaması

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Aldanma Dünya Varına	Zekai Dede	Sabit	Acem	Düyek	14003	1
Ben Bilmedim Ki	Hakan Alvan	Nizamoğlu Seyyid Seyfullah	Acem	Sofyan	21579	2
Bihamdillah Ki Geldi	Hakan Alvan	İsmail Hakkı(Bursavi)	Acem	Düyek	21588	3
Bir Gece Muhammed' e	-	Yunus Emre	Acem	Sofyan	14062	4
Cemalin Aşkına	Ahmet Irsoy (Hafız)	Veliyüddin Efendi	Acem	Düyek	21582	5
Çalab'ım Bir Şar Yaratmış	Hacı Bayram Veli	Hacı Bayram Veli	Acem	Nim Evsat	14475	6
Derd –Mendim Mücrimim	Ali Şirügâni Dede	İsa Mahvi Efendi	Acem	Düyek	14124	7
Eya Gönül N'oldu Sana	-	Abdürrahim Tırsi Efendi	Acem	Evsat	21599	8

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Hak Şerhleri Hayreyler	Ahmet Efendi (Şikârîzâde)	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Acem	Düyek	14231	9
Hakk'ın Cemalin Gözleyen	Cüneyt Kosal	Abdullah Efendi(Hilmi)	Acem	Sofyan	16450	10
Kudumun Rahmet-i	Hafız Post	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem	Evsat	14271	11
La Fâile Illallah	Hakan Alvan	Asım Efendi (Zakir)	Acem	Sofyan	21580	12
Menba-ı İlm-i Hûda'sın	Selahattin Demirtaş	İsmail Hakkı(Bursavi)	Acem	Düyek	14288	13
Sensin Bize Bizden Yakın	Hüseyin Şemsi Güneren	Yunus Emre	Acem	Serbest	21591	14
Sensin Ey Fahr-i Dü-Alem	Ali Rıza Şengel	-	Acem	Düyek	21587	15
Şehr-i Ramazan Mireved	-	-	Acem	16 Zamanlı	21586	16
Varımı Ol Dosta Verdim	Ali Aşki Bey	Ahmet (Sarban)	Acem	Evsat	16247	17
Vatan Arzuladım Andan Giderim	-	Eşrefoğlu Rumi	Acem	Düyek	21590	18
Yine Aşkın Sırrı Düştü Serime	Zekai Dede	Yunus Emre	Acem	Sofyan	14534	19
A Sultanım Sen Var İken	Zekai Dede	Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	14004	20
Arz-ı Hal İçin Sultana Geldim	Latif Ağa	Kuddusi Hz.	Acem Aşiran	Sofyan	14023	21
Aşkınla Aşk Yansın Ya Rab	Aslan Hepgür	Safer Dal(Muhibbi)	Acem Aşiran	Aksak	16289	22
Aşkınla Hep Bu Fakirin	Zeki Altun (Hafız)	Zeki Altun	Acem Aşiran	Düyek	738	23
Ayların Sultanı Hoşgeldin	Erdoğan Çelikkol	Reşat Özpıncı	Acem Aşiran	Müsemmen	14494	24
Bakıp Cemal-i Yar	Asım Molla	Niyazi-i Mısıri	Acem Aşiran	Yürük Semai	21612	25

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Ben Ben İsem Canda Değil	İzzettin Hümayi Elçioğlu	Kenan Rifai Hz.	Acem Aşiran	Sofyan	14035	26
Ben Yürürem Yane Yane (II)	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	16453	27
Ben Yürürem Yane Aşk Boyadı	-	Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	14034	28
Can Elllerinden Gelmişem	Aleaddin Yavaşça	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Acem Aşiran	Sofyan	18353	29
Derman Arardım Derdime	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Niyazi-i Mısri	Acem Aşiran	Sofyan	21613	30
Donandı Heryer Kandiller İle	-	-	Acem Aşiran	Sofyan	14132	31
Ehl-i Melamet Oldum Nihayet	Erol Başara	Ahmet Günören(Rindi)	Acem Aşiran	Türk Aksağı	14860	32
Elveda Şehr-i Saadet	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	21605	33
Ey Benim Sevgili Mevla'm	-	Yunus Emre	Acem Aşiran	Düyek	14183	34
Ey Benim Sevgili Mevla'm	Mehmet Efendi (İzmirli Hacı)	Yunus Emre	Acem Aşiran	Düyek	21606	35
Ey Dergehi Cümlenin Penahı	Hüseyin Sadettin Arel	-	Acem Aşiran	Evsat	21307	36
Ey Dil Bu Yeter	Faik Bey	Divane Mehmet Çelebi	Acem Aşiran	Düyek	14142	37
Ey Kerim Allah	Sadun Aksüt	Niyazi-i Mısri	Acem Aşiran	Müsemmen	14184	38
Ey Resul-i Hazret-i Hak	-	Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Acem Aşiran	Evsat	21600	39
Ey Şehr-i Nüzul -i Sure	Nuri Bey (Bolahenk)	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Acem Aşiran	Düyek	14174	40
Ey Talib-i Didar Olan	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem Aşiran	Düyek	21601	41
Eyyub'am Dil Müptelayım	Haydar Akdemir	Yunus Emre	Acem Aşiran	Fer	19568	42
Feyz-i Hüda Nur-i Safa	-	-	Acem Aşiran	Düyek	14192	43

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Geldin Geri Gider Misin	Ahmet Irsoy	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Acem Aşiran	Düyek	14207	44
Gökyüzünde Saf Saf Olmuş Melekler	Hasan Şanlıtürk	Yılmaz Şimşek	Acem Aşiran	Düyek	18298	45
Gülşen-i Feyzinde Bülbül	Memduh Cumhuri	Mustafa Nafiz Irmak	Acem Aşiran	Düyek	14214	46
Hah Müyesser Etse Varsam	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Acem Aşiran	Düyek	21584	47
Hak Yoluna Gidenlerin	Kemal Efendi (Hafız)	Seyrani	Acem Aşiran	Düyek	14497	48
Hazret-i Hakk'ın Habibi	-	Hasan Sezai Efendi	Acem Aşiran	Düyek	14245	49
İbtidadan Yol Sorarsan	Selahattin Demirtaş	Hatayi (Şah İsmail)	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	14266	50
İlahi N'eylesin	Selahattin Demirtaş	Hüseyin Fahreddin Efendi	Acem Aşiran	Düyek	16249	51
İrfan Meclisine Erişebilsem	Selahattin Demirtaş	Atıf Efendi	Acem Aşiran	Sofyan	14254	52
İşitin Ey Yarenler	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	16008	53
Kadrim Ola Berter	Muzaffer Ozak (Aşkı)	Arif Bey (Kahyazade)	Acem Aşiran	Sofyan	14282	54
Kalbini Bağ-ı Cinan Et	-	Niyazi-i Mısri	Acem Aşiran	Düyek	21609	55
Kerim Allah Rahim Allah	Zekai Dede	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Acem Aşiran	Sofyan	14281	56
Kible-i Mihrabımızdır	Mustafa Düzgünman	Mustafa Düzgünman	Acem Aşiran	Düyek	16252	57
Kim Umar Senden Vefayı	Turgut Tokaç	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	21952	58
Korktum Kıyamet Gününden	Aslan Hepgür	Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	16013	59
Künt ü Kenzin Ser-te-ser	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Muhyi Efendi(Şeyh)	Acem Aşiran	Düyek	21597	60

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Merhaba şehir-i (Gökyüzünde Saf Saf Olmuş Melekler)	Hasan Şanlıtürk	Yılmaz Çiçek	Acem Aşiran	Düyek	18298	61
Müjde Mü'minler Size	Dursun Çakmak	Ahmet Remzi Dede	Acem Aşiran	Düyek	14287	62
Müştak Olup Özlediğim	Hasan Şanlıtürk	Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	18728	63
Neş' e Doldu Kainat	Erdoğan Çelikkol	Lütfü Alacalar	Acem Aşiran	Düyek	12596	64
Neyleyim Dünyayı Bana Allahım Gerek	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem Aşiran	Sofyan	14506	65
Nur İle Doldu Yine	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem Aşiran	Evsat	14329	66
Sevdim Seni Ben Sevmeye	Abdullah Uysal	-	Acem Aşiran	Yürük Semai	21602	67
Sevgi Dolu Cesur Ana Korudu	Selahattin İçli	Selahattin İçli	Acem Aşiran	Sofyan	14371	68
Sultan-ı Kevneyn Kabrinden	Selahattin Demirtaş	-	Acem Aşiran	Düyek	16250	69
Ta Dil Verelden	Mustafa Efendi (Şeyh- Çalakzade)	Fahri(Sünbülü)	Acem Aşiran	Muhammes	14394	70
Var mıdır Alemde Hiçbir Nesne	Zekai Dede	Hakkı	Acem Aşiran	Düyek	16253	71
Ya Rasulallah Acep Kimdir	Zeki Altun (Hafız)	Ali Ulvi Kurucu	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	14440	72
Yar İle Ettiğin Ahd	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Acem Aşiran	Düyek	16248	73
Ben Yürürem Yane Yane	Kemal Efendi (Balat Şeyhi)	Yunus Emre	Acem Buselik	Sofyan	16069	74
Aşık Oldum Sana Candan	Yusuf Ömürlü	Akşemseddin	Acem Kürdi	Düyek	20169	75
Ben Gönلümü İnsanlara	Erdoğan Çelikkol	Turgut Yarkent	Acem Kürdi	Sofyan	16162	76
Ben Ne Arz Görünürüm	Fatih Koca	M.Tayyib Durceylan	Acem Kürdi	Sofyan	16162	77

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Can u Gönülden Seversen	Selahattin İçli	Yunus Emre	Acem Kürdi	Sofyan	14094	78
Emr'Olunmuş Maya Hazır	Ahmet Hatipoğlu	Musa Elitaş(Kul Musa)	Acem Kürdi	Sofyan	16366	79
Ey Gönül Şol Şanı	Mustafa Düzgünman	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Acem Kürdi	Evsat	16254	80
Ey Server-i Alem	İsmail Nisfet (Hafız)	Hüseyin Vassaf Bey	Acem Kürdi	Sofyan	14143	81
İster İsen Bulasın Cananı Sen	Yalçın Tura	Niyazi-i Mısri	Acem Kürdi	Devr-i Hindi	14255	82
Kün Emriyle Yaradan	Zeki Altun (Hafız)	Muzaffer Ozak (Aşki)	Acem Kürdi	Düyek	14500	83
Mevla'm Gözüm Yaşı	Cüneyt Kosal	Nizamoğlu Seyyid	Acem Kürdi	Sofyan	14289	84
Ey Tabi-i Nefs-i Heva	Nezih Bekir Efendi (Hekimoğluzade)	Sadık Vicdani- Aziz Mahmut Hüdai Hz	Acem Murassa	Düyek	16486	85
Ben Yürürüm Yane Yane	Dede Efendi	Yunus Emre	Arazbar	Düyek	16083	86
Gider Şekk ü İnkârı	Ahmet Irsoy	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Arazbar	Düyek	16109	87
Taleb Eden Bulur Hakk'ı	Kazım Bey	-	Arazbar	Düyek	16052	88
Arz-ı Hal Sultane Geldim	Cüneyt Kosal	Kuddusi Hz.	Arazbar Buselik	Sofyan	16451	89
Aşk Aıyor Duru Duru	Akın Özkan	Burhan Sadık Yalçın	Bayati	Yürük Semai	15210	90
Aşk Yoluna Girelim Ya Hu	Erdinç Çelikkol	Muzaffer Ozak(Aşki)	Bayati	Sofyan	16286	91
Aşk-ı Habibin Bizleri Yaksın	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Bayati	Sofyan	14608	92
Bağ-ı Aşkın Andelibi	Cinuçen Tanrıkorur	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Bayati	Devr-i Revan	14073	93
Ben Bu Aşka Düşeli	-	Yunus Emre	Bayati	Nim Evsat	16068	94

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Bilmem N'ideyim Aşkın Elinden	Fehmi Tokay	Yunus Emre	Bayati	Devr-i Hindi	16071	95
Dertliler Dermanı	Cüneyt Kosal	Muzaffer Ozak(Aşki)	Bayati	Sofyan	14637a	96
Ehl-i Zikrin Zikrine Burhan Olur	Selahattin Demirtaş	Hüseyin Fahreddin Efendi(Şeyh)	Bayati	Düyek	14681	97
Eren Erdi Vuslatına	Necdet Tanlak	Reşat Sakarya	Bayati	Sofyan	16255	98
Gönülde Buldum Esrar-ı Üveys' i	Osman Bey (Neyzen-Hamamî)	Osman Şems Nureddin	Bayati	Düyek	16114	99
Gubar ı Payine Almam Cihanı	Rifat Bey	-	Bayati	Düyek	14211	100
Hadden Aştı İhtiyâkın	Ahmet Çelebi	Abdumecid Sivasi(Şeyhi)	Bayati	Düyek	14240	101
İlahi Bir Güneşsin	Amir Ateş	Ali Ulvi Kurucu	Bayati	Düyek	16004	102
Kapına Geldiler Ümmet	Salihzade (Edirneli)	Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Bayati	Düyek	16009	103
Kapısı Yok Bacası Yok	-	Yunus Emre	Bayati	Düyek	21686	104
Levh-i Dilden Nakş Olundu	Kazım Uz	Behçet Efendi	Bayati	Düyek	14285	105
Mecnun'a Sordular Leyla	-	Yunus Emre	Bayati	Sofyan	14310	106
Mevla'm Senin Aşkların	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Bayati	Yürük Semai	16011	107
Münadiler Nida Eyler	Ahmet Irsoy	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Bayati	Hafif	14309	108
Urum'dan Çıktım Yürüdüm	-	Yunus Emre	Bayati	Sofyan	14409	109
Yine Şaban Mah'ı İrdi	-	-	Bayati	Düyek	14433	110

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Be-Hey Bülbül Nedir Feryad	Doğan Ergin	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Bayati Araban	Bektaşî Raksî Evf.	14537	111
Ey Menba_ı Cuy-Bar-ı	Sadettin Kaynak	Mahmut Kemal(İbn'ül Emin)	Bayati Araban	Düyek	18831	112
Ey Risalet Tahtının Şahı	Doğan Ergin	-	Bayati Araban	Devr-i Hindi	14485	113
Eya Sen Sanmaki Senden	Osman Efendi (Musullu- Hâfız)	Nakşî "Akkirmanî"	Bayati Araban	Düyek	14144	114
Gönü Mazhardır Envar-ı Cemale	Hüsnü Efendi (Hafız- Enderuni)	Mehmet Nasuhi Efendi	Bayati Araban	Düyek	14196	115
İsm-i Sübhan Virdin Mi Var	Süleyman Ergüner	Yunus Emre	Bayati Araban	Düyek	14256	116
Ne Hoş Lezzet	Zeki Altun (Hafız)	-	Bayati Araban	Sofyan	8011	117
Soydum Kabayı Aşkın Elinden	S.Eyyubî Işıksal	İsmail Hakkı(Bursavî)	Bayati Araban	Sofyan	14036	118
Teccella-yı Cemalinden	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Es'ad Efendi(Şeyhulislam)	Bayati Araban	Evsat	16144	119
Gelmişim Vahdet Elinden	Hüseyin Sadettin Arel	Sinan Ümmî	Beste İsfahan	Aksak Semai	16107	120
Hadden Aştı İştîyâkın	Cüneyt Kosal	Abdulgacî Sivasi(Şeyhi)	Beste İsfahan	Devr-i Revan	14241	121
Hamd ü Minnettardır	Ahmet Irsoy	-	Beste İsfahan	Evsat	14242	122
Serdar-ı Rüşd Nur-i	Dellalzâde	Kazım Efendi	Beste İsfahan	Devr-i Hindi	16137	123
Aşkın İle Aşıklar Yansın	Ahmet Özhan	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14662	124
Aşkın Meyine Kanmış	Zeki Altun (Hafız)	Abdulahad Nuri(Şeyh)	Bestenigâr	Sofyan	758	125
Ben Yürürüm Yane Yane	-	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14038	126
Bir Geceydi Oldu	Hüseyin Tolan	-	Bestenigâr	Düyek	16072	127

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Canan Elinin Gülleri	Kemal Tezergil	Şemseddin Sıvasi	Bestenigâr	Sofyan	14082	128
Candan Aşık Oldum	-	Hasan Efendi(Kenzi)	Bestenigâr	Evsat	14672	129
Çağırın Geldik	Sadun Aksüt	Tevfik Çapacıoğlu	Bestenigâr	Düyek	19975	130
Durman Yanalım Ateş-i Aşka	Selahattin Demirtaş	Hayali	Bestenigâr	Düyek	14644	131
Durmaz Yanar Vücudum	-	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14646	132
DüşünAşkına Mevla'nın	-	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	16093	133
Ey Canıma Cananım	Hasan Şanlıtürk	Yunus Emre	Bestenigâr	Nim Sofyan	18727	134
Gel Gülşen-i Tevhide	Osman Bey (Neyzen-Hamamî)	Osman Şems Nureddin	Bestenigâr	Nim Sofyan	14559	135
Gel Vücudun Perdesi Kaldır	Fehmi Efendi (Hoca)	Yahya Efendi	Bestenigâr	Evsat	14687	136
Gözü Dünya Mı Görür Aşk-ı	Abdülkadir Töre	Osman Şems Nureddin	Bestenigâr	Evsat	14691	137
Habib-i Aşkanın Zıkr ü Fıkr-i	Ahmet Hatipoğlu	Selami Efendi(Şeyh)	Bestenigâr	Yürük Semai	14219	138
Hak Bir Gönül Verdi Bana	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan-Yürük Semai	14693	139
Hak Çalabım Hak Çalabım	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Bestenigâr	Nim Evsat	14694	140
Hak Yolunun Garip Kulu	Erdin Çelikkol	Ömer Kalafat	Bestenigâr	Nim Sofyan	14250	141
Hakk'a Çevir Özünü	Hüseyin Sebilci	-	Bestenigâr	Düyek	14238	142
Hırsa Mağlubuz Yitirmiş Ar Bizi	Tekin Para	Mehmet Turan Yarar	Bestenigâr	Düyek	19840	143
İçimde Sönmeyen Aşkınla Mestim	Ekrem Karadeniz	Ekrem Karadeniz	Bestenigâr	Düyek	16002	144

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
İlahi Cennet Evine Girenlerden Eyle	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14568	145
Mecnun'a Sordular Leyla	Selahattin Demirtaş	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14586	146
Medhini Oku Yare Koymaya	Aslan Hepgür	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Bestenigâr	Düyek	16020	147
Muhammed Bağının Gülüdür	Muzaffer Ozak (Aşkı)	Niyazi(Aşık)	Bestenigâr	Sofyan	16025	148
Ne Devletir Ki Dildarım Sen	Neşet Ersoy	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Bestenigâr	Düyek	14335	149
Padişaha Aşkını Hem	Fehmi Efendi (Hoca)	Niyazi-i Misri	Bestenigâr	Düyek	16133	150
Senin Her Bir Sözün Ruha	Turgut Tokaç	Ahmet Efe	Bestenigâr	Düyek	14577	151
Sevgi Dolu Kalbime Sanki	Pınar Köksal	Sami Derintuna	Bestenigâr	Sofyan	18430	152
Taştı Rahmet Deryası	Ahmet Özhan	Yunus(Aşık Yunus)	Bestenigâr	Sofyan	16053	153
Tevhid Eyle Her Yerde	Erdoğan Çelikkol	Muzaffer Ozak(Aşkı)	Bestenigâr	Sofyan	14398	154
Ya İlahi Cümle Sensin	Dede Efendi	Nizamoğlu Seyyid	Bestenigâr	Çenber	14647	155
Yar ü Var Allah ü Ekber	Şahin Uçar	Şahin Uçar	Bestenigâr	Düyek	16152	156
Beni Bu Nefsim Eyledi	Latif Efendi	-	Buselik	Düyek	21687	157
Bizi İnsan Eden Sensin	Çinucen Tanrıkörür	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Buselik	Sofyan	14076	158
Çalap Adem İsmi Toprakdan	Selahattin İçli	Yunus Emre	Buselik	Sofyan	14115	159
Ezelden Narına Aşkın	Hakan Alvan	Niyazi-i Misri	Buselik	Sofyan	14487	160
Hayran Olur Cemaline	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Buselik	Sofyan	16457	161

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Seher Vaktinde Bülbüller Coşup	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Buselik	Düyek	9279	162
Şüphe İle Bakma Dostum	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Buselik	Türk Aksağı	10529	163
Taştı Rahmet Deryası	-	Yunus(Aşık Yunus)	Buselik	Sofyan	16054	164
Ben Dervişim Diyene	-	Yunus Emre	Çargâh	Sofyan	21688	165
Ezelden Aşkınla ben yana Geldim	-	Kaygusuz Abdal	Çargâh	Düyek	16396	166
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka	-	Seyyid Nesimi	Çargâh	Sofyan	14686	167
Şuride Vü Şeyda Kılan	-	Yunus Emre	Çargâh	Sofyan	16141	168
Yüzbin Cefa Kılsan	-	Yunus Emre	Çargâh	Sofyan	14423	169
Biz Ney Gibiyiz	Cavit Ersoy	İsmet Tahtacıoğlu	Dilkeşhaveran	Aksak	16465	170
Gelin Meydana Girin Devrana	Selahattin Demirtaş	Muzaffer Ozak(Aşki)	Dilkeşhaveran	Sofyan	14560	171
Gelin Tanış Olalım	Selahattin İçli	Yunus Emre	Dilkeşhaveran	Oynak	14218	172
Yandıklarım Şam ü Seher	Ali Rıza Efendi	Nizamoğlu Seyyid	Dilkeşhaveran	Düyek	16064	173
Aceb Hayran Oldum	-	Sinan Ümmi(Elmalı'lı)	Dügâh	Devr-i Hindi	14450	174
Aşık Olan Ciğerin Ateşe	Nuri Bey (Bolahenk)	Hakkı	Dügâh	Evsat	14660	175
Bülbül-veş Figan Eyler Aşık	Aleaddin Yavaşça	Muzaffer Ozak(Aşki)	Dügâh	Düyek	14066	176
Devran İçre Devranım Şükür	Zeki Altun (Hafız)	Muzaffer Ozak(Aşki)	Dügâh	Düyek	14548	177
Erişdi Hicranın Demi	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Dügâh	Evsat	16420	178

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Günahım Hadden Efzundur Bana	Amir Ateş	Dikençoğlu	Dügâh	Devr-i Hindi	14215	179
İlham İle Dün Gece Seyrettim	-	Yunus Emre	Dügâh	Çifte Düyek	16412	180
İrişti Hicranın Demi	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Dügâh	Evsat	14262	181
İyilikler Yücelikler Dolu Tanrı'm	Akın Özkan	Mehmet Turan Yazar	Dügâh	Sofyan	16280	182
Meftun Edeli Bendesini	Ali Aşkı Bey	Hakkı	Dügâh	Düyek	14290	183
Sensin Kerim Sensin Rahim	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Dügâh	Sofyan	14364	184
Yüreğime Dost Derdi	-	Eşrefoğlu Rumi	Dügâh	Sofyan	14421	185
Allah ü Rabb-i Layezal	Ali Şirugani Dede	Sultan İkinci Mustafa	Eviç	Düyek	14459	186
Alma Tenden Canımı Aman	Halit Bey (Sermüezzın)	Yunus Emre	Eviç	Sofyan	16285	187
Bilcümle Aşıklar Gelin	Haydar Akdemir	Haydar Akdemir(Gayreti)	Eviç	Sofyan	19197	188
Bir Damlaya Hasret Çölden	Selahattin Sağlam	Sadık Atay	Eviç	Nim Sofyan	16161	189
Bir Nazarda Kalmayalım Gel	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Eviç	Düyek	14668	190
Bi-Sultaner Rifai	-	Kabuli	Eviç	Nim Sofyan	14470	191
Bi-Vücadem Aşk Odu Bilmem	-	İbrahim Gülşeni(Şeyh)	Eviç	Sofyan	14623	192
Bülbül Gibi Coşalım Gel	Rüştü Eriç	Nihayet Ağçay	Eviç	Sofyan	15131	193
Can Yine Bülbül Oldu	Muzaffer Ozak (Aşkî)	Niyazi-i Misri	Eviç	Sofyan	14633	194
Canım Kurban Olsun Senin	Muzaffer Ozak (Aşkî)	Yunus Emre	Eviç	Sofyan	14543	195

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Cemalin Aleme Mihr-i	Nuri Bey (Bolahenk) Ahmet Bey_?	Sahvi	Eviç	Evsat	14089	196
Derviş Olan Kişiler Deli Olagan	Ali Şirugâni Dede	Yunus Emre	Eviç	Sofyan	14580	197
Devran Olur Kim Devrini	Ali Şirugâni Dede	Niyazi-i Mısri	Eviç	Evsat	14641	198
Dil Beytini Pak Eden	Kemal Tezergil	Nureddin Cerrahi	Eviç	Sofyan	14643	199
Durmaz Yanar Vücudum	-	Yunus Emre	Eviç	Düyek	16259	200
Düştüm Aşkın Seline	Zeki Altun (Hafız)	Muzaffer Ozak(Aşki)	Eviç	Sofyan	14550	201
Ey Aşk-ı Sadıklar Gel	Cüneyt Kosal	Nizamoğlu Seyyid	Eviç	Sofyan	14482	202
Ey Maksud-ı Aşikan	Dede Efendi	Dede Efendi	Eviç	Yürük Semai	16377	203
Ey Sanem N'oldun Cana Kastın Var	Talip Bey (Bursalı)	Niyazi-i Mısri	Eviç	Sofyan	14486	204
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka	-	Seyyid Nesimi	Eviç	Nim Sofyan	16317	205
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka	-(Dede Efendi Olabilir)	Seyyid Nesimi	Eviç	Aksak	16256	206
Gönül Yüz Sürmek İster	Ahmet Efendi	Vahyi	Eviç	Düyek	16319	207
Güneş Yanar Alem Döner	Süleyman Girişit	Aynalı Dede	Eviç	Düyek	22149	208
Hak'tan Bana Nazar Oldu	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Eviç	Sofyan	16205	209
Her Dem Allah Allah	Suphi İdrisoğlu	Hamdi Özer	Eviç	Sofyan	19576	210
İmanımız Allah'tan Kadri	Ahmet Özhan	Safer Dal(Muhibbi)	Eviç	Sofyan	16005	211
Kullarında Yok Sana Layık Meta'	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Eviç	Devr-i Hindi	14278	212

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	UŞÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Kullarında Yok Sana Layık Meta'	Muzaffer Ozak (Aşkî)	-	Eviç	Düyek	16327	213
Merhaba Ya Merhaba	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Eviç	Devr-i Hindi	16328	214
Mevla'm Senin Aşıkların	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Eviç	Sofyan	14504	215
Müjdelers Olsun Yine Geldi	Amir Ateş	Amir Ateş	Eviç	Düyek	16435	216
Nur'i Hak'tan Nakşolunmuştur	Rüştü Eriç	Hüseyin Top(Hafız)	Eviç	Sofyan	14509	217
O Bezm-i Dil-Güşade	Ahmet Şahin	Alvar'lı Efe(Lütfi)	Eviç	Sofyan	16230	218
Ol Ey Hüdai Subh u Şam	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Eviç	Evsat	14337	219
Oldum Elem-i Cürm ile Biçare	Şevket Efendi (Hafız)	Ziver Paşa	Eviç	Sofyan	14511	220
Saye Saldı Ehl-i İman	Zeki Altun (Hafız)	İsmail Hakkı(Bursavi)	Eviç	Aksak	14356	221
Şol Dem Gördüm Didarını	Ahmet Hatipoğlu	Şems-iHüda(Akbıyık)	Eviç	Sofyan	14521	222
Taştı Nimet Deryası Gark Oldu	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Yunus (Aşık Yunus)	Eviç	Sofyan	14523	223
Tehi Sanman Siz Beni Dost	Ali Şirügâni Dede	Yunus Emre	Eviç	Sofyan	14580	224
Teveccüh Eyledim	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Eviç	Devr-i Hindi	14524	225
Uyan Behey Gafil Uyan	Seyfettin Osmanoğlu	Yunus Emre	Eviç	Evsat	21689	226
Yeter Dost Meclisinde Keşf	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Eviç	Düyek	16258	227
Yetmişden Artıktır İman	-	Yuus Emre	Eviç	Sofyan	22142	228
Ey Gönül Gel Gayriden	Hulusi Gökmen	Niyazi-i Mısri	Eviç İsfahan	Düyek	16100	229

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Dertli Olan Kullarına Deva	Seyfettin Osmanoglu	-	Ferahfeza	Nim Evsat	14130	230
Ey Talibi Didar Olan	Seyfettin Osmanoglu	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Ferahfeza	Düyek	14162	231
Firkatin Nariyle Yandım	Doğan Ergin	Kenan Rifai Hz.	Ferahfeza	Müsemmen	14191	232
Halas Et Kalbimiz	Seyfettin Osmanoglu	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Ferahfeza	Düyek	14237	233
Meded Ey Seyyidina	Hasan Efendi (Balat imamı)	-	Ferahfeza	Düyek	16018	234
Nazenin Bu Ömrümüz	Ethem Efendi	Yunus Emre	Ferahfeza	Evsat	21690	235
Aşk-ı Yezdan Zikreder Daim	Bekir Sıdkı Sezgin	Ali Ulvi Kurucu	Ferahnak	Nim Sofyan	14008	236
Bahar Oldu Yine Açıldı Güller	Cinuçen Tanrıkorur	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Ferahnak	Düyek	14072	237
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan	Şevket Bey (Selanikli)	Ahmet Dede(Köse)(Nev'i)	Ferahnak	Sofyan	14615	238
Benim Maksudum Alemdede	Zekai Dede	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Ferahnak	Düyek	14619	239
Canım Kurban Olsun Senin Yolun	-	Yunus Emre	Ferahnak	Düyek	21691	240
Derd-i Hakk'a Talib Ol	Zekai Dede	Niyaz-i Mısri	Ferahnak	Hafif	14636	241
Laleler Güller Fulya Sünbüller	Cüneyt Kosal	Muzaffer Ozak(Aşki)	Ferahnak	Sofyan	16016	242
Nefs-i Şaytana Uyup İşledik	Ahmet Irsoy	-	Ferahnak	Düyek	16261	243
Ol Kadar Mukbil ü Mahbub-i Hüda	Zekai Dede	Şeref	Ferahnak	Devr-i Hindi	16031	244
Buralarda Çok Yalnızım Tut	Fethi Karamahmudoğlu	Fethi Mahmudoğlu	Ferahnak Aşiran	Bektaşî Raksî Evf.	14626	245
Cemi-i Enbiyalardan	Cüneyt Kosal	Eşrefoğlu Rumi	Ferahnak Aşiran	Düyek	16182	246

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Düşte Gördüm Kainatın Zühre-i	Cüneyt Kosal	Cüneyt Kosal	Ferahnak Aşiran	Devr-i Hindi	16189	247
Eyliya Takirine Girdik	Cüneyt Kosal	Eroğlu Nuri(Elmalı'lı)	Ferahnak Aşiran	Sofyan	16191	248
Garib Avere Biçare Aradım	Doğan Ergin	Kena Rifai Hz.	Ferahnak Aşiran	Sofyan	14649	249
Hakk'tan Gelen Şerbeti İçtik	Ümit Gürelman	Yunus Emre	Ferahnak Aşiran	Sofyan	16344	250
İlham ile Dün Gece Seyrettim	Doğan Ergin	Yunus Emre	Ferahnak Aşiran	Nim Evsat	14650	251
Ya İlahi Bir Niyazım Var	Cüneyt Kosal	Arif Hikmet Gökoğlu	Ferahnak Aşiran	Sofyan	16220	252
Arif Olur Derviş Olan	Bekir Sıdkı Sezgin	Ahmed Yardım(Neyzen)	Gerdaniye	Sofyan	14007	253
Aşk Cür'asın Sundu Bana	Nihat Doğu	Yunus Emre	Gerdaniye	Sofyan	14232	254
Bilmem N'etsem N'eyleşem	Yalçın Tura	Niyazi-i Mısri	Gerdaniye	Yürük Semai	14033	255
İşitin ey Yarenler Eve	Ahmet Hatipoğlu	İbrahim Hakkı Erzurumi	Gerdaniye	Aksak	16414	256
Milk-i Bekadan Gelmişim	Mehmet Efendi (Yakupzade- Bursalı)	Yunus Emre	Gerdaniye	Sofyan	14571	257
Zikreyle Allah ü Ekber	Ali Osman Balakbabalar	Ali Osman Balakbabalar	Gerdaniye	Türk Aksağı- Yürük Semai	16488	258
Be-hey Bülbül Nedir Feryad	Cinuçen Tanrıkorur	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Gülizâr	Sofyan	14074	259
Be-Hey Kardeş Hakk-ı Bulam mı	Abdullah Efendi (Tosunzade)	Yunus Emre	Gülizâr	Evsat	21692	260
Vasıl Olmaz Kimse Hakk'a	Ali Şirügâni Dede	Şemseddin Sivasi	Gülizâr	Düyek	16149	261
Affet Bizi Ya Gaffâr Şehr-i	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Hicaz	Sofyan	14637	262
Ağlamakla Tayyedersin	Yusuf Ömürlü	Kenan Rifai Hz.	Hicaz	Devr-i Hindi	20295	263

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Ah Olaydım Bende Derviş	-	Yunus Emre	Hicaz	Düyek	14593	264
Al Vücudum Payine Rah Eyle	A.Şenel Erdal	Beşir Ayvazoğlu	Hicaz	Sofyan	21510	265
Alemler Müştak Sana	Zeki Altun (Hafız)	Yunus Emre	Hicaz	Düyek	16257	266
Arayı arayı Bulsam İzini	Hüseyin Tolun	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	16260	267
Arayı arayı Bulsam İzini	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14658	268
Arif Ol Ayine-i İnsane Bak	Osman Efendi (Musullu-Hâfız)	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hicaz	Düyek	14659	269
Aşk Bezirgânı Sermaye Canı	-	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14661	270
Aşkın Aldı benden Beni	Süleyman Ergüner	Yunus Emre	Hicaz	Düyek	14252	271
Aşkın ile Aşıklar Yansın	Aslan Hepgür	Yunus Emre	Hicaz	Nim Sofyan	16077	272
Aşkın Meyine Kandım	Mehmet Efendi (Hafız Ketani)	Abdülaziz Zihni Efendi(Azizi)	Hicaz	Sofyan	14026	273
Aşkın Odu Ciğerimi Yaka	Cinuçen Tanrıkorur	Yunus Emre	Hicaz	Nim Sofyan	14464	274
Aşkınla Yandır Sultanım Allah	Doğan Ergin	Zekai Efendi(Sünbülü)	Hicaz	Düyek	14018	275
Aşkınla Yandır Sultanım Allah	Sadun Aksüt	Zekai Efendi(Sünbülü)	Hicaz	Düyek	19980	276
Az Biliriz Çok Söyleriz	Murat Derin	Hüsamettin Olgun	Hicaz	Sofyan	16080	277
Bakıp Cemal- i Yâre Çağırırım	Doğan Ergin	N,yazi-i Misri	Hicaz	Nim Evsat	14031	278
Beli Dedik Ezelde İslam Geldik	Amir Ateş	Abdullah Bin Faysal(Prens)	Hicaz	Sofyan	16431	279
Ben Bende-i Ahmed'em	İzzettin Eskidemir	İzzeddin Eskidemir	Hicaz	Sofyan	16292	280

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan	Hakan Alvan	Ahmet Dede(Köse)(Nev'i)	Hicaz	Sofyan	16293	281
Ben Bu Yolu Bilmez İdim	Ahmet Hatioğlu	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14030	282
Ben Bu Yolu Bilmez İdim	Bekir Sıdkı Sezgin	Yunus Emre	Hicaz	Nim Sofyan	14052	283
Ben Dervişim Diyene	Amir Ateş	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	16437	284
Ben Dervişim Diyene	-	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14616	285
Ben Mest-i Canan Olmuşam	S.Eyyubî Işıksal	Talibi Emre	Hicaz	Türk Aksağı	16082	286
Benem Ol Aşk Bahrısı	Hakan Alvan	Yunus Emre	Hicaz	Düyek	16267	287
Bihamdillah Derim Allah	-	Şems-i Tebrizi	Hicaz	Sofyan	21507	288
Bir Gül Bahçesine Girdim	Suphi İdrisoğlu	Hamdi Özer	Hicaz	Sofyan	19574	289
Buyruğun Tut Rahmanın	Şahabettin Efendi (Şeyh)	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hicaz	Sofyan	14472	290
Can Ellerinden Gelmişem	Aslan Hepgür	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	14629	291
Can ü Gönülden Seversen	Sadun Aksüt	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14083	292
Canda Misafir Tanrı'yı Hoş Tut	Faruk Şahin	Mehmet Turan Yazar	Hicaz	Sofyan	18401	293
Cihana Mahz-ı Rahmettir	İsmail Nisfet (Hafız)	Hüseyin Vassaf Bey	Hicaz	Düyek	14086	294
Dağlar İle Taşlar İle Çağırayım	Kutbî Nayi Dede (Yenikapı Mevlevî Şeyhi)	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14476	295
Dağlar İle Taşlar İle Çağırayım	İbrahim Halil Taşkent	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	3136	296
Daver-i Aşr-i Muharrem'dir	Rifat bey	Kazım Paşa	Hicaz	Düyek	14125	297

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Derdine Derman İsteyen Gelsin	-	Sami Efendi(Şeyh)	Hicaz	Nim Sofyan	14620	298
Derdinle Doldum Bilmezem N'oldm	Hüseyin Sebilci	Nuri	Hicaz	Düyek	16092	299
Derman Budur Her Derde	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Hicaz	Sofyan	3300	300
Devran içe Devranım	Kemal Tezergil	Muzaffer Ozak(Aşki)	Hicaz	Düyek	14118	301
Devran Olur Derde Derman	Zeki Altun (Hafız)	Muzaffer Ozak(Aşki)	Hicaz	Düyek	14642	302
Dil Hanesi Mir'at-ı Hak	İhsan Bey	Mehmet Nasuhi Efendi	Hicaz	Düyek	16306	303
Dolduruyor Gönlümü Senin	Kenan Olguncan	Mustafa Asım Göksal	Hicaz	Sofyan	3521	304
Dosttan Haber Kim Getirir	İbrahim Halil Taşkent	Yunus Emre	Hicaz	Düyek	3526	305
Düştü Çün Kim Kerbela'ya	Veysel Dalsaldı	Şevket	Hicaz	Devr-i Hindi	14678	306
Eli Boş Gidilmez Gidilen Yere	Kâni Karaca	Tahir-ül Mevlevi(Olgun)	Hicaz	Düyek	14166	307
Eskişehir Sarıköy'de Yaşar	Mümin Salman	Nedim Uçar	Hicaz	Semai	16272	308
Esmâ-i İlahiye'de Bihad	-	Niyazi-i Mısri	Hicaz	Devr-i Hindi	14481	309
Evvelde İllallah Ahirde İllallah	Ahmet Hatipoğlu	Nizamoğlu Seyyid	Hicaz	Sofyan	16367	310
Ey Aşıkân Ey Aşıkân	Mesud Efendi	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14145	311
Ey Aşık-ı Sadıklar Geli Allah Diye	Sadettin Kaynak	Himmet Efendi(Kul)	Hicaz	Sofyan	14483	312
Ey Garip Bülbül Diyarın	Ali Şirugâni Dede	Niyazi-i Mısri	Hicaz	Düyek	14146	313
Ey Gönül Her Ne Dilersen	Bekir Sıdkı Sezgin	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Devr-i Hindi	14154	314

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Ey Halik u Ey La-yezal	Hüseyin Sebilci	Sultan II.Mustafa	Hicaz	Sofyan	16194	315
Ey Nebiy-yi Ahir Zaman	Uğur İnan	Safer Dal(Muhibbi)	Hicaz	Düyek	16315	316
Ey Rahmeti Bol Padişah Cürmüm	Tevfik Kolaylı	Kuddusi Hz.	Hicaz	Sofyan	14585	317
Ey Yaradan Alllah Dil Sana	Aleaddin Yavaşca	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	14425	318
Eya Gafil Aç Gözünü	Şakir Efendi (Hopcuzade)	Eşrefoğlu Rumi	Hicaz	Düyek	16316	319
Gariplik Tuttu Boynumdan	Amir Ateş	Bekir Sıtkı Erdoğan	Hicaz	Düyek	16103	320
Gece Gündüz Döne Döne	Hüseyin Sebilci	Nizamoğlu Seyyid	Hicaz	Düyek	14489	321
Gel Ey Canımın Cananı	Osman Nuri Özpekel	Nurullah Erkişi	Hicaz	Sofyan	16271	322
Gelin Gidelim Allah Yoluna	Dede Efendi	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14193	323
Gelin Gidelim Allah Yoluna	Mustafa Efendi (Şeyh-Çalakzade)	Yunus Emre	Hicaz	Düyek	16268	324
Gir Sema Zikir İle	-	Niyazi-i Mısri	Hicaz	Sofyan	14217	325
Gizlice Şaha Buyur	Adile Sultan	-	Hicaz	Sofyan	16111	326
Gönül Hayran Oluptur	-	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14194	327
Gönül Hun Oldu Şevkinden	Doğan Ergin	Abdülkadir Keçeoğlu(Yaman Dede)	Hicaz	Fahte	14562	328
Gündüz Olalım Saim Gece	Danyal Mantı	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	21610	329
Hak Hak Diyen Aşıklar	-	Fecri	Hicaz	Sofyan	16359	330
Hak Şer'leri Hayr Eyle	-	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	14495	331

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Hak 'dan İnen Şerbeti İçtik	Bekir Sıdkı Sezgin	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan-Aksak	14233	332
Hakk'ın Emrin Tatalım	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Hicaz	Sofyan	16447	333
Hakk'ın Emrin Tatalım	Sadun Aksüt	Safer Dal(Muhibbi)	Hicaz	Düyek	19978	334
Hamd Allah'a Ki Eltaf-ı Amim	Ahmet Irsoy	İsmail Hakkı (Bereketzade)	Hicaz	Sofyan	14698	335
Her Kelamın Alası La İlahe illallah	Doğan Ergin	Cahide Sultan	Hicaz	Sofyan	14247	336
Hiç Bulunmaz Akranı	Hüsnü Saner	Hüsnü Saner(Himmeti)	Hicaz(Zirgüle)	Nim Sofyan	16001	337
Hüda Rabb'im Nebi'm Hakk'a	Bekir Sıdkı Sezgin	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Düyek	14235	338
İçimde Bir Dertli Bülbül Öter	Amir Ateş	Bekir Sıtkı Erdoğan	Hicaz	Düyek	14264	339
İlham İle Dün Gece Seyrettim	-	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14257	340
İsm-i Subhan Virdin Mi Var	Bekir Sıdkı Sezgin	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14260	341
Kainata İbdida Vahdet Şuuru	Bekir Sıdkı Sezgin	Bekir Sıdkı Sezgin	Hicaz	Düyek	14274	342
Kerim Allah Rahim Allah	Sadun Aksüt	İbrahim Hakkı Erzurumi	Hicaz	Düyek	14283	343
Kim Umar Senden Vefayı	Ayhan Altınkuşlar	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hicaz	Düyek	21506	344
Mail Oldum Bahçesinde	-	Yunus	Hicaz	Sofyan	14291	345
Maksadı Aşıkların Hikmet-i Yezdan	Ahmet Özhan	Haşim	Hicaz	Sofyan	16269	346
Matla-i Nur-i İlahidir Yüzün	Hüseyin Sebilci	Hakkı	Hicaz	Devr-i Hindi	16017	347
Mest ü Hayranım Zar ü Gıryanım	-	Kuddusi Hz.	Hicaz	Sofyan	14505	348

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Mevlam Aşkın Meydanına	Doğan Ergin	Ümmi Sinan	Hicaz	Sofyan	14651	349
Mevlam Sana Ersem Diye	Zeki Altun (Hafız)	Ali Ulvi Kurucu	Hicaz	Semai	14292	350
Mevlam Sana Ersem Diye	Bekir Sıtkı Sezgin	Ali Ulvi Kurucu	Hicaz	Nim Sofyan	14301	351
Muharrem Geldi Can Ağlar	Cüneyt Kosal	-	Hicaz	Düyek	16244	352
Muradımız Birdir Bizim	Erdoğan Çelikkol	Hüsamettin Olgun	Hicaz	Sofyan	15130	353
Mülk-i Cihan Sultanı	Yusuf Efendi (Enderuni-Hafız)	Muhammet Efendi	Hicaz	Düyek	14322	354
Müştakim Yare Yok Mu Çare	Kenan Aşki	Visali	Hicaz	Sofyan	14321	355
Neyleyeyim Dünyayı Bana	Cüneyt Kosal	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hicaz	Sofyan	14507	356
Nice Bir Uyursun Uyanmaz Mısın	-	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14327	357
Nidem Ben Bu Gönül İle	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Hicaz	Evsat	16028	358
N'oldu Bu Gönüm N'oldu	Erol Sayan	Hacı BayramVeli	Hicaz	Sofyan	14508	359
Nur-i Cemali Hakk'ın Visali	-	Sıtkı Baba	Hicaz	Sofyan	21515	360
O Bir Gül dü Soldurdular	Erdoğan Çelikkol	Hüsamettin Olgun	Hicaz	Sofyan	16275	361
Ömrün Bitirmiş Virane Miyem	Abdullah El Ferec	Muzaffer Ozak(Aşki)	Hicaz	Sofyan	14601	362
Öyle Bir Mahbuba Verdim Gönümünü	İzzettin Hümayi Elçioğlu	Kenan Rifai Hz.	Hicaz	Devr-i Hindi	14339	363
Ruy-i Siyahım İle Dergahe	Muhtar Efendi	Muhtar Efendi	Hicaz	Düyek	14573	364
Saffa-i Sadrında Daim Aşkın	Ahmet Hatipoğlu	Cemal-i Halveti	Hicaz	Devr-i Hindi	16368	365

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Sen Ayn ı İyânımsın Varım	Aleaddin Yavaşça	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	15133	366
Senden Gelen Her Derdi	Metin Everes	Mehmet Erbulan	Hicaz	Sofyan	9462	367
Severim Ben Seni Candan İçerü	Aleaddin Yavaşça	Yunus Emre	Hicaz	Müsemmen	18352	368
Sultanım İllallah Subhanım İllallah	Ahmet Hatipoğlu	Nizamoğlu Seyyid	Hicaz	Sofyan	16362	369
Susuzluktan Kavrulmadan	Bekir Sıdkı Sezgin	Vedia Dereoğlu	Hicaz	Sofyan	16338	370
Şah İken Lahutta Ey Aşk	Özcan Ergiydiren	Kenan Rifai Hz.	Hicaz	Devr-i Hindi	14375	371
Şehitlerin Ser Çeşmesi	-	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14385	372
Şeyhimin Özünü Severim Sözünü	Sadun Aksüt	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	19979	373
Şol Cennetin İrmakları	-	Yunus Emre	Hicaz	Evsat	14376	374
Ta Ezelden Bir Dönen Var	Erdinç Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Hicaz	Devr-i Hindi	19288	375
Taştı Rahmet Deryası	-	Yunus (Aşık Yunus)	Hicaz	Düyek	16340	376
Tecelli-i Cemal İster Gönül	Ahmet Hatipoğlu	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hicaz	Düyek	16385	377
Rum 'da Acem'de Görmediğin	Mustafa İzzet Efendi	Yunus Emre	Hicaz	Evsat	16058	378
Varsam Bir Amile Sorsam Halimi	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14525	379
Ya Rab Garib ü Bi Kesem Senden	Ali Aşki Bey	Hakkı	Hicaz	Devr-i Revan	16262	380
Ya Resulallah Bize Gör	Ahmet Efendi	Nizamoğlu Seyyid	Hicaz(Hümayun)	Evsat	14590	381

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Ya Vasi-El Mağfîret Halime	Zekai Dede	İbrahim Hakkı Erzurumi	Hicaz	Sofyan	14432	382
Yad-ı Hayal-i yar ile Gülzare	Çiniçen Tanrıkorur	Tevfik Kolaylı(Neyzen)	Hicaz	Sofyan Evferi	14439	383
Yandım Kül Oldum Aşk	S.Eyyubi Işıksal	Talibi Emre	Hicaz	Sofyan	21694	384
Yandım Kül Oldum Aşka Düş	Aslan Hepgür	Muzaffer Ozak(Aşiki)	Hicaz	Müsemmen	16264	385
Ye (Ya)Berku Şemiğ Belliğ	Zeki Altun (Hafız)	Seyyid Sabri Şemi	Hicaz	Düyek	11261	386
Yetiş Gönül Bu Kavgayı	Aleaddin Yavaşca	Enver Etik	Hicaz	Düyek	15132	387
Yine Yaz Günleri Geldi	Korkut Samancı	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	19169	388
Yollar Sübhan'a Gider	Erdoğan Çelikkol	Hayri Köroğlu	Hicaz	Sofyan	16273	389
Yürü Yürü Yalan Dünya	Cavit Ersoy	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	22150	390
Yürük Değirmenler Gibi	Kemal Gürses	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	16263	391
Bir Şehre Erişti Yolum	-	Niyazi-i Mısri	Hicaz Aşiran	Düyek	16087	392
Allah Allah İllallah Muhammed	Kenan Rifai Hz.	Kenan Rifai Hz.	Hicazkar	Sofyan	16490	393
Allah Demek Allah Ne Büyük	Doğan Ergin	Kena Rifai Hz.	Hicazkar	Çenber	14656	394
Aşk Çerağı Yanmadan	Ahmet Hatipoğlu	Ahmet Ilgaz	Hicazkar	Düyek-Sofyan	16387	395
Biz Bülbül-i Lahutiyiz	-	Zati	Hicazkar	Sofyan	16299	396
Dolduruyor Gönümünü Senin	Mustafa Uyan	Hikmet Tuzkaya	Hicazkar	Düyek	16460	397
Sanma Gayri Rah Olur	Zeki Altun (Hafız)	Muzaffer Ozak (Aşiki)	Hicazkar	Düyek	9203	398
Sebil Edip Yıllarımı Verdim	Bilge Özgen	Sadık Atay	Hicazkar	Sofyan	19191	399

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Sultan-ı Rûsul Şah-ı	Muzaffer Ozak (Aşkî)	Şeyh Galip	Hicazkar	Sofyan	16045	400
Şöyle Sakla Sırr-ı Aşk	Zekai Dede	Hakkı	Hicazkar	Nim Evsat	16047	401
Taştı Rahmet Deryası	Muzaffer Ozak (Aşkî)	Yunus (Aşık Yunus)	Hicazkar	Sofyan	21695	402
Alem Yüzüne Saldı Ziya	Sadun Aksüt	Seyyid Nesimi	Hisar Buselik	Yürük Semai	19971	403
Alemi Sen Kendinin Kölesi	Suat Yıldırım	Osman Hulusi Ateş	Hisar Buselik	Sofyan	19695	404
Aşkın ile Aşıklar Yansın	-	Yunus Emre	Huzi	Nim Sofyan	14609	405
Ben Yüürürüm Yane Yane Aşk	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Huzi	Sofyan-Yürük Semai	16448	406
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed	Cüneyt Kosal	Musa Dede(Neyzen)	Huzi	Nim Sofyan	16179	407
Taştı Rahmet Deryası	-	Yunus (Aşık Yunus)	Huzi (Uşşak)	Sofyan	14399	408
Affet İşyanım Benim Halim	Ahmet Özhan	Muzaffer Ozak(Aşki)	Hüseyini	Sofyan	14451	409
Affet İşyanım Benim Halim	-	Muzaffer Ozak(Aşki)	Hüseyini	Sofyan	14592	410
Andelib-i Bağ ı Hicran Olmuşam	Zekai Dede	Kamil Efendi (Şeyh)	Hüseyini	Evsat	14657	411
Arş Tak-ı Meskenindir	Rifat Bey	Rifat Bey	Hüseyini	Düyek	14021	412
Aşk-ı Yezdan Der Allah Allah	-	Kuddusi Hz.	Hüseyini	Yürük Semai	14604	413
Aşıkım Cemaline Ya Muhammed	Aslan Hepgür	Muzaffer Ozak(Aşiki)	Hüseyini	Düyek	14605	414
Aşkın İle Aşıklar Yansın	-	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14610	415
Aşkın Meyine Ben Kane Geldim	Hakan Alvan	Niyazi-i Mısri	Hüseyini	Sofyan	16288	416

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Aşkın Odu Çiğirimi Yaka	-	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16613	417
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan	-	Ahmet Dede(Köse)(Nev'i)	Hüseyini	Sofyan	13294	418
Ben Bir Kulum Sen Yaratan	Amir Ateş	Orhan Antan	Hüseyini	Sofyan	16348	419
Benem Ol Aşk Bahrisi	Doğan Ergin	Yunus Emre	Hüseyini	Nim Sofyan	14040	420
Bilmem Ni'deyim Aşkın Elinden	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Hüseyini	Düyek	16449	421
Bir Dertliyim Derdim Vardır	Cüneyt Kosal	Nizamoğlu Seyyid	Hüseyini	Nim Sofyan	14039	422
Bir Kuyudur Kova Değmez	Rıza Tekin Uğurel	Semiha Ayverdi	Hüseyini	Sofyan	21511	423
Bir Maşherdir Kopup Gelen	Aslan Hepgür	Agah? veya Mukaddes Çırtlak	Hüseyini	Raks Aksağı	14625	424
Bu Dünya Hep Yalan Kanmam	Erdoğan Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Hüseyini	Düyek	19292	425
Bu Matemde Olan Dert İle	-	-	Hüseyini	Evsat	14050	426
Bülbüller Sazda Güller Niyazda	Hüseyin Sebilci	Muzaffer Ozak(Aşiki)	Hüseyini	Düyek	14628	427
Bütün Eşya Hüda-yı Zikreden	Amir Ateş	Mehmet Akif Ersoy	Hüseyini	Düyek	16436	428
Can ü Dilde Hane Kıldın Akıbet	-	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hüseyini	Sofyan	14084	429
Canım Kurban Olsun Senin	Zeki Altun (Hafız)	Yunus Emre	Hüseyini	Yürük Semai	14588	430
Cihan İçre Şah Eder	-	Nuri	Hüseyini	Sofyan	16183	431
Çaldım Melamet Tablanı	-	-	Hüseyini	Düyek	14635	432

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Çün Sana Gönüm Müptela	Hafız Post	Niyazi-i Mısri	Hüseyini (Gülizar)	Sofyan	14096	433
Dağı Aşıp Çölü Geçip Ulaşalım	Erdoğan Çelikkol	Sadık Atay	Hüseyini	Düyek	19329	434
Daim Salat Olsun Sana	-	Sultan II. Mustafa	Hüseyini	Semai	21512	435
Derman Aradım Derdime	-	Niyaz-i Mısri	Hüseyini	Sofyan	14116	436
Dervişlerin Hırkasını	İrfan Doğrusöz	Tahir Kutsi Makal	Hüseyini	Türk Aksağı	12458	437
Dil Beytini Pak Eden	-	Nurettin Cerrahi	Hüseyini	Sofyan	14117	438
Dost Bağında Açan Gülde	Mümin Salman	Nedim Uçar	Hüseyini	Düyek	14139	439
Düşmüşem Bir Nar-ı Aşka	Kaynak Kişi_Hediye Akbulut	Şemsettin Akbulut (Derleyen)	Hüseyini	Sofyan	14679	440
Ehl-i Hakka Sıdkıla Bel Bağlayan	Hüseyin Sebilci	-	Hüseyini	Düyek	14680	441
Elden Çıkardık Mahımız Efkale	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hüseyini	Evsat	14169	442
Ey Allah'ım Ey Allah Senden	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Hüseyini	Sofyan	16446	443
Ey Dil Bize Ver Bir Haber	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Abdulehad Nuri(Şeyh)	Hüseyini	Sofyan	14147	444
Ey Enbiyalar Serveri	Muhammed Sıddık	Yunus Emre	Hüseyini	Semai (Ağır)	16313	445
Ey Gonca-i Bağ-ı Safa	Zeki Altun (Hafız)	Hazmi Efendi(Tuğra)(Şeyh)	Hüseyini	Sofyan	4091	446
Ey Nebiy-yi Ahir Zaman	Zeki Altun (Hafız)	Safer Dal(Muhibbi)	Hüseyini	Aksak	14152	447
Ey Padişah-Lem-Yezel	Zeki Altun (Hafız)	İbrahim Tennuri(Aşık)	Hüseyini	Curcuna	14630	448
Ey Vahid ü Ferd ü Samed	Cinuçen Tanrıkorur	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hüseyini	Sofyan	14181	449

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Gani Mevlâ'm Nasip Etse	-	Yunus ? veya Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14205	450
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka	-	Seyyid Nesimi	Hüseyini	Sofyan	16104	451
Girdim Aşkın Denizine	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Hüseyini	Curcuna - Sofyan	14208	452
Gönül Hun Oldu Şevkinden	Remzi Oktar	Abdulkadir Keçeoğlu(Yaman Dede)	Hüseyini	Düyek	16113	453
Hak'tan Inen Şerbeti İçdik	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Hüseyini	Aksak-Aksak Semai	14243	454
Hak'tan Inen Şerbeti İçdik	Yılmaz Pamukçu	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	19874	455
Hak'dan Özge Nesne Yoktur	Hafız Post	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hüseyini	Nim Evsat	14220	456
Hakk'ı Seven Aşıkları		Niyazi-i Mısri	Hüseyini	Sofyan	16320	457
Hayıf Benim Bunca Geçen	-	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14221	458
Her Yeri Hüsnün Gülistan	Haydar Akdemir	Niyazi-i Mısri	Hüseyini	Düyek	16323	459
Hiç Bulunmaz Akranı	-	Himmeti	Hüseyini	Sofyan	16120	460
İçimde Bir Dertli Bülbül	Erdoğan Çelikkol	Bekir Sıtkı Erdoğan	Hüseyini	Düyek	12502	461
İdelim Cevlan Kılalım Seyran	Mustafa Efendi (Şeyh-Çalakzade)	Yunus Emre	Hüseyini	Nim Evsat	14258	462
İşte Geldi İyd-i Adha İdelim	-	-	Hüseyini	Düyek	14265	463
Kim Dervişlik İster İse	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16369	464
Kürretü'l Ayn-i Habib-i Kibriya'sın	Nuri Bey (Bolahenk)	Arif Bey (Kahyazade)	Hüseyini	Evsat	16015	465
Lutfeyleyip Bir Kez Nazar Eyleyse	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hüseyini	Düyek	14503	466

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Mahzen-i Esrar-ı Şah-ı Mürteza'sın	Arif Bey (Hacı)	Arif Bey (Kahyazade)	Hüseyini	Evsat	14312	467
Meded Allah Sana Sundum Elimi	-	Sinan Ümmi(Elmalı'lı)	Hüseyini	Sofyan	14318	468
Mest-ü Hayranım Zar ü Giryanım	Muzaffer Ozak (Aşkı)	Kuddusi Hz.	Hüseyini	Sofyan	16329	469
Muhabbetin Ocağında Dost	Erdoğan Çelikkol	Ömer Kalafat	Hüseyini	Sofyan	14323	470
Mübarek Ramazan Geldi	Tahir Karagöz	Tahir Karagöz	Hüseyini	Düyek	16410	471
Nice İsyanımızı Affeden Allah'a	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Hüseyini	Sengin Semai	16333	472
Onsekizbin Alemden Hayran Ol	Güldeniz Ekmen Ağış	Ahmet Yesevi (Hoca)	Hüseyini	Sofyan	16032	473
Rabb'im Yadı Ulu Yaddır	Güldeniz Ekmen Ağış	Ahmet Yesevi (Hoca)	Hüseyini	Düyek	16036	474
Safha-i Sadrında Daim Aşkın	Cihangiri Dede	Cemal-i Halveti	Hüseyini	Sofyan	14352	475
Seni Ben Severim Candan İçerü	-	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14576	476
Seni Kusursuz Yaratını Sev	Amir Ateş	Yılmaz Çiçek	Hüseyini	Düyek	16346	477
Sensin Bize Bizden Yakın	Mustafa Efendi (Şeyh-Çalakzade)	Yunus Emre	Hüseyini	Nim Evsat	16042	478
Sensin Kerim Sensin Rahim	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14363	479
Sevdayı Aşkınla Yandım Efendim	Refik Demirci	Ahmet Eski	Hüseyini	Sofyan	20055	480

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Severim Seni Ben Candan İçerü	-	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14576	481
Süze Süze Öze Vardık	Erdoğan Çelikkol	Ayten Uğuralp	Hüseyini	Sofyan	12506	482
Şah-ı İklim-i Risalet	Rifat Bey	Ulvi	Hüseyini	Devr-i Hindi	14380	483
Şah-ı İklim-i Hüsnü	Kazım Uz	Elif Efendi(Şeyh)	Hüseyini	Düyek	16339	484
Şol Cennetin İrmakları Akar	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16218	485
Şol Cennetin İrmakları Akar	-	Yunus Emre	Hüseyini	Curcuna	14578	486
Taşkın Yine Deli Gönül Sular Gibi	İbrahim Halil Taşkent	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14397	487
Tedbirini Terkeyle Takdir Hüda'nın	-	Şeyh Galip	Hüseyini	Sofyan	14404	488
Varsam Bir Amile Sorsam Halimi	Kemal Efendi (Balat Şeyhi)	Yunus Emre	Hüseyini	Devr-i Revan	14411	489
Ya Rabbi Şükür Doğdu (S.A.V.)	-	-	Hüseyini	Düyek	14422	490
Ya Rahmeten Lil 'Alemin	Cüneyt Kosal	Arif Hikmet Eroğlu	Hüseyini	Sofyan	16441	491
Yandı Gönüm Mustafa'nın Aşkı	Amir Ateş	Hüseyin Top(Hafız)	Hüseyini	Düyek	16434	492
Yandır Beni Yandır Beni	-	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16408	493
Yanmakdan Usanmasam	-	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Hüseyini	Sengin Semai	21513	494
Yine Lutfeyleyip Müşerref	Şakir Efendi (Hopcuzade)	Eşrefoğlu Rumi	Hüseyini	Sofyan	14583	495
Yine Yüzün Gördüm	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Hüseyini	Düyek	14435	496

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Yücelir Göklere Canlar	Mithat Akgökçe	Sevinç Atan	Hüseyini	Sofyan	16438	497
Yürük Değirmenler Gibi	Doğan Ergin	Yunus Emre	Hüseyini	Yürük Semai	16154	498
Yürük Değirmenler Gibi	-	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16406	499
Yüz Sürüben Geldik Sana	Remzi Oktar	Cemali	Hüseyini	Sofyan	16155	500
Zahid Bize Ta'n Eyleme	-	Muhyi Efendi(Şeyh)	Hüseyini	Sofyan	14445	501
Bu Hulk İle Er Kişi Sen Derviş	Mustafa Efendi	-	Hüseyini Aşiran	Düyek	14067	502
Emr-i Büleldsın Ey Ezan-ı	Ruhi Ayangil	Yahya Kemal Beyatlı	Hüseyini Aşiran	Türk Aksağı	16227	503
Ey Hûda Ben Eylerim	Ali Rıza Şengel	Kuddusi Hz.	Hüseyini Aşiran	Evsat	14179	504
Kıldan İnce Kılıçtan Keskin	Ali Şirugani Dede	Niyazi-i Mısri	Hüseyini Aşiran	Evsat	16125	505
Mevlâm Ver Aşkını Bana	-	Nizamoğlu Seyyid	Hüseyini Aşiran	Düyek	14315	506
Ez Can ü Dil Peygamber e	Ali Rıza Şengel	Fahri(Sünbülü)	Hüseyini Buselik	Hafif	14148	507
Hatem-i Zümre-i Pirana Geldim	Selahattin Demirtaş	Nedim Bey(Hacı)	Hüseyini Buselik	Sofyan	14222	508
N'eyleyeyim Hayatı Bana Allah	Doğan Ergin	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hüseyini Buseilk	Sofyan	14332	509
Pertev-i Nur-i Hûda'sın Ya	Abdulkadir Töre	Emin Bey	Hüseyini Kürdi	Sofyan	16135	510
Milk-i Bekadan Gelmişim Fani	Abdullah Efendi (Tosunzade)	Yunus Emre	Hüseyini Zemzeme	Düyek	16128	511
Aceb Lutfun Seherinde	-	Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	14016	512
Akıl Gider Ar Olur Van Tar ümar ol	Ahmet Hatipoğlu	Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Düyek	21517f	513

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Aldın Mı Safa ile Musaffa	-	Hasan Efendi(Kenzi)	Hüzzam	Düyek	22139	514
Alma Tenden Canımı Aman	Sadettin Kaynak	Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	14010	515
Aşık Aç Susuz Gerek Her Dem	Ahmet Hatipoğlu	Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Sofyan	21517h	516
Aşıkların Aklın Alır Gerdanda	Derleme (A. Hatipoğlu)	Alvar'lı Efe(Lütfi)	Hüzzam	İkiz Aksak	21521	517
Aşkın İle Aşıklar Yansın	Sadun Aksüt	Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	19972	518
Aşkınla Aşık Yansın Ya	Aslan Hepgür	Safer Dal(Muhibbi)	Hüzzam	Sofyan	16290	519
Ateş-i Aşkınla Yandım Nur-i	Kenan Rifai Hz.	Kenan Rifai Hz.	Hüzzam	Düyek	14011	520
Ayetinin Safhasında Gör	-	Seyyid Nesimi	Hüzzam	NimSofyan	14006	521
Bağrımdaki Biten Taşlar	Ahmet Özhan	Nizamoğlu Seyyid	Hüzzam	Sofyan	14614	522
Ben Dervişim Diyen Kişi	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Hüzzam	Aksak	14060	523
Ben Devletten Ayrıldım	Rıza Tekin Uğurel	Samiha Ayverdi	Hüzzam	Sofyan	21518	524
Benim Derdim Yamandır	Kenan Rifai Hz.	Kenan Rifai Hz.	Hüzzam	Düyek	14058	525
Bi'Mekanım Bu Cihanda	Cinuçen Tanrıkorur	Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	14061	526
Canlar Canını Buldum	Ahmet Özkök	Yunus Emre	Hüzzam	Evfer	22151	527
Cihanda En Büyük Nimet	İsmail Nisfet (Hafız)	Hüseyin Vassaf Bey	Hüzzam	Sofyan	14087	528
Çıktım Erik Dalına Yanda Yedim	Şahin Uçar	Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	16090	529

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Derdin Ne Be- Hey Aşık	Sinan Efendi (Şeyh)	Şemseddin Sivasi	Hüzzam	Nim Sofyan	14477	530
Dile Geldi Yürekler Allah	Mücehher Gülçığ	Mücehher Gülçığ	Hüzzam	Düyek	15693	531
Doğdu Ol Sadr-ı Risalet	Abdülkadir Töre	Niyazi-i Mısri	Hüzzam	Devr-i Hindi	16307	532
Düşeli Bu Aşkın Canı İline	Yusuf Çelebi (Tiznam)	Eşrefoğlu Rumi	Hüzzam	Muhammes	14128	533
Emanetçisiyiz Biz Bu Alemin	Selahattin Sağlam	Ömer Umutlu	Hüzzam	Sofyan	16312	534
Erenlerin Sohbeti Ele Giresi Değil	-	Ümmi Sinan(Elmalılı)	Hüzzam	Nim Sofyan	16312	535
Ey Allah'ım Beni Senden Ayırma	Hulusi Gökmen	Eşrefoğlu Rumi	Hüzzam	Sofyan	14164	536
Ey benim Devletli Sultanım	Hüseyin Sebilci	Mücteba	Hüzzam	Devr-i Hindi	16099	537
Ey Kabil- iDerman Olan Gel	Ahmet Hatipoğlu	Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Sofyan	21517n	538
Ey Nübüvvet Tahtının Şahı	Faik Bey (Hacı) (Zekai Dede Olabilir)	Zekai Efendi(Şeyh- Sünbülü)	Hüzzam	Evsat	14160	539
Ey Ruh-i Müşahhas ki	İsmail Nisfet (Hafız)	Mahmut Kemal(İbn'ül Emin)	Hüzzam	Sofyan	14165	540
Ey Saadet Burcunun Mahı	Hüseyin Efendi (Tabakhane Şeyhi)	Ahmet Efendi(Halveti Şeyhi)	Hüzzam	Düyek	14557	541
Görmemiş Çeşm-i Felek	Salih Suphi Taner	Mustafa Nafız Irmak	Hüzzam	Müsemmen	18637	542
Gözüm Ki Kane Boyandı	-	Saffet Efendi	Hüzzam	Nim Sofyan	14491	543
Güneş Gibi Güzel Dildar	-	Alvar'lı Efe(Lütfi)	Hüzzam	Sofyan	21519	544
Habib-i Kibriya Bab-ı Reça'sın	Ahmet Hatipoğlu	Ali Ulvi Kurucu	Hüzzam	Düyek	21522	545
Hak Bir Gönül Verdi Bana	Şahin Uçar	Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	16117	546

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Hak Bir Gönül Verdi Bana	Şahin Uçar	Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	16117	547
Hak Eğer Yardım Murad Eylerse	Bekir Sıdkı Sezgin	Nuri Baş	Hüzzam	Düyek	14234	548
Halik'im Sensin Mabudum Allah	-	-	Hüzzam	Devr-i Hindi	16321	549
Huda 'nın Mahremi Razı	Ahmet Hatipoğlu	Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Düyek	21517d	550
İhalel AleminsinRabb-i Ala	Zekai Dede	-	Hüzzam	Düyek	14567	551
Kadrim Ola Berter Şeref-i Nad-ı	Mehmet Bey (Tamburî)	Arif Bey(Kahyazade)	Hüzzam	Hafif	14275	552
Kapında Bekliyor Senin Abdi Acizin	-	Nizamoğlu Seyyid	Hüzzam	Sofyan	21520	553
Kurratü'l Ayn-i Habib-i Kibriya'sın	Arif Bey (Hacı)	Arif Bey (Kahyazade)	Hüzzam	Devr-i Hindi	14273	554
Merhaba Ey Fahr-i Alem Merhaba	Hacı Faik Bey	Adile Sultan	Hüzzam	Düyek	14298	555
Mest ü Hayranım Zar ü Gıryanım	Aslan HEPGÜR	Kuddusi Hz.	Hüzzam	Nim Sofyan	16127	556
Münkir Terket Nizayı	Hüsnü Saner	-	Hüzzam	Aksak	16331	557
Ne Durursun Gafil İnsan	Fehmi Tokay	-	Hüzzam	Düyek	16131	558
Ne Güzel Kakülü Ebru	Ahmet Hatipoğlu	Osman Hulusi Efendi (Darendeli)	Hüzzam	Sofyan	21517m	559
Nur-i Hak'tan Nakşolunmuştur	Hasan Şanlıtürk	Hüseyin Top(Hafız)	Hüzzam	Düyek	14510	560
Nursun Mahbub-i Subhanım	Kazım Uz	Hüseyin Vassaf Bey	Hüzzam	Devr-i Revan	14328	561
Onsekizbin Alemin Cümlesi	Merih Göksu	Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	14338	562
Pirim Bağdat'ta Yaşar	-	-	Hüzzam	Sofyan	21516	563
Resul-i Mücteba Nesli Rifai	Ali Rıza Efendi	Rıza Kuddusi	Hüzzam	Düyek	14347	564

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Salik Meratip Kat'eder Tekrarı	Ahmet Hatipoğlu	Senai (Halveti Şeyhi)	Hüzzam	Sofyan	16213	565
Seherde Açılan Güller Nedendir	Cinüçen Tanrıkorur	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Hüzzam	Düyek	14365	566
Sordular Pervaneye Niçin	Zeki Altun (Hafız)	Abdulaziz ZihniEfendi(Azizi)	Hüzzam	Sofyan	14355	567
Süruşan Raksederler Cümle	Osman Efendi (Musullu-Hâfız)	Nuri	Hüzzam	Düyek	14351	568
Şam ü Seher Zikreylerem Allah	Ahmet Hatipoğlu	Safi	Hüzzam	Sofyan	16415	569
Topraktan İnsanı Var	Mustafa Erses	Sami Derintuna	Hüzzam	Sofyan	17103	570
Ümidimiz Şefaattir	Cinüçen Tanrıkorur	Memduh Cumhur	Hüzzam	Türk Aksağı	14447	571
Vardım Kırklar Yaylasına	Aslan Hepgür	Hatayi (Şah İsmail)	Hüzzam	Sofyan	14581	572
Ya İlahi Tevfikini Gönder	Sadettin Kaynak	Akif Bey	Hüzzam	Nim Evsat	18832	573
Ya Rabb Bu Ne Derttir	Gülideniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Hüzzam	Aksak-Düyek	14431	574
Yönelelim Allah'a Veyssel Karani	Bekir Sıdkı Sezgin	Ahmet Arıtürk	Hüzzam	Nim Sofyan	14424	575
Yüce Sultanım Derde Dermanım	Sadun Aksüt	Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	19974	576
Yürü Yürü Yalan Dünya	Hüseyin Erbay	Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	18611	577
Zalimler El Vurup Hep	Hüseyin Sebilci	Kazım Paşa	Hüzzam	Yürük Semai	16156	578
Göster Bize Rah-ı Hüda Canlar	Hüseyin Sadettin Arel	-	Hüzzam-ı Cedid	Düyek	14690	579
Ab-ı Tevhid ile Dilden	-	Yahya (Şeyh)	Irak	Düyek	14015	580

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Benem Ol Aşk Bahrîsi	-	Yunus Emre	Irak	Düyek	14618	581
Canım Kurban Olsun Senin	-	Yunus Emre	Irak	Sofyan	14632	582
Mah-ı Matem Geldi Yansın	Cüneyt Kosal	-	Irak	Devr-i Hindi	16243	583
Mürg-i Dil Pervaz Edip Uçmak	Hüseyin Saadettin Arel	-	Irak	Yürük Semai	16026	584
Uyan Ey Gözlerim Gafletden	Sultan III. Murad (Muradi)	Sultan III. Murad (Muradi) (Ali Ufki Bey'den)	Irak (Muhayyer Kürdi)	Semai	16487	585
Ya Resulallah Bana Sensin	İzzettin Hümayî Elçioğlu	Kenan Rifai Hz.	Irak	Devr-i Revan	14428	586
Ya Resul-i Fahr-i Alem	-	-	Irak	Devr-i Hindi	14429	587
Bir İlâhî Devran Olsun	-	Kaimi	İsfahan	Sofyan	14538	588
Buldu Canım Cana Canan Derde	Nejat Tezcan	Abdullah Uysal	İsfahan	Devr-i Hindi	16466	589
Doğdu Ol Sadr-ı Risalet	Osman Efendi (Musullu- Hâfız_?)	Niyazi-i Mısri	İsfahan	Yürük Semai	14676	590
Ey Benim Devletli Sultanım	Tahir Karagöz	Mücteba	İsfahan	Devr-i Hindi	14552	591
Hak Şer'leri Hayr Eyle	Yakup Gören	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	İsfahan	Aksak	14563	592
Hak yarattı Alemleri Aşkına	Hüseyin Sebilci	Yunus Emre	İsfahan	Düyek	14564	593
Hak Yoluna Girelim	Erdoğan Çelikkol	Muzaffer Ozak(Aşkı)	İsfahan	Sofyan	14228	594
Kullarında Yok Sana Layık Meta	Hüseyin Tolan	-	İsfahan	Müsemmen	14570	595
Sakın Dünyaya Aldanma	Zekai Dede	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	İsfahan	Düyek	14360	596
Sevda-yı Siva'dan Geç Gel Hu	Ahmet Hatipolu	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	İsfahan	Sofyan	16372	597

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Yandım Yıkıldım Ben Nar-ı	Dede Efendi	Süleyman Efendi(Şeyh)	İsfahan	Sofyan	14582	598
Bülbül Niçin Feryad Edersin	-	Yunus Emre	Karcıgar	Sofyan	21698	599
Cenab-ı Pakine Layık Amel Yok	Cinuçen Tanrıkorur	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Karcıgar	Düyek	14092	600
Derd-i Gamdan Azad Et Benim	Hayati Günyeli	Muzaffer Ozak(Aşki)	Karcıgar	Sofyan	14621	601
Gördünse Canan İllerin Bülbül	Cüneyt Kosal	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Karcıgar	Düyek	16459	602
Neyleyim Dünyayı Bana Allah'ım	Zeki Altun (Hafız)	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Karcıgar	Düyek	14324	603
Şu Alemde Gerçek Miraç	Erdoğan Çelikkol	Nedim Uçar	Karcıgar	Sofyan	14390	604
Yine Yaz Ayları Geldi	Hasan Efendi (Yeniköylü)	Yunus Emre	Karcıgar	Düyek	16386	605
Biz Hatm-i Hace Ederiz	Zekai Dede	Kamil Efendi(Şeyh)	Kuçek(Uşşak)	Düyek	14670	606
Evc-i Himmet Güneşi Lem'a-i	Ali Rifat Çağatay	Muhtar Efendi(Mektupcu)	Kuçek(Uşşak)	Düyek	21596	607
Cuşa Gelir Dağ İle Taş Feryad Eder	Mehmet Emin Ay	Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Kürdi	Sofyan	2808	608
Neyleyim Dünyayı Bana Allah'ım	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Kürdi	Düyek	16027	609
Bilmem Nideyim Aşkın Elinden	Zeki Altun (Hafız)	Yunus Emre	Kürdili Hicazkar	Sofyan	14589	610
Eğer Aşkı Seversen Can	Selahattin İçli	Yunus Emre	Kürdili Hicazkar	Curcuna	14190	611
Aceb Bu Benim Azad	-	Yunus Emre	Mahur	Devr-i Kebir	14449	612

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Aç Gözünü Gafletten Uyan	Cüneyt Kosal	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Mahur	Devr-i Kebir	16342	613
Aşkın İle Aşıklar Yansın	Selahattin Erköse	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14611	614
Ayırma Beni Senden Yaradan	Hacı Ramazan	Yunus Emre	Mahur	Düyek	14465	615
Ben Gelmedim Dava İçin	Cemil Altınbilek	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	16295	616
Bihamdilillah Ayan Oldu	Ahmet Hatipoğlu	İsa Mahvi Efendi	Mahur	Nim Sofyan	1635	617
Bir Padişeh Kul Ol Kim	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Mahur	Sofyan	14669	618
Bu Ne Haşmet Bu Ne Kudret	Suphi İdrisoğlu	Hamdi Özer	Mahur	Sofyan	19575	619
Canım Kurban Olsun Senin	-	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	21699	620
Çalap Nurdan Yaratmış Canını	Aslan Hepgür	Yunus Emre	Mahur	Düyek	14634	621
Doğdu Nurun Aleme Verdi	-	İsmail Hakkı(Bursavi)	Mahur	Devr-i Revan	14138	622
Durmaz Yanar Vücudum Ah	Zekai Dede	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14119	623
Ey Aşk-ı Didar Ulu Yezdan'a	Zeki Altun (Hafız)	Ali Ulvi Kurucu	Mahur	Düyek	3996	624
Eya Sen Sanmaki Senden	-	Nakşi "Akkirmanî"	Mahur	Nim Evsat	14683	625
Gaflet İle Hakkı Buldum	-	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14216	626
Gel Gülşen-i Tevhide Şu Bülbül	Selahattin Demirtaş	Osman Şems Nureddin	Mahur	Düyek	14490	627
Geldi Saadetle Yine Şehr-i	Ahmet Hatipoğlu	Abdulehad Nuri (Şeyh)	Mahur	Yürük Semai	16382	628

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Geldin Geri Gider Misin	Sadun Aksüt	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Mahur	Düyek	19973	629
Gönül Hayran Oluptur	-	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14198	630
Gül Müdür Bülbül Müdür	-	Niyazi-i Misri	Mahur	Düyek	14692	631
Gülşen-i Sırda Safa-Bahş Eyledi	Ahmet Efendi	Hasan Efendi(Kenzi)	Mahur	Düyek	16405	632
Şah-ı İklim 'i Risalettir	Faik Bey	Selami Efendi(Şeyh)	Mahur	Evsat	14379	633
Tubanın Dalları Nurdan zeberced	Yusuf Bey	-	Mahur	Düyek	16057	634
Ulu Tanrım Budur Senden Dileğim	Aka Gündüz Kutbay	Hasan Tal'at	Mahur	Sofyan	14410	635
Yar Yüreğim Yar Gör Ki Neler Var	-	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14533	636
Taştı Rahmet Deryası	Cüneyt Kosal	Yunus (Aşık Yunus)	Mahur (Buselik)	Sofyan	16454	637
Aşkın Meyine Kanmış Mestane	Cüneyt Kosal	Abdulahad Nuri(Şeyh)	Maye	Sofyan	14612	638
Şah Hüseyin'in Firkatine	-	Fuad Efendi(şeyh)(Fuadi)	Maye	Sofyan	14381	639
Alemler Nur a Gark Oldu	-	Yunus Emre	Muhayyer	Özel	16358	640
Allah Emrin Tatalım Gel	Hüseyin Sebilci	Mehmet Emin Efendi(Sarı Tarıkzade)	Muhayyer	Sofyan	14020	641
Biz Aşk-ı Şeyda'yız Müştak-ı	Cüneyt Kosal	Müştak Baba	Muhayyer	Sofyan	14064	642
Candan Seversen Allah'ı Gel	_?	_?	Muhayyer	Sofyan	16467	643
Cemalin Hüsnüne Canlar Fedadır	Hüseyin Sebilci	Taci	Muhayyer	Devr-i Hindi	14088	644

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Cümle Hüccac İle Giydik	-	Kuloğlu	Muhayyer	Evsat	14091	645
Geçti Her Anım Günahla	Zeki Altun (Hafız)	-	Muhayyer	Düyek	12409	646
İşitin Ey Yarenler Kıymetli Nesnedir	S.Eyyubi İşıksal	Yunus Emre	Muhayyer	Sofyan	16124	647
Mevla'm Ver Aşkını Bana	-	Nizamoğlu Seyyid	Muhayyer	Düyek	16237	648
Taşkın Yine Deli Gönül Sular Gibi	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Muhayyer	Sofyan	14403	649
Toprakta Yatacak Teni Tenim Var	Dede Efendi	Yunus Emre	Muhayyer	Düyek	16351	650
Allah Diyelim Daim Mevla	Selahattin Demirtaş	Yunus Emre	Muhayyer Kürdi	Sofyan	14019	651
Uyan Ey Gözlerim Gafletten Uyan	Sultan III.Murad(Muradi)	Sultan III. Murad	Muhayyer Kürdi	Yürük Semai	16487	652
Veysel Karani (Şefkat Nedir)	Selahattin İçli	Ekrem Kılıç-Orhan Yüksel	Muhayyer Kürdi	Sofyan – Yürük Semai	14393	653
Allah u Rabb-i Layezal	Hüseyin Tolan	Sultan II. Mustafa	Muhayyer Sünbüle	Düyek	16046	654
İşte Geldi Lyd-i Adha İdelim	Ahmet Efendi	-	Muhayyer Sünbüle	Evsat	14263	655
Aşkın Aldı Benden Beni	Cemil Altınbilek	Yunus Emre	Müstear	Düyek	16287	656

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Derviş Bağrı Taş Gerek	Süleyman Ergüner	Yunus Emre	Müstear (Segah)	Sofyan	14121	657
Hakk'ın Metin Kal'ası Burcunun	Erdoğan Çelikkol	Muzaffer Ozak(Aşki)	Müstear	Sofyan	14227	658
Her Şeb Teravîh Taati	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Müstear	Evsat	14248	659
Sevelim Hazret-i Mevlana 'yı	Sadettin Heper	Abdülbaki Dede	Müstear	Düyek	14350	660
Sevgi Bağ Konya'dan Örün	Erdoğan Çelikkol	Nedim Uçar	Müstear	Sofyan	11920	661
A Sultanım Sen Var İken Ben	-	Yunus Emre	Neva	Sofyan	14460	662
Allah Diyelim Daim Mevla	Murat Özkan	Yunus Emre	Neva	Aksak	14027	663
Aşk Yoluna Girelim Ya Hu	Erdoğan Çelikkol	Muzaffer Ozak (Aşiki)	Neva	Sofyan	14607	664
Ateş-i Aşkınla Yandır Kalbimi	Zeki Altun (Hafız)	Tevfik Çapacıoğlu	Neva	Düyek	12413	665
Ben Dost İle Dost Olmuşam	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Neva	Sofyan	14043	666
Bilmek İstersen Seni Sen	Şahin Uçar	Hacı Bayram Veli	Neva	Sofyan	16085	667
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed	-	Musa Dede(Neyzen)	Neva	Sofyan	14624	668
Bir Tahta Yaratmışsın	Hadi Bey	Yunus Emre	Neva	Sofyan	14044	669
Can Yine Bülbül Oldu	-	Niyazi-i Mısri	Neva	Sofyan	14093	670
Canda Misafir Tanrı'yı Hoş Tut	Akın Özkan	Mehmet Turan Yazar	Neva	Yürük Semai	16279	671

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	UŞÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Dolap N'îçin İnilersin	Selahattin Gürer	Yunus Emre	Neva	Sofyan	14478	672
Ez Can ü Dil Peygambere Aşık	Mustafa Efendi (Şeyh-Çalakzade)	Fahri (Sünbülü)	Neva	Düyek	14149	673
Hakk'a Temkin ü Rızada Hamd	Cüneyt Kosal	Azmi Dede	Neva	Devr-i Hindi	14223	674
Halet ile Bana Bir Hal Göründü	Mehmet Bey (Eyyubl)	Yunus Emre	Neva	Düyek	14224	675
Mekteb-i İrfana Girip Ayet-i	Rıza Tekin Uğurel	Vehbi Hz.	Neva	Sofyan	16388	676
N'oldu Bu Gönüm N'oldu	-	Hacı Bayram Veli	Neva	Sofyan	14325	677
Şuride Vü Şeyda Kılan Yar'ın	-	Yunus Emre	Neva	Sofyan	16049	678
Vakt'i Seherde Açıla Perde	Hafız Post	Himmet Efendi(Kul)	Neva	Sofyan	14412	679
Ya Rabb Ne Olur Lutf ile Cürmüm	Erdoğan Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Neva	Aksak	19736	680
Cemalin Dideme Daim Ola	Kazım Uz	Muhiddin Bey	Neva Buselik	Düyek	14545	681
Evvel Tevhidi Zikret Sonra	Cüneyt Kosal	Vefa Efendi(Şeyh)	Neva Buselik	Sofyan	16096	682
Alem Yüzüne Saldı Ziya	Hüseyin Baba (Karaağaç Şeyhi)	Seyyid Nesimi	Neveser	Yürük Semai	14077	683
Bir gün Erce Gelendesin	Erdoğan Çelikkol	Bahar Gökfiliz	Neveser	Sofyan	16160	684
Ey Aşk-ı Dildade Gel Nuş Edelim	Selahattin Demirtaş	Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Neveser	Düyek	14551	685
İsteyen Yarın Hak Eder Varın	-	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Neveser	Sofyan	16123	686

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Kapısı Yok Bacası Yok	-	Yunus Emre	Nevruz	Düyek	16484	687
Ah Ey Sipihr-i Gaddar	-	Zekai Efendi(Şeyh- Sünbülü)	Nihavend	Sofyan	14558	688
Alem-i Dilde Acep Kaşanemiz	Hüseyin Sebilci	Sirri (Şeyh)	Nihavend	Sofyan	16654	689
Allah'ı Çok Anmış Kulun Hep	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Nihavend	Raks Aksağı	382	690
Aşkın İle Aşıklar Yansın	Doğan Ergin	Yunus Emre	Nihavend	Sofyan	14462	691
Aşkın Meyine Ben Kana Geldim	Ender Doğan	Niyazi-i Mısri	Nihavend	Sofyan	14462	692
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed	Sadun Aksüt	Musa Dede(Neyzen)	Nihavend	Düyek	14468	693
Biz Söyleriz Söyleriz Lailahe	Cüneyt Kosal	Cüneyt Kosal	Nihavend	Sofyan	16240	694
Bu Aşk Bir Bahr-ı Ummandır	Hadi Bey	Nizamoğlu Seyyid	Nihavend	Düyek	14471	695
Bu Gece Yarı Gördüm Şükür	Zeki Altun (Hafız)	Muzaffer Ozak(Aşki)	Nihavend	Sofyan	14540	696
Cürmüme Yoktur Nihayet El Meded	Asım Molla	-	Nihavend	Devr-i Hindi	14085	697
Etti Kalb-i Müridi Nurani	Ahmet Hatipoğlu	Abdulhay (18.yy)	Nihavend	Düyek	3964	698
Ey(Ah Ey..)Sipihr-i Gaddar Vey	-	Zekai Dede(Şeyh- Sünbülü)	Nihavend	Sofyan	14558	699
Ey Gönül Bakma Cihane	Zeki Altun (Hafız)	Kelami	Nihavend	Düyek	4107	700
İçti Gönüm Aşk Meyinden	Hayati Günyeli	Hayati Günyeli	Nihavend	Düyek	14259	701

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Mevlam Sahralar Yaratmış	Turgut Tokaç	Yılmaz Çiçek	Nihavend	Sofyan	19933	702
Nice Feryad Edip Zan Kılam	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Nihavend	Sofyan	16413	703
Sır Evliya'nın Ni'met Hûda'nın	Ahmet Hatipoğlu	Mustafa Celveti (Giritli)	Nihavend	Raks Aksağı	16395	704
Şeyhimin İlleri Uzaktır Yolları	Doğan Ergin	Yunus Emre	Nihavend	Sofyan	16217	705
N'oldu Bu Gönüm N'oldu	Cüneyt Kosal	Kuddusi	Nihavend-i Kebir	Sofyan	16341	706
Arş'ta Gökte Heryer de Derm	Aslan Hepgür	Muzaffer Ozak(Aşki)	Nikriz	Nim Sofyan	14024	707
Aşıklar Sadıklar İştmiş Olun	Ahmet Irsoy	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Nikriz	Sofyan	14606	708
Aşkın Oldu Ciğerimi Yaka	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	14663	709
Ben Harabat Ehliyim Yoktur	Ali Aşki Bey	Hakkı	Nikriz	Evsat	16354	710
Bunda Gelen Eğer Pir ü Cihandır	Cinuçen Tanırkorur	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Nikriz	Düyek	14068	711
Can ü Gönülden Seversen Yalvar	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	16242	712
Dervişlik Baş'tadır Tac'da Değildir	Ali Rıza Şengel	Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	14675	713

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Devran İçinde Durdum Nurlar	Kemal Batanay	Muzaffer Ozak(Aşkı)	Nikriz	Sofyan	14129	714
Evvel Benem Ahir Benem	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Nikriz	Yürük Semai	16397	715
Ey Aşık Ey Aşık Hal İle	Cüneyt Kosal	Aşık Paşa	Nikriz	Sofyan	16241	716
Ey Hakikat Erenleri Dost Eli	Dede Efendi	Üftade (Mehmet Muhyittin)	Nikriz	Düyek	16101	717
Ey Kardeş Yolcuyuz Hazırlan	Muzaffer Ozak (Aşkı)	Muzaffer Ozak(Aşkı)	Nikriz	Sofyan	16195	718
Gece Gündüz Zikrimiz Lailahe	Erdoğan Çelikkol	Muzaffer Ozak(Aşkı)	Nikriz	Sofyan	14200	719
Hak Bir Gönül Verdi Bana	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	14236	720
Hüda Davet Eder Elhamdülillah	S.Eyyübi Işıksal	Niyazi-i Mısri	Nikriz	Düyek	16121	721
İksir-i Azamdır Nutk-ı Ehlullah	Serhat Başer	Emrah	Nikriz	Sofyan	21608	722
İnayet Sensin Ya Resulallah	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Nikriz	Düyek	14268	723
İstedigimi Buldum Eşkere Can	Muammer Dede (Bender)	Yunus Emre	Nikriz	Evfer	14261	724
İster İdim Allah'ı Buldum	İsmail Demirkıran	Yunus Emre	Nikriz	Nim Sofyan	14591	725
Kemale Ermek İçin Ne Mi Gerek	Erdoğan Çelikkol	Hüsamettin Olgun	Nikriz	Sofyan	19737	726
Mestane-i Aşkım Ben Ayamadım	Zekai Dede	Hakkı	Nikriz	Düyek	14306	727
Ya Rabb Beni Aşkınla Perişan	Erdoğan Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Nikriz	Sofyan	19313	728

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	UŞÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Zıkrullahın Zakiri Sensin	Sadun Aksüt	Safer Dal(Muhibbi)	Nikriz	Düyek	19967	729
Ey Şehid-i Kerbela' ya Ağla	Salihzade (Edirneli)	Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Nişabur	Sofyan	14173	730
Meded Allah Sana Sundum Elimi	Cüneyt Kosal	Sinan Ümmi(Elmalı'lı)	Nişabur	Sofyan	16126	731
Ey Aşk-ı Dildade Gel Nuş	Cüneyt Kosal	Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Nişaburek	Sofyan	16097	732
Ey Hakk'a Talip Olan Tevhide	Selahattin Demirtaş	Muzaffer Ozak(Aşki)	Nühüft	Düyek	14484	733
Sensin Hakk'ın Habibi	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Nühüft	Sofyan	14515	734
Gel Sürelim Dem Hu Diyelim	-	Kuddusi Hz.	Pençgah	Sofyan	16106	735
Şah-ı İklim-i Velayetsin	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Pençgah	Sofyan	16439	736
Yine Teşrif Etti Hilal-i Recep	-	-	Pençgah	Sofyan	14434	737
Akan Çeşme Durulurdu	Rüştü Eriç	-	Rast	Sofyan	14452	738
Alemi İhata Kıldı Ateşiyle Ahımız	Hüseyin Sebilci	-	Rast	Müsemmen	14655	739
Allah Diyelim Daim Mevla	Fehmi Tokay	Yunus Emre	Rast	Sofyan	14598	740
Arayı Arayı Bulan İzini	Haluk Pura	Yunus Emre	Rast	Sofyan	505	741
Aşıklar Gelmiş Meydanlar Dol	Haydar Akdemir	Haydar Akdemir(Gayreti)	Rast	Yürük Semai	16345	742
Aşkın Habibin Bizleri Yaksın	Sadun Aksüt	Safer Dal(Muhibbi)	Rast	Sofyan	19966	743
Aşkınla Cihan Beste Lutfeyle	Hasan Efendi (Hatib Zakiri)	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Rast	Sofyan	14028	744

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Bağ-ı Aşkın Andelibi	Hüseyin Sebilci	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Rast	Müsemmen	14078	745
Be-Hey Adem Oğlu Musun	-	Yunus Emre	Rast	Sofyan	16477	746
Ben Ham İdim Olgunlaştım	Sadettin Çevik	Mehmet Reis	Rast	Sofyan	17771	747
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed	Kemal Gürses	Musa Dede(Neyzen)	Rast	Düyek	16296	748
Bir Gönül Bahçesinde Gülüz	Talip Kargı (Şeyh)	Talip Kargı (Şeyh)	Rast	Düyek	16476	749
Biz Günahkar Kullarız Tanrı'm	Rıdvan Tandoğan	Rıdvan Tandoğan	Rast	Nim Sofyan	16300	750
Bu Dem Bu Devranda Pir	Talip Kargı (Şeyh)	Talip Kargı (Şeyh)	Rast	Sofyan	16479	751
Bu Dervişlik Yoluna Sıdk İle	Bekir Sıdkı Sezgin	Eşrefoğlu Rumi	Rast	Nim Sofyan	14051	752
Canlar Canını Buldum Bu Canım	İsmail Ötenkaya	Yunus Emre	Rast	Sofyan	2777	753
Cem Olmuş Dervişleri	Zeki Altun (Hafız)	Eşrefoğlu Rumi	Rast	Düyek	2807	754
Cihandan Göç Edeyim Ya Kerim	Sadettin Kaynak	_(Mersiye)	Rast	Düyek	19030	755
Çekme Gam Destgirdir Allah	S.Eyyubi Işıksal	Şeyh Galip	Rast	Curcuna	16303	756
Çünkü Bildin Mü'minin Kalbi	E'sad Efendi	-	Rast	Düyek	14109	757
Dağı Taşı Düz Eder	Nihat Adlim	Mustafa Piranoğlu	Rast	Düyek	12449	758
Daim Hakk'ı Zikredelim	Erdoğan Çelikkol	Muzaffer Ozak(Aşki)	Rast	Sofyan	16392	759
Devran Bu Devran Seyran Bu Seyran	Sadettin Rifai Efendi	Sirri Efendi (Üsküp'lü)	Rast	Sofyan	16305	760

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Doğdu Ol Sadr-ı Risalet	Ahmet Efendi	Niyazi-i Misri	Rast	Düyek	14123	761
Doğdu Ol Şems-i Hakikat	Latif Ağa	-	Rast	Evsat	14133	762
Doğmazdı Kalbe İman	Sadettin Kaynak	Ali Ulvi Kurucu	Rast	Düyek	14479	763
Dünyaya Mağrur Kişi Tövbeye Gel	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Rast	Türk Aksağı	16380	764
Erenler Meclisinde Deste	-	Yunus Emre	Rast	Sofyan	14189	765
Erler Demine Destur Alalım	(Hacı Tahsine Hanım'dan)	Nusret Tura	Rast	Sofyan	14480	766
Esselam Ey Salik-i Rah-ı Şeriat	Cüneyt Kosal	Nizamoğlu Seyyid	Rast	Sofyan	16440	767
Estağfirullah'el Azim Murainin	Ahmet Efendi	Nizamoğlu Seyyid	Rast	Düyek	14168	768
Evvel Allah Adını Yad Edelim	Münir Nurettin Selçuk	-	Rast	Düyek	14188	769
Ey Aşk ı Dildade Gel Nuş Edelim	Sadık Efendi	Hasan Sezai Efendi (Gülşeni)	Rast	Sofyan	14172	770
Ey Dillere Can ü Hayat Bahşeyle	-	İrşadi	Rast	Sofyan	14553	771
Ey Gülleri Handan Eden Bülbülleri	S.Eyyübi Işıksal	Aziz Mahmut Hüdaî Hz	Rast	Sofyan	13352	772
Ey Güzellerden Güzel Ruhum	Hüseyin Sebilci	Hayrullah Taceddin Efendi	Rast	Devr-i Hindi	14594	773
Ey Hüda'dan Lutf-u İhsan İsteyen	Kani Karaca	Abdurrahman Efendi(Nefeszade)	Rast	Devr-i Hindi	14555	774
Ey Kabe'ye Bakanlar	Cüneyt Kosal	Safer Dal(Muhibbi)	Rast	Sofyan	16458	775
Ey Rahmeti Bol Padişah Cürmüm	-	Kuddusi Hz.	Rast	Sofyan	14150	776
Fahr-i Alem Enbiyanın Zat-ı	Amir Ateş	-	Rast	Devr-i Hindi	16426	777
Fazlın İle Ya Rabbenâ Kaldır	Hasan Efendi (Hatib Zakiri)	Hasan Efendi (Hatib Zakin)	Rast	Sofyan	14684	778

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Feyizler Akseder Binbir Hitab-ı	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Rast	Düyek	4438	779
Gaflet Uykusunda Yatar Uyanmaz	Hüseyin Sebilci	Genç Abdal	Rast	Sofyan	14685	780
Gerçek Aşıklara Sala Denildi	Hayrullah Tacettin Efendi	Emir Sultan	Rast	Sofyan	16318	781
Göklerden Son ilam Allah	Yılmaz Pakalınlar	Necip Fazıl Kısakürek	Rast	Sofyan	16112	782
Gül Yüzünü Rüyamızda Görelî	Hüseyin Sebilci	Hacı Kişi (Konyalı)	Rast	Düyek	14212	783
Hak Suretidir Alem –i İmkan	Yusuf Ömürlü	Kenan Rifai Hz.	Rast	Aksak	14225	784
Hakk’a Aşık Olanlar Zikrullah	Ali Şirugani Dede	Üftade (Mehmet Muhyittin)	Rast	Sofyan	16118	785
Hakk’a Giden Erenler Pur- Nur	Nil Ergül	Nil Ergül	Rast	Sofyan	16283	786
Hakk’ın Metin Kal’ası Nur Burcunun	Hüseyin Tolan	Muzaffer Ozak (Aşki)	Rast	Sofyan	14244	787
Hamd’ü Minnettir Sana Ey Halık	Erdinç Çelikkol	-	Rast	Müsemmen	16322	788
Hep Fesat İşlerime EStağfirul	-	Eşrefoğlu Rumi	Rast	Sofyan	14246	789
Her Nefeste Her Yerde	Turhan Toper	Turhan Toper	Rast	Düyek	6309	790
Hu Eyleyen Halleriyle	Amir Ateş	Şükrü Algın	Rast	Düyek	16432	791
İftardaki Naz Allah’a Niyaz	Faruk Şahin	Bestami Yazgan	Rast	Raks Aksağı-Sofyan	18294	792

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
İkilik Yok Birlik Var Yalnız Bunda	Remzi Oktar	Orhan Seyfi Orhon	Rast	Sofyan	16461	793
İlim İlim Bilmektir İlim Kendin	Tahir Karagöz	Yunus Emre	Rast	Nmi Sofyan	14569	794
İntisab'ım Ta Ezeldendir	Sadi Bey	Sadi Bey	Rast	Düyek	14269	795
İster İdim Allah'ı Buldum İse	-	Yunus Emre	Rast	Sofyan	14189	796
İyi Sende Kötü Sende	Tahir Karagöz	İbrahim Agah Çubukçu	Rast	Sofyan	16355	797
Kabe'nin Yolları Bölük Bölüktür	-	Yunus Emre	Rast	Düyek	14498	798
Kendi Hüsnün Vechi Dilberden	Aleaddin Yavaşça	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Rast	Müsemmen	15135	799
Kudretinden Şüphe Yok Bir	Erdoğan Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Rast	Müsemmen	19289	800
La Faile İllallah La Mevcude İllallah	Mehmet Efendi (Zakir-Bursalı Hacı)	Asım Efendi (Zakir)	Rast	Sofyan	14135	801
Meded Ya Gavsü'l Azam	Hüseyin Sebilci	Muzaffer Ozak (Aşki)	Rast	Sofyan	14320	802
Medhini Oku Yare Koymaya	Aslan Hepgür	Aziz Mahmut Hüdai Hz	Rast	Sofyan	16021	803
Men Şüdem Bende-i Rumi	İsmail Baha Süreksan	Nedim Ökmen	Rast	Düyek	14302	804
Menem Garibin Ey Aşınımız	Ahmet Hatipoğlu	Osman Hulusi Efendi	Rast	Sofyan	16384	805
Mevla'm Bana Ver Aşkını	Hüseyin Sebilci	Nizamoğlu Seyyid	Rast	İkiz Aksak	16022	806
Mevla'nın Resul'u Ahmed Canlar	İlhan Tok	İlhan Tok(Hafız)	Rast	Sofyan	16391	807

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Musa'nın Tur'u Hakkı'çün	-	-	Rast	Düyek	16209	808
Nedir Derdin Senin Bu Matem	Şerif Efendi (Bursalı)	Şakir Efendi	Rast	Düyek	14333	809
Neye Beyhude Emekler Neye	İzzettin Hümayi Elçioğlu	Kenan Rifai Hz.	Rast	Sofyan	16375	810
N'eyleyeyim Dünyayı Bana	Amir Ateş	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Rast	Sofyan	14334	811
Oldum Elem-i Cürm ile Biçare	Zeki Altun (Hafız)	Ziver Paşa	Rast	Sofyan	8454	812
Ömür Bahçesinin Gülü Solmadan	Ahmet Ağa	Yunus Emre	Rast	Sofyan	14512	813
Ömür Bahçesinin Gülü Solmadan	Faruk Şahin	Yunus Emre	Rast	Sofyan	22557	814
Sarmış Matem Buraları Saz	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Rast	Sofyan	16336	815
Selamet Her Dü Alemde	Kenan Rifai Hz.	Kenan Rifai Hz.	Rast	Düyek	16401	816
Sen Sen Değilsin ...	Haluk Pura	-	Rast	Düyek	9430	817
Sende Doğmuştur Muhammed	Sadun Aksüt	Abdulahad Nuri (şeyh)	Rast	Düyek	19968	818
Solamdan Bağın Geçmeden	Cüneyt Kosal	İsmail Hakkı(Bursavi)	Rast	Sofyan	14517	819
Şah Hüseyin'in Firkatine Ağlayan	-	Fuad Efendi (Şeyh)(Fuadi)	Rast	Sofyan	14386	820
Şehirlerin Mükerreremi	Mümin Salman	Ahmet Cesur(Hacı-Hafız)	Rast	Düyek	15515	821
Şu Dünyayı Taş Topraktan	Erol Sayan	Samim Arıksoy	Rast	Düyek	12111	822

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Tanrı'mız Tek Bir İlah Yok	-	Ziya Gökalp	Rast	Sofyan	14396	823
Taştı Rahmet Deryası Gark	-	Yunus (Aşık Yunus)	Rast	Sofyan	21701	824
Taştın Yine Deli Gönül Sular	Hüseyin Erbay	Yunus Emre	Rast	Sofyan	10614	825
Tevbe Edelim Zenbimize	Zekai Dede	Kamil Efendi (Şeyh)	Rast	Düyek	14402	826
Türbe-i Ravza-ı Sultan-ı	Saadettin Kaynak	Rıza Efendi (Neccarzade)	Rast	Düyek	18829	827
Uyan Be- Hey Gafil Hab-ı Gafletten	Hayrullah Tacettin Efendi	Derviş Himmet	Rast	Düyek	16060	828
Ümmetin Üstüne Titreyen Sensin	Amir Ateş	Hayreddin Karaman	Rast	Düyek	16430	829
Ya Rabb Bize Aşkın Ver Tevhid	Haydar Akdemir	Haydar Akdemir(Gayreti)	Rast	Yürük Semai	21702	830
Ya Resulallah Şefa'at Eyle Allah	Zekai Dede	-	Rast	Devr-i Hindi	14430	831
Ya Resulallah Ya Mahbube	Kenan Rifai Hz.	Kenan Rifai Hz.	Rast	Devr-i Hindi	14419	832
Zikrullahın Zakiri Sensin	Cüneyt Kosal	Safer Dal (Muhibbi)	Rast	Sofyan	16452	833
Ey Şehid-i Kerbela'ya Ağla	-	Hasan Sezai Efendi	Rast Aşiran	Düyek	14173	834
Bir Merd-i Hakk'ı Bul İntisab Et	Latif Ağa	-	Rast-ı Cedid	Sofyan	16086	835
Allah Emrin Tutalım Gel	İzzettin Hümayi Elçioğlu	Mehmet Emin Efendi	Rehavi	Sofyan	14631	836
Her Ne Kim Kişi Severse Ol Ana	Ali Rıza Şengel	Kuddusi Hz.	Rehavi	Devr-i Hindi	14226	837

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
A Sultanım Sen Var İken Ya	Zekai Dede	Yunus Emre	Saba	Sofyan	21598	838
Ağla Gözüm Ağla Gülmezem Ayrık	-	Yunus Emre	Saba	Sofyan	14653	839
Allah Vahid Layezal	-	Musa Dede(Neyzen)	Saba	Sofyan	14005	840
Arzum Senin Cemalinde	Hüseyin Sebilci	Zeynep Hanım	Saba	Sofyan	14603	841
Aşk Bağına Girsen Eğer	Zeki Altun (Hafız)	Ali Ulvi Kurucu	Saba	Raks Aksağı	644	842
Aşkın İle Aşıklar Yansın	-	Yunus Emre	Saba	Raks Aksağı	21526a	843
Bağrımdaki Biten Başlar	-	Nizamoğlu Seyyid	Saba	Raks Aksağı	16475	844
Ben Bu Meclislerde	Rüştü Eriç	-	Saba	Sofyan	11948	845
Benem Ol Aşk Bahrisi	-	Yunus Emre	Saba	Düyek	16471	846
Bi Hamdillah Derim Allah	-	Şems-i Tebrizi	Saba	Raks Aksağı	14467	847
Bi hamdillah Ki İslamım Delilim	-	Nizamoğlu Seyyid	Saba	Sofyan	14622	848
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmet	-	Musa Dede (Neyzen)	Saba	Sofyan	14005	849
Biz Ümmet-i Muhammed e	Ahmet Şahin	Alvar'lı Efe(Lütfi)	Saba	Sofyan	16229	850
Buldu Hep Derdine Dermanı	Amir Ateş	Ali Ulvi Kurucu	Saba	Düyek	14541	851
Bülbül Ten Kafesinde	-	Yunus Emre	Saba	Sofyan	14627	852
Çağırdı Beni Uykuda Bir	Zekai Efendi (Hacı Bayram İmamı)	Nevruz	Saba	Yürük Semai	14104	853
Derdimin Dermanı Sensin	Ruşen Efendi	Üftade Mehmet Muhyittin	Saba	Sofyan	14120	854
Ehl-i Vela Ezelden Kail Olup	Cüneyt Kosal	Ruşeni	Saba	Sofyan	16443	855

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Ey Bad-ı Saba Ravza'yla	Erdinç Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Saba	Aksak	19734	856
Ey Benim Devletli Sultanım	Şevket Efendi	Mücteba	Saba	Düyek	14648	857
Ey Hüda'dan Lutf-u İhsan	Turhan Toper	Abdurahman Efendi(Nefeszade)	Saba	Müsemmen	4155	858
Ey Mihr-i La-yezalin	Safer Dal (Muhibbi)	Hüseyin Siret Özsever	Saba	Sofyan	14556	859
Ey Resul-i Mir'at-i Hak Uşşaka	Rifat Bey	-	Saba	Evsat	14151	860
Gelin Ey Aşıklar Gelin	-	Yunus Emre	Saba	Düyek	16473	861
Git Ey Akan Gözyaşım Git	Münir Nurettin Selçuk	Mevlana Celaleddin-i Rumi	Saba	Sofyan	14209	862
Gönül Hun Oldu Şevkinden	Zeki Altun (Hafız)	Abdulkadir Keçeoğlu (Yaman Dede)	Saba	Düyek	12419	863
Göster Cemalin Şem'ini Yansın	S.Eyyübi İşıksal	Şemseddin Sivasî	Saba	Sofyan	16115	864
Habibullah Cihane Can Değil Mi	Dede Efendi	Abdulahad Nuri(Şeyh)	Saba	Aksak	14239	865
Hak'dan Gelen Şerbeti İçtik	Merih Göksu	Yunus Emre	Saba	Nim Sofyan	14253	866
Hakk'ın Cemalin Gözleyen Hu	Cüneyt Kosal	Abdullah Efendi(Hilmi)	Saba	Düyek	14492	867
Hasretin Ciğerim Biryen Eyledi	Ahmet Hatipoğlu	Dedemoğlu	Saba	Sofyan	6033	868
İsm-i Subhan Virdin Mi Var	-	Yunus Emre	Saba	Düyek	16006	869
Kandedir Cehl İle Zulmet	Ali Şirugani Dede	Niyazi-i Mısri	Saba	Evsat	16404	870

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Kudümün Rahmeti Zevk-i	Erdoğan Çelikkol	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Saba	Düyek	12711	871
Maksad-ı Aşıkların Menzil	-	Nakşi" Akkırmani"	Saba	Nim Sofyan	16472	872
Meded Kıl Derdime Dermanı	Ahmet Özhan	Yunus Emre	Saba	Düyek	16019	873
Mefatih-ül Huda Oldu	-	Hasan Efendi (Kenzi)	Saba	Düyek	14297	874
Merhaba Ey Ruhları Şadan	Erdoğan Çelikkol	-	Saba	Müsemmen	16164	875
Merhaba Ya Merhaba Ya	-	-	Saba	Devr-i Hindi	14308	876
Milk-i Cihan Sultanı	Ahmet Irsoy	Şevki	Saba	Sofyan	14296	877
Mücella Eyle Dil Levhin Bugün	Mehmet Kemeroğlu	Hayali (16.yy)	Saba	Düyek	18707	878
Ne Derviş Ne De Pirim	Necdet Tanlak	Muzaffer Ozak(Aşki)	Saba	Sofyan	16029	879
Ne Devlettir Ki Dildarım Sen	Aleaddin Yavaşca	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Saba	Düyek	15134	880
Nur İle Doldu Yine Kevn ü Mekan	-	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Saba	Düyek	14330	881
Olmayacak Senden Ata Kul	Dede Efendi	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Saba	Ağır Düyek	14336	882
Ömrün Sona Erende Ne	Güldeniz Ekmen Ağış	Ahmet Yesevi (Hoca)	Saba	Düyek	16033	883
Rifai'nin Misli yoktur	-	-	Saba	Semai	16037	884
Seher Vakti Esen Yeller	Amir Ateş	Ayşe Fevziyeoğlu	Saba	Düyek	16041	885
Senin Nurun Gönüllere	Nihat Adlim	-	Saba	Düyek	9615	886
Seyr Eyleyip Yandım	Hüseyin Sebilci	Fehmi	Saba	Sofyan	14516	887
Solmayacak Gülüm Sende	Mümin Salman	Rafet Kiral	Saba	Sofyan	14370	888

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	UŞÖL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Şuride Vu Şeyda Kılan	Abdurrahman Nesib Efendi	Yunus Emre	Saba	Çifte Düyek	14522	889
Varsın Birsın Allah'ım	Hüseyin Saadettin Arel	İ . Ali	Saba	Aksak Semai	10947	890
Vere Mi Derd-i Sanem	-	Fazlı Efendi	Saba	Sofyan	14413	891
Vuslatlar Kana Kana Ayrılık	Amir Ateş	Hüseyin Top(Hafız)	Saba	Sofyan	16349	892
Ya Rabbena Affet Bizi	Amir Ateş	İlhan Tok(Hafız)	Saba	Sofyan	16347	893
Ya Rabbi Zatın Hakk Çün	-	-	Saba	Sofyan	14527	894
Yanıp Derd ü Elemlerle Ağlama	-	İsmail Hakkı (Bursavi)	Saba	Sofyan	16403	895
Zuhurun Bais-i Halk-ı	Fehmi Tokay	Naci Sıral	Saba	Düyek	16157	896
Mevla'm Ver Aşkını Bana	Danyal Mantı	Nizamoglu Seyyid	Saba Buselik	Frenkçin	21611	897
Nefsini Bilsen Rabb'ini Bulsan	Cüneyt Kosal	Safer Dal (Muhibbi)	Saba Buselik	Sofyan	16445	898
Ya İlahi Gafletim Çok	Akın Özkan	Mehmet Turan Yarar	Saba Buselik	Düyek	16278	899
Ey Cemal-i Kabe-i Ulya Muhammed	Cüneyt Kosal	Arif Hikmet Gökoğlu	Saba Kurdi	Düyek	22542	900
Hakka Temkin ü Rızada Hamd	Veysel Dalsaldı	Azmi Dede	Saba Kurdi	Devr-i Hindi	14697	901
Çeşm-i Ruhum Görmek İster Ya	Süleyman Ergüner	Mehmet Emin Efendi	Saba Zemzeme	Düyek	14546	902
Derd-Mendim Ya Resulallah	Zeki Altun (Hafız)	Ali Ulvi Kurucu	Saba Zemzeme	Müsemmen	14587	903
Ey Beni Aşk Ateşiyle Yandıran	Safer Dal (Muhibbi)	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Saba Zemzeme	Düyek	16098	904

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Merhaba Ey Mah-ı Enver	Ali Rıza Şengel	-	Saba Zemzeme	Devr-i Hindi	16402	905
Merhaba Ey Sevgili Mah-ı	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Saba Zemzeme	Evsat	14314	906
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka	-	Seyyid Nesimi	Sazkar	Sofyan	16105	907
A Sultanım Sen Var İken ya	-	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14013	908
Açılın Ellerimiz Allah Diyelim	Rüştü Eriç	Mehmet Çavuş	Segah	Sofyan	14029	909
Alada Bir Servi Bitmiş	Mustafa Düzgünman	-	Segah	Düyek	16168	910
Allah Allah Hak Bir Allah	Sabahattin Hizmetli	Sabahattin Hizmetli	Segah	Sofyan	19480	911
Allah Bize Lutfetti Şükür	-	Bağdadi	Segah	Sofyan	14012	912
Allah Hu Allah La İlahe İllallah	-	-	Segah	Sofyan	14454	913
Anladım Ki Tek Aşk Varmış	Erdal Şahin	İsmet Bora Binatlı	Segah	Sofyan	15128	914
Araya Araya Bulsam İzini	-	Yunus Emre	Segah	Düyek	14602	915
AşkınAldı Benden Beni	Yakup Gören	Yunus Emre	Segah	Sofyan	16177	916
Aşkın Çok Güzel Allah'ım Ver	Suphi İdrisoğlu	Hamdi Özer	Segah	Sofyan	19577	917
Aşkın İle Aşıklar Yansın	-	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14463	918
Aşkınla İşildadım Yüceldim	Güldeniz Ekmen Ağış	Mevlana Celaleddin-i Rumi	Segah	Sofyan	16079	919
Bakıp Cemal-i Yar e Çağırırım	Ahmet Özhan	Niyazi-i Mısri	Segah	Düyek	16178	920
Baş Açık Sine Üryan Ciğer Kan	Metin Demirel	NejatTezcan	Segah	Sofyan	14466	921

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Ben Bu Aşka Duş Oldum	-	-	Segah	Sofyan	14046	922
Ben Dost İle Dost Olmuşam	İbrahim Halil Taşkent	Yunus Emre	Segah	Sofyan	12715	923
Ben Sana Hep İnandım	Bedri Aybars	Sevinç Atan	Segah	Sofyan	20616	924
Ben Yürürüm Yane Yane Aşk	-	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14617	925
Ben Yürürüm Yane Yane Aşk	Halis Efendi (Şeyh)	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14045	926
Bilmem N'ideyim Aşkın Elinden	Mümin Salman	Yunus Emre	Segah	Sofyan	1464	927
Bir Ses Yürekten Gelir Lailahe	Cevat Çangatin	Cevat Çangatin	Segah	Sofyan	20161	928
Bir Şah a Kul Olmak Gerek	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Segah	Aksak	14063	929
Boşa Cihan ı Dolanma Gel	İlker Günçer	Zeynel Usul	Segah	Sofyan	16282	930
Bu Aşk Bir Bahr ı Ummandır	-	Nizamoğlu Seyyid	Segah	Frenkçin	14539	931
Bu Karanlık Ne Zaman Kullara	Ahmet Uzel	Ahmet Uzel	Segah	Yürük Semai	17014	932
Bu Selamın Hecesi Besmele	Mustafa Malay	Zerrin Erdem	Segah	Düyek	15129	933
Büyükleme İnsanoğlu	İsmail Demirkıran	Naci ?	Segah	Sofyan	16170	934
Canım Kurban Olsun Senin Yol	Amir Ateş	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14542	935
Canımın Canı Efendim	Kani Karaca	Hüseyin Top (Hafız)	Segah	Devr-i Hindi	14544	936
Cansızlar Bile Gelerek Dile	Pınar Köksal	Hamdi Özer	Segah	Sofyan	17998	937

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Cehennem Yalvarıp Ağla	Güldeniz Ekmen Ağış	Ahmet Yesevi (Hoca)	Segah	Aksak	14673	938
Cemalin Nurunu Aşıklarına	Aslan Hepgür	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Segah	Sofyan	16181	939
Cümle Kuşlar Uyanmadan	Safer Dal (Muhibbi)	Yunus Emre	Segah	Sofyan	16184	940
Çalab'ım Bir Şar Yaratmış	Ayhan Altıkuşlar	Hacı Bayram Veli	Segah	Sofyan	16500	941
Davet Ettin Kullarını	İsmet Tahtacıoğlu	İsmet Tahtacıoğlu	Segah	Sofyan	21780	942
Derdimin Dermanı Sensin	İbrahim Ağa	Nasuhi Efendi(Kenzi)	Segah	Devr-i Hindi	14134	943
Derviş Olan Kişiler Deli Olagan	-	Yunus Emre	Segah	Düyek	16186	944
Dervişlik Baştadır Tac'da Değildir	Ahmet Efendi	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14640	945
Dinle Sözümlü Sana Direm	-	-	Segah	Sofyan	14373	946
Doğmuştu O Gül Bir Gecenin	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Segah	Sofyan	14122	947
Dolap Niçin İnilersin	Selahattin Gürer	Yunus Emre	Segah	Curcuna	14549	948
Ekinini Biçtiğimiz Sularını	Faruk Şahin	Erol Martal	Segah	Sofyan	3790	949
Ey Allah 'ım Beni Senden Ayırma	Ahmet Efendi	Eşrefoğlu Rumi	Segah	Sofyan	14159	950
Ey Aşık-ı Dildade Gel Nuş Edelim	-	Hasan Sezai Efendi	Segah	Düyek	14566	951
Ey Gafil Uyan Rihlet-i Na	Ali Şirugani Dede	Şemseddin Sivasi	Segah	Sofyan	14554	952
Gaflet İle Hakk'ı Buldum	Bekir Sıdkı Sezgin	Yunus Emre	Segah	Nim Sofyan	14201	953

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Gani Mevla'm nasib Etse	-	Yunus	Segah	Sofyan	14204	954
Geldik Aşkın Diyarına Yaşamak	Güldeniz Ekmen Ağış	Güldeniz Ekmen Ağış	Segah	Sofyan	14206	955
Gelin Gidelim Allah Yoluna	Nuri Sesören	Yunus Emre	Segah	Sofyan	16202	956
Gir Semaya Zıkr İle Gel	S. Eyyubi İşıksal	Niyazi-i Mısri	Segah	Sofyan	14688	957
Gök Kubbenin Altında Yatar	Amir Ateş	Mehmet Akif Ersoy	Segah	Sofyan	16428	958
Gönül Hayran Oluptur Aşk	-	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14203	959
Gönül Hep Sendedir	Amir Ateş	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Segah	Düyek	14561	960
Görmeyen Can Yusuf'un	Mehmet Efendi (Hisari Şeyhi)	Ahmet (Sarban)	Segah	Evsat	16379	961
Hakk Şer'leri Hayr'eyler	Ahmet Irsoy	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Segah	Düyek	14229	962
Hakk'tan Gelen Şerbeti İçtik	Haluk Pura	Yunus Emre	Segah	Sofyan	5924	963
Hayırlısı Veys'tir Tabiinlerin	Avni Anıl	Ahmet Arıtürk	Segah	Sofyan	12417	964
Her Kaçan Anarsam Seni	-	Yunus Emre	Segah	Düyek	16239	965
Her Sesin Bir Aksi Vardır	Erdoğan Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Segah	Müsemmen	19735	966
Hu Bir Allah Cenân Allah	-	Hasan Sezai Efendi	Segah	Düyek	14566	967
İman İle Kapımı Çal Dile	Erdoğan Çelikkol	Turgut Yarkent	Segah	Sofyan	16163	968
İsmi-i Azam Duası(Allahümme	Ümit Gürelman	-	Segah	Sofyan	14455	969
İster İdim Allah 'ı Buldum	İbrahim Halil Taşkent	Yunus Emre	Segah	Nim Sofyan	6748	970
İşitin Ey Yarenler Kıymetli Nesnedir	İsmail Ötenkaya	Yunus Emre	Segah	Sofyan	6758	971
Kırlangıçlar Yuva Yapmış	Tülay Arıcı	Tülay Arıcı	Segah	Nim Sofyan	13185	972
Kime Gönül Verir İsem Benim	Güldeniz Ekmen Ağış	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14277	973
Kime Gönül Verir İsem Benim	Osman Nuri Özpekel	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14499	974

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Kurbanlar Tıĝlanıp Gûlbank Çekil	Sadettin Kaynak	Şahika	Segah	Sofyan	16014	975
Meded Allah Sana Sundum Elimi	Zeki Altun (Hafız)	Sinan Ümmi (Elmalılı)	Segah	Sofyan	12420	976
Müştak-ı Dilim Mahbub-i Subhan	-	-	Segah	Yürük Semai	14300	977
Rabb'in Bilenler Hizmet Kılanlar	Haydar Akdemir	Haydar Akdemir(Gayreti)	Segah	Türk Aksağı	21703	978
Sakin Terk-i Edepten	Amir Ateş	Nabi	Segah	Düyek	16040	979
Sebil Edip Yıllarımı Verdim	Erdinç Çelikkol	Sadık Atay	Segah	Sofyan	19314	980
Seher Vakti Kuşlar İle Türlü	Tahir Karagöz	İbrahim Agah Çubukçu	Segah	Sofyan	16389	981
Semaveri Kurduk Düze	Tahir Karagöz	-	Segah	Curcuna	14574	982
Sen Sahib-i Burhansın	Süleyman Ergüner	Mithat Sertoğlu	Segah	Sofyan	15122	983
Server-i Ser Bülendimiz	Ebu'l Hamis Mehmet Efendi	Sadi Bey	Segah	Düyek	14354	984
Sordum Sarı Çiçeğe Benzin	Hüseyin Sebilci	Yunus Emre	Segah	Sofyan	16140	985
Sordum Sarı Çiçeğe Benzin	Tahir Karagöz	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14359	986
Şem-i Ruhuma Cismimi Pervane	Sultan Veled	-	Segah	Devr-i Revan	14373	987
Şol Cennetin İrmakları Akar	-	Yunus Emre	Segah	Yürük Semai	14384	988

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Şol Dem Görem Didarını Divane	Erol Başara	Şems-i Huda(Akbıyık)	Segah	Nim Sofyan	14391	989
Taş Atanlarada Yok İntikamın	Hüseyin Sebilci	Hadi	Segah	Sofyan	16143	990
Tende Canım Canda Cananım	Dinçer Dalkılıç	Niyazi-i Mısri	Segah	Sofyan	14395	991
Uyurken Seyrimde Kaldım	Muzaffer Ozak (Aşkî)	Yunus Emre	Segah	Sofyan	16061	992
Vurulup Tertemiz Alnından Uzanmış	Amir Ateş	Mehmet Akif Ersoy	Segah	Düyek	16429	993
Ya ilahî Gaflet Ettim Haksızım	Faruk Şahin	Mehmet Turan Yarar	Segah	Sofyan-Devr-i Hindi	17158	994
Ya Rabbena Hayr Eyle Muhammed	Hasan Şanlıtürk	Yunus Emre	Segah	Sofyan	19762	995
Yaktın Bizi Gül Goncası Bülbül	Yılmaz Karakoyunlu	Yasin Hatipoğlu	Segah	Sofyan	18448	996
Zahidlere Karşı Bu dem dönsün	-	-	Segah	Sofyan	14230	997
Edelim Cevlan Kılalım Seyran	Erol Başara	Yunus Emre	Sultani Yegah	Sofyan	16310	998
El Meded Ey Fahr-ı Alem	Kemal Tezergil	Atıf Efendi	Sultani Yegah	Düyek	14161	999
Habibullah Cihane Can Değil Mi	Ahmet Muhtar Gölge	Abdulahad Nuri(Şeyh)	Sultani Yegah	Düyek	16116	1000
Ruhum Sana Aşık Sana	Mahmut Bilki	Ali Ulvi Kurucu	Sultani Yegah	Sofyan	14346	1001
Sen Sanmadığın Yerde Birden	Selahattin İçli	Yunus Emre	Sultani Yegah	Devr-i Hindi	14372	1002

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Taşın Yine Deli Gönül Sular	Selahattin İçli	Yunus Emre	Sultani Yegah	Sofyan	14407	1003
Ateş Nezened Der Dil-i Ma	Selahattin Demirtaş	Mevlana Celaleddin Rumi	Suzidil	Düyek	14001	1004
Bıraktık Sivayı Geda-yı Manayız	Sadun Aksüt	Nejat Tezcan	Suzidil	Düyek	15694	1005
Cezbe-yi Hak Olmayınca	Tevfik Soyata	Yunus Emre	Suzidil	Düyek	16468	1006
Derunum Ateş- i Aşkınla	Doğan Ergin	Hasan Sezai Efendi	Suzidil	Raks Aksağı	14547	1007
Düş'önüme Hubbül Vatan	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Suzidil	Düyek	16365	1008
Ey Derde Dermanım	Dede Efendi	-	Suzidil	Düyek	14185	1009
Ey Gönül Guş Eyle Gel Aşıkların	Dede Efendi	Niyazi-i Mısri	Suzidil	Nim Hafif	14186	1010
Ey Padişah-ı Lem-Yezel Cana Cefa	Selahattin Demirtaş	İbrahim Tennuri(Aşık)	Suzidil	Düyek	14140	1011
Gördükte O Ruy Üstüne Ol	Haşim Bey (Hacı)	Hasan Nazif Dede	Suzidil	Yürük Semai	14689	1012
İsteyen Yarın Hak İder Varın	-	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Suzidil	Düyek	16007	1013
Nefs'e Uyup Ray-ı Hakk'tan	Veysel Dalsaldı	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Suzidil	Düyek	16030	1014
Şeha Bu Benliği Bazar-ı Aşkda	Rasim Efendi	Zati	Suzidil	Sofyan	14392	1015
Şem'a-i Nur-i Ahmed' Cibriller	Ahmet Şahin	Alvar'lı Efe(Lütfi)	Suzidil	Düyek	16228	1016
Yüce Sultanım Derde Dermanım	Zekai Dede	Yunus Emre	Suzidil	Hafif	14443	1017

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Barekallah Dü Cihanın Serveri	Zekai Dede	Fevzi	Suzidilara	Düyek	14665	1018
Ali almış Sancağını Eline	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Suzinak	Düyek	14002	1019
Aşkın İle Aşıklar Yansın Ey	-	Yunus Emre	Suzinak	Sofyan	14000	1020
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan	Dede Efendi	Ahmet Dede (Köse-Nev'i)	Suzinak	Sofyan	14047	1021
Bir Dilde Ki Zahir Ola Envar-ı	Bekir Sıdkı Sezgin	Osman Şems Nureddin	Suzinak	Aksak	14053	1022
Bir Nokta İdim Kıldı Beni	İzzettin Hümayi Elçioğlu	Kena Rifai	Suzinak	Sofyan	16298	1023
Bu Zulmet Def Ü Ref Olsun Cemali	Ethem Efendi	Ethem Efendi(İlhami)	Suzinak	Düyek	16301	1024
Canım Kurban Olsun Senin	Muzaffer Ozak (Aşkı)	Yunus Emre	Suzinak	Sofyan	14081	1025
Ehl-i Aşka Bir Bela Zindanıdır	-	-	Suzinak	Devr-i Hindi	14141	1026
Erenlerin Sohbeti Ele Giresi Değil	Mesud Efendi	Ümmi Sinan (Elmalı'lı)	Suzinak	Evsat	14163	1027
Ey Cihan-ara Halim Nic Olur	Abdurrahman Nesib Efendi	İsmail Hakkı (Bursavi)	Suzinak	Sofyan	16193	1028
Gamdan Beni Azad Et	Osman Efendi (Musullu-Hâfız)	Şeref Hanım	Suzinak	Düyek	16200	1029
Kalbimizin Cilası Ruhumuzun Gıda	Zeki Altun (Hafız)	Safer Dal (Muhibbi)	Suzinak	Sofyan	16324	1030
Meded Allah Sana Sundum Elimi	Celal Altınbaş	Ümmi Sinan (Elmalı'lı)	Suzinak	Aksak	16208	1031
Peygamberim Sultanım Dü	Veysel Dalsaldı	Safer Dal (Muhibbi)	Suzinak	Sofyan	16034	1032
Pişiva-yi Kamilandır Seyid	Mehmet Efendi (Şeyh)	-	Suzinak	Düyek	16136	1033

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Rum'da Acem'de Aşık Olduğum	Hasan Efendi (Hatib Zakiri)	Yunus Emre	Suzinak	Düyek	14342	1034
Salike Olmaz Ayan İllallah Hu	Zekai Dede	Hakkı	Suzinak	Düyek	14349	1035
Taştı Rahmet Deryası	-	Yunus Emre	Suzinak	Sofyan	14000	1036
Terk-i Cihan Eylemeyen	Erol Başara	Şemseddin Sivasi	Suzinak	Yürük Semai	14408	1037
Yandı Bu Gönül Şem-i Füruzan-ı	Ali Rıza Şengel	-	Suzinak	Çifte Düyek	16350	1038
Benim Şeyh'im Seni Hakk'a	Cüneyt Kosal	Eşrefoğlu Rumi	Şedaraban	Düyek	16084	1039
Gelmişim Vahdet Elinden Aşk	Selahattin Demirtaş	Ümmi Sinan (Elmalı'lı)	Şedaraban	Nim Evsat	16108	1040
Tecelli-i Cemal İster Gönül	-	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Şedaraban	Düyek	16056	1041
Aşık Oldum Ben Allah'ın Adına	Zeki Altun (Hafız)	Yunus Emre	Şehnaz	Aksak	605	1042
Bana Bu Ten Gerekmez Can	Sadettin Kaynak	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Şehnaz	Düyek	14032	1043
Buyruk Senin Ferman Senin	Dellalzade	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Şehnaz	Ağır Düyek	16302	1044
Cenab- ı Kibriya'nın	Sadun Aksüt	Sadun Aksüt	Şehnaz	Sofyan	16463	1045
Dervişlerin Yoluna Sıdk İle Gelen	Şentürk Deveci	Yunus Emre	Şehnaz	Sofyan- Curcuna	16469	1046
Edelim Cevlan Kılalım Seyran	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Şehnaz	Sofyan	16425	1047
Gubar-ı Payine Almam Cihanı	İzzettin Hümayi Elçioğlu	-	Şehnaz	Düyek	14195	1048

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Kerim Allah Rahim Allah	Dede Efendi	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Şehnaz	Sofyan	14270	1049
Muharrem'dir Bugün Cana	Ahmet Şahin	Alvar'lı Efe (Lütfi)	Şehnaz	Düyek	16231	1050
Şüpeyr ü Şepper Mürşid ü Rehber	Ahmet Hatipoğlu	Mustafa Haşim Baba	Şehnaz	Düyek	10528	1051
Yandım Kül Oldum Aşk	-	Talibi Şeyh Efendi	Şehnaz	Sofyan	21704	1052
Yürük Değirmenler	Dede Efendi	Yunus Emre	Şehnaz	Evsat	14416	1053
Zahid Biz'e Tan Eyleme Hak	Selahattin Demirtaş	Muhyi Efendi (Şeyh)	Şehnaz	Sofyan	16065	1054
Biz Bülbülân-ı Ahmedi	Arif Hikmet Gökoğlu	Arif Hikmet Gökoğlu	Şevkefza	Sofyan	16088	1055
Ey Bu Cümle Kainatı Var Eden	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Kuddusî Hz.	Şevkefza	Evsat	16398	1056
Ey Dil Bu Yeter İki Cihanda Sana	Faik Bey	-	Şevkefza	Düyek	14142	1057
Günahların Varsa Eğer Yalvar Affa	Erdoğan Çelikkol	Turgut Yarkent	Şevkefza	Düyek	16158	1058
La – Mevcude İlla Hu	Faik Bey	Faik Bey (Hacı)	Şevkefza	Düyek	16374	1059
Aşkın Meyine Ben Kana Geldim	Sultan III.Selim	Niyazi-i Mısri	Şevkutarab	Muhammes	16078	1060
Ben Bilmez idim Gizli Ayan	Selahattin Demirtaş	Ahmet Dede(Köse- Nev'i)	Şevkutarab	Sofyan	16081	1061
Bir Muazzam Padişahsın Ki	Zekai Dede	Selami Mustafa Efendi (Nakşi)	Şevkutarab	Evsat- Hafif	14037	1062
Dervişsiz Hak Diyerek Zikrede	Rüştü Eriç	Mustafa Nafiz Irmak	Şevkutarab	Sofyan	16238	1063
Gönül Fikr-i Hayalinle	İsmail Nisfet (Hafız)	Selahattin Efendi(Şeyh)	Şevkutarab	Düyek	14197	1064

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Aşık-ı Yezdan Der Allah Allah	Tahir Karagöz	Kuddusi Hz.	Şivenüma	Sofyan	16075	1065
Mest ü Hayranım Zar ü Giryanım	Cüneyt Kosal	Kuddusi Hz.	Şivenüma	Sofyan	16456	1066
Ben Nar-ı Aşka Boş Yane Geldim	Zeki Arif Ataergin	Kirameddin Efendi(Şeyh)	Tahir	Düyek	14075	1067
Ehl-i Aşka Bir Bela Zindandır Bu	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Tahir	Evsat	14167	1068
Ey Aşık-ı Sadıklar Gelin Allah	-	Himmet Efendi(Kul)	Tahir	Sofyan	14182	1069
Gönül Hun Oldu Şevkinle	Celal Abacı	Abdulkadir Keçeoğlu(Yaman Dede)	Tahir	Düyek	18489	1070
Kandillerle Donandı Minare	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Tahir	Sofyan	16325	1071
Kat İdüp Gerden-i Gerdundan	Arif Bey (Hacı)	-	Tahir	Evsat	14276	1072
Lutfet Bana ey Gaffar	Halit Bey (Sermüezzın)	-	Tahir	Düyek	14286	1073
Yar Yüreğim Yar Gör Ki Neler Var	-	Yunus Emre	Tahir	Curcuna	16494	1074
Ol Cihanın Fahrinin	Cüneyt Kosal	Niyazi-i Mısri	Tahir Buselik	Düyek	16444	1075
Derdimin Dermanı Sensin	Abdülkadir Töre	Nasuhi Efendi (Kenzi)	Tebritz	Düyek	16091	1076
A Sultanım Sen Var İken	Zekai Dede	Yunus Emre	Uşşak (Saba)	Sofyan	14022	1077
Abdülkadir Kükredi Yerler	Abdülkadir Şehitoğlu	Kuddusi Hz.	Uşşak	Nim Sofyan	14448	1078

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Abidan-ı Mustafa'yız Biz	Hüseyin Sebilci	Hiilmi Dede (Baba)	Uşşak	Düyek	14652	1079
Açıldı Çün Bezm-i Elest	-	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Uşşak (Neva)	Sofyan	16376	1080
Adım Adım İleri Beş Alemden	Ali Rıza Şengel	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16167	1081
Akşam Sabah Ersem Derim	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Uşşak	Sofyan	12427	1082
Allah Adın Dillerde	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14596	1083
Allah Diyelim Daim Mevla	Aşık Niyazi	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16171	1084
Allah Emrin Tatalım Rahmeti	Zekai Dede	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14599	1085
Arayı Arayı Bulsam İzini	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16176	1086
Aşk Beni Etti Zebun	Kenan Rifai Hz.	Kenan Rifai Hz.	Uşşak	Sofyan	14461	1087
Aşkın Dadı Gönlümde Hiç	Sadun Aksüt	Abdulaziz Zihni Efendi (Azizi)	Uşşak	Sofyan	14267	1088
Aşkın Meyine Ben Kana Geldim	Cüneyt Kosal	Niyaz-i Misri	Uşşak	Sofyan	16455	1089
Aşkınla Çak Olsa Bu Ten	Nafiz Bey (Hacı)	Nizamoğlu Seyyid	Uşşak	Sofyan	14406	1090
Az Biliriz Çok Söyleriz	Erdoğan Çelikkol	Hüsameddin Olgun	Uşşak	Sofyan	16274	1091
Bağrımdaki Biten Taşlar	-	Nizamoğlu Seyyid	Uşşak	Yürük Semai	14059	1092
Ben Ben Değilim Ben Dediğim	Zekai Dede	Mustafa Nakşi Efendi	Uşşak	Ağır Düyek	1304	1093
Ben Bu Aşkın Mecnunuyum	Hüseyin Sebilci	-	Uşşak	Düyek	14666	1094
Benem Ol Aşk Bahrısı	-	Yunus Emre	Uşşak	Düyek	16232	1095
Bilmem N'ideyim Aşkın elinden	Nezih Tolan	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14080	1096

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Binelim Sevgi Atına Çıkalım	Aleaddin Yavaşça	Halu Timurtaş	Uşşak	Yürük Semai-Nim Sofyan	15123	1097
Bir Köprü Yaratmışsın Kıl	Hadi Bey	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14044	1098
Bu Akl Ü Fikr İle Mevla	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14056	1099
Bu Yolu Kurmuşlar	-	Günci Baba	Uşşak	Sofyan	14057	1100
Canda Misafir Tanrı'yı Hoş Tut	Erdoğan Çelikkol	Mehmet Turan Yazar	Uşşak	Sofyan	19351	1101
Dağlar Taşlar Yollar Aştım	Erdoğan Çelikkol	Hayri Köroğlu	Uşşak	Sofyan	16276	1102
Dağlandı Serden Aştı	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Naimi	Uşşak	Düyek	14126	1103
Davetim Var Zahida	Ahmet Hatipoğlu	Rüşdi	Uşşak	Aksak Semai	3177	1104
Derd-Mendim Ya Resulallah	Ali Kemal Belviranlı	Ali Ulvi Kurucu	Uşşak	Devr-i Hindi	14137	1105
Didemiz Giryan Sinemiz Suzan	-	Sami Efendi (Şeyh)	Uşşak	Sofyan	16187	1106
Dolap Niçin İnilersin	-	Yunus Emre	Uşşak	Dolap 12/8	14677	1107
Dolap Niçin İnilersin	Selahattin Gürer	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14478	1108
Dostun Senden Irak Değil	Ali Rifat Çağatay	Samih Rifat Bey	Uşşak	Düyek	16188	1109
Durmaz Lisanım Der Allah Allah	-	Kuddusi Hz.	Uşşak	Sofyan	14131	1110

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Dü Cihanın Mefari Enbiyalar Serveri	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Mahfi	Uşşak	Sofyan	14127	1111
Dünya Nimetine Boşuna Kandım	Mümin Salman	Selçuk Öden	Uşşak	Sofyan	20019	1112
Eğer Hakk'a Makbul Olmak	İlker Günçer	Zeynel Usul	Uşşak	Sofyan	16281	1113
Elestü Bi Rabbiküm	Nezih Tolan	Nezih Tolan (Hafız)	Uşşak	Düyek	14187	1114
Ey Aziz ü Nasır Allah	Ahmet Hatipoğlu	Abdurrahman Sami Niyazi Efendi	Uşşak	Düyek	16371	1115
Ey Beni Aşk Ateşine Yandıran	Ahmet Efendi	Abdulehad Nuri (Şeyh)	Uşşak	Evsat	16233	1116
Ey Gökyüzü Yol Ver Bana	Erdinç Çelikkol	Yasin Hatipoğlu	Uşşak	Semai	19291	1117
Ey Kardeşler Gelin Hakk'a	Ahmet Hatipoğlu	Mustafa Tarhalı	Uşşak	Sofyan	16364	1118
Ey Mabud-'i La- Yezal	-	Emin Efendi	Uşşak	Sofyan	16196	1119
Ey Şehid-i Kerbela'ya Ağla	Kemal Gürses	Hasan Sezai Efendi	Uşşak	Düyek	16197	1120
Gah Yandıran Gah Söndüren	Haydar Akdemir	Haydar Akdemir(Gayreti)	Uşşak	Düyek	18814	1121
Gamdan Beni Azad Et	Şeref Hanım	Şeref Hanım	Uşşak	Sofyan	16201	1122
Gönül Ayinesi Olsun Mücella	Mehmet Kemeroğlu	-	Uşşak	Düyek	18709	1123
Göster Cemalin Şem'ini Yansın	-	Şemseddin Sivasi	Uşşak	Sofyan	14210	1124
Gözü Doğru Yolu Gören Varsa	Aleaddin Yavaşça	Ali Sevim	Uşşak	Düyek	15124	1125

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Gözü Yaşlı Bağrı Yanık	Turhan Toper	Halis Koçak	Uşşak	Düyek	5532	1126
Hak Çalabım Hak Çalabım	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14695	1127
Hak Şer'leri Hayr Eyler	-	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Uşşak	Yürük Semai	16204	1128
Hak Şer'leri Hayr Eyler	Zekai Dede	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Uşşak	Sofyan	14251	1129
Hakk'a Kulluk Edenler	Hasan Şanlıtürk	Mustafa Ertürk	Uşşak	Sofyan	18297	1130
Hakk'ın Habibinin Sevgili Dostu	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14493	1131
Her Kaçan Anarsam Seni	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14700	1132
Hüda'mız'dan Hidayettir	Erdoğan Çelikkol	Mehmet Turan Yazar	Uşşak	Devr-i Hindi	19352	1133
İlahi Dide-i Canı Münevver	-	Sezai Efendi	Uşşak	Sofyan	16206	1134
İrfan Meclisine Erişebilsem	-	Arif Efendi	Uşşak	Sofyan	16207	1135
İster İdim Allah' ı Buldum	Bekir Sıdkı Sezgin	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14153	1136
Kalu Bela'dan İslam Olduk	Erdoğan Çelikkol	Tuğman Cıranoglu	Uşşak	Sofyan	12572	1137
Kıyamet Gününde Mahşer Yerine	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Uşşak	Aksak	22141	1138
Kul Hüvallahü Ahad 'dır	Erdoğan Çelikkol	Yasin Htaipoğlu	Uşşak	Sofyan	19290	1139
Maksadı Aşıkların Menzil-i Canan	-	Nakşi''Akkirmani''	Uşşak	Yürük Semai	14307	1140
Mefhar-i Cümle Cihansın Ey	Zeki Altun (Hafız)	Vefa Efendi	Uşşak	Devr-i Hindi	12426	1141

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Mevla'm Sana Ersem Diye	Hasan Şanlıtürk	Ali Ulvi Kurucu	Uşşak	Sofyan	19168	1142
Mevla'ya Dön Ey İnsan Düşün	Zeki Altun (Hafız)	Nuri Baş	Uşşak	Raks Aksağı	7664	1143
Müştak Olup Özlediğim	Rifat Bey	Yunus Emre	Uşşak	Evsat	14304	1144
Nefse Uyup Rah-ı Hakk'tan Taşra	Faik Bey	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Uşşak	Evsat	14331	1145
Neler Olur Şu Dünyada Göz	Osman İper	Osman İper	Uşşak	Sofyan	16132	1146
Neyleyim Dünyayı Bana Allah'ım	Sinan Efendi (Şeyh)	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Uşşak	Düyek	16210	1147
N'oldu Bu Gönlüm N'oldu	Süleyman Erguner	Hacı Bayram Veli	Uşşak	Düyek	7837	1148
Pir Bugün Bize Geldi	-	Himmet Efendi(Kul)	Uşşak	Sofyan	16035	1149
Rabb'imiz İhsan Eder	Erdinç Çelikkol	Muzaffer Ozak(Aşki)	Uşşak	Sofyan	16212	1150
Ruz-i Mahşerde Beni Eyle	Erdinç Çelikkol	Sermet Efendi	Uşşak	Müsemmen	14344	1151
Sebil Edip Yıllarımı Verdim	Erdinç Çelikkol	Sadık Atay	Uşşak	Düyek	16166	1152
Semadan Sırr-ı Tevhidi	Mustafa Efendi (Şeyh-Çalakzade)	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Uşşak	Devr-i Kebir	14358	1153
Sende Ey Şehr-i Gufran	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	-	Uşşak	Sofyan	16337	1154
Sevgilerin En Yücesi	Erdinç Çelikkol	Ömer Kalafat	Uşşak	Sofyan	14369	1155
Seyyah olup Şol Alemi	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16216	1156
Sivadan Kalbini Pak Et	Faik Bey	Himmet Efendi (Kul)	Uşşak	Devr-i Hindi	14368	1157

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Şakiyan Şu Bülbüller	Erdoğan Çelikkol	Mustafa Necati Bursalı	Uşşak	Sofyan	12731	1158
Şam ü Seher Zikreylerim	Mesud Efendi	Safi	Uşşak	Düyek	14387	1159
Şamiyam Ben Nur-i Çeşm-i	Zeki Altun (Hafız)	-	Uşşak	Düyek	14378	1160
Şehinşah-ı Cihan Ban-ı Risalet	Zekai Dede	-	Uşşak	Düyek	14520	1161
Şeyhimin İlleri Uzaktır	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14388	1162
Şu Benim Divane Gönüm	-	Kul Yusuf	Uşşak	Düyek	16048	1163
Şuride Vü Şeyda Kılan	Baha Bey	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16050	1164
Tanrı'm Senin Aşkın Ulu Gönül	Aleaddin Yavaşça	Ali Sevim	Uşşak	Sofyan	15125	1165
Tecelli Şevk-i Didan Beni	Ali Efendi (Üsküdarlı-Zakirbaşı)	Eşrefoğlu Rumi	Uşşak	Devr-i Hindi	14579	1166
Tevbe Ya Rabbi Ya Kerim	Remzi Oktar	Sirri(Şeyh)	Uşşak	Düyek	16145	1167
Tevhid Hoşca Nesn Olur	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16390	1168
Uçtu Yuvasından Gönül Bülbulü	Haluk Pura	-	Uşşak	Nim Sofyan	10749	1169
Rum'da Acem 'de Görmediğin	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16059	1170
Vardım Kırklar Yaylası'na	Hüseyin Sebilci	Hatayi(Şah İsmail)	Uşşak	Sofyan	16148	1171
Varırken Niyazım Arş- ı Ala'ya	Aleaddin Yavaşça	Hasan Oral Şen	Uşşak	Düyek	21911	1172
Vasf-ı Lisan Seninledir	Aleaddin Yavaşça	İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Uşşak	Sofyan	15126	1173

Tablo 1. Devamı

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂM	USÛL	REPERTUAR NO	SIRA NO
Vasıl-ı Feyz-i Hüda'yız	Hüseyin Sebilci	Hüsami	Uşşak	Sofyan	14415	1174
Ya Rabb Bizi Kahretme	Amir Ateş	Mehmet Akif Ersoy	Uşşak	Sofyan	16433	1175
Ya Rabbena Ya Rabbena	Hasan Şanlıtürk	Nuri Baş	Uşşak	Sofyan	20179	1176
Ya Rabbena Ya Rabbena	Kemal Gürses	Yunus Emre	Uşşak	Düyek	16221	1177
Yandım Aşkın Ateşinden	Ahmet Yardım	Ahmet Yardım(Neyzen)	Uşşak	Düyek	16223	1178
Yar Yolunda Yarelensem	Hüseyin Sebilci	Alvar'lı Efe (Lütfi)	Uşşak	Sofyan	16497	1179
YarYüreğim Yar Gör Ki Neler	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16481	1180
Yeryüzünde Her Nimet Biz İnsan	Erdoğan Çelikkol	Ömer Kalafat	Uşşak	Sofyan	14442	1181
Yönelelim Allah'a Veysel Karani Gibi	Teoman Önalı	Ahmet Arıtürk	Uşşak	Sofyan	11563	1182
Yüzün Nur-i Hüda'dır Ya	-	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16224	1183
Zahid Bize Ta'n Eyleme	-	Seyyid Nesimi	Uşşak	Sofyan	16480	1184
Keşfolunmaz Görmeyince	Zeki Altun (Hafız)	Muhyi Efendi (Şeyh)	Yegah	Devr-i Hindi	12428	1185
Serbaz Sırer Bu Meydana	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Yegah	Sofyan	16370	1186
Yine Dil Natini Söyler	Emin Ongan	Niyazi-i Mısri	Yegah	Düyek	14535	1187
Zahid Bize Tan Eyleme	Hüsam Dede	Muhyi Efendi(Şeyh)	Yegah	Sofyan	14488	1188
Ziver-i Tac-ı Saadet Doğduğu	Cahit Öney	Arif Hikmet Gököğlu	Yegah	Düyek	16226	1189
Bir kez Gönül Yıktın İse	Cemil Altınbilek	Yunus Emre	Zavil	Düyek	16297	1190
Duman Yanalım Ateş-i Aşka	Selahattin Demirtaş	Hayali	Zavil	Düyek	14645	1191
Yar ü Var Allahüekber	Erol Başara	Şahin Uçar	Zavil	Semai	22148	1192

Tablo 2. TRT Repertuarında İlahîsi bulunan bestekârların mevcut ilâhî adetleri⁵⁴⁹

ESER ADI	BESTE	GÜFTE	MAKÂMI	USÛLÜ	REPERTUAR NUMARASI	ADEDİ
Hakk'ı Seven Aşıkları	Lâ edrî	Niyazi-i Mısri	Hüseyini	Sofyan	16320	1
Bir Gece Muhammed' e		Yunus Emre	Acem	Sofyan	14062	2
Eya Gönül N'oldu Sana		Abdürrahim Tırsi Efendi	Acem	Evsat	21599	3
Şehr-i Ramazan Mireved		-	Acem	16 Zamanlı	21586	4
Vatan Arzuladım Andan Giderim		Eşrefoğlu Rumi	Acem	Düyek	21590	5
Ben Yürürem Yane Aşk Boyadı		Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	14034	6
Donandı Heryer Kandiller İle		-	Acem Aşiran	Sofyan	14132	7
Ey Benim Sevgili Mevla'm		Yunus Emre	Acem Aşiran	Düyek	14183	8
Ey Resul-i Hazret-i Hak		Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Acem Aşiran	Evsat	21600	9
Ey Talib-i Didar Olan		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Acem Aşiran	Düyek	21601	10
Feyz-i Hüda Nur-i Safa		-	Acem Aşiran	Düyek	14192	11
Hazret-i Hakk'ın Habibi		Hasan Sezai Efendi	Acem Aşiran	Düyek	14245	12
Kalbini Bağ-ı Cinan Et		Niyazi-i Mısri	Acem Aşiran	Düyek	21609	13
Neyleyim Dünyayı Bana Allahım Gerek		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Acem Aşiran	Sofyan	14506	14
Nur İle Doldu Yine		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Acem Aşiran	Evsat	14329	15
Yar İle Ettiğin Ahdi		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Acem Aşiran	Düyek	16248	16
Ben Bu Aşka Düşeli		Yunus Emre	Bayati	Nim Evsat	16068	17
Kapısı Yok Bacası Yok		Yunus Emre	Bayati	Düyek	21686	18
Mecnun'a Sordular Leyla		Yunus Emre	Bayati	Sofyan	14310	19
Mevla'm Senin Aşıkların		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Bayati	Yürük Semai	16011	20
Urum'dan Çıktım Yürüdüm		Yunus Emre	Bayati	Sofyan	14409	21
Yine Şaban Mah'ı İrdi		-	Bayati	Düyek	14433	22
Ben Yürürüm Yane Yane		Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14038	23
Candan Aşık Oldum		Hasan Efendi(Kenzi)	Bestenigâr	Evsat	14672	24
Durmaz Yanar Vücudum		Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14646	25
DüşünAşkına		Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	16093	26

⁵⁴⁹ “Tablo 2.”, tek parça şekil yapısına sahip olduğundan dolayı tablonun kaydığı diğer sayfalarda ayrı ayrı “tablo devamı” niteliğinde tablo üst yazısı kullanılmamıştır. Ayrıca bu tabloda ismi geçen bestekârlara ait eserlerin adedi yalnızca TRT repertuarında bir repertuar numarası verilerek kaydedilmiş eserlerden müteşekkildir; bestekârların TRT repertuarında bulunmayan başka eserleri mevcut olabilir.

Mevla'nın						
Taştı Rahmet Deryası		Yunus(Aşık Yunus)	Buselik	Sofyan	16054	27
Ben Dervişim Diyene		Yunus Emre	Çargâh	Sofyan	21688	28
Ezelden Aşkınla ben yana Geldim		Kaygusuz Abdal	Çargâh	Düyek	16396	29
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka		Seyyid Nesimi	Çargâh	Sofyan	14686	30
Şuride Vü Şeyda Kılan		Yunus Emre	Çargâh	Sofyan	16141	31
Yüzbin Cefa Kılan		Yunus Emre	Çargâh	Sofyan	14423	32
Aceb Hayran Oldum		Sinan Ümmi(Elmalı'lı)	Dügâh	Devr-i Hindi	14450	33
Erişdi Hicranın Demi		Aziz Mahmut Hüdai Hz	Dügâh	Evsat	16420	34
İlham İle Dün Gece Seyrettim		Yunus Emre	Dügâh	Çifte Düyek	16412	35
İrişti Hicranın Demi		Aziz Mahmut Hüdai Hz	Dügâh	Evsat	14262	36
Yüreğime Dost Derdi		Eşrefoğlu Rumi	Dügâh	Sofyan	14421	37
Bi-Sultaner Rifai		Kabuli	Eviç	Nim Sofyan	14470	38
Bi-Vücdem Aşk Odu Bilmem		İbrahim Gülşeni(Şeyh)	Eviç	Sofyan	14623	39
Durmaz Yanar Vücudum		Yunus Emre	Eviç	Düyek	16259	40
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka		Seyyid Nesimi	Eviç	Nim Sofyan	16317	41
Mevla'm Senin Aşıkların	Lâ edrî	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Eviç	Sofyan	14504	42
Ol Ey Hüdai Subh u Şam		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Eviç	Evsat	14337	43
Yeter Dost Meclisinde Keşf		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Eviç	Düyek	16258	44
Yetmişden Artıktır İman		Yunus Emre	Eviç	Sofyan	22142	45
Canım Kurban Olsun Senin Yolun		Yunus Emre	Ferahnak	Düyek	21691	46
Ah Olaydım Bende Derviş		Yunus Emre	Hicaz	Düyek	14593	47
Aşk Bezirgânı Sermaye Canı		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14661	48
Ben Dervişim Diyene		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14616	49
Bihamdillah Derim Allah		Şems-i Tebrizi	Hicaz	Sofyan	21507	50
Derdine Derman İsteyen Gelsin		Sami Efendi(Şeyh)	Hicaz	Nim Sofyan	14620	51
Esma-i İlahiye'de Bihad		Niyazi-i Mısri	Hicaz	Devr-i Hindi	14481	52
Gir Sema Zikr İle		Niyazi-i Mısri	Hicaz	Sofyan	14217	53
Gönül Hayran Oluptur		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14194	54
Hak Hak Diyen Aşıklar		Fecri	Hicaz	Sofyan	16359	55
Hak Şer'leri Hayr Eyle		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	14495	56
İlham İle Dün Gece Seyrettim		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14257	57
Mail Oldum Bahçesinde		Yunus	Hicaz	Sofyan	14291	58
Mest ü Hayranım Zar ü Gıyranım		Kuddusi Hz.	Hicaz	Sofyan	14505	59

Nice Bir Uyursun Uyanmaz Mısın	Lâ edrî (DEVAMI)	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14327	60
Nur-i Cemali Hakk'ın Visali		Sıtkı Baba	Hicaz	Sofyan	21515	61
Şehitlerin Ser Çeşmesi		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14385	62
Şol Cennetin İrmakları		Yunus Emre	Hicaz	Evsat	14376	63
Taştı Rahmet Deryası		Yunus (Aşık Yunus)	Hicaz	Düyek	16340	64
Bir Şehre Erişti Yolum		Niyazi-i Mısri	Hicaz Aşiran	Düyek	16087	65
Biz Bülbül-i Lahutiyiz		Zati	Hicazkar	Sofyan	16299	66
Aşkın ile Aşıklar Yansın		Yunus Emre	Huzi	Nim Sofyan	14609	67
Taştı Rahmet Deryası		Yunus (Aşık Yunus)	Huzi (Uşşak)	Sofyan	14399	68
Affet İsyanım Benim Halim		Muzaffer Ozak(Aşki)	Hüseyini	Sofyan	14592	69
Aşk-ı Yezdan Der Allah Allah		Kuddusi Hz.	Hüseyini	Yürük Semai	14604	70
Aşkın ile Aşıklar Yansın		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14610	71
Aşkın Odu Ciğerimi Yaka		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16613	72
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan		Ahmet Dede(Köse)(Nev'i)	Hüseyini	Sofyan	13294	73
Bu Matemde Olan Dert İle		-	Hüseyini	Evsat	14050	74
Can ü Dilde Hane Kıldın Akıbet		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hüseyini	Sofyan	14084	75
Cihan İçre Şah Eder		Nuri	Hüseyini	Sofyan	16183	76
Çaldım Melamet Tablanı		-	Hüseyini	Düyek	14635	77
Daim Salat Olsun Sana		Sultan II. Mustafa	Hüseyini	Semai	21512	78
Derman Aradım Derdime		Niyaz-i Mısri	Hüseyini	Sofyan	14116	79
Dil Beytini Pak Eden		Nurettin Cerrahi	Hüseyini	Sofyan	14117	80
Elden Çıkardık Mahımız Efkale		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hüseyini	Evsat	14169	81
Gani Mevla'm Nasip Etse		Yunus veya Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14205	82
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka		Seyyid Nesimi	Hüseyini	Sofyan	16104	83
Hayıf Benim Bunca Geçen		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14221	84
Hiç Bulunmaz Akranı		Himmeti	Hüseyini	Sofyan	16120	85
İşte Geldi İyd-i Adha İdelim		-	Hüseyini	Düyek	14265	86
Lutfeyleyip Bir Kez Nazar Eylerse		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hüseyini	Düyek	14503	87
Meded Allah Sana Sundum Elimi		Sinan Ümmi(Elmalı'lı)	Hüseyini	Sofyan	14318	88
Seni Ben Severim Candan İçerü		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14576	89
Severim Seni Ben Candan İçerü		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14576	90
Şol Cennetin İrmakları Akar		Yunus Emre	Hüseyini	Curcuna	14578	91
Tedbirini Terkeyle Takdir		Şeyh Galip	Hüseyini	Sofyan	14404	92

Hüda'nın						
Ya Rabbi Şükür Doğdu (S.A.V.)		-	Hüseyini	Düyek	14422	93
Yandır Beni Yandır Beni		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16408	94
Yanmakdan Usanmasam		Abdulahad Nuri (Şeyh)	Hüseyini	Sengin Semai	21513	95
Yürük Değirmenler Gibi		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16406	96
Zahid Bize Ta'n Eyleme		Muhyi Efendi(Şeyh)	Hüseyini	Sofyan	14445	97
Mevlam Ver Aşkını Bana		Nizamoğlu Seyyid	Hüseyini Aşiran	Düyek	14315	98
Aceb Lutfun Seherinde		Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	14016	99
Aldın Mı Safa ile Musaffa		Hasan Efendi(Kenzi)	Hüzzam	Düyek	22139	100
Ayetinin Safhasında Gör		Seyyid Nesimi	Hüzzam	NimSofyan	14006	101
Erenlerin Sohbeti Ele Giresi Değil		Ümmi Sinan(Elmalılı)	Hüzzam	Nim Sofyan	16312	102
Gözüm Ki Kane Boyandı		Saffet Efendi	Hüzzam	Nim Sofyan	14491	103
Güneş Gibi Güzel Dildar		Alvar'lı Efe(Lütfi)	Hüzzam	Sofyan	21519	104
Halik'im Sensin Mabudum Allah		-	Hüzzam	Devr-i Hindi	16321	105
Kapında Bekliyor Senin Abdi Acizin		Nizamoğlu Seyyid	Hüzzam	Sofyan	21520	106
Pirim Bağdat'ta Yaşar		-	Hüzzam	Sofyan	21516	107
Ab-ı Tevhid ile Dilden		Yahya	Irak	Düyek	14015	108
Benem Ol Aşk Bahrısı	Lâ edrî (DEVAMI)	Yunus Emre	Irak	Düyek	14618	109
Canım Kurban Olsun Senin		Yunus Emre	Irak	Sofyan	14632	110
Ya Resul-i Fahr-i Alem		-	Irak	Devr-i Hindi	14429	111
Bir İlahi Devran Olsun		Kaimi	İsfahan	Sofyan	14538	112
Bülbül Niçin Feryad Edersin		Yunus Emre	Karçıgar	Sofyan	21698	113
Neyleyim Dünyayı Bana Allah'ım		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Kürdi	Düyek	16027	114
Aceb Bu Benim Azad		Yunus Emre	Mahur	Devr-i Kebir	14449	115
Canım Kurban Olsun Senin		Yunus Emre	Mahur	Sofyan	21699	116
Doğdu Nurun Aleme Verdi		İsmail Hakkı(Bursavi)	Mahur	Devr-i Revan	14138	117
Eya Sen Sanmaki Senden		Nakşi "Akkirmani"	Mahur	Nim Evsat	14683	118
Gaflet ile Hakkı Buldum		Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14216	119
Gönül Hayran Oluptur		Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14198	120
Gül Müdür Bülbül Müdür		Niyazi-i Mısri	Mahur	Düyek	14692	121
Yar Yüreğim Yar Gör Ki Neler Var		Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14533	122
Şah Hüseyin'in Firkatine		Fuad Efendi(şeyh)(Fuadi)	Maye	Sofyan	14381	123
Alemler Nur a Gark Oldu		Yunus Emre	Muhayyer	Özel	16358	124

Cümle Hüccac İle Giydik		Kuloğlu	Muhayyer	Evsat	14091	125
Mevla'm Ver Aşkını Bana		Nizamoğlu Seyyid	Muhayyer	Düyek	16237	126
Her Şeb Teravîh Taati		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Müstear	Evsat	14248	127
A Sultanım Sen Var İken Ben		Yunus Emre	Neva	Sofyan	14460	128
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed		Musa Dede(Neyzen)	Neva	Sofyan	14624	129
Can Yine Bülbul Oldu		Niyazi-i Mısri	Neva	Sofyan	14093	130
N'oldu Bu Gönlüm N'oldu		Hacı Bayram Veli	Neva	Sofyan	14325	131
Şuride Vü Şeyda Kılan Yar'ın		Yunus Emre	Neva	Sofyan	16049	132
İsteyen Yarın Hak Eder Varın		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Neveser	Sofyan	16123	133
Kapısı Yok Bacası Yok		Yunus Emre	Nevruz	Düyek	16484	134
Ah Ey Sipihr-i Gaddar		Zekai Efendi(Şeyh-Sünbülü)	Nihavend	Sofyan	14558	135
Ey(Ah Ey..)Sipihr-i Gaddar Vey		Zekai Dede(Şeyh-Sünbülü)	Nihavend	Sofyan	14558	136
Gel Sürelim Dem Hu Diyelim		Kuddusi Hz.	Pengğah	Sofyan	16106	137
Yine Teşrif Etti Hilal-i Recep		-	Pengğah	Sofyan	14434	138
Be-Hey Adem Oğlu Musun		Yunus Emre	Rast	Sofyan	16477	139
Erenler Meclisinde Deste		Yunus Emre	Rast	Sofyan	14189	140
Ey Dillere Can ü Hayat Bahşeyle		İrşadi	Rast	Sofyan	14553	141
Ey Rahmeti Bol Padişah Cürmüm		Kuddusi Hz.	Rast	Sofyan	14150	142
Hep Fesat İşlerime Estağfirul	Lâ edrî (DEVAMI)	Eşrefoğlu Rumi	Rast	Sofyan	14246	143
İster İdim Allah'ı Buldum İse		Yunus Emre	Rast	Sofyan	14189	144
Kabe'nin Yolları Bölük Bölüktür		Yunus Emre	Rast	Düyek	14498	145
Musa'nın Tur'u Hakkı'çün		-	Rast	Düyek	16209	146
Şah Hüseyin'in Firkatine Ağlayan		Fuad Efendi (Şeyh)(Fuadi)	Rast	Sofyan	14386	147
Tanrı'mız Tek Bir İlah Yok		Ziya Gökalp	Rast	Sofyan	14396	148
Taştı Rahmet Deryası Gark		Yunus (Aşık Yunus)	Rast	Sofyan	21701	149
Ey Şehid-i Kerbela'ya Ağla		Hasan Sezai Efendi	Rast Aşiran	Düyek	14173	150
Ağla Gözüm Ağla Gülmezem Ayrık		Yunus Emre	Saba	Sofyan	14653	151
Allah Vahid Layezal		Musa Dede(Neyzen)	Saba	Sofyan	14005	152
Aşkın İle Aşıklar Yansın		Yunus Emre	Saba	Raks Aksağı	21526a	153
Bağrımdaki Biten Başlar		Nizamoğlu Seyyid	Saba	Raks Aksağı	16475	154
Benem Ol Aşk Bahrîsi		Yunus Emre	Saba	Düyek	16471	155
Bi Hamdillah Derim Allah		Şems-i Tebrizi	Saba	Raks Aksağı	14467	156
Bi hamdillah Ki İslamım Delilim		Nizamoğlu Seyyid	Saba	Sofyan	14622	157

Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmet	Lâ edrî (DEVAMI)	Musa Dede (Neyzen)	Saba	Sofyan	14005	158
Bülbül Ten Kafesinde		Yunus Emre	Saba	Sofyan	14627	159
Gelin Ey Aşıklar Gelin		Yunus Emre	Saba	Düyek	16473	160
İsm-i Subhan Virdin Mi Var		Yunus Emre	Saba	Düyek	16006	161
Maksad-ı Aşıkların Menzil		Nakşi''Akkirmani''	Saba	Nim Sofyan	16472	162
Mefatih-ül Hüdâ Oldu		Hasan Efendi (Kenzi)	Saba	Düyek	14297	163
Merhaba Ya Merhaba Ya		-	Saba	Devr-i Hindi	14308	164
Nur İle Doldu Yine Kevn ü Mekan		Aziz Mahmud Hüdâi Hz.	Saba	Düyek	14330	165
Rifai'nin Misli yoktur		-	Saba	Semai	16037	166
Vere Mi Derd-i Sanem		Fazlı Efendi	Saba	Sofyan	14413	167
Ya Rabbi Zâtın Hakk Çün		-	Saba	Sofyan	14527	168
Yanıp Derd ü Elemlele Ağlama		İsmail Hakkı (Bursavi)	Saba	Sofyan	16403	169
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka		Seyyid Nesimi	Sazkar	Sofyan	16105	170
A Sultanım Sen Var İken ya		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14013	171
Allah Bize Lutfetti Şükür		Bağdadi	Segah	Sofyan	14012	172
Allah Hu Allah La İlahe İllallah		-	Segah	Sofyan	14454	173
Araya Araya Bulsam İzini		Yunus Emre	Segah	Düyek	14602	174
Aşkın İle Aşıklar Yansın		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14463	175
Ben Bu Aşka Duş Oldum		-	Segah	Sofyan	14046	176
Ben Yürürüm Yane Yane Aşk		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14617	177
Bu Aşk Bir Bahr ı Ummandır		Nizamoğlu Seyyid	Segah	Frenkçin	14539	178
Derviş Olan Kişiler Deli Olagan		Yunus Emre	Segah	Düyek	16186	179
Dinle Sözümlü Sana Direm		-	Segah	Sofyan	14373	180
Ey Aşık-ı Dildade Gel Nuş Edelim		Hasan Sezai Efendi	Segah	Düyek	14566	181
Gani Mevla'm nasib Etse		Yunus	Segah	Sofyan	14204	182
Gönül Hayran Oluptur Aşk		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14203	183
Her Kaçan Anarsam Seni		Yunus Emre	Segah	Düyek	16239	184
Hu Bir Allah Cenan Allah		Hasan Sezai Efendi	Segah	Düyek	14566	185
Müştak-ı Dilim Mahbub-i Subhan		-	Segah	Yürük Semai	14300	186
Şol Cennetin İrmakları Akar		Yunus Emre	Segah	Yürük Semai	14384	187
Zahidlere Karşı Bu dem dönsün		-	Segah	Sofyan	14230	188
İsteyen Yarın Hak İder Varın		Aziz Mahmud Hüdâi Hz.	Suzidil	Düyek	16007	189

Aşkın İle Aşıklar Yansın Ey	Lâ edrî (DEVAMI)	Yunus Emre	Suzinak	Sofyan	14000	190
Ehl-i Aşka Bir Bela Zindanıdır		-	Suzinak	Devr-i Hindi	14141	191
Taştı Rahmet Deryası		Yunus Emre	Suzinak	Sofyan	14000	192
Tecelli-i Cemal İster Gönül		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Şedaraban	Düyek	16056	193
Yandım Kül Oldum Aşk		Talibi Şeyh Efendi	Şehnaz	Sofyan	21704	194
Ey Aşık-ı Sadıklar Gelin Allah		Himmat Efendi(Kul)	Tahir	Sofyan	14182	195
Yar Yüreğim Yar Gör Ki Neler Var		Yunus Emre	Tahir	Curcuna	16494	196
Açıldı Çün Bezm-i Elest		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Uşşak (Neva)	Sofyan	16376	197
Allah Adın Dillerde		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14596	198
Arayı Arayı Bulsam İzini		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16176	199
Bağrımdaki Biten Taşlar		Nizamoğlu Seyyid	Uşşak	Yürük Semai	14059	200
Benem Ol Aşk Bahrısı		Yunus Emre	Uşşak	Düyek	16232	201
Bu Akl Ü Fikr İle Mevla		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14056	202
Bu Yolu Kürmuşlar		Günci Baba	Uşşak	Sofyan	14057	203
Didemiz Gıryan Sinemiz Suzan		Sami Efendi (Şeyh)	Uşşak	Sofyan	16187	204
Dolap Niçin İnilersin		Yunus Emre	Uşşak	Dolap 12/8	14677	205
Durmaz Lisanım Der Allah Allah		Kuddusi Hz.	Uşşak	Sofyan	14131	206
Ey Mabud-ı La- Yezal		Emin Efendi	Uşşak	Sofyan	16196	207
Göster Cemalin Şem'ini Yansın		Şemseddin Sıvasi	Uşşak	Sofyan	14210	208
Hak Şer'leri Hayr Eyler		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Uşşak	Yürük Semai	16204	209
Hakk'ın Habibinin Sevgili Dostu		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14493	210
Her Kaçan Anarsam Seni		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14700	211
İlahi Dide-i Canı Münevver		Sezai Efendi	Uşşak	Sofyan	16206	212
İrfan Meclisine Erişebilsem		Arif Efendi	Uşşak	Sofyan	16207	213
Maksadı Aşıkların Menzil-i Canan		Nakşi"Akkirmanı"	Uşşak	Yürük Semai	14307	214
Pir Bugün Bize Geldi		Himmat Efendi(Kul)	Uşşak	Sofyan	16035	215
Seyyah olup Şol Alemi		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16216	216
Şeyhimin İlleri Uzaktır		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14388	217
Şu Benim Divane Gönlüm		Kul Yusuf	Uşşak	Düyek	16048	218
Tevhid Hoşça Nesn Olur		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16390	219
Rum'da Acem 'de Görmediğin		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16059	220
YarYüreğim Yar Gör Ki Neler		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16481	221
Yüzün Nur-i		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16224	222

Hüda'dır Ya Zahid Bize Ta'n Eyleme	Lâ edrî (DEVAMI)	Seyyid Nesimi	Uşşak	Sofyan	16480	223
Candan Seversen Allah'ı Gel	Lâ edrî (DEVAMI)	_?	Muhayyer	Sofyan	16467	224
Gel Gel Yanalım Ateş-i Aşka	-(Dede Efendi Olabilir)	Seyyid Nesimi	Eviç	Aksak	16256	225
Erler Demine Destur Alalım	(Hacı Tahsine Hanım'dan)	Nusret Tura	Rast	Sofyan	14480	1
Al Vücudum Payine Rah Eyle	A.Şenel Erdal	Beşir Ayvazoğlu	Hicaz	Sofyan	21510	1
Be-Hey Kardeş Hakk-ı Bulam mı	Abdullah Efendi (Tosunzade)	Yunus Emre	Gülizâr	Evsat	21692	1
Milk-i Bekadan Gelmişim Fani		Yunus Emre	Hüseyini Zemzeme	Düyek	16128	2
Ömrün Bitirmiş Virane Miyem	Abdullah El Ferec	Muzaffer Ozak(Aşki)	Hicaz	Sofyan	14601	1
Sevdim Seni Ben Sevmeye	Abdullah Uysal	-	Acem Aşiran	Yürük Semai	21602	1
Şuride Vu Şeyda Kılan	Abdurrahman Nesib Efendi	Yunus Emre	Saba	Çifte Düyek	14522	1
Ey Cihan-ara Halim Nic Olur		İsmail Hakkı (Bursavi)	Suzinak	Sofyan	16193	2
Abdülkadir Kükredi Yerler	Abdülkadir Şehitoğlu	Kuddusi Hz.	Uşşak	Nim Sofyan	14448	1
Gözü Dünya Mı Görür Aşk-ı	Abdülkadir Töre	Osman Şems Nureddin	Bestenigâr	Evsat	14691	1
Doğdu Ol Sadr-ı Risalet		Niyazi-i Mısri	Hüzzam	Devr-i Hindi	16307	2
Derdimin Dermanı Sensin		Nasuhi Efendi (Kenzi)	Tebriz	Düyek	16091	3
Pertev-i Nur-i Hüda'sın Ya	Abdülkadir Töre (DEVAMI)	Emin Bey	Hüseyini Kürdi	Sofyan	16135	4
Gizlice Şaha Buyur	Adile Sultan	-	Hicaz	Sofyan	16111	1
Ömür Bahçesinin Gülü Solmadan	Ahmet Ağa	Yunus Emre	Rast	Sofyan	14512	1
Hadden Aştı İştîyâkın	Ahmet Çelebi	Abdalmecid Sivasi(Şeyhi)	Bayati	Düyek	14240	1
Gönül Yüz Sürmek İster	Ahmet Efendi (Şikârîzâde)	Vahyi	Eviç	Düyek	16319	1
Ya Resulallah Bize Gör		Nizamoğlu Seyyid	Hicaz(Hümayun)	Evsat	14590	2
Gülşen-i Sırda Safa-Bahş Eyledi		Hasan Efendi(Kenzi)	Mahur	Düyek	16405	3
İşte Geldi Lyd-i Adha İdelim		-	Muhayyer Sünbüle	Evsat	14263	4
Doğdu Ol Sadr-ı Risalet		Niyazi-i Mısri	Rast	Düyek	14123	5
Estağfirullah'el Azim Murainin		Nizamoğlu Seyyid	Rast	Düyek	14168	6
Dervişlik Başta'dır Tac'da Değildir		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14640	7
Ey Allah 'ım Beni Senden Ayırma		Eşrefoğlu Rumi	Segah	Sofyan	14159	8
Ey Beni Aşk Ateşine Yandırın		Abdulahad Nuri (Şeyh)	Uşşak	Evsat	16233	9
Hak Şerleri Hayreyler		İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Acem	Düyek	14231	10
Ben Bu Yolu Bilmez İdim	Ahmet Hatipoğlu	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14030	1
Hah Müyesser Etse Varsam		Yunus Emre	Acem Aşiran	Düyek	21584	2
Emr'Olunmuş Maya Hazır		Musa Elitaş(Kul Musa)	Acem Kürdi	Sofyan	16366	3

Habib-i Aşıkânın Zıkr ü Fikr-i	Ahmet Hatipoğlu (DEVAMI)	Selami Efendi(Şeyh)	Bestenigâr	Yürük Semai	14219	4
Şol Dem Gördüm Didarını		Şems- iHüda(Akbıyık)	Eviç	Sofyan	14521	5
İşitin ey Yarenler Eve		İbrahim Hakkı Erzurumi	Gerdaniye	Aksak	16414	6
Evvelde İllallah Ahirde İllallah		Nizamoğlu Seyyid	Hicaz	Sofyan	16367	7
Saffa-i Sadrında Daim Aşkın		Cemal-i Halveti	Hicaz	Devr-i Hindi	16368	8
Sultanım İllallah Subhanım İllallah		Nizamoğlu Seyyid	Hicaz	Sofyan	16362	9
Tecelli-i Cemal İster Gönül		Aziz Mahmut Hüda Hz	Hicaz	Düyek	16385	10
Aşk Çerağı Yanmadan		Ahmet Ilgaz	Hicazkar	Düyek- Sofyan	16387	11
Kim Dervişlik İster İse		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16369	12
Akıl Gider Ar Olur Van Tar ümar ol		Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Düyek	21517f	13
Aşık Aç Susuz Gerek Her Dem		Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Sofyan	21517h	14
Ey Kabil-iDerman Olan Gel		Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Sofyan	21517n	15
Habib-i Kibriya Bab-ı Reca'sın		Ali Ulvi Kurucu	Hüzzam	Düyek	21522	16
Huda 'nın Mahremi Razı		Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Hüzzam	Düyek	21517d	17
Ne Güzel Kakülü Ebru		Osman Hulusi Efendi (Darendeli)	Hüzzam	Sofyan	21517m	18
Salik Meratip Kat'eder Tekrarı		Senai	Hüzzam	Sofyan	16213	19
Şam ü Seher Zikrelerem Allah		Safi	Hüzzam	Sofyan	16415	20
Bihamdiillallah Ayan Oldu		İsa Mahvi Efendi	Mahur	Nim Sofyan	1635	21
Geldi Saadetle Yine Şehr-i		Abdulahad Nuri (Şeyh)	Mahur	Yürük Semai	16382	22
Etti Kalb-i Müridi Nurani		Abdulhay (18.yy)	Nihavend	Düyek	3964	23
Nice Feryad Edip Zan Kılâm		Yunus Emre	Nihavend	Sofyan	16413	24
Sır Evliya'nın Ni'met Hüda'nın		Mustafa Celveti (Giritli)	Nihavend	Raks Aksağı	16395	25
Evvel Benem Ahir Benem		Yunus Emre	Nikriz	Yürük Semai	16397	26
Hak Bir Gönül Verdi Bana		Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	14236	27
Dünyaya Mağrur Kişi Tövbeye Gel		Yunus Emre	Rast	Türk Aksağı	16380	28
Menem Garibin Ey Aşınamız		Osman Hulusi Efendi(Darendeli)	Rast	Sofyan	16384	29
Hasretin Ciğerim Bıryan Eyledi		Dedemoğlu	Saba	Sofyan	6033	30
Düş'tönüme Hubbül Vatan		Yunus Emre	Suzidil	Düyek	16365	31
Edelim Cevlan Kılâm Seyran		Yunus Emre	Şehnaz	Sofyan	16425	32
Şüpeyr ü Şepper Mürşid ü Rehber		Mustafa Haşim Baba	Şehnaz	Düyek	10528	33
Davetim Var Zahida		Rüşdi	Uşşak	Aksak Semai	3177	34
Ey Aziz ü Nasır Allah		Abdurrahman Sami Niyazi Efendi	Uşşak	Düyek	16371	35
Ey Kardeşler Gelin Hakk'a		Mustafa Tarhalı	Uşşak	Sofyan	16364	36

Serbaz Sirer Bu Meydana	Ahmet Hatipoğlu (DEVAMI)	Yunus Emre	Yegah	Sofyan	16370	37
Sevda-yı Siva'dan Geç Gel Hu		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	İsfahan	Sofyan	16372	38
Geldin Geri Gider Misin	Ahmet Irsoy (Hafız)	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Acem Aşiran	Düyek	14207	1
Gider Şekk ü İnkârı		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Arazbar	Düyek	16109	2
Münadiler Nida Eyler		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Bayati	Hafif	14309	3
Hamd ü Minnettardır		-	Beste İsfahan	Evsat	14242	4
Nefs-i Şaytana Uyup İşledik		-	Ferahnak	Düyek	16261	5
Hamd Allah'a Ki Eltaf-ı Amim		İsmail Hakkı (Bereketzade)	Hicaz	Sofyan	14698	6
Aşıklar Sadıklar İşitmiş Olun		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Nikriz	Sofyan	14606	7
Milk-i Cihan Sultanı		Şevki	Saba	Sofyan	14296	8
Hakk Şer'leri Hayr'eyler		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Segah	Düyek	14229	9
Cemalin Aşkına		Veliyüddin Efendi	Acem	Düyek	21582	10
Habibullah Cihane Can Değil Mi	Ahmet Muhtar Gölge	Abdulahad Nuri(Şeyh)	Sultani Yegah	Düyek	16116	1
Aşkın İle Aşıklar Yansın	Ahmet Özhan	Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14662	1
Taştı Rahmet Deryası		Yunus(Aşık Yunus)	Bestenigâr	Sofyan	16053	2
İmanımız Allah'tan Kadri		Safer Dal(Muhibbi)	Eviç	Sofyan	16005	3
Maksadı Aşıkların Hikmet-i Yezdan		Haşim	Hicaz	Sofyan	16269	4
Affet İsyanım Benim Halim		Muzaffer Ozak(Aşki)	Hüseyni	Sofyan	14451	5
Bağrımdaki Biten Taşlar		Nizamoğlu Seyyid	Hüzzam	Sofyan	14614	6
Meded Kıl Derdime Dermanı		Yunus Emre	Saba	Düyek	16019	7
Bakıp Cemal-i Yar e Çağırıram		Niyazi-i Misri	Segah	Düyek	16178	8
Canlar Canını Buldum	Ahmet Özkök	Yunus Emre	Hüzzam	Evfer	22151	1
O Bezm-i Dil-Güşade	Ahmet Şahin	Alvar'lı Efe(Lütfi)	Eviç	Sofyan	16230	1
Biz Ümmet-i Muhammed e		Alvar'lı Efe(Lütfi)	Saba	Sofyan	16229	2
Şem'a-i Nur-i Ahmed' Cibriller		Alvar'lı Efe(Lütfi)	Suzidil	Düyek	16228	3
Muharrem'dir Bugün Cana		Alvar'lı Efe (Lütfi)	Şehnaz	Düyek	16231	4
Bu Karanlık Ne Zaman Kullara	Ahmet Uzel	Ahmet Uzel	Segah	Yürük Semai	17014	1
Yandım Aşkın Ateşinden	Ahmet Yardım	Ahmet Yardım(Neyzen)	Uşşak	Düyek	16223	1
Ulu Tanrım Budur Senden Dileğim	Aka Gündüz Kutbay	Hasan Tal'at	Mahur	Sofyan	14410	1
Aşk Akiyor Duru Duru	Akın Özkan	Burhan Sadık Yalçın	Bayati	Yürük Semai	15210	1
İyilikler Yücelikler Dolu Tanrı'm		Mehmet Turan Yarar	Dügâh	Sofyan	16280	2
Canda Misafir Tanrı'yı Hoş Tut		Mehmet Turan Yarar	Neva	Yürük Semai	16279	3

Ya İlahi Gafletim Çok	Akın Özkan (DEVAMI)	Mehmet Turan Yarar	Saba Buselik	Düyek	16278	4
Can Elllerinden Gelmişem	Aleaddin Yavaşca	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Acem Aşiran	Sofyan	18353	1
Bülbül-veş Figan Eyler Aşık		Muzaffer Ozak(Aşki)	Dügâh	Düyek	14066	2
Ey Yaradan Alllah Dil Sana		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	14425	3
Sen Ayn ı İyanımsın Varım		İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	15133	4
Severim Ben Seni Candan İçerü		Yunus Emre	Hicaz	Müsemmen	18352	5
Yetiş Gönül Bu Kavgayı		Enver Etik	Hicaz	Düyek	15132	6
Kendi Hüsnün Vechi Dilberden		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Rast	Müsemmen	15135	7
Ne Devlettir Ki Dildarım Sen		İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Saba	Düyek	15134	8
Binelim Sevgi Atına Çıkalım		Halu Timurtaş	Uşşak	Yürük Semai-Nim Sofyan	15123	9
Gözü Doğru Yolu Gören Varsa		Ali Sevim	Uşşak	Düyek	15124	10
Tanrı'm Senin Aşkın Ulu Gönül		Ali Sevim	Uşşak	Sofyan	15125	11
Varırken Niyazım Arş- ı Ala'ya		Hasan Oral Şen	Uşşak	Düyek	21911	12
Vasf-ı Lisan Seninledir		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Uşşak	Sofyan	15126	13
Varımı Ol Dosta Verdim	Ali Aşki Bey	Ahmet (Sarban)	Acem	Evsat	16247	1
Meftun Edeli Bendesini		Hakkı	Dügâh	Düyek	14290	2
Ya Rab Garib ü Bi Kesem Senden		Hakkı	Hicaz	Devr-i Revan	16262	3
Ben Harabat Ehliyim Yoktur		Hakkı	Nikriz	Evsat	16354	4
Tecelli Şevk-i Didan Beni	Ali Efendi (Üsküdarlı-Zakirbaşı)	Eşrefoğlu Rumi	Uşşak	Devr-i Hindi	14579	1
Derd-Mendim Ya Resulallah	Ali Kemal Belviranlı	Ali Ulvi Kurucu	Uşşak	Devr-i Hindi	14137	1
Zikreyle Allah ü Ekber	Ali Osman Balakbabalar	Ali Osman Balakbabalar	Gerdaniye	Türk Aksağı-Yürük Semai	16488	1
Resul-i Mücteba Nesli Rifai	Ali Rıza Efendi	Rıza Kuddusi	Hüzzam	Düyek	14347	1
Yandıklarım Şam ü Seher		Nizamoğlu Seyyid	Dilkeşhaveran	Düyek	16064	2
Sensin Ey Fahr-i Dü-Alem	Ali Rıza Şengel	-	Acem	Düyek		1
Ey Hüda Ben Eylerim		Kuddusi Hz.	Hüseyini Aşiran	Evsat	14179	2
Ez Can ü Dil Peygamber e		Fahri(Sünbülü)	Hüseyini Buselik	Hafif	14148	3
Dervişlik Baş'tadır Tac'da Değildir		Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	14675	4
Her Ne Kim Kişi Severse Ol Ana		Kuddusi Hz.	Rehavi	Devr-i Hindi	14226	5
Merhaba Ey Mah-ı Enver		-	Saba Zemzeme	Devr-i Hindi	16402	6
Yandı Bu Gönül Şem-i Füzuran-ı		-	Suzinak	Çifte Düyek	16350	7

Adım Adım İleri Beş Alemden	Ali Rıza Şengel (DEVAMI)	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16167	8
Dostun Senden İrak Değil	Ali Rifat Çağatay	Samih Rifat Bey	Uşşak	Düyek	16188	1
Evc-i Himmet Güneşi Lem'a-i		Muhtar Efendi(Mektupcu)	Kuçek(Uşşak)	Düyek	21596	1
Allah ü Rabb-i Layezal	Ali Şirugani Dede	Sultan İkinci Mustafa	Eviç	Düyek	14459	1
Kıldan İnce Kılıçtan Keskin		Niyazi-i Misri	Hüseyini Aşiran	Evsat	16125	2
Hakk'a Aşık Olanlar Zikrullah		Üftade (Mehmet Muhyittin)	Rast	Sofyan	16118	3
Kandedir Cehl ile Zulmet		Niyazi-i Misri	Saba	Evsat	16404	4
Ey Gafil Uyan Rihlet-i Na		Şemseddin Sivasi	Segah	Sofyan	14554	5
Derviş Olan Kişiler Deli Olagan		Yunus Emre	Eviç	Sofyan	14580	6
Devran Olur Kim Devrini		Niyazi-i Misri	Eviç	Evsat	14641	7
Ey Garip Bülbül Diyarın		Niyazi-i Misri	Hicaz	Düyek	14146	8
Derd –Mendim Mücrimim		İsa Mahvi Efendi	Acem	Düyek	14124	9
Tehi Sanman Siz Beni Dost		Yunus Emre	Eviç	Sofyan	14580	10
Vasıl Olmaz Kimse Hakk'a		Şemseddin Sivasi	Gülizâr	Düyek	16149	11
Uyan Ey Gözlerim Gafletden	Ali Ufki	Sultan III. Murad	Irak (Muhayyer Kürdi)	Semai	16487	1
İlahi Bir Güneşsin	Amir Ateş	Ali Ulvi Kurucu	Bayati	Düyek	16004	1
Günahım Hadden Efzundur Bana		Dikençoğlu	Dügâh	Devr-i Hindi	14215	2
Müjdeler Olsun Yine Geldi		Amir Ateş	Eviç	Düyek	16435	3
Beli Dedik Ezelde İslam Geldik		Abdullah Bin Faysal(Prens)	Hicaz	Sofyan	16431	4
Ben Dervişim Diyene		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	16437	5
Gariplik Tuttu Boyunmdan		Bekir Sıtkı Erdoğan	Hicaz	Düyek	16103	6
İçimde Bir Dertli Bülbül Öter		Bekir Sıtkı Erdoğan	Hicaz	Düyek	14264	7
Ben Bir Kulum Sen Yaratın		Orhan Antan	Hüseyini	Sofyan	16348	8
Bütün Eşya Hûda- yı Zikreden		Mehmet Akif Ersoy	Hüseyini	Düyek	16436	9
Seni Kusursuz Yaratını Sev		Yılmaz Çiçek	Hüseyini	Düyek	16346	10
Yandı Gönüm Mustafa'nın Aşkı		Hüseyin Top(Hafız)	Hüseyini	Düyek	16434	11
Fahr-i Alem Enbiyanın Zat-ı		-	Rast	Devr-i Hindi	16426	12
Hu Eyleyen Halleriyle		Şükrü Algın	Rast	Düyek	16432	13
N'eyleyeyim Dünyayı Bana		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Rast	Sofyan	14334	14
Ümmetin Üstüne Titreyen Sensin		Hayreddin Karaman	Rast	Düyek	16430	15
Buldu Hep Derdine Dermanı		Ali Ulvi Kurucu	Saba	Düyek	14541	16
Seher Vakti Esen Yeller		Ayşe Feyzioğlu	Saba	Düyek	16041	17

Vuslatlar Kana Kana Ayrılık	Amir Ateş (DEVAMI)	Hüseyin Top(Hafız)	Saba	Sofyan	16349	18
Ya Rabbena Affet Bizi		İlhan Tok(Hafız)	Saba	Sofyan	16347	19
Canım Kurban Olsun Senin Yol		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14542	20
Gök Kubbenin Altında Yatar		Mehmet Akif Ersoy	Segah	Sofyan	16428	21
Gönül Hep Sendedir		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Segah	Düyek	14561	22
Sakın Terk-i Edepten		Nabi	Segah	Düyek	16040	23
Vurulup Tertemiz Alnından Uzanmış		Mehmet Akif Ersoy	Segah	Düyek	16429	24
Ya Rabb Bizi Kahretme		Mehmet Akif Ersoy	Uşşak	Sofyan	16433	25
Mahzen-i Esrar-ı Şah-ı Mürteza'sın	Arif Bey (Hacı)	Arif Bey (Kahyazade)	Hüseyini	Evsat	14312	1
Kat İdüp Gerden- i Gerdundan		-	Tahir	Evsat	14276	2
Kurratü'l Ayn-i Habib-i Kibriya'sın		Arif Bey (Kahyazade)	Hüzzam	Devr-i Hindi	14273	3
Biz Bülbülân-ı Ahmedi	Arif Hikmet Gökoğlu	Arif Hikmet Gökoğlu	Şevkefza	Sofyan	16088	1
Bakıp Cemal-i Yar	Asım Molla	Niyazi-i Misri	Acem Aşiran	Yürük Semai	21612	1
Cürmüme Yoktur Nihayet El Meded		-	Nihavend	Devr-i Hindi	14085	2
Aşkınla Aşık Yansın Ya Rab	Aslan Hepgür	Safer Dal(Muhibbi)	Acem Aşiran	Aksak	16289	1
Korktum Kıyamet Gününden		Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	16013	2
Medhini Oku Yare Koymaya		Aziz Mahmut Hüdaî Hz	Bestenigâr	Düyek	16020	3
Aşkın ile Aşıklar Yansın		Yunus Emre	Hicaz	Nim Sofyan	16077	4
Can Elllerinden Gelmişem		İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Hicaz	Sofyan	14629	5
Yandım Kül Oldum Aşka Düş		Muzaffer Ozak(Aşiki)	Hicaz	Müsemmen	16264	6
Aşıkım Cemaline Ya Muhammed		Muzaffer Ozak(Aşiki)	Hüseyini	Düyek	14605	7
Bir Mahşerdir Kopup Gelen		Agah	Hüseyini	Raks Aksağı	14625	8
Aşkınla Aşık Yansın Ya		Safer Dal(Muhibbi)	Hüzzam	Sofyan	16290	9
Mest ü Hayranım Zar ü Giryanım		Kuddusi Hz.	Hüzzam	Nim Sofyan	16127	10
Vardım Kırklar Yaylasına		Hatayi (Şah İsmail)	Hüzzam	Sofyan	14581	11
Çalap Nurdan Yaratmış Canını		Yunus Emre	Mahur	Düyek	14634	12
Arş'ta Gökte Her yer de Derm		Muzaffer Ozak(Aşiki)	Nikriz	Nim Sofyan	14024	13
Medhini Oku Yare Koymaya		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Rast	Sofyan	16021	14
Cemalin Nurunu Aşıklarına		Abdulahad Nuri (Şeyh)	Segah	Sofyan	16181	15
Allah Diyelim Daim Mevla	Aşık Niyazi	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16171	1
Hayırlısı Veys'tir Tabiinlerin	Avni Anıl	Ahmet Arıtürk	Segah	Sofyan	12417	1
Kim Umar Senden Vefayı	Ayhan Altınkuşlar	Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Hicaz	Düyek	21506	1

Çalab'ım Bir Şar Yaratmış	Ayhan Altınkuşlar (DEVAMI)	Hacı Bayram Veli	Segah	Sofyan	16500	2
Şuride Vü Şeyda Kılan	Baha Bey	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	16050	1
Ben Sana Hep İnandım	Bedri Aybars	Sevinç Atan	Segah	Sofyan	20616	1
Aşk-ı Yezdan Zikreder Daim	Bekir Sıtkı Sezgin	Ali Ulvi Kurucu	Ferahnak	Nim Sofyan	14008	1
Arif Olur Derviş Olan		Ahmed Yardım(Neyzen)	Gerdaniye	Sofyan	14007	2
Ben Bu Yolu Bilmez İdim		Yunus Emre	Hicaz	Nim Sofyan	14052	3
Ey Gönül Her Ne Dilersen		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Devr-i Hindi	14154	4
Hak 'dan İnən Şerbeti İçtik		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan-Aksak	14233	5
Hüda Rabb'im Nebi'm Hakk'a		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Hicaz	Düyek	14235	6
İsm-i Subhan Virdin Mi Var		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14260	7
Kainata İbdida Vahdet Şuuru		Bekir Sıtkı Sezgin	Hicaz	Düyek	14274	8
Susuzluktan Kavrulmadan		Vedia Dereoglu	Hicaz	Sofyan	16338	9
Hak Eğer Yardım Murad Eylerse		Nuri Baş	Hüzzam	Düyek	14234	10
Yönelelim Allah'a Veysel Karani		Ahmet Arıtürk	Hüzzam	Nim Sofyan	14424	11
Bu Dervişlik Yoluna Sıdk İle		Eşrefoğlu Rumi	Rast	Nim Sofyan	14051	12
Gaflet İle Hakk'ı Buldum		Yunus Emre	Segah	Nim Sofyan	14201	13
Bir Dilde Kî Zahir Ola Envar-ı		Osman Şems Nureddin	Suzinak	Aksak	14053	14
İster İdim Allah' ı Buldum		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14153	15
Mevlam Sana Ersem Diye		Ali Ulvi Kurucu	Hicaz	Nim Sofyan	14301	16
Sebil Edip Yıllarımı Verdim	Bilge Özgen	Sadık Atay	Hicazkar	Sofyan	19191	1
Ziver-i Tac-ı Saadet Doğduğu	Cahit Öney	Arif Hikmet Gökoğlu	Yegah	Düyek	16226	1
Biz Ney Gibiyiz	Cavit Ersoy	İsmet Tahtacıoğlu	Dilkeşhaveran	Aksak	16465	1
Yürü Yürü Yalan Dünya		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	22150	2
Gönül Hun Oldu Şevkinle	Celal Abacı	Abdulkadir Keçeoglu(Yaman Dede)	Tahir	Düyek	18489	1
Meded Allah Sana Sundum Elimi	Celal Altınbaş	Ümmi Sinan (Elmal'lı)	Suzinak	Aksak	16208	1
Ben Gelmedim Dava İçin	Cemil Altınbilek	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	16295	1
Aşkın Aldı Benden Beni		Yunus Emre	Müstear	Düyek	16287	2
Bir kez Gönül Yıktın İse		Yunus Emre	Zavil	Düyek	16297	3
Bir Ses Yürekten Gelir Lailahe	Cevat Çangatin	Cevat Çangatin	Segah	Sofyan	20161	1
Safha-i Sadrında Daim Aşkın	Cihangiri Dede	Cemal-i Halveti	Hüseyini	Sofyan	14352	1
Bağ-ı Aşkın Andelibi	Cinuçen Tanrıkörur	Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Bayati	Devr-i Revan	14073	1
Bahar Oldu Yine Açıldı Güller		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Ferahnak	Düyek	14072	2
Ey Vahid ü Ferd ü		Aziz Mahmut Hüdaî	Hüseyini	Sofyan	14181	3

Samed	Cinuçen Tanrıkörür (DEVAMI)	Hız.				
Be-hey Bülbül Nedir Feryad		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Gülizâr	Sofyan	14074	4
Aşkın Odu Çiğirimi Yaka		Yunus Emre	Hicaz	Nim Sofyan	14464	5
Bi'Mekanım Bu Cihanda		Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	14061	6
Cenab-ı Pakine Layık Amel Yok		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Karcığâr	Düyek	14092	7
Bunda Gelen Eğer Pir ü Cihandır		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Nikriz	Düyek	14068	8
Seherde Açılan Güller Nedendir		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hüzzam	Düyek	14365	9
Ümidimiz Şefaattidir		Memduh Cumhur	Hüzzam	Türk Aksağı	14447	10
Yad-ı Hayal-i yar İle Gülzare		Tevfik Kolaylı(Neyzen)	Hicaz	Sofyan Evferi	14439	11
Bizi İnsan Eden Sensin		Aziz Mahmut Hüdai Hz	Buselik	Sofyan	14076	12
Hak Çalabım Hak Çalabım	Cüneyt Kosal	Yunus Emre	Bestenigâr	Nim Evsat	14694	1
Hakk'ın Cemalin Gözleyen		Abdullah Efendi (Hilmi)	Acem	Sofyan	16450	2
Ben Yürürem Yane Yane (II)		Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	16453	3
Mevla'm Gözüm Yaşı		Nizamoğlu Seyyid	Acem Kürdi	Sofyan	14289	4
Arz-ı Hal Sultane Geldim		Kuddusi Hz.	Arazbar Buselik	Sofyan	16451	5
Aşk-ı Habibin Bizleri Yaksın		Safer Dal(Muhibbi)	Bayati	Sofyan	14608	6
Dertliler Dermanı		Muzaffer Ozak(Aşki)	Bayati	Sofyan	14637a	7
Hadden Aştı İştiağın		Abdulmecid Sivasi(Şeyhi)	Beste İsfahan	Devr-i Revan	14241	8
Hayran Olur Cemaline		Safer Dal(Muhibbi)	Buselik	Sofyan	16457	9
Ey Aşk-ı Sadıklar Gel		Nizamoğlu Seyyid	Eviç	Sofyan	14482	10
Laleler Güller Fulya Sünbüller		Muzaffer Ozak(Aşki)	Ferahnak	Sofyan	16016	11
Cemi-i Enbiyalardan		Eşrefoğlu Rumi	Ferahnak Aşiran	Düyek	16182	12
Düşte Gördüm Kainatın Zühre-i		Cüneyt Kosal	Ferahnak Aşiran	Devr-i Hindi	16189	13
Eyliya Takirine Girdik		Eroğlu Nuri(Elmalı'lı)	Ferahnak Aşiran	Sofyan	16191	14
Ya İlahi Bir Niyazım Var		Arif Hikmet Gökoğlu	Ferahnak Aşiran	Sofyan	16220	15
Hakk'ın Emrin Tutalım		Safer Dal(Muhibbi)	Hicaz	Sofyan	16447	16
Muharrem Geldi Can Ağlar		-	Hicaz	Düyek	16244	17
Neyleyeyim Dünyayı Bana		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hicaz	Sofyan	14507	18
Ben Yürürüm Yane Yane Aşk		Yunus Emre	Huzi	Sofyan- Yürük Semai	16448	19
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed		Musa Dede(Neyzen)	Huzi	Nim Sofyan	16179	20
Bilmem Ni'deyim Aşkın Elinden		Yunus Emre	Hüseyini	Düyek	16449	21
Bir Dertliyim Derdim Vardır		Nizamoğlu Seyyid	Hüseyini	Nim Sofyan	14039	22
Ey Allah'ım Ey Allah Senden		Safer Dal(Muhibbi)	Hüseyini	Sofyan	16446	23

Ya Rahmeten Lil 'Alemin	Cüneyt Kosal (DEVAMI)	Arif Hikmet Eroğlu	Hüseyini	Sofyan	16441	24
Mah-ı Matem Geldi Yansın		-	Irak	Devr-i Hindi	16243	25
Gördünse Canan İllerin Bülbül		Aziz Mahmut Hüdayi Hz.	Karçıgar	Düyek	16459	26
Aç Gözünü Gafletten Uyan		Aziz Mahmut Hüdayi Hz.	Mahur	Devr-i Kebir	16342	27
Taştı Rahmet Deryası		Yunus (Aşık Yunus)	Mahur (Buselik)	Sofyan	16454	28
Aşkın Meyine Kanmış Mestane		Abdulahad Nuri(Şeyh)	Maye	Sofyan	14612	29
Biz Aşk-ı Şeyda'yız Müştak-ı		Müştak Baba	Muhayyer	Sofyan	14064	30
Ben Dost İle Dost Olmuşam		Yunus Emre	Neva	Sofyan	14043	31
Hakk'a Temkin ü Rızada Hamd		Azmi Dede	Neva	Devr-i Hindi	14223	32
Evvel Tevhidi Zikret Sonra		Vefa Efendi(Şeyh)	Neva Buselik	Sofyan	16096	33
Biz Söyleriz Söyleriz Lailahe		Cüneyt Kosal	Nihavend	Sofyan	16240	34
N'oldu Bu Gönlüm N'oldu		Kuddusi	Nihavend-i Kebir	Sofyan	16341	35
Can ü Gönülden Seversen Valvar		Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	16242	36
Ey Aşık Ey Aşık Hal İle		Aşık Paşa	Nikriz	Sofyan	16241	37
İnayet Sensin Ya Resulallah		Safer Dal(Muhibbi)	Nikriz	Düyek	14268	38
Meded Allah Sana Sundum Elimi		Sinan Ümmi(Elmalı'lı)	Nişabur	Sofyan	16126	39
Ey Aşk-ı Dildade Gel Nuş		Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Nişaburek	Sofyan	16097	40
Sensin Hakk'ın Habibi		Safer Dal(Muhibbi)	Nühüft	Sofyan	14515	41
Şah-ı İklim-i Velayetsin		Safer Dal(Muhibbi)	Pençgah	Sofyan	16439	42
Esselam Ey Salık-ı Rah-ı Şeriat		Nizamoğlu Seyyid	Rast	Sofyan	16440	43
Ey Kabe'ye Bakanlar		Safer Dal(Muhibbi)	Rast	Sofyan	16458	44
Solamdan Bağın Geçmeden		İsmail Hakkı(Bursavi)	Rast	Sofyan	14517	45
Zikrullahın Zakiri Sensin		Safer Dal (Muhibbi)	Rast	Sofyan	16452	46
Ehl-i Vela Ezelden Kail Olup		Ruşeni	Saba	Sofyan	16443	47
Hakk'ın Cemalin Gözleyen Hu		Abdullah Efendi(Hilmi)	Saba	Düyek	14492	48
Nefsini Bilsen Rabb'ini Bulsan		Safer Dal (Muhibbi)	Saba Buselik	Sofyan	16445	49
Ey Cemal-i Kabe-i Ulya Muhammed		Arif Hikmet Gökoğlu	Saba Kurdi	Düyek	22542	50
Ali almış Sancağını Eline		Yunus Emre	Suzinak	Düyek	14002	51
Benim Şeyh'im Seni Hakk'a		Eşrefoğlu Rumi	Şedaraban	Düyek	16084	52
Mest ü Hayranım Zar ü Gıryanım		Kuddusi Hz.	Şivenüma	Sofyan	16456	53
Ol Cihanın Fahrinin		Niyazi-i Mısri	Tahir Buselik	Düyek	16444	54
Aşkın Meyine Ben Kana Geldim		Niyaz-i Mısri	Uşşak	Sofyan	16455	55

Kıyamet Gününde Mahşer Yerine	Cüneyt Kosal (DEVAMI)	Yunus Emre	Uşşak	Aksak	22141	56
Gündüz Olalım Saim Gece	Danyal Mantı	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	21610	1
Mevla'm Ver Aşkını Bana		Nizamoğlu Seyyid	Saba Buselik	Frenkçin	21611	2
Ben Yürürüm Yane Yane	Dede Efendi	Yunus Emre	Arazbar	Düyek	16083	1
Ya İlahi Cümle Sensin		Nizamoğlu Seyyid	Bestenigâr	Çenber	14647	2
Ey Maksudı-ı Aşikan		Dede Efendi	Eviç	Yürük Semai	16377	3
Gelin Gidelim Allah Yoluna		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14193	4
Yandım Yıkıldım Ben Nar-ı		Süleyman Efendi(Şeyh)	İsfahan	Sofyan	14582	5
Toprakta Yatacak Teni Tenim Var		Yunus Emre	Muhayyer	Düyek	16351	6
Ey Hakikat Erenleri Dost Eli		Üftade (Mehmet Muhyittin)	Nikriz	Düyek	16101	7
Habibullah Cihane Can Değil Mi		Abdulahad Nuri(Şeyh)	Saba	Aksak	14239	8
Olmayacak Senden Ata Kul		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Saba	Ağır Düyek	14336	9
Ey Derde Dermanım		-	Suzidil	Düyek	14185	10
Ey Gönül Guş Eyle Gel Aşıkların		Niyazi-i Mısri	Suzidil	Nim Hafif	14186	11
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan		Ahmet Dede (Köse- Nev'i)	Suzinak	Sofyan	14047	12
Kerim Allah Rahim Allah		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Şehnaz	Sofyan	14270	13
Yürük Değirmenler		Yunus Emre	Şehnaz	Evsat	14416	14
Buyruk Senin Ferman Senin	Dellalzâde	Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Şehnaz	Ağır Düyek	16302	1
Serdar-ı Rûsul Nur-i		Kazım Efendi	Beste İsfahan	Devr-i Hindi	16137	2
Aşıkların Aklın Alır Gerdanda	Derleme (Ahmet Hatipoğlu)	Alvar'lı Efe(Lütfi)	Hüzzam	İkiz Aksak	21521	1
Tende Canım Canda Cananım	Dinçer Dalkılıç	Niyazi-i Mısri	Segah	Sofyan	14395	1
Be-Hey Bülbül Nedir Feryad	Doğan Ergin	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Bayati Araban	Bektaşî Raksî Evf.	14537	1
Ey Risalet Tahtının Şahı		-	Bayati Araban	Devr-i Hindi	14485	2
Firkatin Nariyle Yandım		Kenan Rifai Hz.	Ferahfeza	Müsemmen	14191	3
Garib Avare Biçare Aradım		Kena Rifai Hz.	Ferahnak Aşiran	Sofyan	14649	4
İlham ile Dün Gece Seyrettim		Yunus Emre	Ferahnak Aşiran	Nim Evsat	14650	5
Aşkınla Yandır Sultanım Allah		Zekai Efendi(Sünbülü)	Hicaz	Düyek	14018	6
Bakıp Cemal-i Yâre Çağırırım		N,yazi-i Mısri	Hicaz	Nim Evsat	14031	7
Gönül Hun Oldu Şevkinden		Abdülkadir Keçeoğlu(Yaman Dede)	Hicaz	Fahte	14562	8
Her Kelamın Alası La İlahe İllallah		Cahide Sultan	Hicaz	Sofyan	14247	9
Mevlâm Aşkın Meydanına		Ümmi Sinan	Hicaz	Sofyan	14651	10
Allah Demek Allah Ne Büyük		Kena Rifai Hz.	Hicazkar	Çenber	14656	11

Benem Ol Aşk Bahrisi	Doğan Ergin (DEVAMI)	Yunus Emre	Hüseyini	Nim Sofyan	14040	12
Yürük Değirmenler Gibi		Yunus Emre	Hüseyini	Yürük Semai	16154	13
N'eyleyeyim Hayatı Bana Allah		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Hüseyini Buseilk	Sofyan	14332	14
Aşkın İle Aşıklar Yansın		Yunus Emre	Nihavend	Sofyan	14462	15
Şeyhimin İlleri Uzaktır Yolları		Yunus Emre	Nihavend	Sofyan	16217	16
Derunum Ateş-i Aşkınla		Hasan Sezai Efendi	Suzidil	Raks Aksağı	14547	17
Müjde Mü'minler Size	Dursun Çakmak	Ahmet Remzi Dede	Acem Aşiran	Düyek	14287	1
Çünkü Bildin Mü'minin Kalbi	E'sad Efendi	-	Rast	Düyek	14109	1
Server-i Ser Bülendimiz	Ebu'l Hamis Mehmet Efendi	Sadi Bey	Segah	Düyek	14354	1
İçimde Sönmeyen Aşkınla Mestim	Ekrem Karadeniz	Ekrem Karadeniz	Bestenigâr	Düyek	16002	1
Yine Dil Natini Söyler	Emin Ogan	Niyazi-i Misri	Yegah	Düyek	14535	1
Aşkın Meyine Ben Kana Geldim	Ender Doğan	Niyazi-i Misri	Nihavend	Sofyan	14462	1
Anladım Ki Tek Aşk Varmış	Erdal Şahin	İsmet Bora Binatlı	Segah	Sofyan	15128	1
Ayların Sultanı Hoşgeldin	Erdoğan Çelikkol	Reşat Özpınırıcı	Acem Aşiran	Müsemmen	14494	1
Hak Yolunun Garip Kulu		Ömer Kalafat	Bestenigâr	Nim Sofyan	14250	2
Neş'e Doldu Kainat		Lütfü Alacalar	Acem Aşiran	Düyek	12596	3
Ben Gönlümü İnsanlara		Turgut Yarkent	Acem Kürdi	Sofyan	16162	4
Aşk Yoluna Girelim Ya Hu		Muzaffer Ozak(Aşki)	Bayati	Sofyan	16286	5
Tevhid Eyle Her Yerde		Muzaffer Ozak(Aşki)	Bestenigâr	Sofyan	14398	6
Muradımız Birdir Bizim		Hüsametdin Olgun	Hicaz	Sofyan	15130	7
O Bir Gül dü Soldurdular		Hüsametdin Olgun	Hicaz	Sofyan	16275	8
Ta Ezelden Bir Dönen Var		Yasin Hatipoğlu	Hicaz	Devr-i Hindi	19288	9
Yollar Sübhan'a Gider		Hayri Köroğlu	Hicaz	Sofyan	16273	10
Bu Dünya Hep Yalan Kanmam		Yasin Hatipoğlu	Hüseyini	Düyek	19292	11
Dağı Aşıp Çölü Geçip Ulaşalım		Sadık Atay	Hüseyini	Düyek	19329	12
İçimde Bir Dertli Bülbul		Bekir Sıtkı Erdoğan	Hüseyini	Düyek	12502	13
Muhabbetin Ocağında Dost		Ömer Kalafat	Hüseyini	Sofyan	14323	14
Süze Süze Öze Vardık		Ayten Uğuralp	Hüseyini	Sofyan	12506	15
Hak Yoluna Girelim		Muzaffer Ozak(Aşki)	Isfahan	Sofyan	14228	16
Şu Alemde Gerçek Miraç		Nedim Uçar	Karcıgar	Sofyan	14390	17
Hakk'ın Metin Kal'ası Burcunun		Muzaffer Ozak(Aşki)	Müstear	Sofyan	14227	18
Sevgi Bağı Konya'dan Örün		Nedim Uçar	Müstear	Sofyan	11920	19
Aşk Yoluna Girelim Ya Hu		Muzaffer Ozak (Aşiki)	Neva	Sofyan	14607	20

Ya Rabb Ne Olur Lutf ile Cürmüm	Erdoğan Çelikkol (DEVAMI)	Yasin Hatipoğlu	Neva	Aksak	19736	21
Bir gün Erce Gelendesin		Bahar Gökfiliz	Neveser	Sofyan	16160	22
Gece Gündüz Zikrimiz Lailahe		Muzaffer Ozak(Aşki)	Nikriz	Sofyan	14200	23
Kemale Ermek İçin Ne Mi Gerek		Hüsamettin Olgun	Nikriz	Sofyan	19737	24
Ya Rabb Beni Aşkınla Perişan		Yasin Hatipoğlu	Nikriz	Sofyan	19313	25
Daim Hakk'ı Zikredelim		Muzaffer Ozak(Aşki)	Rast	Sofyan	16392	26
Hamd'ü Minnettir Sana Ey Halık		-	Rast	Müsemmen	16322	27
Kudretinden Şüphe Yok Bir		Yasin Hatipoğlu	Rast	Müsemmen	19289	28
Ey Bad-ı Saba Ravza'yı		Yasin Hatipoğlu	Saba	Aksak	19734	29
Kudümün Rahmeti Zevk-i		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Saba	Düyek	12711	30
Merhaba Ey Ruhları Şadan		-	Saba	Müsemmen	16164	31
Her Sesin Bir Aksı Vardır		Yasin Hatipoğlu	Segah	Müsemmen	19735	32
İman İle Kapımı Çal Dile		Turgut Yarkent	Segah	Sofyan	16163	33
Sebil Edip Yıllarımı Verdim		Sadık Atay	Segah	Sofyan	19314	34
Günahların Varsa Eğer Yalvar Affa		Turgut Yarkent	Şevkefza	Düyek	16158	35
Az Biliriz Çok Söyleriz		Hüsameddin Olgun	Uşşak	Sofyan	16274	36
Canda Misafir Tanrı'yı Hoş Tut		Mehmet Turan Yarar	Uşşak	Sofyan	19351	37
Dağlar Taşlar Yollar Aştım		Hayri Köroğlu	Uşşak	Sofyan	16276	38
Ey Gökyüzü Yol Ver Bana		Yasin Hatipoğlu	Uşşak	Semai	19291	39
Hüda'mız'dan Hidayettir		Mehmet Turan Yarar	Uşşak	Devr-i Hindi	19352	40
Kalu Bela'dan İslam Olduk		Tuğman Cıranoglu	Uşşak	Sofyan	12572	41
Kul Hüvallahü Ahad'dır		Yasin Htaipoğlu	Uşşak	Sofyan	19290	42
Rabb'imiz İhsan Eder		Muzaffer Ozak(Aşki)	Uşşak	Sofyan	16212	43
Ruz-i Mahşerde Beni Eyle		Sermet Efendi	Uşşak	Müsemmen	14344	44
Sebil Edip Yıllarımı Verdim		Sadık Atay	Uşşak	Düyek	16166	45
Sevgilerin En Yücesi		Ömer Kalafat	Uşşak	Sofyan	14369	46
Şakiyan Şu Bülbüller		Mustafa Necati Bursalı	Uşşak	Sofyan	12731	47
Yeryüzünde Her Nimet Biz İnsan		Ömer Kalafat	Uşşak	Sofyan	14442	48
Şol Dem Görem Didarını Divane	Erol Başara	Şemsi Huda (Akbiyık)	Segah	Nim Sofyan	14391	1
Edelim Cevlan Kılalım Seyran		Yunus Emre	Sultani Yegah	Sofyan	16310	2
Terk-i Cihan Eylemeyen		Şemseddin Sivasi	Suzinak	Yürük Semai	14408	3
Yar ü Var Allahüekber		Şahin Uçar	Zavil	Semai	22148	4

N'oldu Bu Gönlüm N'oldu	Erol Sayan	Hacı BayramVeli	Hicaz	Sofyan	14508	1
Şu Dünyayı Taş Topraktan		Samim Arıksoy	Rast	Düyek	12111	2
Nazenin Bu Ömrümüz	Ethem Efendi	Yunus Emre	Ferahfeza	Evsat	21690	1
Bu Zulmet Def Ü Ref Olsun Cemali		Ethem Efendi(ilhami)	Suzinak	Düyek	16301	2
Ey Dil Bu Yeter	Faik Bey (Hacı)	Divane Mehmet Çelebi	Acem Aşiran	Düyek	14142	1
Şah-ı İklim_i Risalettir		Selami Efendi(Şeyh)	Mahur	Evsat	14379	2
Ey Dil Bu Yeter İki Cihanda Sana		-	Şevkefza	Düyek	14142	3
La – Mevcude İlla Hu		Faik Bey (Hacı)	Şevkefza	Düyek	16374	4
Nefse Uyup Rah-ı Hakk'tan Taşra		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Uşşak	Evsat	14331	5
Sivadan Kalbini Pak Et		Himmet Efendi (Kul)	Uşşak	Devr-i Hindi	14368	6
Merhaba Ey Fahr-i Alem Merhaba		Adile Sultan	Hüzzam	Düyek	14298	7
Ey Nübüvvet Tahtının Şahı	Faik Bey (Hacı) (Zekai Dede Olabilir)	Zekai Efendi (Şeyh- Sünbülü)	Hüzzam	Evsat	14160	1
Canda Misafir Tanrı'yı Hoş Tut	Faruk Şahin	Mehmet Turan Yarar	Hicaz	Sofyan	18401	1
İftardaki Naz Allah' a Niyaz		Bestami Yazgan	Rast	Raks Aksağı- Sofyan	18294	2
Ömür Bahçesinin Gülü Solmadan		Yunus Emre	Rast	Sofyan	22557	3
Ekinini Biçtiğimiz Sularını		Erol Martal	Segah	Sofyan	3790	4
Ya ilahi Gaflet Ettim Haksızım		Mehmet Turan Yarar	Segah	Sofyan- Devr-i Hindi	17158	5
Ben Ne Arz Görünürüm	Fatih Koca	M.Tayyib Durceylan	Acem Kürdi	Sofyan	16162	1
Gel Vücudun Perdesi Kaldır	Fehmi Efendi (Hoca)	Yahya Efendi	Bestenigâr	Evsat	14687	1
Padişaha Aşkını Hem		Niyazi-i Mısri	Bestenigâr	Düyek	16133	2
Bilmem N'ideyim Aşkın Elinden	Fehmi Tokay	Yunus Emre	Bayati	Devr-i Hindi	16071	1
Ne Durursun Gafil İnsan		-	Hüzzam	Düyek	16131	2
Allah Diyelim Daim Mevla		Yunus Emre	Rast	Sofyan	14598	3
Zuhurun Bais-i Halk-ı		Naci Sıral	Saba	Düyek	16157	4
Buralarda Çok Yalnızım Tut	Fethi Karamahmudoğlu	Fethi Mahmudoğlu	Ferahnak Aşiran	Bektaşî Raksî Evf.	14626	1
Girdim Aşkın Denizine	Güldeniz Ekmen Agiş	Yunus Emre	Hüseyini	Curcuna - Sofyan	14208	1
Hak'tan İnen Şerbeti İçdik		Yunus Emre	Hüseyini	Aksak- Aksak Semai	14243	2
Onsekizbin Alemden Hayran Ol		Ahmet Yesevi (Hoca)	Hüseyini	Sofyan	16032	3
Rabb'im Yadı Ulu Yaddır		Ahmet Yesevi (Hoca)	Hüseyini	Düyek	16036	4
Sensin Kerim Sensin Rahim		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	14363	5
Yine Yüzün Gördüm		Yunus Emre	Hüseyini	Düyek	14435	6

Ben Dervişim Diyen Kişi	Güldeniz Ekmen Ağış (DEVAMI)	Yunus Emre	Hüzzam	Aksak	14060	7
Ya Rabb Bu Ne Derttir		Yunus Emre	Hüzzam	Aksak- Düyek	14431	8
Taşkın Yine Deli Gönül Sular Gibi		Yunus Emre	Muhayyer	Sofyan	14403	9
Ömrün Sona Erende Ne		Ahmet Yesevi (Hoca)	Saba	Düyek	16033	10
Aşkınla İşıldadım Yüceldim		Mevlana Celaleddin-i Rumi	Segah	Sofyan	16079	11
Bir Şah a Kul Olmak Gerek		Yunus Emre	Segah	Aksak	14063	12
Cehennem Yalvarıp Ağla		Ahmet Yesevi (Hoca)	Segah	Aksak	14673	13
Geldik Aşkın Diyarına Yaşamak		Güldeniz Ekmen Ağış	Segah	Sofyan	14206	14
Kime Gönül Verir İsem Benim		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14277	15
Çalab'ım Bir Şar Yaratmış	Hacı Bayram Veli	Hacı Bayram Veli	Acem	Nim Evsat	14475	1
Ayırma Beni Senden Yaradan	Hacı Ramazan	Yunus Emre	Mahur	Düyek	14465	1
Bir Tahta Yaratmışsın	Hadi Bey (Yeniköylü)	Yunus Emre	Neva	Sofyan	14044	1
Bu Aşk Bir Bahr-ı Ummandır		Nizamoğlu Seyyid	Nihavend	Düyek	14471	2
Bir Köprü Yaratmışsın Kıl		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14044	3
Kudumun Rahmet-i	Hafız Post	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem	Evsat	14271	1
Çün Sana Gönülüm Müptela		Niyazi-i Mısri	Hüseyini (Gülizar)	Sofyan	14096	2
Hak 'dan Özge Nesne Yoktur		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hüseyini	Nim Evsat	14220	3
Vakt'i Seherde Açıla Perde		Himmat Efendi(Kul)	Neva	Sofyan	14412	4
Ben Bilmedim Ki	Hakan Alvan	Nizamoğlu Seyyid Seyfullah	Acem	Sofyan	21579	1
Bihamdillah Ki Geldi		İsmail Hakkı(Bursavi)	Acem	Düyek	21588	2
La Fâile İllallah		Asım Efendi (Zakir)	Acem	Sofyan	21580	3
Ezelden Narına Aşkın		Niyazi-i Mısri	Buselik	Sofyan	14487	4
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan		Ahmet Dede(Köse)(Nev'i)	Hicaz	Sofyan	16293	5
Benem Ol Aşk Bahrısı		Yunus Emre	Hicaz	Düyek	16267	6
Aşkın Meyine Ben Kane Geldim		Niyazi-i Mısri	Hüseyini	Sofyan	16288	7
Ben Yürürüm Yane Yane Aşk	Halis Efendi (Şeyh)	Yunus Emre	Segah	Sofyan	14045	1
Alma Tenden Canımı Aman	Halit Bey (Sermüezzın)	Yunus Emre	Eviç	Sofyan	16285	1
Lutfet Bana ey Gaffar		-	Tahir	Düyek	14286	2
Arayı Arayı Bulan İzini	Haluk Pura	Yunus Emre	Rast	Sofyan	505	1
Sen Sen Değilsin ...		-	Rast	Düyek	9430	2
Hakk'tan Gelen Şerbeti İçtik		Yunus Emre	Segah	Sofyan	5924	3
Uçtu Yuvasından Gönül Bülbulü		-	Uşşak	Nim Sofyan	10749	4
Meded Ey Seyyidina	Hasan Efendi (Balat imamı)	-	Ferahfeza	Düyek	16018	1
Yine Yaz Ayları	Hasan Efendi	Yunus Emre	Karcıgar	Düyek	16386	1

Geldi	(Yeniköylü)					
Aşkınla Cihan Beste Lutfeyle	Hasan Efendi (Hatib Zakiri)	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Rast	Sofyan	14028	1
Fazlın İle Ya Rabbena Kaldır		Hasan Efendi (Hatib Zakiri)	Rast	Sofyan	14684	2
Rum' da Acem'de Aşık Olduğum		Yunus	Suzinak	Düyek	14342	3
Gökyüzünde Saf Saf Olmuş Melekler	Hasan Şanlıtürk	Yılmaz Şimşek	Acem Aşiran	Düyek	18298	1
Merhaba şehri-i (Gökyüzünde Saf Saf Olmuş Melekler)		Yılmaz Çiçek	Acem Aşiran	Düyek	18298	2
Müştak Olup Özlediğim		Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	18728	3
Ey Canıma Cananım		Yunus Emre	Bestenigâr	Nim Sofyan	18727	4
Nur-i Hak'tan Nakşolunmuştur		Hüseyin Top(Hafız)	Hüzzam	Düyek	14510	5
Ya Rabbena Hayr Eyle Muhammed		Yunus Emre	Segah	Sofyan	19762	6
Hakk'a Kulluk Edenler		Mustafa Ertürk	Uşşak	Sofyan	18297	7
Mevla'm Sana Ersem Diye		Ali Ulvi Kurucu	Uşşak	Sofyan	19168	8
Ya Rabbena Ya Rabbena		Nuri Baş	Uşşak	Sofyan	20179	9
Gördükte O Ruy Üstüne Ol	Haşim Bey (Hacı)	Hasan Nazif Dede	Suzidil	Yürük Semai	14689	1
Derd-i Gamdan Azad Et Benim	Hayati Günyeli	Muzaffer Ozak(Aşki)	Karcığâr	Sofyan	14621	1
İçti Gönüm Aşk Meyinden		Hayati Günyeli	Nihavend	Düyek	14259	2
Eyyub'am Dil Müptelayım	Haydar Akdemir	Yunus Emre	Acem Aşiran	Fer	19568	1
Bilcümle Aşıklar Gelin		Haydar Akdemir(Gayreti)	Eviç	Sofyan	19197	2
Her Yeri Hüsnün Gülistan		Niyazi-i Mısıri	Hüseyini	Düyek	16323	3
Aşıklar Gelmiş Meydanlar Dol		Haydar Akdemir(Gayreti)	Rast	Yürük Semai	16345	4
Ya Rabb Bize Aşkın Ver Tevhid		Haydar Akdemir(Gayreti)	Rast	Yürük Semai	21702	5
Rabb'in Bilenler Hizmet Kılanlar		Haydar Akdemir(Gayreti)	Segah	Türk Aksağı	21703	6
Gah Yandıran Gah Söndüren		Haydar Akdemir(Gayreti)	Uşşak	Düyek	18814	7
Gerçek Aşıklara Sala Denildi	Hayrullah Tacettin Efendi	Emir Sultan	Rast	Sofyan	16318	1
Uyan Be-Hey Gafil Hab-ı Gafletten		Derviş Himmet	Rast	Düyek	16060	2
Ey Gönül Gel Gayriden	Hulusi Gökmen	Niyazi-i Mısıri	Eviç İsfahan	Düyek	16100	1
Ey Allah'ım Beni Senden Ayırma		Eşrefoğlu Rumi	Hüzzam	Sofyan	14164	2
Zahid Bize Tan Eyleme	Hüsam Dede	Muhyi Efendi(Şeyh)	Yegah	Sofyan	14488	1
Alem Yüzüne Saldı Ziya	Hüseyin Baba (Karaağaç Şeyhi)	Seyyid Nesimi	Neveser	Yürük Semai	14077	1
Ey Saadet Burcunun Mahı	Hüseyin Efendi (Tabakhane Şeyhi)	Ahmet Efendi(Halveti Şeyhi)	Hüzzam	Düyek	14557	1
Yürü Yürü Yalan Dünya	Hüseyin Erbay	Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	18611	1

Taşın Yine Deli Gönül Sular	Hüseyin Erbay (DEVAMI)	Yunus Emre	Rast	Sofyan	10614	2
Mürg-i Dil Pervaz Edip Uçmak	Hüseyin Sadettin Arel	-	Irak	Yürük Semai	16026	1
Varsın Birsın Allah'ım		İ . Ali	Saba	Aksak Semai	10947	2
Ey Dergehi Cümlenin Penahı		-	Acem Aşiran	Evsat	21307	3
Gelmişim Vahdet Elinden		Sinan Ümmi	Beste Isfahan	Aksak Semai	16107	4
Göster Bize Rah-ı Hüda Canlar		-	Hüzzam-ı Cedid	Düyek	14690	5
Hakk'a Çevir Özünü	Hüseyin Sebirci	-	Bestenigâr	Düyek	14238	1
Derdinle Doldum Bilmezem N'oldm		Nuri	Hicaz	Düyek	16092	2
Ey Halik u Ey La- yezal		Sultan II.Mustafa	Hicaz	Sofyan	16194	3
Gece Gündüz Döne Döne		Nizamoğlu Seyyid	Hicaz	Düyek	14489	4
Matla-i Nur-i İlahidir Yüzün		Hakkı	Hicaz	Devr-i Hindi	16017	5
Bülbüller Sazda Güller Niyazda		Muzaffer Ozak(Aşiki)	Hüseyini	Düyek	14628	6
Ehl-i Hakka Sıdkıla Bel Bağlayan		-	Hüseyini	Düyek	14680	7
Ey benim Devletli Sultanım		Mücteba	Hüzzam	Devr-i Hindi	16099	8
Zalimler El Vurup Hep		Kazım Paşa	Hüzzam	Yürük Semai	16156	9
Hak yarattı Alemi Aşkına		Yunus Emre	Isfahan	Düyek	14564	10
Allah Emrin Tutalım Gel		Mehmet Emin Efendi(Sarı Tarıkzade)	Muhayyer	Sofyan	14020	11
Cemalin Hüsnüne Canlar Fedadır		Taci	Muhayyer	Devr-i Hindi	14088	12
Alem-i Dilde Acep Kaşanemiz		Sirri (Şeyh)	Nihavend	Sofyan	16654	13
Alemi İhata Kıldı Ateşiyle Ahımız		-	Rast	Müsemmen	14655	14
Bağ-ı Aşkın Andelibi		Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Rast	Müsemmen	14078	15
Ey Güzellerden Güzel Ruhum		Hayrullah Taceddin Efendi	Rast	Devr-i Hindi	14594	16
Gaflet Uykusunda Yatar Uyanmaz		Genç Abdal	Rast	Sofyan	14685	17
Gül Yüzünü Rüyamızda Görelî		Hacı Kişi (Konyalı)	Rast	Düyek	14212	18
Meded Ya Gavsü'l Azam		Muzaffer Ozak (Aşki)	Rast	Sofyan	14320	19
Mevla'm Bana Ver Aşkını		Nizamoğlu Seyyid	Rast	İkiz Aksak	16022	20
Arzum Senin Cemalinde		Zeynep Hanım	Saba	Sofyan	14603	21
Seyr Eyleyip Yandım		Fehmi	Saba	Sofyan	14516	22
Sordum Sarı Çiçeğe Benzin		Yunus Emre	Segah	Sofyan	16140	23
Taş Atanlarada Yok İntikamın		Hadi	Segah	Sofyan	16143	24
Abidan-ı Mustafa'yız Biz		Hilmi Dede (Baba)	Uşşak	Düyek	14652	25
Ben Bu Aşkın Mecnunuyum		-	Uşşak	Düyek	14666	26

Vardım Kırklar Yaylası'na	Hüseyin Sebilci (DEVAMI)	Hatayi(Şah İsmail)	Uşşak	Sofyan	16148	27
Vasil-ı Feyz-i Hüda'yız		Hüsami	Uşşak	Sofyan	14415	28
Yar Yolunda Yarelensem		Alvar'lı Efe (Lütfi)	Uşşak	Sofyan	16497	29
Sensin Bize Bizden Yakın	Hüseyin Şemsi Güneren	Yunus Emre	Acem	Serbest	21591	1
Bir Geceydi Oldu	Hüseyin Tolan	-	Bestenigâr	Düyek	16072	1
Arayı arayı Bulsam İzini		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	16260	2
Kullarında Yok Sana Layık Meta		-	İsfahan	Müsemmen	14570	3
Allah u Rabb-i Layezal		Sultan II. Mustafa	Muhayyer Sünbüle	Düyek	16046	4
Hakk'ın Metin Kal' ası Nur Burcunun		Muzaffer Ozak (Aşki)	Rast	Sofyan	14244	5
Gönü Mazhardır Envar-ı Cemale	Hüsnü Efendi (Hafız-Enderuni)	Mehmet Nasuhi Efendi	Bayati Araban	Düyek	14196	1
Hiç Bulunmaz Akranı	Hüsnü Saner	Hüsnü Saner(Himmeti)	Hicaz(Zirgüle)	Nim Sofyan	16001	1
Münkir Terket Nizayı		-	Hüzzam	Aksak	16331	2
Derdimin Dermanı Sensin	İbrahim Ağa	Nasuhi Efendi(Kenzi)	Segah	Devr-i Hindi	14134	1
Dağlar İle Taşlar İle Çağırayım	İbrahim Halil Taşkent	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	3136	1
Dosttan Haber Kim Getirir		Yunus Emre	Hicaz	Düyek	3526	2
Taştın Yine Deli Gönül Sular Gibi		Yunus Emre	Hüseyni	Sofyan	14397	3
Ben Dost İle Dost Olmuşam		Yunus Emre	Segah	Sofyan	12715	4
İster İdim Allah' ı Buldum		Yunus Emre	Segah	Nim Sofyan	6748	5
Dil Hanesi Mir'at-ı Hak	İhsan Bey	Mehmet Nasuhi Efendi	Hicaz	Düyek	16306	1
Mevla'nın Resul'u Ahmed Canlar	İlhan Tok	İlhan Tok(Hafız)	Rast	Sofyan	16391	1
Boşa Cihan ı Dolanma Gel	İlker Günçer	Zeynel Usul	Segah	Sofyan	16282	1
Eğer Hakk'a Makbul Olmak		Zeynel Usul	Uşşak	Sofyan	16281	2
Dervişlerin Hırkasını	İrfan Doğrusöz	Tahir Kutsi Makal	Hüseyni	Türk Aksağı	12458	1
Men Şüdem Bende-i Rumi	İsmail Baha Sürelsan	Nedim Ökmen	Rast	Düyek	14302	1
İster İdim Allah'ı Buldum	İsmail Demirkıran	Yunus Emre	Nikriz	Nim Sofyan	14591	1
Büyükleme İnsanoğlu		Naci ?	Segah	Sofyan	16170	2
Derman Arardım Derdime	İsmail Hakkı Bey (Muallim)	Niyazi-i Mısri	Acem Aşiran	Sofyan	21613	1
Elveda Şehr-i Saadet		-	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	21605	2
Künt ü Kenzin Ser-te-ser		Muhyi Efendi(Şeyh)	Acem Aşiran	Düyek	21597	3
Teccella-yı Cemalinden		Es'ad Efendi(Şeyhulislam)	Bayati Araban	Evsat	16144	4
İlahi Cennet Evine Girenlerden Eyle		Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14568	5
Kullarında Yok		-	Eviç	Devr-i Hindi	14278	6

Sana Layık Meta'	İsmail Hakkı Bey (Muallim) (DEVAMI)					
Merhaba Ya Merhaba		-	Eviç	Devr-i Hindi	16328	7
Taştı Nimet Deryası Gark Oldu		Yunus (Aşık Yunus)	Eviç	Sofyan	14523	8
Teveccüh Eyledim		-	Eviç	Devr-i Hindi	14524	9
Affet Bizi Ya Gaffâr Şehr-i		-	Hicaz	Sofyan	14637	10
Ey Dil Bize Ver Bir Haber		Abdulahad Nuri(Şeyh)	Hüseyini	Sofyan	14147	11
Nice İsyânımızı Affeden Allah'a		-	Hüseyini	Sengin Semai	16333	12
Bir Padişeh Kul Ol Kim		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Mahur	Sofyan	14669	13
Sarmış Matem Buraları Saz		-	Rast	Sofyan	16336	14
Merhaba Ey Sevgili Mah-ı		-	Saba Zemzeme	Evsat	14314	15
Ey Bu Cümle Kainatı Var Eden		Kuddusi Hz.	Şevkefza	Evsat	16398	16
Ehl-i Aşka Bir Bela Zindandır Bu		-	Tahir	Evsat	14167	17
Kandillerle Donandı Minare		-	Tahir	Sofyan	16325	18
Dağlandı Serden Aştı		Naimi	Uşşak	Düyek	14126	19
Dü Cihanın Mefari Enbiyalar Serveri		Mahfi	Uşşak	Sofyan	14127	20
Sende Ey Şehr-i Gufran		-	Uşşak	Sofyan	16337	21
Ey Server-i Alem	İsmail Nisfet (Hafız)	Hüseyin Vassaf Bey	Acem Kürdi	Sofyan	14143	1
Cihanda En Büyük Nimet		Hüseyin Vassaf Bey	Hüzzam	Sofyan	14087	2
Ey Ruh-i Müşahhas ki		Mahmut Kemal(İbn'ül Emin)	Hüzzam	Sofyan	14165	3
Gönül Fikr-i Hayalinle		Selahattin Efendi(Şeyh)	Şevkutarab	Düyek	14197	4
Cihana Mahz-ı Rahmettir		Hüseyin Vassaf Bey	Hicaz	Düyek	14086	5
Canlar Canını Buldum Bu Canım	İsmail Ötenkaya	Yunus Emre	Rast	Sofyan	2777	1
İşitin Ey Yarenler Kıymetli Nesnedir		Yunus Emre	Segah	Sofyan	6758	2
Davet Ettin Kullarını	İsmet Tahtacıoğlu	İsmet Tahtacıoğlu	Segah	Sofyan	21780	1
Ben Bende-i Ahmed'em	İzzettin Eskidemir	İzzeddin Eskidemir	Hicaz	Sofyan	16292	1
Ben Ben İsem Canda Değil	İzzettin Hümayi Elçioğlu	Kenan Rifai Hz.	Acem Aşiran	Sofyan	14035	1
Öyle Bir Mahbuba Verdim Gönلümü		Kenan Rifai Hz.	Hicaz	Devr-i Hindi	14339	2
Ya Resulallah Bana Sensin		Kenan Rifai Hz.	Irak	Devr-i Revan	14428	3
Neye Beyhude Emekler Neye		Kenan Rifai Hz.	Rast	Sofyan	16375	4
Allah Emrin Turalım Gel		Mehmet Emin Efendi	Rehavi	Sofyan	14631	5
Bir Nokta İdim Kıldı Beni		Kena Rifai Hz.	Suzinak	Sofyan	16298	6
Gubar-ı Payine		-	Şehnaz	Düyek	14195	7

Almam Cihanı						
Ey Hûda'dan Lutf-u İhsan İsteyen	Kani Karaca	Abdurrahman Efendi(Nefeszade)	Rast	Devr-i Hindi	14555	1
Canının Canı Efendim		Hüseyin Top (Hafız)	Segah	Devr-i Hindi	14544	2
Eli Boş Gidilmez Gidilen Yere		Tahir-ül Mevlevi (Olgun)	Hicaz	Düyek	14166	3
Taleb Eden Bulur Hakk'ı	Kazım Bey	-	Arazbar	Düyek	16052	1
Levh-i Dilden Nakş Olundu	Kazım Uz	Behçet Efendi	Bayati	Düyek	14285	1
Şah-ı İklim-i Hüsnü		Elif Efendi (Şeyh)	Hüseyini	Düyek	16339	2
Nursun Mahbub-i Subhanım		Hüseyin Vassaf Bey	Hüzzam	Devr-i Revan	14328	3
Cemalin Dideme Daim Ola		Muhiddin Bey	Neva Buselik	Düyek	14545	4
Devran İçinde Durdum Nurlar	Kemal Batanay	Muzaffer Ozak(Aşki)	Nikriz	Sofyan	14129	1
Hak Yoluna Gidenlerin	Kemal Efendi (Hafız)	Seyrani	Acem Aşiran	Düyek	14497	1
Ben Yürürem Yane Yane	Kemal Efendi (Balat Şeyhi)	Yunus Emre	Acem Buselik	Sofyan	16069	1
Varsam Bir Amile Sorsam Halimi		Yunus Emre	Hüseyini	Devr-i Revan	14411	2
Yürük Değirmenler Gibi	Kemal Gürses	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	16263	1
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed		Musa Dede(Neyzen)	Rast	Düyek	16296	2
Ey Şehid-i Kerbela'ya Ağla		Hasan Sezai Efendi	Uşşak	Düyek	16197	3
Ya Rabbena Ya Rabbena		Yunus Emre	Uşşak	Düyek	16221	4
Canan Elinin Gülleri	Kemal Tezergil	Şemseddin Sivasi	Bestenigâr	Sofyan	14082	1
Dil Beytini Pak Eden		Nureddin Cerrahi	Eviç	Sofyan	14643	2
Devran İçe Devranım		Muzaffer Ozak(Aşki)	Hicaz	Düyek	14118	3
El Meded Ey Fahr-ı Alem		Atıf Efendi	Sultani Yegah	Düyek	14161	4
Müştakım Yare Yok Mu Çare	Kenan Aşki	Visali	Hicaz	Sofyan	14321	1
Dolduruyor Gönlümü Senin	Kenan Olguncan	Mustafa Asım Göksal	Hicaz	Sofyan	3521	1
Selamet Her Dü Alemde	Kenan Rifai Hz.	Kenan Rifai Hz.	Rast	Düyek	16401	1
Allah Allah İllallah Muhammed		Kenan Rifai Hz.	Hicazkar	Sofyan	16490	2
Ateş-i Aşkınla Yandım Nur-i		Kenan Rifai Hz.	Hüzzam	Düyek	14011	3
Benim Derdim Yamandır		Kenan Rifai Hz.	Hüzzam	Düyek	14058	4
Ya Resulallah Ya Mahbube		Kenan Rifai Hz.	Rast	Devr-i Hindi	14419	5
Aşk Beni Etti Zebun		Kenan Rifai Hz.	Uşşak	Sofyan	14461	6
Yine Yaz Günleri Geldi	Korkut Samancı	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	19169	1
Dağlar İle Taşlar İle Çağırayım	Kutbî Nâyî Dede (Yenikapı Mevlevî Şeyhi)	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14476	1
Düşmüşem Bir Nar-ı Aşka	Kaynak Kişi_Hediye Akbulut	Şemsettin Akbulut (Derleyen)	Hüseyini	Sofyan	14679	1

Arz-ı Hal İçin Sultana Geldim	Latif Ağa	Kuddusi Hz.	Acem Aşiran	Sofyan	14023	1
Doğdu Ol Şems-i Hakikat		-	Rast	Evsat	14133	2
Bir Merd-i Hakk'ı Bul İntisab Et		-	Rast-ı Cedid	Sofyan	16086	3
Beni Bu Nefsim Eyledi	Latif Efendi	-	Buselik	Düyek	21687	1
Cuşa Gelir Dağ İle Taş Feryad Eder	Mehmet Emin Ay	Osman Hulusi Efendi (Darendeli)	Kürdi	Sofyan	2808	1
Ruhum Sana Aşık Sana	Mahmut Bilki	Ali Ulvi Kurucu	Sultani Yegah	Sofyan	14346	1
Kadrim Ola Berter Şeref-i Nad-ı	Mehmet Bey (Tamburî)	Arif Bey (Kahyazade)	Hüzzam	Hafif	14275	1
Halet İle Bana Bir Hal Göründü	Mehmet Bey (Eyyubi)	Yunus Emre	Neva	Düyek	14224	1
Ey Benim Sevgili Mevla'm	Mehmet Efendi (İzmirli Hacı)	Yunus Emre	Acem Aşiran	Düyek	21606	1
Milk-i Bekadan Gelmişim	Mehmet Efendi (Yakupzade- Bursalı)	Yunus Emre	Gerdaniye	Sofyan	14571	1
Aşkın Meyine Kandım	Mehmet Efendi (Hafız Ketani)	Abdülaziz Zihni Efendi (Azizi)	Hicaz	Sofyan	14026	1
La Faile İllallah La Mevcude illallah	Mehmet Efendi (Zakir-Bursalı Hacı)	Asım Efendi (Zakir)	Rast	Sofyan	14135	1
Görmeyen Can Yusu'f'un	Mehmet Efendi (Hisari Şeyhi)	Ahmet (Sarban)	Segah	Evsat	16379	1
Pişiva-yi Kamilandır Seyid	Mehmet Efendi (Şeyh)	-	Suzinak	Düyek	16136	1
Mücella Eyle Dil Levhin Bugün	Mehmet Kemeroğlu	Hayali (16.yy)	Saba	Düyek	18707	1
Gönül Ayinesi Olsun Mücella		-	Uşşak	Düyek	18709	2
Gülşen-i Feyzinde Bülbül	Memduh Cumhur	Mustafa Nafiz Irmak	Acem Aşiran	Düyek	14214	1
Onsekizbin Alemin Cümlesi	Merih Göksu	Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	14338	1
Hak'dan Gelen Şerbeti İçtik		Yunus Emre	Saba	Nim Sofyan	14253	2
Ey Aşık Ey Aşık	Mesud Efendi	Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14145	1
Erenlerin Sohbeti Ele Giresi Değil		Ümmi Sinan (Elmalı'lı)	Suzinak	Evsat	14163	2
Şam ü Seher Zikrelerim		Safi	Uşşak	Düyek	14387	3
Baş Açık Sine Üryan Ciğer Kan	Metin Demirel	NejatTezcan	Segah	Sofyan	14466	1
Senden Gelen Her Derdi	Metin Everes	Mehmet Erbulan	Hicaz	Sofyan	9462	1
Yücelir Göklere Canlar	Mithat Akgökçe	Sevinç Atan	Hüseyini	Sofyan	16438	1
İstedigimi Buldum Eşkere Can	Muammer Dede (Bender)	Yunus Emre	Nikriz	Evfer	14261	2
Ey Enbiyalar Serveri	Muhammed Sıddık	Yunus Emre	Hüseyini	Semai (Ağır)	16313	1
Ruy-i Siyahım İle Dergahe	Muhtar Efendi	Muhtar Efendi	Hicaz	Düyek	14573	1
Az Biliriz Çok Söyleriz	Murat Derin	Hüsametdin Olgun	Hicaz	Sofyan	16080	1
Allah Diyelim Daim Mevla	Murat Özkan	Yunus Emre	Neva	Aksak	14027	1
Kible-i Mihrabımızdır	Mustafa Düzgünman	Mustafa Düzgünman	Acem Aşiran	Düyek	16252	1

Ey Gönül Şol Şan-ı	Mustafa Düzgünman (DEVAMI)	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem Kürdi	Evsat	16254	2
Alada Bir Servi Bitmiş		-	Segah	Düyek	16168	3
Ta Dil Verelden	Mustafa Efendi (Şeyh-Çalakzade)	Fahri(Sünbülü)	Acem Aşiran	Muhammes	14394	1
Gelin Gidelim Allah Yoluna		Yunus Emre	Hicaz	Düyek	16268	2
İdelim Cevlan Kılalim Seyran		Yunus Emre	Hüseyini	Nim Evsat	14258	3
Sensin Bize Bizden Yakın		Yunus Emre	Hüseyini	Nim Evsat	16042	4
Ez Can ü Dil Peygambere Aşık		Fahri (Sünbülü)	Neva	Düyek	14149	5
Semadan Sırr-ı Tevhidi		Abdulahad Nuri (Şeyh)	Uşşak	Devr-i Kebir	14358	6
Bu Hulk İle Er Kişi Sen Derviş	Mustafa Efendi (Lâ Mekânî)	-	Hüseyini Aşiran	Düyek	14067	1
Topraktan İnsanı Var	Mustafa Erses	Sami Derintuna	Hüzzam	Sofyan	17103	1
Rum 'da Acem'de Görmediğin	Mustafa İzzet Efendi	Yunus Emre	Hicaz	Evsat	16058	1
Bu Selamın Hecesi Besmele	Mustafa Malay	Zeerin Erdem	Segah	Düyek	15129	1
Dolduruyor Gönümünü Senin	Mustafa Uyan	Hikmet Tuzkaya	Hicazkar	Düyek	16460	1
Taştı Rahmet Deryası	Muzaffer Ozak (Aşkı)	Yunus (Aşık Yunus)	Hicazkar	Sofyan	21695	1
Kadrim Ola Berter		Arif Bey (Kahyazade)	Acem Aşiran	Sofyan	14282	2
Muhammed Bağının Gülüdür		Niyazi(Aşık)	Bestenigâr	Sofyan	16025	3
Can Yine Bülbül Oldu		Niyazi-i Misri	Eviç	Sofyan	14633	4
Canım Kurban Olsun Senin		Yunus Emre	Eviç	Sofyan	14543	5
Kullarında Yok Sana Layık Meta'		-	Eviç	Düyek	16327	6
Sultan-ı Rüşul Şah-ı		Şeyh Galip	Hicazkar	Sofyan	16045	7
Mest-ü Hayranım Zar ü Gıyanım		Kuddusi Hz.	Hüseyini	Sofyan	16329	8
Ey Kardeş Yolcu yuz Hazırlan		Muzaffer Ozak(Aşkı)	Nikriz	Sofyan	16195	9
Uyurken Seyrimde Kaldım		Yunus Emre	Segah	Sofyan	16061	10
Canım Kurban Olsun Senin		Yunus Emre	Suzinak	Sofyan	14081	11
Dile Geldi Yüreklere Allah	Mücehher Gülçığ	Mücehher Gülçığ	Hüzzam	Düyek	15693	1
Eskişehir Sarıköy'de Yaşar	Mümin Salman	Nedim Uçar	Hicaz	Semai	16272	1
Dost Bağında Açıan Gülde		Nedim Uçar	Hüseyini	Düyek	14139	2
Şehirlerin Mükerrimi		Ahmet Cesur(Hacı-Hafız)	Rast	Düyek	15515	3
Solmayacak Gülüm Sende		Rafet Kırıl	Saba	Sofyan	14370	4
Bilmem N'ideyim Aşkın Elinden		Yunus Emre	Segah	Sofyan	1464	5
Dünya Nimetine Boşuna Kandım		Selçuk Öden	Uşşak	Sofyan	20019	6
Evvel Allah Adını Yad Edelim	Münir Nurettin Selçuk	-	Rast	Düyek	14188	1
Git Ey Akan Gözyaşım Git		Mevlana Celaleddin-i Rumi	Saba	Sofyan	14209	2
Aşkınla Çak Olsa	Nafiz Bey	Nizamoğlu Seyyid	Uşşak	Sofyan	14406	1

Bu Ten	(Hacı)					
Eren Erdi Vuslatına	Necdet Tanlak	Reşat Sakarya	Bayati	Sofyan	16255	1
Ne Derviş Ne De Pirim		Muzaffer Ozak(Aşki)	Saba	Sofyan	16029	2
Buldu Canım Cana Canan Derde	Nejat Tezcan	Abdullah Uysal	İsfahan	Devr-i Hindi	16466	1
Ne Devlettir Ki Dildarım Sen	Neşet Ersoy	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Bestenigâr	Düyek	14335	1
Ey Tabi-i Nefs-i Heva	Nezih Bekir Efendi (Hekimoğluzaade)	Sadık Vıcdani- Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Acem Murassa	Düyek	16486	1
Bilmem N'ideyim Aşkın elinden	Nezih Tolan	Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14080	1
Elestü Bi Rabbiküm		Nezih Tolan (Hafız)	Uşşak	Düyek	14187	2
Dağı Taşı Düz Eder	Nihat Adlim	Mustafa Piranoğlu	Rast	Düyek	12449	1
Senin Nurun Gönüllere		-	Saba	Düyek	9615	2
Aşk Cür'asın Sundu Bana	Nihat Doğu	Yunus Emre	Gerdaniye	Sofyan	14232	1
Hakk'a Giden Erenler Pur-Nur	Nil Ergül	Nil Ergül	Rast	Sofyan	16283	1
Ey Şehr-i Nüzul -i Sure	Nuri Bey (Bolahenk)	Abdulahad Nuri (Şeyh)	Acem Aşiran	Düyek	14174	1
Aşık Olan Çiğerin Ateşe		Hakkı	Dügâh	Evsat	14660	2
Cemalin Aleme Mihr-i		Sahvi (Bestekârı Ahmet Bey Olabilir)	Eviç	Evsat	14089	3
Kürretü'l Ayn-i Habib-i Kibriya'sın		Arif Bey (Kahyazade)	Hüseyini	Evsat	16015	4
Gelin Gidelim Allah Yoluna	Nuri Sesören	Yunus Emre	Segah	Sofyan	16202	1
Gönülde Buldum Esrar-ı Üveys' i	Osman Bey (Neyzen-Hamamî)	Osman Şems Nureddin	Bayati	Düyek	16114	1
Gel Gülşen-i Tevhide		Osman Şems Nureddin	Bestenigâr	Nim Sofyan	14559	2
Eya Sen Sanmaki Senden	Osman Efendi (Musullu-Hâfız)	Nakşi "Akkirmanî"	Bayati Araban	Düyek	14144	1
Arif Ol Ayine-i İnsane Bak		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hicaz	Düyek	14659	2
Süruşan Raksederler Cüml		Nuri	Hüzzam	Düyek	14351	3
Gamdan Beni Azad Et		Şeref Hanım	Suzinak	Düyek	16200	4
Doğdu Ol Sadr-ı Risalet	Osman Efendi (Musullu-Hâfız_?)	Niyazi-i Mısri	İsfahan	Yürük Semai	14676	1
Neler Olur Şu Dünyada Göz	Osman İper	Osman İper	Uşşak	Sofyan	16132	1
Gel Ey Canımın Cananı	Osman Nuri Özpekel	Nurullah Erklıç	Hicaz	Sofyan	16271	1
Kime Gönül Verir İsem Benim		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14499	2
Şah İken Lahutta Ey Aşk	Özcan Ergiydiren	Kenan Rifai Hz.	Hicaz	Devr-i Hindi	14375	1
Sevgi Dolu Kalbime Sanki	Pınar Köksal	Sami Derintuna	Bestenigâr	Sofyan	18430	1
Cansızlar Bile Gelerek Dile		Hamdi Özer	Segah	Sofyan	17998	2
Şeha Bu Benliği Bazar-ı Aşkda	Rasim Efendi	Zati	Suzidil	Sofyan	14392	1

Sevdayı Aşkınla Yandım Efendim	Refik Demirci	Ahmet Eski	Hüseyini	Sofyan	20055	1
Gönül Hun Oldu Şevkinden	Remzi Oktar	Abdulkadir Keçeoğlu(Yaman Dede)	Hüseyini	Düyek	16113	1
Yüz Sürüben Geldik Sana		Cemali	Hüseyini	Sofyan	16155	2
İkilik Yok Birlik Var Yalnız Bunda		Orhan Seyfi Orhon	Rast	Sofyan	16461	3
Tevbe Ya Rabbi Ya Kerim		Sirri(Şeyh)	Uşşak	Düyek	16145	4
Biz Günahkar Kullarız Tanrı'm	Rıdvan Tandoğan	Rıdvan Tandoğan	Rast	Nim Sofyan	16300	1
Bir Kuyudur Kova Değmez	Rıza Tekin Uğurel	Semiha Ayverdi	Hüseyini	Sofyan	21511	1
Ben Devletten Ayrıldım		Samiha Ayverdi	Hüzzam	Sofyan	21518	2
Mekteb-i İrfana Girip Ayet-i		Vehbi Hz.	Neva	Sofyan	16388	3
Gubar_ı Payine Almam Cihanı	Rifat Bey	-	Bayati	Düyek	14211	1
Daver-i Aşr-i Muharrem'dir		Kazım Paşa	Hicaz	Düyek	14125	2
Şah-ı İklim-i Risalet		Ulvi	Hüseyini	Devr-i Hindi	14380	3
Arş Tak-ı Meskenindir		Rifat Bey	Hüseyini	Düyek	14021	4
Ey Resul-i Mir'at-i Hak Uşşaka		-	Saba	Evsat	14151	5
Müştak Olup Özlediğim		Yunus Emre	Uşşak	Evsat	14304	6
Emr-i Bülelensin Ey Ezan-ı	Ruhi Ayangil	Yahya Kemal Beyatlı	Hüseyini Aşiran	Türk Aksağı	16227	1
Derdimin Dermanı Sensin	Ruşen Efendi	Üftade Mehmet Muhyittin	Saba	Sofyan	14120	1
Bülbül Gibi Çoşalım Gel	Rüştü Eriç	Nihayet Ağçay	Eviç	Sofyan	15131	1
Nur'ı Hak'tan Nakşolunmuştur		Hüseyin Top(Hafız)	Eviç	Sofyan	14509	2
Akan Çeşme Durulurdu		-	Rast	Sofyan	14452	3
Ben Bu Meclislerde		-	Saba	Sofyan	11948	4
Açılısın Ellerimiz Allah Diyelim		Mehmet Çavuş	Segah	Sofyan	14029	5
Dervişsiz Hak Diyerek Zikrede		Mustafa Nafiz Irmak	Şevkutarab	Sofyan	16238	6
Gir Semaya Zıkr İle Gel		Niyazi-i Mısri	Segah	Sofyan	14688	1
Yandım Kül Oldum Aşk	S.Eyyübi Işıksal	Talibi Emre	Hicaz	Sofyan	21694	2
İşitin Ey Yarenler Kıymetli Nesnedir		Yunus Emre	Muhayyer	Sofyan	16124	3
Çekme Gam Destgirdir Allah		Şeyh Galip	Rast	Curcuna	16303	4
Soydum Kabayı Aşkın Elinden		İsmail Hakkı(Bursavi)	Bayati Araban	Sofyan	14036	5
Ben Mest-i Canan Olmuşam		Talibi Emre	Hicaz	Türk Aksağı	16082	6
Hüda Davet Eder Elhamdülillah		Niyazi-i Mısri	Nikriz	Düyek	16121	7
Ey Gülleri Handan Eden Bülbülleri		Aziz Mahmut Hüda Hz	Rast	Sofyan	13352	8
Göster Cemalin Şem'ini Yansın		Şemseddin Sivası	Saba	Sofyan	16115	9

Allah Allah Hak Bir Allah	Sabahattin Hizmetli	Sabahattin Hizmetli	Segah	Sofyan	19480	1
Ben Ham İdim Olgunlaştım	Sadettin Çevik	Mehmet Reis	Rast	Sofyan	17771	1
Sevelim Hazret-i Mevlana 'yı	Sadettin Heper	Abdulkaki Dede	Müstear	Düyek	14350	1
Türbe-i Ravza-ı Sultan-ı	Sadettin Kaynak	Rıza Efendi (Neccarzade)	Rast	Düyek	18829	1
Ey Menba-ı Cuy-Bar-ı		Mahmut Kemal(İbn'ül Emin)	Bayati Araban	Düyek	18831	2
Ey Aşık-ı Sadıklar Geli Allah Diye		Himmət Efendi(Kul)	Hicaz	Sofyan	14483	3
Alma Tenden Canımı Aman		Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	14010	4
Ya İlahi Tefikini Gönder		Akif Bey	Hüzzam	Nim Evsat	18832	5
Cihandan Göç Edeyim Ya Kerim		_(Mersiye)	Rast	Düyek	19030	6
Doğmazdı Kalbe İman		Ali Ulvi Kurucu	Rast	Düyek	14479	7
Kurbanlar Tıglanıp Gülbank Çekil		Şahika	Segah	Sofyan	16014	8
Bana Bu Ten Gerekmez Can		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Şehnaz	Düyek	14032	9
Devran Bu Devran Seyran Bu Seyran	Sadettin Rifai Efendi	Sirri Efendi (Üsküp'lü)	Rast	Sofyan	16305	1
Ey Aşk ı Dildade Gel Nuş Edelim	Sadık Efendi	Hasan Sezaî Efendi (Gülşeni)	Rast	Sofyan	14172	1
İntisab'ım Ta Ezeldendir	Sadi Bey	Sadi Bey	Rast	Düyek	14269	1
Ey Kerim Allah	Sadun Aksüt	Niyazi-i Mısri	Acem Aşiran	Müsemmen	14184	1
Çağrındı Geldik		Tevfik Çapacıoğlu	Bestenigâr	Düyek	19975	2
Aşkınla Yandır Sultanım Allah		Zekai Efendi(Sünbülü)	Hicaz	Düyek	19980	3
Can ü Gönülden Seversen		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14083	4
Hakk'ın Emrin Tatalım		Safer Dal(Muhibbi)	Hicaz	Düyek	19978	5
Kerim Allah Rahim Allah		İbrahim Hakkı Erzurumi	Hicaz	Düyek	14283	6
Şeyhimin Özünü Severim Sözünü		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	19979	7
Alem Yüzüne Saldı Ziya		Seyyid Nesimi	Hisar Buselik	Yürük Semai	19971	8
Aşkın ile Aşıklar Yansın		Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	19972	9
Yüce Sultanım Derde Dermanım		Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	19974	10
Geldin Geri Gider Misin		Abdulahad Nuri (Şeyh)	Mahur	Düyek	19973	11
Bir İsmi Mustafa Bir İsmi Ahmed		Musa Dede(Neyzen)	Nihavend	Düyek	14468	12
Aşkın Habibin Bizleri Yaksın		Safer Dal(Muhibbi)	Rast	Sofyan	19966	13
Sende Doğmuştur Muhammed		Abdulahad Nuri (şeyh)	Rast	Düyek	19968	14
Bıraktık Sivayı Geda-yı Manayız		Nejat Tezcan	Suzidil	Düyek	15694	15
Cenab- ı Kibriya'nın		Sadun Aksüt	Şehnaz	Sofyan	16463	16
Aşkın Dadı Gönümde Hiç		Abdulaziz Zihni Efendi (Azizi)	Uşşak	Sofyan	14267	17

Zikrullahın Zakiri Sensin	Sadun Aksüt (DEVAMI)	Safer Dal(Muhibbi)	Nikriz	Düyek	19967	18
Ey Beni Aşk Ateşiyle Yandıran	Safer Dal (Muhibbi)	Abdulehad Nuri (Şeyh)	Saba Zemzeme	Düyek	16098	1
Cümle Kuşlar Uyanmadan		Yunus Emre	Segah	Sofyan	16184	2
Ey Mihr-i La-yezalin		Hüseyin Siret Özsever	Saba	Sofyan	14556	3
Görmemiş Çeşm-i Felek	Salih Suphi Taner	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Müsemmen	18637	1
Ey Şehid-i Kerbelâ' ya Ağla	Salihzade (Edirneli)	Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Nişabur	Sofyan	14173	1
Kapına Geldiler Ümmet		Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Bayati	Düyek	16009	2
Menba-ı İlm-i Hüda'sın	Selahattin Demirtaş	İsmail Hakkı(Bursavi)	Acem	Düyek	14288	1
İbtidadan Yol Sorarsan		Hatayi (Şah İsmail)	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	14266	2
İlahi N'eylesin		Hüseyin Fahreddin Efendi	Acem Aşiran	Düyek	16249	3
İrfan Meclisine Erişebilsem		Atif Efendi	Acem Aşiran	Sofyan	14254	4
Sultan-ı Kevneyn Kabrinden		-	Acem Aşiran	Düyek	16250	5
Ehl-i Zikrin Zikrine Burhan Olur		Hüseyin Fahreddin Efendi(Şeyh)	Bayati	Düyek	14681	6
Durman Yanalım Ateş-i Aşka		Hayali	Bestenigâr	Düyek	14644	7
Mecnun'a Sordular Leyla		Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan	14586	8
Gelin Meydana Girin Devrana		Muzaffer Ozak(Aşki)	Dilkeşhaveran	Sofyan	14560	9
Hatem-i Zümre-i Pirana Geldim		Nedim Bey(Hacı)	Hüseyini Buselik	Sofyan	14222	10
Gel Gülşen-i Tevhide Şu Bülbül		Osman Şems Nureddin	Mahur	Düyek	14490	11
Allah Diyelim Daim Mevla		Yunus Emre	Muhayyer Kürdi	Sofyan	14019	12
Ey Aşk-ı Dildade Gel Nuş Edelim		Hasan Sezai Efendi(Gülşeni)	Neveser	Düyek	14551	13
Ey Hakk'a Talip Olan Tevhide		Muzaffer Ozak(Aşki)	Nühüft	Düyek	14484	14
Ateş Nezened Der Dil-i Ma		Mevlana Celaleddin Rumi	Suzidil	Düyek	14001	15
Ey Padişah-ı Lem-Yezel Cana Cefa		İbrahim Tennuri(Aşık)	Suzidil	Düyek	14140	16
Gelmişim Vahdet Elinden Aşk		Ümmi Sinan (Elmal'lı)	Şedaraban	Nim Evsat	16108	17
Zahid Biz'e Tan Eyleme Hak		Muhyi Efendi (Şeyh)	Şehnaz	Sofyan	16065	18
Ben Bilmez idim Gizli Ayan		Ahmet Dede(Köse-Nev'i)	Şevkutarab	Sofyan	16081	19
Duman Yanalım Ateş-i Aşka		Hayali	Zavil	Düyek	14645	20
Aşkın İle Aşıklar Yansın	Selahattin Erköse	Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14611	1
Dolap N' için İnilersin	Selahattin Gürer	Yunus Emre	Neva	Sofyan	14478	1
Dolap Niçin İnilersin		Yunus Emre	Segah	Curcuna	14549	2
Dolap Niçin İnilersin		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14478	3
Sevgi Dolu Cesur Ana Korudu	Selahattin İçli	Selahattin İçli	Acem Aşiran	Sofyan	14371	1

Can ı Gönülden Seversen	Selahattin İçli (DEVAMI)	Yunus Emre	Acem Kürdi	Sofyan	14094	2
Çalap Adem İsmi Toprakdan		Yunus Emre	Buselik	Sofyan	14115	3
Gelin Tanış Olalım		Yunus Emre	Dilkeşhaveran	Oynak	14218	4
Eğer Aşkı Seversen Can		Yunus Emre	Kürdili Hicazkar	Curcuna	14190	5
Veysel Karani (Şefkat Nedir)		Ekrem Kılıç-Orhan Yüksel	Muhayyer Kürdi	Sofyan – Yürük Semai	14393	6
Sen Sanmadığın Yerde Birden		Yunus Emre	Sultani Yegah	Devr-i Hindi	14372	7
Taşkın Yine Deli Gönül Sular		Yunus Emre	Sultani Yegah	Sofyan	14407	8
Bir Damlaya Hasret Çölden	Selahattin Sağlam	Sadık Atay	Eviç	Nim Sofyan	16161	1
Emanetçisiyiz Biz Bu Alemin		Ömer Umutlu	Hüzzam	Sofyan	16312	2
İksir-i Azamdır Nutm-ı Ehlullah	Serhat Başer	Emrah	Nikriz	Sofyan	21608	1
Uyan Behey Gafil Uyan	Seyfettin Osmanoğlu	Yunus Emre	Eviç	Evsat	21689	1
Dertli Olan Kullarına Deva		-	Ferahfeza	Nim Evsat	14130	2
Ey Talibi Didar Olan		Aziz Mahmut Hüdai Hz	Ferahfeza	Düyek	14162	3
Halas Et Kalbimiz		Aziz Mahmut Hüdai Hz	Ferahfeza	Düyek	14237	4
Derdin Ne Be- Hey Aşık	Sinan Efendi (Şeyh)	Şemseddin Sıvası	Hüzzam	Nim Sofyan	14477	1
Neyleyim Dünyayı Bana Allah'ım		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Uşşak	Düyek	16210	2
Alemi Sen Kendinin Kölesi	Suat Yıldırım	Osman Hulusi Ateş	Hisar Buselik	Sofyan	19695	1
Uyan Ey Gözlerim Gafletten Uyan	Sultan III.Murad (Muradi)	Sultan III. Murad (Muradi) (Ali Ufki Bey'den)	Irak (Muhayyer Kürdi)	Yürük Semai	16487	1
Aşkın Meyine Ben Kana Geldim	Sultan III.Selim	Niyazi-i Mısri	Şevkutarab	Muhammes	16078	1
Şem-i Ruhuma Cismimi Pervane	Sultan Veled	-	Segah	Devr-i Revan	14373	1
Her Dem Allah Allah	Suphi İdrisoğlu	Hamdi Özer	Eviç	Sofyan	19576	1
Bir Gül Bahçesine Girdim		Hamdi Özer	Hicaz	Sofyan	19574	2
Bu Ne Haşmet Bu Ne Kudret		Hamdi Özer	Mahur	Sofyan	19575	3
Aşkın Çok Güzel Allah'ım Ver		Hamdi Özer	Segah	Sofyan	19577	4
N'oldu Bu Gönlüm N'oldu	Süleyman Ergüner	Hacı Bayram Veli	Uşşak	Düyek	7837	1
İsm-i Sübhan Virdin Mi Var		Yunus Emre	Bayati Araban	Düyek	14256	2
Aşkın Aldı benden Beni		Yunus Emre	Hicaz	Düyek	14252	3
Derviş Bağrı Taş Gerek		Yunus Emre	Müstear (Segah)	Sofyan	14121	4
Çeşm-i Ruhum Görmek İster Ya		Mehmet Emin Efendi	Saba Zemzeme	Düyek	14546	5
Sen Sahib-i Burhansın		Mithat Sertoğlu	Segah	Sofyan	15122	6
Güneş Yanar Alem Döner	Süleyman Girişit	Aynalı Dede	Eviç	Düyek	22149	1
Buyruğun Tut Rahmanın	Şahabettin Efendi (Şeyh)	Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Hicaz	Sofyan	14472	1

Yar ü Var Allah ü Ekber	Şahin Uçar	Şahin Uçar	Bestenigâr	Düyek	16152	1
Çıktım Erik Dalına Yanda Yedim		Yunus Emre	Hüzzam	Sofyan	16090	2
Hak Bir Gönül Verdi Bana		Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	16117	3
Hak Bir Gönül Verdi Bana		Yunus Emre	Hüzzam	Düyek	16117	4
Bilmek İstersen Seni Sen		Hacı Bayram Veli	Neva	Sofyan	16085	5
Eya Gafil Aç Gözünü	Şakir Efendi (Hopcuzade)	Eşrefoğlu Rumi	Hicaz	Düyek	16316	1
Yine Lutfeyleyip Müşerref		Eşrefoğlu Rumi	Hüseyini	Sofyan	14583	2
Dervişlerin Yoluna Sıdk İle Gelen	Şentürk Deveci	Yunus Emre	Şehnaz	Sofyan-Curcuna	16469	1
Gamdan Beni Azad Et	Şeref Hanım	Şeref Hanım	Uşşak	Sofyan	16201	1
Nedir Derdin Senin Bu Matem	Şerif Efendi (Bursalı)	Şakir Efendi	Rast	Düyek	14333	1
Ben Bilmez İdim Gizli Ayan	Şevket Bey (Selanikli)	Ahmet Dede(Köse)(Nev'i)	Ferahnak	Sofyan	14615	1
Oldum Elem-i Cürm İle Biçare	Şevket Efendi (Hafız)	Ziver Paşa	Eviç	Sofyan	14511	1
Ey Benim Devletli Sultanım		Mücteba	Saba	Düyek	14648	2
Mübarek Ramazan Geldi	Tahir Karagöz	Tahir Karagöz	Hüseyini	Düyek	16410	1
Ey Benim Devletli Sultanım		Mücteba	İsfahan	Devr-i Hindi	14552	2
İlim İlim Bilmektir İlim Kendin		Yunus Emre	Rast	Nmi Sofyan	14569	3
İyi Sende Kötü Sende		İbrahim Ağah Çubukçu	Rast	Sofyan	16355	4
Seher Vakti Kuşlar İle Türlü		İbrahim Ağah Çubukçu	Segah	Sofyan	16389	5
Semaveri Kurduk Düze		-	Segah	Curcuna	14574	6
Sordum Sarı Çiçeğe Benzin		Yunus Emre	Segah	Sofyan	14359	7
Aşık-ı Yezdan Der Allah Allah		Kuddusi Hz.	Şivenüma	Sofyan	16075	8
Ey Sanem N'oldun Cana Kastın Var	Talip Bey (Bursalı)	Niyazi-i Mısri	Eviç	Sofyan	14486	1
Bir Gönül Bahçesinde Gülüz	Talip Kargı (Şeyh)	Talip Kargı (Şeyh)	Rast	Düyek	16476	1
Bu Dem Bu Devranda Pir		Talip Kargı (Şeyh)	Rast	Sofyan	16479	2
Hırsla Mağlubuz Yitirmiş Ar Bizi	Tekin Para	Mehmet Turan Yarar	Bestenigâr	Düyek	19840	1
Yönelelim Allah'a Veysel Karani Gibi	Teoman Önalı	Ahmet Arıtürk	Uşşak	Sofyan	11563	1
Ey Rahmeti Bol Padişah Cürmüm	Tevfik Kolaylı	Kuddusi Hz.	Hicaz	Sofyan	14585	1
Cezbe-yi Hak Olmayınca	Tevfik Soyata	Yunus Emre	Suzidil	Düyek	16468	1
Kim Umar Senden Vefayı	Turgut Tokaç	Aziz Mahmut Hüdaî Hz.	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	21952	1
Senin Her Bir Sözün Ruha		Ahmet Efe	Bestenigâr	Düyek	14577	2
Mevlam Sahrılar Yaratmış		Yılmaz Çiçek	Nihavend	Sofyan	19933	3
Her Nefeste Her Yerde	Turhan Toper	Turhan Toper	Rast	Düyek	6309	1

Ey Hûda' dan Lutf-u İhsan	Turhan Toper (DEVAMI)	Abdurahman Efendi (Nefeszade)	Saba	Müsemmen	4155	2
Gözü Yaşlı Bağı Yanık		Halis Koçak	Uşşak	Düyek	5532	3
Kırlangıçlar Yuva Yapmış	Tülay Arıcı	Tülay Arıcı	Segah	Nim Sofyan	13185	1
Ey Nebiy-yi Ahir Zaman	Uğur İnan	Safer Dal(Muhibbi)	Hicaz	Düyek	16315	1
Hakk'tan Gelen Şerbeti İçtik	Ümit Gürelman	Yunus Emre	Ferahnak Aşiran	Sofyan	16344	1
İsmi-i Azam Duası(Allahümme		-	Segah	Sofyan	14455	2
Düştü Çün Kim Kerbela'ya	Veysel Dalsaldı	Şevket	Hicaz	Devr-i Hindi	14678	1
Hakka Temkin ü Rızada Hamd		Azmi Dede	Saba Kurdi	Devr-i Hindi	14697	2
Nefs'e Uyup Ray-ı Hakk'tan		Aziz Mahmud Hüdai Hz.	Suzidil	Düyek	16030	3
Peygamberim Sultanım Dü		Safer Dal (Muhibbi)	Suzinak	Sofyan	16034	4
Hak Şer'leri Hayr Eyle	Yakup Gören	İbrahim Hakkı(Erzurumi)	İsfahan	Aksak	14563	1
AşkınAldı Benden Beni		Yunus Emre	Segah	Sofyan	16177	2
İster Isen Bulasın Cananı Sen	Yalçın Tura	Niyazi-i Mısri	Acem Kürdi	Devr-i Hindi	14255	1
Bilmem N'etsem N'eyleşem		Niyazi-i Mısri	Gerdaniye	Yürük Semai	14033	2
Yaktın Bizi Gül Goncası Bülbül	Yılmaz Karakoyunlu	Yasin Hatipoğlu	Segah	Sofyan	18448	1
Göklerden Son ilam Allah	Yılmaz Pakalınlar	Necip Fazıl Kısakürek	Rast	Sofyan	16112	1
Hak'tan İnen Şerbeti İçdik	Yılmaz Pamukçu	Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	19874	1
Tubanın Dalları Nurdan zeberced	Yusuf Bey	-	Mahur	Düyek	16057	1
Düşeli Bu Aşkın Canı İline	Yusuf Çelebi (Tiznam)	Eşrefoğlu Rumi	Hüzzam	Muhammes	14128	1
Mülk-i Cihan Sultanı	Yusuf Efendi (Enderuni-Hafız)	Muhammet Efendi	Hicaz	Düyek	14322	1
Aşık Oldum Sana Candan	Yusuf Ömürlü	Akşemseddin	Acem Kürdi	Düyek	20169	1
Ağlamakla Tayyetersin		Kenan Rifai Hz.	Hicaz	Devr-i Hindi	20295	2
Hak Suretidir Alem –i İmkan		Kenan Rifai Hz.	Rast	Aksak	14225	3
Bir Muazzam Padişahsın Ki	Zekai Dede	Selami Mustafa Efendi (Nakşi)	Şevkutarab	Evsat- Hafif	14037	1
Yine Aşkın Sırrı Düştü Serime		Yunus Emre	Acem	Sofyan	14534	2
A Sultanım Sen Var İken		Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	14004	3
Kerim Allah Rahim Allah		İbrahim Hakkı(Erzurumi)	Acem Aşiran	Sofyan	14281	4
Var mıdır Alemde Hiçbir Nesne		Hakkı	Acem Aşiran	Düyek	16253	5
Benim Maksudum Alemde		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Ferahnak	Düyek	14619	6
Derd-i Hakk'a Talib Ol		Niyaz-i Mısri	Ferahnak	Hafif	14636	7
Ol Kadar Mukbil ü Mahbub-i Hûda		Şeref	Ferahnak	Devr-i Hindi	16031	8
Ya Vasi-El Mağfiret Halime		İbrahim Hakkı Erzurumi	Hicaz	Sofyan	14432	9
Şöyle Sakla Sırr-ı Aşkı		Hakkı	Hicazkar	Nim Evsat	16047	10

Andelib-i Bağ ı Hicran Olmuşam	Zekai Dede (DEVAMI)	Kamil Efendi (Şeyh)	Hüseyini	Evsat	14657	11
İhalel AlemisinRabb-i Ala		-	Hüzzam	Düyek	14567	12
Sakin Dünyaya Aldanma		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	İsfahan	Düyek	14360	13
Biz Hatm-i Hacı Ederiz		Kamil Efendi(Şeyh)	Kuçek(Uşşak)	Düyek	14670	14
Durmaz Yanar Vücudum Ah		Yunus Emre	Mahur	Sofyan	14119	15
Mestane-i Aşkı Ben Ayamadım		Hakkı	Nikriz	Düyek	14306	16
Tevbe Edelim Zenbimize		Kamil Efendi (Şeyh)	Rast	Düyek	14402	17
Ya Resulallah Şefaati Eyle Allah		-	Rast	Devr-i Hindi	14430	18
A Sultanım Sen Var İken Ya		Yunus Emre	Saba	Sofyan	21598	19
Yüce Sultanım Derde Dermanım		Yunus Emre	Suzidil	Hafif	14443	20
Barekallah Dü Cihanın Serveri		Fevzi	Suzidilara	Düyek	14665	21
Salike Olmaz Ayan İllallah Hu		Hakkı	Suzinak	Düyek	14349	22
A Sultanım Sen Var İken		Yunus Emre	Uşşak (Saba)	Sofyan	14022	23
Allah Emrin Tutalım Rahmeti		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14599	24
Ben Ben Değilim Ben Dediğim		Mustafa Nakşi Efendi	Uşşak	Ağır Düyek	1304	25
Hak Şer'leri Hayr Eyler		İbrahim Hakkı (Erzurumi)	Uşşak	Sofyan	14251	26
Şehinşah-ı Cihan Ban-ı Risalet		-	Uşşak	Düyek	14520	27
Aldanma Dünya Varına		Sabit	Acem	Düyek	14003	28
Çağırdı Beni Uykuda Bir	Zekai Efendi (Hacı Bayram İmamı)	Nevruz	Saba	Yürük Semai	14104	1
Ey Aşk-ı Didar Ulu Yezdan'a	Zeki Altun (Hafız)	Ali Ulvi Kurucu	Mahur	Düyek	3996	2
Geçti Her Anım Günahla		-	Muhayyer	Düyek	12409	3
Ya Rasulallah Acep Kimdir		Ali Ulvi Kurucu	Acem Aşiran	Devr-i Hindi	14440	4
Kün Emriyle Yaradan		Muzaffer Ozak (Aşki)	Acem Kürdi	Düyek	14500	5
Ne Hoş Lezzet		-	Bayati Araban	Sofyan	8011	6
Aşkın Meyine Kanmış		Abdulahad Nuri (Şeyh)	Bestenigâr	Sofyan	758	7
Seher Vaktinde Bülbüller Coşup		Nuri Baş	Buselik	Düyek	9279	8
Şüphe İle Bakma Dostum		Nuri Baş	Buselik	Türk Aksağı	10529	9
Devran İçre Devranım Şükür		Muzaffer Ozak(Aşki)	Dügâh	Düyek	14548	10
Düştüm Aşkın Seline		Muzaffer Ozak(Aşki)	Eviç	Sofyan	14550	11
Saye Saldı Ehl-i İman		İsmail Hakkı(Bursavi)	Eviç	Aksak	14356	12
Alemler Müştak Sana		Yunus Emre	Hicaz	Düyek	16257	13
Derman Budur Her Derde		Nuri Baş	Hicaz	Sofyan	3300	14
Devran Olur		Muzaffer	Hicaz	Düyek	14642	15

Derde Derman	Zeki Altun (Hafız) (DEVAMI)	Ozak(Aşki)				
Mevlam Sana Ersem Diye		Ali Ulvi Kurucu	Hicaz	Semai	14292	16
Ye (Ya)Berkü Şemiğ Belliğ		Seyyid Sabri Şemi	Hicaz	Düyek	11261	17
Sanma Gayri Rah Olur		Muzaffer Ozak (Aşki)	Hicazkar	Düyek	9203	18
Canım Kurban Olsun Senin		Yunus Emre	Hüseyini	Yürük Semai	14588	19
Ey Gonca-i Bağ-ı Safa		Hazmi Efendi(Tuğra)(Şeyh)	Hüseyini	Sofyan	4091	20
Ey Nebi-yi Ahir Zaman		Safer Dal(Muhibbi)	Hüseyini	Aksak	14152	21
Ey Padişah-Lem- Yezel		İbrahim Tennuri(Aşık)	Hüseyini	Curcuna	14630	22
Sordular Pervaneyeye Niçin		Abdulaziz ZihniEfendi(Azizi)	Hüzzam	Sofyan	14355	23
Neyleyim Dünyayı Bana Allah'ım		Aziz Mahmut Hüdai Hz.	Karcığar	Düyek	14324	24
Bilmem Nideyim Aşkın Elinden		Yunus Emre	Kürdili Hicazkar	Sofyan	14589	25
Ateş-iAşkınla Yandır Kalbimi		Tevfik Çapacıoğlu	Neva	Düyek	12413	26
Allah'ı Çok Anmış Kulun Hep		Nuri Baş	Nihavend	Raks Aksağı	382	27
Bu Gece Yarı Gördüm Şükür		Muzaffer Ozak(Aşki)	Nihavend	Sofyan	14540	28
Ey Gönül Bakma Cihane		Kelami	Nihavend	Düyek	4107	29
Cem Olmuş Dervişleri		Eşrefoğlu Rumi	Rast	Düyek	2807	30
Feyizler Akseder Binbir Hitab-ı		Nuri Baş	Rast	Düyek	4438	31
Oldum Elem-i Cürm İle Bicare		Ziver Paşa	Rast	Sofyan	8454	32
Aşk Bağına Girsen Eğer		Ali Ulvi Kurucu	Saba	Raks Aksağı	644	33
Gönül Hun Oldu Şevkinden		Abdulkadir Keçeoğlu (Yaman Dede)	Saba	Düyek	12419	34
Derd-Mendim Ya Resulallah		Ali Ulvi Kurucu	Saba Zemzeme	Müsemmen	14587	35
Doğmuştu O Gül Bir Gecenin		Nuri Baş	Segah	Sofyan	14122	36
Meded Allah Sana Sundum Elimi		Sinan Ümmi (Elmalılı)	Segah	Sofyan	12420	37
Kalbimizin Cılası Ruhumuzun Gıda		Safer Dal (Muhibbi)	Suzinak	Sofyan	16324	38
Aşık Oldum Ben Allah'ın Adına		Yunus Emre	Şehnaz	Aksak	605	39
Akşam Sabah Ersem Derim		Nuri Baş	Uşşak	Sofyan	12427	40
Mefhar-i Cümle Cihansın Ey		Vefa Efendi	Uşşak	Devr-i Hindi	12426	41
Mevla'ya Dön Ey İnsan Düşün		Nuri Baş	Uşşak	Raks Aksağı	7664	42
Şamiyam Ben Nur-i Çeşm-i		-	Uşşak	Düyek	14378	43
Keşfolunmaz Görmeyince		Muhyi Efendi (Şeyh)	Yegah	Devr-i Hindi	12428	44
Aşkınla Hep Bu Fakirin		Zeki Altun	Acem Aşiran	Düyek	738	45
Ben Nar-ı Aşka Boş Yane Geldim	Zeki Arif Ataergin	Kirameddin Efendi(Şeyh)	Tahir	Düyek	14075	1

İşitin Ey Yarenler	Zeki Atkoşar	Yunus Emre	Acem Aşiran	Sofyan	16008	1
Hak Bir Gönül Verdi Bana		Yunus Emre	Bestenigâr	Sofyan- Yürük Semai	14693	2
Sensin Kerim Sensin Rahim		Yunus Emre	Dügâh	Sofyan	14364	3
Bir Nazarda Kalmayalım Gel		Yunus Emre	Eviç	Düyek	14668	4
Hak'tan Bana Nazar Oldu		Yunus Emre	Eviç	Sofyan	16205	5
Arayı arayı Bulsam İzini		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14658	6
Nidem Ben Bu Gönül İle		Yunus Emre	Hicaz	Evsat	16028	7
Varsam Bir Amile Sorsam Halimi		Yunus Emre	Hicaz	Sofyan	14525	8
Şol Cennetin İrmakları Akar		Yunus Emre	Hüseyini	Sofyan	16218	9
Aşkın Oldu Ciğerimi Yaka		Yunus Emre	Nikriz	Sofyan	14663	10
Hak Çalabım Hak Çalabım		Yunus Emre	Uşşak	Sofyan	14695	11

Tablo.3. TRT repertuarında ismine sık rastlanılan bestekârlar, güftekârlar, makâmlar ve usûller.

BESTEKÂRLAR		GÜFTEKÂRLAR		MAKÂMLAR		USÛLLER	
LÂ EDİRİ	225	YUNUS EMRE	262	HÎCAZ	131	SOFYAN	536
CÜNEYT KOSAL	56	AZİZ MAHMUD HÜDAİ HZ.	63	UŞŞÂK	108	DÜYEK	337
ERDİNÇ ÇELİKKOL	48	MUZAFFER OZAK	44	RAST	96	DEVİR-İ HİNDÎ	55
ZEKİ ALTUN(HAFİZ)	45	NİYAZİ-İ MISRİ	39	HÜSEYNİ	94	EV SAT	50
AHMET HATİPOĞLU	38	İBRAHİM HAKKI ERZURUMİ	23	SEGÂH	90	NİMSOFYAN	37
HÜSEYİN SEBİLCİ	29	NİZAMOĞLU SEYYİD SEYFULLAH	23	HÜZZÂM	67	YÜRÜK SEMÂÎ	30
ZEKÂİ DEDE	28	SAFER DAL (MUHİBBİ)	23	SABÂ	59	MÜSEMMEN	16
AMİR ATEŞ	25	KENAN RİFAİ HZ.	20	ACEM AŞÎRÂN	54	TOPLAM	1061
İSMAİL HAKKI BEY	21	KUDDUSİ HZ.	18	EVİÇ	43	DİĞERLERİ	131
SELAHATTİN DEMİRTAŞ	20	ALİ ULVİ KURUCU	14	BESTENİGÂR	33	GENEL TOPLAM	1192
SADUN AKSÜT	18	EŞREFOĞLU RUMİ	13	MÂHÛR	25		
DOĞAN ERGİN	17	TOPLAM	542	NİKRİZ	23		
BEKİR SİDKİ SEZGİN	16	DİĞERLERİ	650	BAYÂTÎ	22		
ASLAN HEPGÜR	15	GENEL TOPLAM	1192	SÛZ'NAK	20		
GÜLDENİZ EKMEK AGİŞ	15			ACEM	19		
DEDE EFENDİ	14			NEVÂ	19		
TOPLAM	630			NİHÂVEND	18		
DİĞERLERİ	562			TOPLAM	921		
GENEL TOPLAM	1192			DİĞERLERİ	271		
				GENEL TOPLAM	1192		

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Fatih TÜYSÜZ
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Tarihi ve Yeri : 01/01/1977 Sivas
e-posta : fatihtuysuz58@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü	2002

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
30/09/2002	Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı	Öğretmen

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce

YÖKDİL (55.00)